LITERAT
wydawnictwo

SAMOUCZEK JĘZYKA ANGIELSKIEGO

DLA ŚREDNIO ZAAWANSOWANYCH

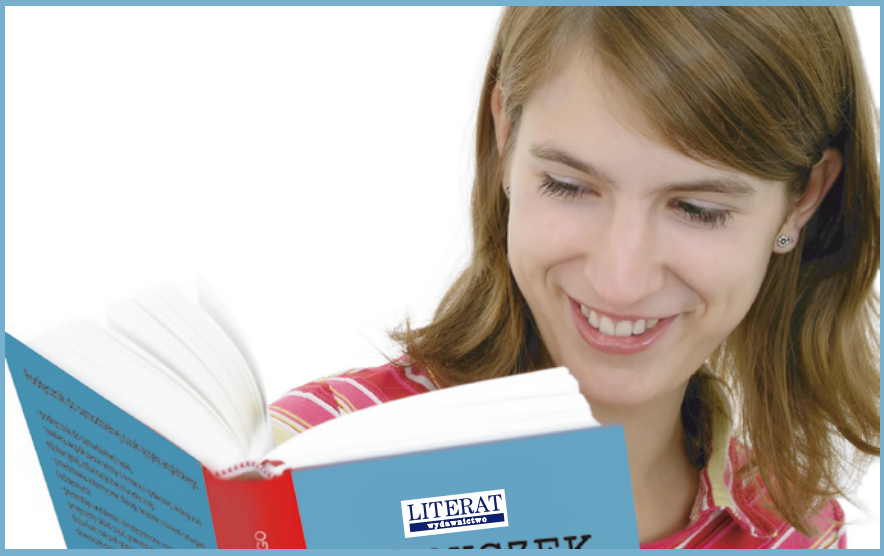

SAMOUCZEK JĘZYKA ANGIELSKIEGO

DLA ŚREDNIO ZAAWANSOWANYCH

LITERAT
wydawnictwo

Wydawnictwo Literat
ul. Łazienna 28
87-100 Toruń
tel.: 56 6539540
e-mail: wyd.literat@lit.com.pl
www.ksiegarnia-najtaniej.pl

Opracowanie:
Dorota Olga Olszewska

Rysunki:
Anna Smaza

Korekta:
Jerome Prescott Knight

Skład komputerowy:
Karolina Janiak

Projekt okładki:
Piotr Damian

Copyright © by Literat

ISBN 978-83-7774-496-3

Spis treści

Chapter I Media 7
Gramatyka: czasowniki posiłkowe (**auxiliary verbs**), operatory, tworzenie pytań ogólnych, krótkie odpowiedzi, **Question tags**, powtórzenie czasów teraźniejszych (**Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Present Perfect Continuous**), tryb rozkazujący (**Imperative)**; **Let's talk!** *I love her, I hate him* – **stative verbs**.

Chapter II Education and work 32
Gramatyka: powtórzenie czasów przeszłych (**Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Past Perfect Continuous**); **Articles** (indefinite, definite), **Some, Any, No;** wyrazy złożone **(Compounds) Let's talk!** *Used to/would, be used to, get used to; one/ones.*

Chapter III Health 61
Gramatyka: Future: Future Simple, Future Continuous, Future Perfect, Future Perfect Continuous; mówienie o przyszłości za pomocą Present Simple i Present Continuous; wyrażenia I'm going to, I'm about to; **Zaimki nieokreślone**: *much, many, some, any, each, every, none, neither, either, all, few. A few. Little, a little*; Compounds. **Let's talk!** *It's high time, shall/will.*

Chapter IV Social and personal problems 87
Gramatyka: Gerund and infinitive, Pytania szczegółowe, cardinal numbers, ordinal numbers; **Let's talk!** Dates, "Approximate" words, Comparisons.

Chapter V Environmental protection 111
Gramatyka: zdania warunkowe – conditionals (0, I, II, III, typ mieszany); **Zaimki nieokreślone:** *other, another, each other* **Let's talk!** *Supposing that, Providing that, On condtion that* – czyli czym można zastąpić *If; Do you mind?, Would you mind?*

Chapter VI Women and men 130
Gramatyka: Modal verbs.

Chapter VII Free time.....152

Gramatyka: Reported speech and direct speech: statements and questions; main clauses, relative clauses: defining and non – defining clauses. **Let's talk!** *Could you tell me…? – pytania pośrednie; I suggest you… – requests, orders, suggestions.*

Chapter VIII The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.....174

Gramatyka: Passive voice – strona bierna; Konstrukcje bezokolicznikowe w stronie biernej. **Let's talk!** *I have my party organized by... – Causative Form.*

Tłumaczenia dialogów i tekstów.....190

Klucz do ćwiczeń.....223

Dodatek leksykalny.....238

Czasowniki nieregularne.....242

Słowniczek terminów gramatycznych.....247

Słownik angielsko-polski.....249

Słownik polsko-angielski.....264

Szanowni Czytelnicy!

Znajomość języka obcego staje się obecnie coraz bardziej istotna. Jest niezbędna, aby skończyć szkołę, dostać dobrą pracę, prowadzić interesy czy uczestniczyć w życiu publicznym lub politycznym. Jednocześnie tempo i intensywność naszego życia, niestety, najczęściej uniemożliwiają nam regularne uczestnictwo w kursach językowych lub prywatnych lekcjach prowadzonych przez lektorów. Dlatego oferujemy Państwu podręcznik do samodzielnej nauki języka angielskiego. Razem z nim mogą Państwo lepiej poznać jeden z najczęściej używanych języków świata.

Samouczek języka angielskiego dla średnio zaawansowanych stanowi kontynuację ***Samouczka języka angielskiego dla początkujących***. Jest przeznaczony dla osób, które skończyły poziom podstawowy nauki i opanowały język angielski w stopniu średnim. Przyda się również tym, które język angielski znały dobrze, jednak z powodu dłuższej przerwy w kontakcie z nim wiele zapomniały i pragną odświeżyć te wiadomości. Kolejną grupę, do której adresowana jest książka, stanowią uczniowie szkół średnich, przede wszystkim klas maturalnych, gdyż zawartość poszczególnych rozdziałów odpowiada większości bloków tematycznych obowiązujących na nowej maturze.

Równocześnie materiał gramatyczny stanowi wartościową powtórkę przed każdym egzaminem. Samouczek składa się z ośmiu rozdziałów tematycznych, części gramatycznej z ćwiczeniami oraz słowniczka. Tematyka poszczególnych rozdziałów dotyczy problemów i spraw aktualnych, często poruszanych zarówno w rozmowach prywatnych, jak i dyskusjach społecznych. Dialogi zawierają zwykle słownictwo prostsze i bardziej popularne, zbliżone do języka mówionego, potocznego, natomiast teksty poruszają kwestie bardziej skomplikowane, posługują się też trudniejszymi wyrażeniami.

Materiał trzech pierwszych rozdziałów stanowi powtórzenie i zestawienie czasów w języku angielskim. Zawiera również przypomnienie podstawowych terminów gramatycznych. Pozostałe rozdziały dotyczą kolejnych zagadnień gramatyki angielskiej, niezbędnych do prawidłowego posługiwania się mową „wyspiarzy". Dodatek leksykalny, zestawienie czasów i terminów gramatycznych oraz czasowników nieregularnych na pewno ułatwią samodzielną naukę.

Życzymy sukcesów i satysfakcji z osiąganych rezultatów.

Zespół redakcyjny

CHAPTER I Media

Dialogue 1

M – Martin (14 years old)
F – Father (40 years old)

M: Dad, look, I got a game for my birthday from uncle Justin!
F: What game?
M: A computer game.
F: He should have given you one of the board games.
M: A board game?! You mean halma?!
F: Not necessarily. There are so many interesting and complicated games these days: for economy, strategy, history, fantasy. Especially the last ones. These are very good. When you play, you need to think, not just fight.
M: But there's a number of computer games as well, and you don't only fight there. Very often you have to consider what your next step should be, what strategy would be the best in a particular situation.
F: That's right, but there's one big disadvantage of computer games: you sit alone in front of the screen. When I was young, I used to play games with my brother and friends.
M: I can play online with many people the same time, the only thing is that we usually don't see each other. Besides, I got this game from your brother – uncle Justin. I guess, he understands teenagers better than you.
F: Maybe you're right. There are always two sides to a coin. Will you show me this game?

Vocabulary

game – gra
computer game – gra komputerowa
board game – gra planszowa
complicated – skomplikowany
economic game – gra ekonomiczna
strategic game – gra strategiczna
historical game – gra historyczna
fantasy game – gra fantasy
the latter – (ta) ostatnia, (te) ostatnie
fight – walczyć
consider – rozważyć
strategy – strategia
particular – szczególna, konkretna

disadvantage – wada
screen – monitor, ekran
besides – poza tym
teenagers – nastolatki
step – krok
next – następny

Phrases

not necessarily – niekoniecznie
That's right. – Racja. (Masz rację.)
Maybe you're right. – Możliwe, że masz rację.
There's a number of computer games. – Jest wiele gier komputerowych.
There's one big disadvantage. – Jest jedna zasadnicza (duża) wada.
I used to play with my brother. – Zwykłem grywać z moim bratem.
the same time – jednocześnie, w tym samym czasie
The only thing is that – Jedyna rzecz to to, że...
I guess – Sądzę/Wydaje mi się
There are two sides of a coin. – Są dwie strony medalu.

Grammar

AUXILIARY VERBS – czasowniki posiłkowe

W pierwszej części książki poznaliśmy wiele zagadnień gramatycznych. Część z nich zostanie powtórzona w części drugiej samouczka, część natomiast zostanie rozszerzona.

Powtórkę gramatyki języka angielskiego rozpoczniemy od czasowników posiłkowych – ***auxiliary verbs***. Są to czasowniki ***be, have, do***.
Są one używane do tworzenia:

- pytań
- przeczeń
- krótkich odpowiedzi
- *Question tags*

Auxiliary verbs używa się:

w czasach trwających – ***continuous***: **BE**
w czasach ***perfect:*** **HAVE**
w czasach prostych – ***simple:*** **DO**

Poniżej przedstawiono odmianę czasowników posiłkowych:

	BE	HAVE	DO
Present simple			
I	am	have	do
You/we/they	are	have	do
He/she/it	is	has	does
Past simple			
I	was		
You/we/they	were	had	did
He/she/it	was		

Exercise 1

Fill the sentences with the correct auxiliary verb.

a. I…….. Sheila, I…….. 12 years old, and I…….. one brother and one sister.

b. Where…….. you live?

c. …….. she ……. any brothers or sisters?

d. When I…… 34, I got married.

e. We…….. in Barcelona last year.

f. She…….. such a nice girl.

g. I…… not met her since the last party.

h. He…… got a new car.

i. I……. heard about it.

j. ……. you remember me?

Tworzenie pytań

Wiemy, że pytania w języku angielskim tworzy się, stosując ***inwersję***, czyli przestawienie czasownika posiłkowego przed podmiot.

Examples:

Zdanie oznajmujące	Zdanie pytające
I am a doctor.	Are you a doctor?

She is happy.	Is she happy?
We've been there.	Have you been there?
He has finished it.	Has he finished it?
I work in a bank.	Do you work in a bank?
She likes him.	Does she like him?

Czasowniki posiłkowe wykorzystywane są także przy tworzeniu ***krótkich odpowiedzi***. Krótkie odpowiedzi używane są w sytuacjach, gdy:

- chcemy uniknąć długich zdań,
- chcemy, aby nasza wypowiedź zabrzmiała grzeczniej.

Examples:

A. – **Are you** interested in films?
– Yes, **I am**./No, **I'm** not.
B. – **Have you** seen this film yet?
– Yes, **I have**./No, **I haven't**.
C. – **Does your** grandmother live with you?
– Yes, **she does**./No, **she doesn't**.

Question tags

Czasowniki posiłkowe używane są również w ***Question tags***. ***Question tags*** stawiane są na końcu zdania pytającego. Tłumaczy się je jako „prawda?", „nieprawdaż?". Stosując ten zwrot, spodziewamy się, że rozmówca zgodzi się z nami. Zwykle dodaje się twierdzący ***Question tag*** do zdania przeczącego, a przeczący do zdania twierdzącego. Tworzenie ***Question tag*** odbywa się poprzez utworzenie krótkiego pytania za pomocą operatora w czasie właściwym dla zdania głównego, z tym, że pytanie to jest przeciwne do zdania głównego.

Examples:

A. You are a doctor, **aren't you**?
B. You have been to Russia**, haven't you**?
C. He rarely reads books, **doesn't he**?

UWAGA!
Kiedy wypowiadamy zdanie w pierwszej osobie liczby pojedynczej, ***Question tags*** przyjmują następujące formy:

I think I am right, **arent't I**?
I guess, I'm not needed here, **am I**?

Exercise 2

Complete the gaps with the correct expressions.

a. …… you Russian? No,……

b. She hasn't been there,…….?

c. ……. he broken this vase on purpose? No,……..

d. They know her,…….?

e. …… you see them yesterday?

f. He doesn't like pop music,…….?

g. ……. you interested in this kind of music?

h. How long…… you been there?

i. ……. he finished his work yet?

j. …….. you ever felt this way? Unfortunately, yes, I…….

k. …… speak English?

l. I'm pretty clever,…….?

Text 1

Violence in the media has its economic and social effects. The media can contribute to aggressive behaviour in society. However, some researchers consider the impact of violence in the media as positive. Brutality in films is shown dramatically, especially the after-effects of brutality on victims, such as screaming, suffering and blood.
There are two reactions of the audience: identification with the victim and criticism of the violence. But you mustn't forget that this situation can also be seen from the aggressor's point of view. Brutality is shown in an elegant way and the victims seem to be not to be harmed. In this case, violence can play as a sort of educational role for young criminals.

Vocabulary

violence – przemoc
media – media
contribute – przyczyniać się
aggressive – agresywne
behaviour – zachowanie
positive – pozytywny
society – społeczeństwo
however – jednakże
researchers – naukowcy
consider – uważać, postrzegać
impact – wpływ
sort of – rodzaj

brutality – brutalność
dramatically – dramatycznie
after-effects – następstwa
victim – ofiara
screaming – krzyk
suffering – cierpienie
blood – krew
reaction – reakcja
audience – widownia, publiczność
identification – identyfikacja
criticism – krytyka
perceive – odbierać, postrzegać
perspective – perspektywa (punkt widzenia)
elegant – elegancki

Text 2

Books or the Internet?

Nowadays there are lots of possibilities to spend your spare time. Often people use various media to entertain themselves. Surprisingly, even now, one of them is books. Unfortunately, people these days read less and less. The important reason for this is the competition from the electronic media. Kids especially prefer to play computer games or watch TV or read books. For the majority of young people the Internet is more fascinating than the imaginative world of fiction presented in books. However, many people still favour the printed medium over electronic or digital ones. There is a lot of information available on the Internet, but at the same time people still buy dictionaries and encyclopedias. Books are always nearby, on shelves, where you can immediately find the information you need. Lots of people read books while traveling by train or on the bus. A notebook is not very comfortable or convenient in such situations, books are much better. Even though they may weight more and need more space than a CD or a DVD, you can touch them or smell the paper. Many people like to read and books are very important for them. They can't imagine reading a novel or drama, or poetry on the Internet, when they can buy or borrow a real book.

Vocabulary

nowadays – w dzisiejszych czasach, dzisiaj
spare time – czas wolny
entertain – bawić się, zapewniać sobie rozrywkę
surprisingly – niespodziewanie
unfortunately – niestety
currently – obecnie
competition – konkurencja
immediately – natychmiast
fascinating – fascynujący
imaginative – pełen wyobraźni
fiction – fikcja
favour – faworyzować, preferować
printed – drukowany
electronic – elektroniczny
digital – cyfrowy
available – dostępna
nearby – w pobliżu
borrow – pożyczyć (od kogoś)

notebook – laptop
comfortable – komfortowy
even though – mimo, że
novel – powieść
drama – dramat
poetry – poezja

Phrases

one of them – jedna z nich
less and less – coraz mniej
the important reason for it – ważnym powodem tego
kids prefer watching TV than reading books – dzieci wolą oglądać telewizję niż czytać książki
for the majority of young people – dla większości młodych ludzi
favour... over … – woleć ... niż ...
in such conditions – w takich warunkach

Grammar

W pierwszych trzech rozdziałach samouczka powtórzone zostaną czasy występujące w języku angielskim.

Zaczniemy od czasów teraźniejszych – Present, czyli:

Present Simple, np. I go to school every day.

Present Continuous, np. I'm going to school now.

Present Perfect Simple, np. She has gone to school.

Present Perfect Continuous, np. She has been going to school.

Present Simple Tense

Czas ten stosowany jest:

- Do opowiadania o czynnościach, stanach, które trwają nieprzerwanie przez dłuższy okres czasu i są prawdziwe w chwili mówienia o nich:

  Examples:
  The monument **stands** on the hill in the center of the city.
  They **live** in the countryside.
  He **works** for an American company.

- W przypadku czynności, które się powtarzają bądź stanowią przyzwyczajenie w momencie mówienia o nich:

  Examples:
  I **work** from 8 a.m. to 3 p.m.

We often **go** to the cinema.
He rarely **swims.**

- Przy opisywaniu zjawisk fizycznych, praw przyrody:

Examples:
Water **boils** at 100 degrees centigrade.
The temperature **drops** in winter.
The sun **sets** in the west.

Wyrażenia charakterystyczne dla Present Simple Tense to:

ALWAYS	**FREQUENTLY**
OFTEN	**SOMETIMES**
RARELY	**EVERY DAY/MONTH/WEEK**
SELDOM	**EACH YEAR**
USUALLY	**ONCE/TWICE/THREE TIMES A YEAR**
FROM TIME TO TIME	**EVERY 2 WEEKS**
NEVER	

Czasowniki w czasie Present Simple

Jak można zauważyć, w czasie Present Simple czasownik występuje w formie podstawowej, z tym, że w trzeciej osobie liczby pojedynczej do czasownika dodaje się **końcówkę -s,** przy czym w przypadku czasowników, których forma podstawowa kończy się na **„ch", „o", „sh", „ss" lub „x" zamiast „-s", dodajemy „-es".**

Examples:

watch – watch<u>es</u>
go – go<u>es</u>
wash – wash<u>es</u>
kiss – kiss<u>es</u>
wax – wax<u>es</u>

Kolejnym szczególnym przypadkiem są czasowniki kończące się samogłoską "**y**". Jeżeli przed literą "**y**" występuje samogłoska (np. jak w słowie "**buy**") w trzeciej osobie liczby pojedynczej dodawana jest regularna końcówka "**-s**". Jednak w przypadku, gdy przed "**y**" pojawia się spółgłoska (jak np. w wyrazie "**try**"), litera "**y**" zostaje zamieniona na "**i**" oraz dodana zostaje końcówka "**-es**":

Examples:

try – tri<u>es</u>
cry – cri<u>es</u>
dry – dri<u>es</u>

Exercise 3

Fill the gaps with the expressions characteristic for the Present Simple Tense**.**

a. I…… my grandmother at least…….. two weeks.

b. He usually……. popcorn when he …… to the cinema, because his girlfriend likes it.

c. I……. my hair with a dryer before going outside. I'm afraid of getting ill.

d. My grandmother…….. kisses children. She loves it.

e. ……. I feel like a butterfly. But not always.

f. I…….. to the mountains three times a year.

g. He……. onions from……. to time.

h. …… you……. to the dentist at least…… a year?

Or just once a year?

i. She……. look like Britney Spears at all.

j. He……. washes his car. It's so dirty.

Present Continuous Tense

Czasu tego używa się:

- Mówiąc o czynnościach, które mają miejsce w chwili mówienia o nich:

  Examples:
  I'm preparing a pizza at the moment.
  She **is studying** for the exam, don't disturb her.
  We **are learning** about the present tenses now.

- Odwołując się do czynności prawdziwych w bieżącym okresie czasu:

  Examples:
  I'**m not going** to school this week, I'm ill.
  She is on a diet, so she **is not eating** sweets this month.
  Are you **calling** Martha now?

- Mówiąc o czynnościach powtarzających się i uważanych za irytujące:

  Examples:
  She **is** always **coming** late.
  My kids **are** always **leaving** dirty clothes on the floor.
  You **are eating** so much garlic!

- Mówiąc o sytuacji zmieniającej się, obrazując rozwój czy postęp:

  Examples:
  The climate on the Earth **is getting** warmer.
  The unemployment rate **is rising.**
  Each year the environment **is becoming** more and more polluted.

Wyrażenia charakterystyczne dla czasu Present Continous Tense to:

NOW
NOWADAYS
AT THE MOMENT
AT PRESENT

Czasownik w czasie Present Continuous

Tworzenie form ***Continuous*** czasowników odbywa się poprzez dodanie końcówki **„-ing"** do formy podstawowej czasownika. Zapamiętajmy następujące reguły dotyczące tworzenia tej formy czasownika:

- Jeśli czasownik jest jednosylabowy i kończy się spółgłoską, przy dodaniu końcówki „-ing" spółgłoska ta zostaje podwojona:

  Examples:
  shop – shopping
  stop – stopping
  sit – sitting

- Jeśli czasownik kończy się samogłoską „-e", pomijamy ją, dodając „-ing", natomiast końcówkę „-ie" zamieniamy na „-y":

  Examples:
  arrive – arriving
  leave – leaving
  make – making
  die – dying

Exercise 4

Fill the gaps with the expressions characteristic for the Present Continuous Tense.

a. What…… she doing……?

b. You…… always……. my clothes!

c. …… you…….. to John? Please, tell him, I'm really sorry for his mother.

d. I……. lemonade at the…… Would you like some?
e. …… you…….. Martha tonight?
f. We ……. to Madrid for our honey moon.
g. Why…… you…….. it away? Does it smell bad?
h. I need the computer now. I'm…….. with Anna.
i. I'm…….. more and more confused, can you explain it once more?
j. I'm…… a new horse next week. Will you come to see it?

Exercise 5

Fill the gaps with the correct tense.

a. …… (enjoy) this kind of literature? I usually don't, but I…….. (enjoy) this book very much.
b. ……. (realize) what…… (happen)?
c. We…… (think) of moving out to Bristol. What…….. (think/you) about it?
d. Can you call him? No, he……. (have) a shower at the moment.
e. They usually……. (go) to the seaside, but this summer they ……..….. (plan) to see the mountains.
f. I usually……. (eat) lots of sweets, but I…… (feel) too sick to eat anything this time.
g. …….. (know/you) where is Emma? I suppose, she…….. (leave) now. She always…….. (leave) at 3 pm.
h. I……. (look for) my gloves. I can't…… (see) them.
i. Listen! Somebody…….. (knock) at the door! Really? I…… (hear) anything.
j. …… (know/you) what sushi tastes like?

Text 3

The Internet

The Internet is a publicly accessible worldwide system of interconnected computer networks. It is made up of a number of commercial, academic, domestic, and government networks. Originally created for the US Army needs, the Internet became the source of information and entertainment. Without the Internet lots of data wouldn't be accessible at all or at least not easily available. In many cases you probably would need to pay for it.

Another good thing about the Internet is that you can meet new people, you could never even have a chance to meet in real life. The "impersonal" aspect of e-mails or chatrooms encourage people to reveal even the most personal facts about themselves. When you know that you will never meet someone face-to-face, you find it much easier to tell them your secrets, your problems and your doubts. As well as entertainment and information, the Internet offers you on-line shopping, where you can easily buy lots of goods. Without even leaving home, you can search for anything you want. Of course you are not able to try it on, but you can check all its characteristics, look at pictures and read the parameters. Of course, there is a risk, that finally you will receive something completely different from what you've ordered. Although such cases are quite rare many people keep shopping on the Internet, and they are very satisfied with it.

Apparently, teenagers and young people generally use the Internet much more often than their parents. However, a worring effect is that they lack information gathering skills. Without these skills it is impossible to use the Internet effictively. At the same time they are poor at reading with any kind of understanding. The result of this situation is that the internet becomes really only an entertainment facility, something that can replace traditional ways of meeting like pubs or clubs.

Vocabulary

publicly – publicznie
accessible – dostępny
worldwide – światowy
interconnected computer networks – połączone między sobą sieci komputerowe
a number – wiele (wielka liczba)
commercial – komercyjny
encourage – zachęcać
reveal – odkrywać
domestic – domowy
government – rządowy
network – sieć
created – stworzony
originally – pierwotnie
needs – potrzeby
simply – po prostu
doubts – wątpliwości
entertainment – rozrywka

offer – oferować
article – atykuł (towar)
however – jednakże
finally – w końcu, ostatecznie
receive – otrzymać
order – zamówić
although – chociaż
common – powszechny
apparently – podobno
teenagers – nastolatki
generally – ogólnie
lack – brakować
efficiently – efektywnie
facility – urządzenie
replace – zastępować
gathering – spotkanie
personal – osobisty

Phrases

to try sth on – przymierzyć coś
search for sth – szukać/poszukiwać czegoś
it is made up of – jest on stworzony z (składają się na niego)
source of information – źródło informacji
another good thing about – inny pożytek z
meet someone face-to-face – spotykać się z kimś twarzą w twarz
besides – oprócz
easily available goods – łatwo dostępne towary
without leaving home – bez wychodzenia z domu
there is a risk – istnieje ryzyko
such cases – takie przypadki
people keep shopping on the Internet – ludzie nadal robią zakupy w Internecie
to be satisfied with sth – być z czegoś zadowolonym
a worrisome fact – niepokojący fakt
information gathering skills – umiejętności zbierania informacji
to be poor at – być w czymś słabym

Grammar

Zajmijmy się teraz czasami teraźniejszymi – Perfect. Czasy te nawiązują do niedalekiej przeszłości oraz do wydarzeń przeszłych, które miały wpływ na obecną sytuację.

Present Perfect Tense

Czas **Present Perfect** stosuje się:

- Mówiąc o czynności, która jest prawdziwa od pewnego (określonego lub nieokreślonego) momentu w przeszłości aż do chwili obecnej:

  Examples:
  They **have** always **believed** in Allah.

I **haven't eaten** since morning.
We **have owned** this mansion for years.

- Mówiąc o sytuacji, która wydarzyła się w przeszłości, a jej skutki są widoczne do chwili obecnej:

  Examples:
  I'**ve** already **met** him.
  We **haven't heard** about it yet.
  I'm afraid **I've left** my books in the library.

- Nazywając czynności, które wydarzyły się w czasie obejmującym chwilę obecną:

  Examples:
  I'**ve met** Eva today.
  I'**ve seen** this movie three times this week.
  We'**ve** already **had** three beers this evening.

- Po wyrażeniach: *It's the first/second,etc./time:*

  Examples:
  It's the first time I'**ve seen** her.
  It's the third time in the row they'**ve had** chocolate for dinner.
  It's the first time you'**ve eaten** snails, isn't it?

Wyrażenia charakterystyczne dla czasu **Present Perfect Tense** to:

RECENTLY	**LATELY**
JUST	**NEVER**
EVER	**YET**
ALWAYS	**SINCE** (1986, June)
ALREADY	**FOR** (a year, a month)
SO FAR	**UP TO NOW** (aż do)
BEFORE	

Jak już wiemy, czas Present Perfect tworzy się, dodając do czasownika *have/has* Past Participle.

have/has + Past Participle

Formę regularną Past Participle tworzy się, dodając końcówkę *-ed* do podstawowej formy czasownika, np.:

work – worked
paint – painted
own – owned

Lista nieregularnych form Past Participle znajduje się w tabeli na końcu książki.

Exercise 6

Write Past Participle to the following verbs.
a. go – ……
b. see – ……..
c. watch – ……..
d. hear – …….
e. be – ……
f. read – …….
g. write – …….
h. ring – ……..
i. sell – ……..
j. choose – ……

Present Perfect Continuous Tense

Czas ten stosowany jest w następujących sytuacjach:

- Kiedy chcemy podkreślić, że niedawne wydarzenie trwało przez pewien czas w przeszłości:

  Examples:
  She **has been crying** all day.
  I'**ve been waiting** here for you for almost half an hour.
  They'**ve been working** hard all day.

- Kiedy mówimy o czynnościach mających skutki uboczne w teraźniejszości:

  Examples:
  I'**ve been carrying** all these heavy boxes and now my back hurts.
  She'**s been reading** all day and her eyes are red.
  I'**ve been cleaning** the windows and my hands are wet and dirty.

- Mówiąc o czynnościach powtarzających się w ostatnim czasie:

  Examples:
  I'**ve been seeing** my teacher quite a lot recently.
  You'**ve been making** so many phone calls lately.
  I'**ve been trying** to see her all day.

Wyrażenia charakterystyczne dla **Present Perfect Continuous Tense** to:

ALL DAY
FOR SOME TIME

SINCE THREE O'CLOCK
RECENTLY
LATELY

Exercise 7

Fill the gaps with the verb in a correct tense.

a. We…….. (clean) the house all day, and we are sweaty and dirty.
b. ……(see) her tongue and fingers? They are blue!
She…….. (pick) blueberries.
c. They……. (be) together since they left high school.
d. I…… (know) her for ages. I'm sure she…….. (do) this.
e. I'm so cold. I……. (wait) here for almost an hour. Where……. (be/you)?
f. We…… (have) this old TV set since 1990. It's time to buy a new one. …….. (see/you) anything interesting lately?
g. They…… (play) music all afternoon. I can't stand it anymore.
h. I……. (be) in England for a year.
i. We……. (finish/just) our homework. Can we…… (play) now?
j. Your shirt is terribly dirty! What……. (do/you)?

Czasownik posiłkowy "to be" w czasach teraźniejszych

W poniższej tabeli zestawiono formy czasownika "*to be*" w czasach teraźniejszych:

Zaimek osobowy	Present Simple	Present Continuous	Present Perfect
I	am	am being	have been
You	are	are being	have been
He/She/It	is	is being	has been
We	are	are being	have been
You	are	are being	have been
They	are	are being	have been

W tabeli poniżej zestawiono **formy czasownika** w omawianych czasach:

Zaimek osobowy	Present Simple	Present Continuous	Present Perfect	Present Perfect Continuous
I	work	am working	have worked	have been working
You	work	are working	have worked	have been working
He/She/It	works	is working	has worked	has been working
We	work	are working	have worked	have been working
You	work	are working	have worked	have been working
They	work	are working	have worked	have been working

Tworzenie przeczeń

Przeczenia w języku angielskim tworzy się, dodając słówko „not" do czasownika posiłkowego, pełniącego również rolę operatora:

zaimek osobowy + czasownik posiłkowy + not + czasownik główny w odpowiedniej formie

Tworzenie przeczeń w omawianych czasach w syntetyczny sposób przedstawia tabela poniżej:

Zaimek osobowy	Present Simple	Present Continuous	Present Perfect	Present Perfect Continuous
I	don't work	am not working	have not worked	have not been working
You	don't work	are not working	have not worked	have not been working
He/She/It	doesn't work	is not working	has not worked	has not been working
We	don't work	are not working	have not worked	have not been working
You	don't work	are not working	have not worked	have not been working
They	don't work	are not working	have not worked	have not been working

Let's talk!

I love her, I hate him – stative verbs

Omawiając czasy typu ***Continuous***, należy zwrócić uwagę, że istnieje grupa czasowników, która nigdy nie występuje w tej formie. Czasowniki te określane są jako ***stative verbs*** i opisują stan, w jakim ktoś lub coś się znajduje. Są to przede wszystkim:

- Czasowniki wyrażające emocje:

  Examples:
  love, like, admire, hate, want, need, envy

- Czasowniki wyrażające zrozumienie i poznanie:

  Examples:
  know, agree, prefer, believe, mean, remember

- Czasowniki związane z posiadaniem i cechami niezmiennymi:

  Examples:
  weight, belong, own, cost, exist, possess, be, have

Czasownik *be* może być użyty z końcówką *-ing* w momencie, gdy opisujemy czyjeś zachowanie, które ma miejsce w chwili mówienia, np. *Your child is being naughty.*

UWAGA!
Czasownik *have* wyjątkowo występuje w formie *-ing* w następujących przypadkach:

I'm having a shower.
They are having an interesting discussion.
We are having dinner now.

- Czasowniki związane ze zmysłami:

  Examples:
  hear, smell, sound, taste, see

Czasownik ***smell*** jest czasem używany w formie z końcówką ***-ing*** w znaczeniu ***wąchać***, natomiast w formie podstawowej w znaczeniu ***pachnieć***, np.

She's smelling soup.
It smells good.

Exercise 8

Fill the gaps with the verb in a correct tense.

a. ……. (taste/you) the soup yet? No, I…… (taste) it now.
b. …… (leave/you) now? Yes, I…… (work) all day, I…… (be) tired.
c. Don't you think this meat…….. (smell) strange?
d. I'm afraid of this exam, even though……. (study) for months.
e. My mother ……..(dye) her hair for years. She…… (go) to the hairdresser once a month.
f. …….. (think/you) he really…….. (love) her?
g. She ……(be) out too much recently. She…… (not study) at all and now she…….. (have) serious problems.
h. I totally…… (agree) with you. …… (manage/you) to prepare a presentation for the boss? I ……. (think) he would be interested in your idea.
i. I……. (have) lunch at the moment. Can you call me later?
j. I……. (see/never) it before.

Grammar

Imperative – tryb rozkazujący

Tryb rozkazujący w języku angielskim przybiera jedną postać dla wszystkich osób. Jest to forma bezokolicznika bez *to*.

Examples:
Do it! – Zrób to!
Go immediately! – Idź natychmiast!
Write it down, please. – Proszę to zapisać.
Be quiet, please. – Proszę zachować ciszę.
Help me! – Pomóż mi!

Przeczenia w trybie rozkazującym polegają na umieszczeniu przed czasownikiem *Don't* lub *Do not* (to drugie wtedy, gdy chcemy podkreślić naszą wypowiedź).

Examples:
Don't you ever do it again! – Nie rób tego nigdy więcej!
Don't talk to me! – Nie rozmawiaj ze mną!
Don't touch it! – Nie dotykaj tego!
Please, don't go! – Proszę, nie idź!
Do not walk on the grass! – Nie deptać trawników!

Aby wzmocnić wymowę zdania w trybie rozkazującym, można na początku umieścić: *always* lub *never.*

Examples:
Always wash your hands before eating. – Zawsze myj ręce przed jedzeniem.
Never do it again. – Nigdy węcej tego nie rób.
Never believe what she tells you. – Nigdy nie wierz w to, co ona ci mówi.
Always check, if the light is switched off. – Zawsze sprawdzaj, czy światło jest wyłączone.

Exercise 9

Say it in English!

a. Zawsze myj zęby przynajmniej dwa razy dziennie.
b. Nigdy nie rozmawiaj z obcymi.
c. Nigdy więcej nie rozmawiaj ze mną.
d. Kup chleb, proszę.
e. Nie kupuj tych artykułów.
f. Najpierw wypal płytę CD.
g. Powiedz parę słów, zanim zaczniemy, proszę.
h. Obierz ziemniaki.
i. Nie słuchaj jej.
j. Zrób przynajmniej 10 ćwiczeń, a będziesz przygotowany.

Exercise 10

Describe your weekend. What do you usually do during the weekend, do you go out, help your parents, or study?
Use the time expressions characteristic for the Present Simple tense (never, usually, always, etc)

Text 4

A film review – Lost in Translation

United States, 2003
Cast: Bill Murray, Scarlett Johansson, Giovanni Ribisi, Anna Faris
Director: Sofia Coppola

Screenplay: Sofia Coppola
Cinematography: Lance Acord
Music: Kevin Shields, Brian Reitzell

It's a common truth that one always gets to know something about oneself while travelling. People often get ready to go to the end of the world, just to run away from their own traumas, to find a new meaning for life.
An internationally recognized TV star Bob Harris (played by Bill Murray) goes to Tokyo to film a series of commercials for a whiskey company. He accidentally meets Charlotte (played by Scarlett Johansson) who is accompanying her husband (played by Giovanni Ribisi) on a business trip. This relationship surprisingly developes into a deep friendship.
Their first casual encounters take place on an elevator, or in a bar, but as time goes by, the bonds become stronger and stronger. They begin to seek out one another, talk about serious and not really important things, although in ordinary circumstances they might never have noticed each other.
Despite the quite serious core of the screenplay, there are lots of funny situations, taken from low-key comedy, not to mention the blinds that automatically open in the morning to let the light in.

Vocabulary

run away – uciekać
get to know – poznawać
trauma – trauma
commercials – reklamy
accidentally – przypadkowo
accompany – towarzyszyć
a business trip – podróż w interesach
friendship – przyjaźń
casual encounters – zwykłe spotkania
nearly – prawie, niemalże
low-key – mało znaczący
elevator – winda
bonds – więzy
become – stawać się
although – chociaż
ordinary – zwyczajnie
circumstances – warunki
despite – pomimo
screenplay – scenariusz
core – rdzeń, kwintesencja
funny – zabawne
blinds – żaluzje
let in – wpuścić

Phrases

It's a common truth ... – Jest powszechnie wiadomo ...
a new sense of life – nowy sens życia
the end of the world – koniec świata
internationally recognized – rozpoznawalny we wszystkich krajach
series of commercials – seria reklam
develope into – rozwijać się w

as the time goes by – z biegiem czasu
stronger and stronger – coraz silniejsze
to seek out one another – szukać jeden drugiego
not mentioning – że nie wspomnę

Text 5

Main film genre categories:

Action film

High energy characterizes action movies. There's lots of activity and chase scenes are as long as possible. Races, rescues and disasters are ubiquitous. You can watch explosions, floods, fires, and people who have to react immediately in order to save other people. The main action centers around usually a male hero. They usually chase each other with an evil villain. Films like this are traditionally aimed at male audiences.

Vocabulary

action film/action movie – film akcji
chase – gonitwa
scene – scena
race – wyścig
rescue – ratunek
distaster – katastrofa
ubiquitous – wszechobecny
explosion – eksplozja
flood – powódź
fire – pożar
action hero – bohater akcji
villain – łotr, czarny charakter

Adventure films

Adventure films are very similar to the *action film* genre, in the sense that they are energetic. Adventure films are exciting stories taking place in exotic places. The emphasis is put on travel, conquest, exploration and mystery. Adventure films were intended to appeal mainly to men, creating major male heroic stars through the years such as Indiana Jones.

Vocabulary

adventure films – filmy przygodowe
emphasis – nacisk
conquest – podbój
explorations – badania, poszukiwania
mystery – tajemnica
intend – przeznaczać
appeal – odwoływać się

Crime

Crime stories are developed around the actions of criminals or gangsters, particularly bankrobbers, in general – people operating outside the law. The action usually concetrates on stealing and murdering, and on the ways of discovering its motives. Such stories highlight the crime figures many times which can be a bank robber, a murderer or another lawbreaker. Gangster films or crime films are usually set in large, crowded cities. They provide a view of the secret world of the criminal. Dark nightclubs or streets are perfect for mysterious activities which shouldn't be seen by anyone.

Vocabulary

crime/crime stories – kryminał
criminal – przestępca
bankrobber – ktoś, kto napada na banki
steal – kraść
murder – mordować
motive – motyw
highlight – naświetlać
murderer – morderca
crowded – zatłoczony
nightclub – nocny klub

Phrases

outside the law – poza prawem
to break the law – łamać prawo

Horror

Horror movies are designed to frighten and panic. They invoke our worst fears, at the same time entertaining us with the dreadful experience. Horror films center around the dark side of life, on the mystery and the things that are rarely talked about or thought about seriously. It gives us all abnormal experience in the new, real perspective. This is what makes us afraid.

Vocabulary

frighten – przestraszyć
panic – panikować
invoke – wywoływać
hidden – ukryty
fear – strach
entertain – zabawiać
dreadful – okropny, straszny
center – koncentrować
abnormal – nienormalne, niecodzienne

Comedy

Comedies are films designed to make the audience laugh. They are crafted to amuse,

to entertain, and to provoke enjoyment. They sometimes exaggerate rather humorously the situation, or a language, an action or some characters. Life situations become abnormal. Comedies usually describe every day life with its frustrations and all the emotions in the way that allows the viewer to escape from his daily routine. Since they usually have a happy ending they keep people in a good mood – untill the next show.

Vocabulary

design – projektować
audience – widownia
laugh – śmiać się
craft – tu: tworzyć
amuse – rozbawiać
provoke – wywoływać
exagerrate – wyolbrzymiać
viewer – widz
escape – uciekać
a happy ending – dobre zakończenie
mood – nastrój
show – pokaz

Science Fiction

Sci-fi films are visionary, and at the same time based on science. They are visualizing through fanciful settings. They are full of advanced technology, robots, spaceships, and special effects. The characters often come from outer space. They live in distant planets they want to explore life on Earth or simply to conquer it. There's a battle between good and evil which is often presented.

Vocabulary

visionary – wizjonerski
scientific – naukowy
fanciful – wyszukany
setting – tło, oprawa
advanced technology – zaawansowana technologia
robot – robot
spaceship – statek kosmiczny
special effects – efekty specjalne
space – kosmos
distant – odległy
planet – planeta
explore – badać, poznawać
conquer – podbić

Exercise 11

The Moores' Family consits of 4 people:

- Mr Moore, 50 years old, lawyer, likes historical films and thrillers, not necesarily directed by famous and well – known directors.
- Mrs Moore, 51 years old, teacher, enjoys watching romantic comedies, especially those which show a real life situations.
- Mark Moore, 19 years old, student of sociology, likes science fiction and thrillers, but also alternative and experimental cinema. Often watches crimes.

❖ Anna Moore, 15 years old, schoolgirl, is interested in the movie stars' life, likes to be amused, and is fascinated by love stories.

They are looking through the TV programme, searching for something interesting to watch. Find out what can be interesting for each of them. Here are a few short descriptions of the films and shows which are on the following week:

a. *Braveheart* (with Mel Gibson): it's the life story of a Scotish rebel William Wallace who leads an uprising against the cruel English ruler Edward the Longshanks. Edward wishes to inherit the crown of Scotland for himself. William lost his family members when he was a young boy. They sacrificed their lives trying to free Scotland. William wants to follow their way and begins his own quest to make his home free once and for all.
b. *You've got mail* (with Meg Ryan and Tom Hanks): a story of two business rivals who one day fall in love over the Internet. The owners of a large bookstore chain and a small "Shop around the corner"start to compete on the local book market. Meanwhile, unknowingly, they fall in love, without seeing each other in real life. Will this love last after they find out the truth?
c. *Bruce Almighty* (with Jim Carrey): a comedy: Bruce Nolan, a local reporter from Buffalo, who hardly ever misses the opportunity to complain about his life. One day, the worst day of his life, Bruce rages against God for his rotten luck. The Lord endows Bruce with all the power to see if he can do any better now.
d. *Who killed Jodie?*, *episode 6*: Detective Nelson interviews Jodie's boyfriend. It occurs that he had an affair with Emma. Emma was the last one who had seen Jodie that day, even though she's been constantly denying it. Will Nelson reveal the new facts about the crime?

Exercise 12

Think about the following questions**:**
1. What do you prefer: reading books or watching films?
2. Does cinema have any advantages over TV?
3. What is your favourite film genre? Why?
4. What are the advantages of the Internet?
5. What do you think about Internet relationship? Is it possible to build real bonds through Internet communication?
6. What, in your opinion causes violence among teenagers?
7. Should action films be banned for children and teenagers?
8. Who is your favourite writer?
9. Who is your favourite director?
10. Make a short review of your favourite film.

Chapter II Education and work

Dialogue 1

M: Dad, did you have to wear any special clothes at school?
F: You mean a uniform?
M: Yeah…
F: Of course not. Why?
M: Our teacher said it wouldn't be that bad idea.
F: Well, maybe she's right. Tell me, are there any visible differences between your classmates because of what they wear?
M: I guess so. Not between boys, but between girls it's really common. You may see it at first glance. For example Anna doesn't wear any cool well-known clothing brands and they don't want to talk to her. And Anna is really cool. Do you think they would talk to her if everybody wore uniforms?
F: I don't think so. In my opinion, there will always be discrimination at school, but maybe not that strong if you wear uniforms. What do you think? Would you like to wear a uniform?
M: Actually, I wouldn't mind. But only if it's nice. I wouldn't want to wear something ugly.
F: They were almost always black or navy-blue uniforms. They used to look like a suit or a real uniform for soldiers or policemen. Maybe you will get a modern one. Don't worry!
M: Maybe simply jeans and a sweater?
F: I don't think so.
M: Well, we will see.

Vocabulary

uniform – mundurek, mundur
idea – pomysł
visible – widoczne
classmates – koledzy (koleżanki) z klasy
wear – nosić
discrimination – dyskryminacja
actually – właściwie
navy-blue – granatowy
suit – garnitur
soldiers – żołnierze
modern – nowoczesny
simply – po prostu

Phrases

I guess so – tak sądzę
at first glance – na pierwszy rzut oka
well-known brands – dobrze znane marki

in my opinion – moim zdaniem
in case of – w przypadku, gdy
I don't mind – jest mi to obojętne
don't worry – nie martw się
I don't think so. – Nie sądzę.
we will see – zobaczymy

Grammar

Rozdział II poświęcony będzie powtórce czasów przeszłych – **The Past Tenses –** a więc:

***Past Simple* –** Yesterday I woke up earlier than usually.

***Past Continuous* –** I was walking here and there all afternoon.

***Past Perfect* –** I saw this ugly vase, which she had bought the day before.

***Past Perfect Continuous* –** I had been looking for it for an hour and than I finally found it.

Past Simple Tense

Czas ten jest w zastosowaniu podobny do czasu Present Simple, choć, oczywiście, odnosi się do przeszłości. Używa się go:

- Opisując wydarzenia, czynności, które odbywały się w przeszłości w regularnych odstępach czasu:

  Examples:
  Last year I drove to Bristol twice a month.
  I used to go to the swimming pool at least once a week when I was a child.
  I spent each holiday in London.

- Mówiąc o wydarzeniach, które miały miejsce w pewnym określonym momencie przeszłości:

  Examples:
  I was born in 1979.
  We met two years ago.
  Columbus reached America in 1492.

- Past Simple opisuje również sytuacje w pewnym okresie czasu w przeszłości:

  Examples:
  George Washington was the first president of the United States.
  There were many problems, but they solved all of them.
  It happened during World War II.

- W narracji:

Examples:
There was a good king, who decided to find a wife for his son.
I saw him in a dark corridor, I called him, but he didn't hear.
Once, there was a terribly ugly monster…

Wyrażenia charakterystyczne dla czasu *Past Simple* to:

YESTERDAY
LAST MONTH/WEEK/YEAR
FIVE DAYS AGO
IN 1979/IN JUNE

a także:

FINALLY
THEN
NEXT

Jak już wiemy, czas Past Simple tworzy się, dodając ***końcówkę -ed*** do formy podstawowej czasownika. Czasowniki nieregularne zebrano w tabeli na końcu książki.
Rolę operatora w tym czasie pełni czasownik DO w formie przeszłej, czyli **DID**. Jest to ta sama forma dla wszystkich osób. Pytania z operatorem *did* tworzy się analogicznie do pytań z operatorem *do* – czyli przez inwersję. Również tworzenie przeczeń nie różni się od poznanego już wzoru.

Exercise 1

Fill the gaps with the correct form of the verb.

a. ..... – wore

b. ..... – said

c. ..... – cut

d. draw – .....

e. fall – .....

f. ..... – sewed

g. ..... – dug

h. speak – .....

i. show – .....

j. look – ……..

Past Continuous Tense

Past Continuous Tense często opisuje czynności nieukończone w przeszłości. Używa się go:

- Opisując czynności, sytuacje trwające w pewnym momencie przeszłości przez jakiś okres czasu:

  Examples:
  We were picking strawberries all day.
  It was snowing all last week.
  He was traveling a lot last summer.

- Opisując pewien rozwój sytuacji:

  Examples*:*
  It was getting colder, so we took warm clothes with us.
  He was getting more and more angry. I didn't know what to do.
  We were trying to calm him down.

- Mówiąc o czynnościach, które działy się jednocześnie:

  Examples:
  I was washing the dishes when the telephone rang.
  She was reading when the light went off.
  We were trying to calm him down when his wife entered the room.

Wyrażenia charakterystyczne dla tego czasu to:

THOSE DAYS
AT THAT TIME
THEN
AT 9 O'CLOCK

Exercise 2

Complete the sentences with an appropriate past tense form. Use the verbs from the frame:

notice, read, go, care, come in, invite, go, visit, interrupt, call, occure, work, tell, play, fly, see, think, fall asleep, play, hold, have, listen, shop

a. The children……. while I…….. them fairy tales.

b. She…… to London, when it…… that she had left her toothbrush at home.

c. Those days I…….. only…… to parties and…….. fun, and I…… about everyday life.

d. We…….. to music, while somebody…… to the class and ……

e. At 12 o'clock she……. and after that she…… back home. She…… notice anything worthwhile.

f. I…… my father, when he……as a doctor in Africa.

g. They…….. football, when I…….. for dinner.

h. Believe me, I……. anything. At that time I…… only…… the piano, that's all.

i. He…… my hand, when my parents…… us.

j. He…….. us to the party, while we……. what to do.

Exercise 3

Fill the gaps with the correct form of the verb.

a. Suddenly I…… (see) a sharp light in the other room, but I…….. (know) what it…….. (be) .

b. When I…… (leave) the shop, I…….. (see) something interesting on the display.

c. I……. (promise) my cousin…….. (keep) the secret, but I……. (manage) to do it, and…….. (give away/it).

d. Where…… (be/you) yesterday evening? I…….. (go) to the cinema with friends.

e. It……. (start) to rain, when I…….. (wait) for my mom in front of her office.

f. We…… (play) when the cat……. (scratch) me.

g. While I……. (talk) on the phone, somebody…… (knock) on the door.

h. While they…….. (stay) in Madrid, they…… (not take) any photos.

i. I……. (meet) Anna, when I…… (go) to the bus stop. I……. (have) time …… (talk) to her.

j. The telephone…… (ring) when I…….. (have) a shower.

Dialogue 2

M: Today we had a meeting with a psychologist.
F: What for?
M: He said there was a problem of violence in our school.
F: Really? Have you ever been beaten?
M: No, never.
F: And you? Have you ever hit somebody?
M: Neither. But I heard it sometimes happens in first and second class. Why do people behave like this?
F: I don't know, maybe they want to show their strength and power. Or they just watch too many films. There's so much violence on TV and in computer games. Children and teenagers imitate these behaviors.
M: Is it the reason why I am not allowed to watch films late at night? Are you afraid that I'll become cruel and brutal?
F: No, you don't get my point. I simply don't want you to watch so much brutality. You don't need it. First of all it's just fantasy, a directors' imagination, it's not reality. There isn't only violence in the world. You must notice the beauty and goodness.
M: Is it your way of protecting me from evil?
F: No, I just don't want you to keep watching blood and murder. That's all.

Vocabulary

psychologist – psycholog
violence – przemoc
neither – też nie
behave – zachowywać się
strength – siła
power – moc
imitate – naśladować
reason – powód
cruel – okrutny
simply – po prostu
director – reżyser
imagination – wyobraźnia
beauty and goodness – piękno i dobro
evil – zło
observe – obserwować
blood and murder – krew i mord

Phrases

what for – po co, w jakim celu
to be beaten – być bitym
to hit sb – uderzyć kogoś
to be allowed to do sth – mieć pozwolenie na zrobienie czegoś
late at night – późno w nocy
You don't get my point. – Nie rozumiesz mojego punktu widzenia.
first of all – przede wszystkim
protect sb from sth – chronić kogoś przed czymś
that's all – to wszystko

Grammar

Past Perfect Tense

Czasu Past Perfect używamy:

- W odniesieniu do czynności, która wydarzyła się wcześniej od pozostałych:

  Examples:
  He had finished his homework by 8 o'clock.
  When we came to Martha's the party had already been finished.
  I found out that somebody had lived there before.

- Gdy mówimy o czynności lub sytuacji zakończonej w przeszłości, która miała widoczny wpływ na jakieś przeszłe wydarzenia:

  Examples:
  He was desperate after he had lost his mother.
  There was no food left, because they had eaten everything the day before.
  I didn't have money, because I had left my wallet at home.

Zatem Past Perfect opisuje zdarzenia uprzednie w stosunku do tych, które przedstawiane są za pomocą Past Simple.

- Past Perfect stosuje się po wyrażeniach: ***It was the first/second/third time ...:***

  Examples:
  It was the first time they had met each other.
  It was the second time I had had an opportunity to meet professor Brown.
  It was the first time I had seen our president.

Tworząc orzeczenie w czasie Past Perfect, używamy przeszłej formy czasownika *to have* (czyli ***had***) oraz **Past Participle**, których nieregularne formy zestawiono w tabeli na końcu książki. (Przypomnijmy, że **Past Participle** czasowników regularnych tworzy się dodając końcówkę ***-ed*** do postaci podstawowej czasownika.)

Charakterystyczne określenia czasowe:

FOR
SINCE
AFTER
JUST, ALREADY, YET
NEVER
BEFORE, BY, BY THAT TIME
AS SOON AS

Exercise 4

Write the Past Perfect forms of the verbs.

a. She …….. a sweater. (to buy)
b. He …… to work. (to leave)
c. You …… letter. (to receive)
d. We …… the appointment. (to skip)
e. They …….. us. (to convince)
f. She…….. the documents. (to forget)
g. He …….. the house. (to paint)
h. They …….. your breakfast. (to eat)
i. We …… everything to school. (to prepared)
j. They …….. the beds. (to make)

Past Perfect Continuous Tense

Czasu tego używa się:

- Mówiąc o czynnościach trwających przez jakiś okres czasu w przeszłości, poprzedzający inne wydarzenie w przeszłości; stosuje się go również w sytuacjach, gdy czynność ta ma widoczny wpływ na jakieś wydarzenie z przeszłości.

  Examples:
  We had been working together for almost three months before we decided to give up.
  I had been studying for three days but I failed anyway.
  I had a headache because I had been talking to them all day.

Charakterystyczne określenia czasowe dla tego czasu to:

FOR
SINCE

Tworzenie pytań i przeczeń w obu tych czasach jest analogiczne do zdań z czasownikiem posiłkowym *have* i odbywa się podobnie jak w teraźniejszych czasach *Perfect*:

Exercise 5

Match the sentences with similar meaning:

a. When Sarah arrived, Jim had cooked soup and meat.
b. When Sarah arrived Jim started cooking.
c. When Sarah arrived, Jim was cooking.
d. When Sarah arrived, Jim had started cooking.

1. Jim was cooking at the time Sarah arrived.
2. Jim had already started cooking before Sarah arrived.
3. Jim started cooking at the time Sarah arrived.
4. Jim had been cooking before Sarah arrived.

Exercise 6

Write the Past Perfect Continuous forms of the verbs from the frame.

plant, give, talk, taste, run, lie, run, wait, take, snow

a. We ……. the trees.
b. You …… the photographs.
c. They ……you the letters.
d. He ……... for his girlfriend.
e. She ……a business.
f. It …….all month.
g. We …….to them at that time.
h. She …… on the beach.
i. They ……. the soup.
j. He ……after them.

Formy czasownika „to be" w czasach przeszłych

W poniższej tabeli zestawiono formy czasownika „to be" w czasach przeszłych:

Zaimek osobowy	Past Simple	Past Continuous	Past Perfect
I	was	was being	had been
You	were	were being	had been
He/She/It	was	was being	had been
We	were	were being	had been
You	were	were being	had been
They	were	were being	had been

Kolejna tabela przedstawia formy czasownika w omawianych czasach:

Zaimek osobowy	Past Simple	Past Continuous	Past Perfect	Past Perfect Continuous
I	worked	was working	had worked	had been working
You	worked	were working	had worked	had been working
He/She/It	worked	was working	had worked	had been working
We	worked	were working	had worked	had been working
You	worked	were working	had worked	had been working
They	worked	were working	had worked	had been working

Tworzenie przeczeń

Przeczenia w omawianych czasach tworzy się następująco:

Zaimek osobowy	Past Simple	Past Continuous	Past Perfect	Past Perfect Continuous
I	didn't work	wasn't working	hadn't worked	hadn't been working
You	didn't work	weren't working	hadn't worked	hadn't been working

He/She/It	didn't work	wasn't working	hadn't worked	hadn't been working
We	didn't work	weren't working	hadn't worked	hadn't been working
You	didn't work	weren't working	hadn't worked	hadn't been working
They	didn't work	weren't working	hadn't worked	hadn't been working

Exercise 7

Complete the sentences with the verbs in a suitable tense.

a. She…… (open) the windows after she…… (cook) the dinner.
b. I…….. (want) to stop her, but she……. (put on /already) her coat.
c. Their names…… (be) familiar to me before I……. (meet) them
d. When I…… (come) to the bus stop, the bus…..……. (leave/already).
e. He…….. (bake) a birthday cake for his sister by the time she…….... (arrive).
f. I……. (ride a horse) for almost three hours before you…… (come).
g. I……. (work) on this issue for hours until I…… (find) a resolution.
h. I…….. (try) to convince them, but they…… (allow) me to go alone.
i. She……..... (talk) to all her friends and family before she…….....… (decide) to go abroad.
j. He…… (research) a lot before he…….. (form) his statement.

Exercise 8

Complete the sentences with the verbs in a suitable tense.

a. When she……. (be) sixteen, she…… (leave) school.
b. She……. (be) born in 1908 and……. (live) in Edinburgh all her life.
c. Last month we…….. (go) to the mountains. We…….. (ski) all days until I …….. (break) my leg. After that I…….....…. (watch) TV and …… (read).
d. I…… (wake up) early even though I…….. (not sleep) very well all through the night.
e. I…… (work) for ten years in the same company before they……. (fire) me.

f. She…..……. (go) to the party dressed in a gorgeous dress which she…….. (borrow) from her friend the day before.

g. Well, I guess he…… (send) the parcel, but I…….. (not/receive) it yet.

h. When he…….. (come), nobody…… (be) there, everybody…… (leave).

i. When I…… (enter) the room, I……. (see) that somebody …… (steal) the TV set.

j. Her boss…….. (wait) for her for half an hour before she……. (come).

Text 1

To study or not to study

There always comes a time when you have to make your life decision: whether to study or not to study. Your whole future depends on the answer. Nowadays more and more people who can afford it, decide to study at a university. Being a student is thought to be the greatest time in your life, and in fact that seems to be true. First of all, you, of course, develop your knowledge and skills, you get to know new people from the world of art and science, you read, you let your intelligence evolve. Qualifications you receive during this time may make you more competitive and valuable on the job market. But today's high rate of unemplyment and big competition doesn't ensure, that you get an interesting or well-paid job. Nevertheless, there are more students, than there used to be 20 or 30 years ago. People are still looking for their chances of a better education. Sometimes they study and work simultanuesly.

Very often young people are not able to find out what their real passion is. They are not aware what can give them stability and money in the future, either. There's a group of people who change their subject, chose another faculty after some years of study. There are also people who simply give up after a year or two. Being fed up with boring lectures, they want to be independent and work full time. Sometimes it can be a good decision, but often they regret it for their whole life.

Apart from education, there are also other adventages of being a student. Students have many discounts – in cinemas, theatres, museums, and in the public transport – buses, trams, trains and ferries and most important planes.

People who used to study, often remember that thatperiod of life was carefree, fun, full of crazy ideas and adventures, simply the best time of their lifes.

Vocabulary

answer – odpowiedź
nowadays – w dzisiejszych czasach
afford sth – pozwolić sobie na coś
true – prawda, prawdziwe
art – sztuka
science – nauka
evolve – ewoluować
qualifications – kwalifikacje
receive – otrzymywać
during – podczas
competitive – konkurencyjny
valuable – wartościowy
result – wynik
enough – wystarczający
funny – zabawny
adventure – przygoda
nevertheless – niemniej
chance – szansa
simultaneously – jednocześnie
either – też nie
change – zmieniać
subject – przedmiot
choose – wybierać
boring – nudny
lectures – wykłady
independent – niezależny
work full time – pracować na cały etat
regret – żałować
advantages – zalety
discount – zniżka
ferry – prom
careless – beztroski

Phrases

life decision – życiowa decyzja
to make a decision – podjąć decyzję
your whole future – cała twoja przyszłość
depend on – zależeć od
more and more people – coraz więcej ludzi
in fact – w rzeczy samej
first of all – przede wszystkim
knowledge and skills – wiedza i umiejętności
get to know – poznawać
job market – rynek pracy
high rate of unemplyment – wysoka stopa bezrobocia
to make you sure – upewniać cię
university diploma – dyplom uniwersytecki
well-paid job – dobrze płatna praca
to be aware of sth – być czegoś świadomym
give up – porzucać
to be fed up – być znudzonym
apart from – oprócz
means of public transport – środki transportu publicznego
crazy ideas – szalone pomysły

Text 2

Studying on-line

Many universities have already created virtual campuses. People use computers and the Internet for studying. There are lots of advantages of studying in this way. Students can download information from the Internet and study whenever they have time and will do that. Most of them have a permanent job or a family, so they don't have enough time to go to the university every day. They use e-mail to communicate with the professors. However, all of them have to come to the university once a semester to pass exams. Such a system is useful in big countries, where cities are located far from each other. But, if it's possible, you should study in a traditional way. You may learn much more during the lectures and exercises or laboratories. The Internet is also useful, but as an additional source of knowledge, not a major one.

Vocabulary

virtual campus – wirtualny uniwersytet
further – dalsza
advantage – zaleta
download – ściągać z Internetu
will – wola, chęć
permanent – stała
located – zlokalizowany
lecture – wykład
exercise – ćwiczenia
laboratory – laboratorium
additional – dodatkowe
major – główne

Phrases

a bigger and bigger number of countries – coraz większa liczba krajów
such a way – taki sposób
direct communication – bezpośrednia komunikacja
to pass the exams – zdawać egzaminy

Let's talk!

Used to, be used to, get used to

Słowo *use* oznacza *użycie* lub *używać*. Jest ono również wykorzystywane w wyrażeniach opisujących dawne lub obecne przyzwyczajenia.

Used to

- Opisuje nieaktualny zwyczaj lub stan z przeszłości.

  Exmaples:
  My grandmother used to bake a wonderful ginger bread at Christmas.

She used to be beautiful when she was young.
My mom used to tell me wonderful stories before going to sleep.

Należy zwrócić uwagę na tworzenie pytań i przeczeń z *used to*. Stosowany tu operator to ***DID***, dlatego też w pytaniach i przeczeniach *used to* przechodzi w ***use to.***

Examples:
Did you use to play football when you were a kid?
Yes, I did./No, I didn't use to play football at all.

Used to można zastąpić słowem ***would***, jednak nigdy w przypadku ***stative verbs*** opisywanych w poprzednim rozdziale.

Examples:
I **used to go** to my grandmother every Saturday/ I **would go** to my grandmother every Saturday.
I **used to dance** in a disco all night. / I **would dance** in a disco all night.
We **used to travel** in summer./We **would travel** in summer.

I used to live in a village – nigdy ~~**I would live**~~.
I used to love her. – nigdy ~~**I would love her**~~.
We used to believe my parents. – nigdy ~~**We would believe my parents**~~.

be used to

- Wyraża minione bądź obecne przyzwyczajenie.

Examples:
I'm used to reading a lot.
She's used to spending lots of money in supermarkets.
We're used to going out a lot.

get used to

- Stosuje się, mówiąc o przyzwyczajaniu się do nowych warunków.

Examples:
I must get used to exercising regularly.
I'm getting used to waking up early.
She's got to get used to noise and mess if she wants to look after my children.

Exercise 9

Say it in English.

a. On był bardzo przystojny, kiedy był młody.
b. Oni zwykle wydawali mnóstwo pieniędzy na przyjęcia.
c. Powoli przyzwyczajam się do wczesnego wstawania.
d. Musisz się przyzwyczaić do faktu, że ona jest moją żoną.
e. Mój ojciec wstawał codziennie o szóstej rano.
f. Zwykle piekę ciasto na niedzielę.
g. On chodzi na basen raz w tygodniu.
h. Chcę się przyzwyczaić do picia zielonej herbaty zamiast kawy.
i. Czy marzyłeś o byciu strażakiem, kiedy byłeś dzieckiem?
j. Nie, marzyłem, żeby być pilotem.
k. Nie zwykłem się powtarzać.
l. Nie warto się powtarzać.
ł. Czy używasz jakiegoś specjalnego szamponu do włosów?
m. Moja babcia była bardzo wyrozumiała dla nas.
n. Nigdy nie przyzwyczaiłam się do jedzenia śniadania w domu. Zawsze idę do pracy głodna.

Text 3

University fees

University fees are not obligatory at all schools. It depends on the country and the type of school. Studying in countries like Sweden, Germany or France is free of charge. But in many countries it is necessary to pay for education. Great Britain is the most expensive, but it's not much cheaper in Switzerland or the Netherlands. There are also differences between particular universities. For example, in England the range is between 1000 and 3500 euro annually. What is better for students? To pay a fee each year or each semester or to study free of charge? There is a big discussion about this problem, and it's getting more and more burning in Poland.

Many people think that the fees can motivate you to study. But not so many students have their own money. Most of them are supported by their parents, and they are the ones who have to pay their own children's studies. It means that education is reserved for richer people. The money obtained from parents rarely encourages you to study. It seems that the motivation mostly depends on your individual needs.

In my opinion there should be no extra fee for studying. Everybody should have equal chances to get education. It's unfair that in some countries people have to save money for so many years to pay for their children's education.

Studying in Poland in most cases is free of charge. If you study daily, you don't need to pay for it. However, there are also extramural courses, which are taken mainly during

weekends. In these a cases it's necessary to pay for lectures and exercises. It makes sense. If you study only during weekends, you may work and pay for your education. But if you spend all days at the university, you don't have time for work. And not everybody comes from a rich family.

Vocabulary

university fee – opłata za studia
obligatory – obowiązkowy
expensive – drogi
cheaper – tańszy
particular – poszczególny
range – rozpiętość
annually – rocznie
burning – paląca
motivate – motywować
own – własny
during – w trakcie
spend – spędzać
supported by – utrzymywany, wspierany przez
reserved for – zarezerwowany dla
rich – bogaty
obtained – otrzymany
extra – dodatkowy
equal – równy
unfair – niesprawiedliwy
save – oszczędzać
extramural courses – zaoczne studia
daily – codziennie
mainly – głównie

Phrases

it depends on – to zależy od
free of charge – wolne od opłat
in most of cases – w większości przypadków
it makes sense – to ma sens
come from – pochodzić z

Grammar

Articles

W języku angielskim rzeczowniki poprzedzane są przedimkami. Stosowanie przedimków jest dosyć trudne dla Polaków, bowiem nie występują one w naszym języku. Wyróżniamy:

- **indefinite articles** (przedimki nieokreślone)
- **definite articles** (przedimki określone)

Indefinite articles a i an

Indefinite articles są używane w przypadku:

- Rzeczowników w liczbie pojedynczej, w stosunku do osób, rzeczy, zwierząt, których nie znamy.
- Gdy o jakiejś osobie, rzeczy mówimy po raz pierwszy.

Examples:
a cat – kot
an animal – zwierzę
an hour – godzina
a hospital – szpital
an example – przykład
a unit – jednostka

- ***A/an*** można również używać zamiast *per* oraz przy opisywaniu częstotliwości.

Examples:
I exercise twice a day.
I go to the mountains three times a year.
You must eat apples at least once a day – the doctor said.
The speed was 115 km an hour.
It costs two dollars a dozen.

- ***A/an*** może również zastępować *one*, gdy mówimy o miarach (waga, długość), pieniądzach, pełnych cyfrach.

Examples:
a pound = one pound
a kilo = one kilo
a hundred = one hundred
a cup of tea = one cup of tea

- ***A/an*** poprzedza wyrazy oznaczające choroby.

Examples:
(a) stomachache
a fever
a cold
(a) headache

UWAGA!
An stawiamy przed rzeczownikami zaczynającymi się od samogłoski lub niewymawianej spółgłoski. Pamiętaj, że reguły te dotyczą wymowy, nie pisowni. Dlatego takie rzeczowniki jak uniform [juniform] poprzedza *a* – nie *an*!

Exercise 10

Put an indefinite article when needed.

a. Billy has…… bicycle.
b. I would like…….. glass of water.
c. She is…….. lawyer.
d. Where can I find…… telephone box?
e. I don't want to wear…….. uniform.
f. Do you like……. apples?
g. I'd prefer…….. orange.
h.…… accountant must have……. wide knowledge of math.
i. My dad is……..teacher.
j. I go to work five times…….. week.

Definite article the

Przedimek określony ***the*** jest używany w przypadku:

- Rzeczowników w liczbie pojedynczej – konkretnych osób, rzeczy, o których już wspomniano uprzednio, lub które znamy:

  Examples:
  This is a girl. The girl is Polish.
  Here is the CD I told you about last week.
  As I was walking to work I passed a garden. The garden was so messy.

- Rzeczowników niepowtarzalnych, jedynych w swoim rodzaju:

  Examples:
  The Sun
  The Eiffel Tower
  The Moon
  The sky

- **Przed wyrażeniami** *middle of, bottom of, top of, centre of*:

  Examples:
  In the middle of the night.
  On the bottom of the sea.
  In the centre of the city.
  On the top of the mountain.

- Kiedy odnosi się do jakiejś grupy ludzi, zwierząt lub rzeczy: niewidomi – the blinds; biedni – the poor; kot (ogólnie) – the cat (**nigdy w liczbie mnogiej**), the Smiths – rodzina Smithów:

Examples:
The dog is a domestic animal.
The handicaped want to be a part of a society.
The Internet is a revolution in communication.
The mobile phone is the greatest event of the last decade.
The Smiths are not coming to the party.

UWAGA!
Mówiąc ogólnie o człowieku, rodzaju ludzkim – *man* – nie używamy przedimka *the.*
There are animals that may be as intelligent as man.

- ***The*** używa się przed:
  - nazwami rzek: (the Thames),
  - nazwami mórz i oceanów (the Baltic Sea, the Pacific),
  - nazwami łańcuchów górskich (the Alps),
  - nazwami pustyń (the Gobi desert),
  - nazwami kanałów (the Suez Canal),
  - nazwami geograficznym zawierającymi *of* (the gulf of Mexico),
  - nazwami geograficznymi w liczbie mnogiej (the United States),
  - tytułami nadawanymi głowom państwa, głowom koronowanym (the President, the Queen), ale tylko wtedy, gdy nie używamy nazw własnych, np. nie powiemy the President George Bush, tylko President George Bush; nie the Queen Elizabeth II, tylko Queen Elizabeth II,
  - nazwami budynków użyteczności publicznej, np. kina (the Orzeł), hotele (the Ritz), muzea (the Museum of Ships),
  - nazwami historycznych wydarzeń: II wojna światowa – the Second World War,
  - nazwami instrumentów muzycznych i tańców: the piano; the salsa, the tango.

UWAGA!
The nie jest używane przed nazwami:
- jezior – Lake Ontario,
- wysp – Moorea Island (ale – the Islands of the Bahamas),
- gór – Mount Everest,
- parków – Yellowstone National Park,
- miast – London,
- ulic – Baker Street,
- krajów – Poland (ale – the Vatican, the Argentine),
- stanów – Minnesota.

Przedimków nie używa się także, gdy mówimy w sensie ogólnym:

Examples:
I like apples.
I adore music.
I hate doctors

Exercise 11

Fill the gaps with the definite article if needed.

a. ……. English are known as being…….. animal lovers.
b. ……. my friends are…….. teachers.
c. ..... dolphins are mammals.
d. ..... wounded were treated immediately after the accident had happened.
e. As soon as I felt ill I went to…….. bed.
f. …….. letter I got yestrday made me really happy.
g. I speak…… English but I was born in…… China.
h. …….stars are hardly visible tonight.
i. …….. wealthy don't bother with their everyday problems.
j. Two of …….. men are……. Dutch, and two are…….. Australians.

Exercise 12

Put the definite article if needed.

a. …….. Hawaiian Islands are in the middle of…….. Pacific Ocean.
b. …….. Paris doesn't lie on…….. Thames River.
c. ……..Suez Canal connects…….. Mediterranean Sea with…… Red Sea.
d. ..……. Lake Wigry is one of……. biggest lakes in…….. Poland.
e. …….. North Sea separates the British Isles from……. Norway and……. Denmark
f. …… Orkney Islands are in the north of…… Scotland.
g. Part of……. Sahara Desert lies in..... Algeria
h. …….. Mount Kilimanjaro is south-east of…… Lake Victoria.
i. ..... Sierra Nevada National Park lies in..... Spain.
j. If you go to..... Paris you must see..... Museum of Luvre and..... Concorde Square

Exercise 13

Fill the gaps with the suitable article or leave them empty if needed.

a. …… Mississipi River

b. …… puppy, which I saw yesterday.

c. …… rich and……. poor don't understand each other.

d. …….. Lake Geneva

e. ……...Baltic Sea

f. ..... Queen Elizabeth

g. ..... Museum of Modern Art.

h. ..... King of..... Sweden

i. ..... equator

j. ..... Gobi Desert

Dialogue 3

M: I'm not going to work as much as you when I grow up.
F: How can you know that?
M: I'll simply choose a different profession.
F: Have you already chosen something?
M: Not yet, but today we were filling out a survey with criteria you use when choosing you future profession.
F: Tell me about it.
M: Well, there were some statements written and I was supposed to mark whether I agreed with them or not.
F: And what did you write? What's important for you when you choose the profession?
M: It's obvious, dad. Free time and money!
F: Yes, of course, I knew it would be your answer. Is that all? Is there something more, you think is important?
M: I would also like to work with nice, friendly people, and not to get too much stressed. I could go for a business trip from time to time, because I'd like travelling round the world
F: You know, it's not that easy, to earn lots of money and have plenty of spare time. You'll see when you start working.

Job criteria

1. stability
2. friendly atmosphere
3. fixed working hours
4. good salary
5. time for personal interests
6. not too much stress
7. travelling
8. opportunity to learn and continue learning on the job
9. promotion
10. autonomy

Vocabulary

profesion – zawód
choose – wybrać
criteria – kryteria
statements – zdania
mark – zaznaczyć
whether – czy
agree with sth – zgadzać się z czymś
important – ważne
obvious – oczywiste
free time – wolny czas
money – pieniądze
answer – odpowiedź
friendly – przyjaźni
stressed – zestresowany
business trip – podróż w interesach
earn – zarabiać

Phrases

as much as – tak dużo jak
not yet – jeszcze nie
to fill out a survey – wypełnić ankietę
I was supposed – oczekiwano ode mnie
from time to time – od czasu do czasu
round the world – dookoła świata
plenty of sth – wiele czegoś

Exercise 14

What may be their job?

a. Anna is helpful, and always tries to give a hand, when needed. She's a gentle person, but at the same time she is self – confident, and able to make responsible decisions. She's the mother of two daughters, that's why she regrets that she has to work also at night and during weekends.

b. Ben likes botany, that's his true hobby. He enjoys long walks through the wood. He can explain things so clearly, that everybody wants to go with him and listen to stories about the mysteries of nature. He likes people, especially youth, but so far he hasn't got married, and doesn't have is own children.
c. Jim always sews on his buttons himself, never asking women around him to lend him a hand. He is very precise and cares about detals. At school chemistry and biology were his most favorite subjects. He enjoys helping people, but he's not very talkative and enjoys being alone.
d. Sarah loves literature and poetry. When she was a child she used to read all day. In high school she joined the school theatre group. At first she was very shy and didn't like to perform at the stage. She felt really embarassed about it. One day, however, she started to feel really excited about it. Finally she went on to study languages, but is still close to the theatre, writing reviews of the performances.

Let's talk!

One/Ones

One i *ones* zastępują rzeczowniki w liczbie pojedynczej i mnogiej w celu uniknięcia zbyt częstego ich powtarzania:

Example*:*
If there is no bread at home I'll buy one.
Which dress would you like to try on? The black one.
Which car is yours? The old one.
– I like these pots! – I prefer the ones on the left.

Grammar

Some/Any/No

Słowa te odnoszą się do rzeczy i zwierząt.
some – kilka
any – jakieś, żadne
no – żadne
Używane są one z rzeczownikami zarówno policzalnymi, jak i niepoliczalnymi – w liczbie mnogiej.

Some dotyczy zdań oznajmujących, natomiast **any** i **no** – przeczeń. **Any** używane jest również w pytaniach.

Examples:
Is there any cheese in a fridge?
Yes, there is some cheese in a fridge.
No, there isn't any cheese in a fridge.
No, there is no cheese in a fridge.

Exercise 15

Say it in English.

a. Nie dawaj mu żadnej czekolady.
b. Obawiam się, że nie ma żadnej czekolady.
c. Czy chciałbyś trochę czekolady?
d. Jest trochę czekolady w szafce w kuchni.
e. Zjem jabłko.
f. Czy są jabłka?
g. Ugotuj cokolwiek z tych przepisów!
h. Na stole jest kilka książek.
i. W pokoju nie ma żadnego chłopaka.
j. Nie chciałabym żadnego kota w moim domu.

Text 4

Bosses and collegues

What's the most important thing about the place where you work? It seems that it is not only the location, the product they create or the company's policy. Equally, or even more important is the environment at work, the boss and your collegues – people one works with. Does the boss have any influence on the efficiency of work? Of course, they do. He or she can organize work so that everybody knows what to do, and what they are responsible for. The boss creates the atmosphere at the work place. He or she can make it friendly or hostile, they can prevent real rat race or implement rules of fair play among collegues.
People need motivation for work. In many cases it is a good salary and nice, competent people around them. Young people need to be sure that they will have an opportunity for further education. Status and prestige of a company also play a big role. Older people need stability and younger ones want to have a chance for improving their career. It is not easy to reconcile all these expectations so that everybody is satisfied. Not everybody has the personality of a boss. He or she should be at the same time de-

manding and understanding. Most people prefer it when their boss is able to cooperate, allows them to discuss problems, and gives some opportunity for decision making. It's good when the boss motivates people to be creative and to work efficiently. Everybody would like to work with such a person.

Vocabulary

boss – szef
collegues – współpracownik
place – miejsce
location – lokalizacja
product – produkt
equally – równie
significant – znaczący
organize – organizować
hostile – wroga
prefer – woleć
cooperate – współpracować
prevent – zapobiegać
among – pomiędzy
motivation – motywacja
company – przedsiębiorstwo
reconcile – pogodzić
expectations – oczekiwania
satisfied – usatysfakcjonowany
discuss – dyskutować
creative – kreatywny
allow to do sth – pozwalać coś zrobić

Phrases

company's policy – polityka przedsiębiorstwa
environment of the work – środowisko pracy
any influence – jakiś wpływ
efficiency of work – wydajność pracy
so as – tak, że
responsible for – odpowiedzialny za
rat race – wyścig szczurów
implement – wcielać w życie
rules of fair play – zasady fair play
opportunity for further education – możliwość dalszego kształcenia
status and prestige – status i prestiż
chance for career – szansa na karierę
decision making – podejmowanie decyzji
such a person – taka osoba

Grammar

Compounds – wyrazy złożone

Z poniższych słów można układać dowolne kombinacje, które utworzą *Compounds – wyrazy złożone:*

some	+	one
any		body
no		thing
every		where

Istnieje kilka reguł dotyczących stosowania wyrazów złożonych:

- Wyrazy złożone z *some* używane są w zdaniach, które mają wymowę pozytywną:
  - w propozycjach;
  - prośbach – kiedy spodziewamy się pozytywnej reakcji;
  - w pytaniach – kiedy spodziewamy się pozytywnej odpowiedzi:

Examples:
Would you like something to drink?
Can I have something to drink?
Is there something to drink in the fridge?
There is someone to help you.
Is there somebody who wants to play football?
Can we go somewhere else? I don't like this place.

- Wyrazy złożone z *any* używane są w pytaniach, często po *if,* a także w zdaniach o wymowie: nie ma znaczenia, czy.../ile.../kiedy.../co...etc.:

Examples:
If you need anything, just let me know.
Is there anything for me?
Is there anything left?
If you see anyone in his room, we may have troubles.
Take anything you need.
You can come anytime you want.
Anyone can explain how to get there.

  - wyrazy złożone z *any* często używane są w zdaniach zawierających słowa o znaczeniu negatywnym: *hardly, seldom, rarely, never*.

Examples:
I seldom read anything, I'm too busy.

I rarely go anywhere for vacations, just stay at home.
I hardly do anything at home, I have a maid.

- Wyrazy złożone z *no* używane są w przeczeniach:

Examples:
Nobody can help me.
Nothing compares to you.
We are going nowhere.
Nobody was in the streets.

- no = not any, nobody = not anybody, nothing = not anything etc.

Examples:
There isn't anybody who can help me.
There isn't anything that compares to you.
There isn't anybody in the streets.

- ***Every*** oraz wyrazy złożone z ***every*** odnoszą się do rzeczowników liczby pojedynczej:

Examples:
Everything goes wrong.
Everybody lies here.
Everyone was so nice.
Everywhere you go – always take an umbrella.

Exercise 16

Fill the gaps with the correct word.

a. Can you smell…….. strange in here? I think…….. is burning.
b. I asked if…….. wanted to go to the swimming pool, but there was…… answer so I went myself.
c. Did…… leave…….. messages for me when I was talking to the boss?
d. They said…… I don't know what to think about it.
e. They didn't say…… but I knew what they where thinking about all this case.
f. Who came to the reception?…… The restaurant was full of guests.
g. I know…… about dolphins. You can ask me…… you want.
h. I was looking……. but I can't find my keys. Can…… help me?
i. Don't worry, I didn't say…….. to Sarah.
j. We didn't go……. last year, so this time we must plan……. for vacations.

Exercise 17

Answer the following questions:

1. What do you study? What subject would you choose if you had another chance?
2. What's your profession? Do you like it? Would you like to change it?
3. What should people take into account while chosing their profession?
4. What is more effective in your opinion: daily or extra – mural studies?
5. Should the university studies be free of charge?
6. What do you think about virtual campuses? Is this way of studying as good as the tradtional one?
7. What should be the perfect boss like?
8. What should be the perfect collegue like?
9. What are the advantages of studying abroad?
10. What are the advantages of being a student in general? Are there any disadvantages?

Chapter III Health

Dialogue 1

M: Dad, what do they mean by "healthy life-style"?
F: Well, it's a more general idea, and not only eating vitamins.
M. I'd like to lead a healthy life-style. The teacher told us we should start to think about it, and do something with it, if we feel we don't live in a healthy way.
F: Well, you should do exercise, run, play the outdoor games.
M: I do! I go to the swimming pool twice a week, sometimes I play football with my friends.
F: Great, that's exactly what I mean. From time to time at weekends we go biking, too. But on the other hand, you can always take an elevator, and never go on foot upstairs.
M: But it's faster. And what about food?
F: I think you should eat more often, but smaller portions, instead of one big meal at the end of the day.
M: But I usually do this!
F: Yes, but you are eating too fast. You don't need to eat that fast, do you? And you drink too much coca-cola. You should drink more water instead.
M: I don't like water, I prefer juice.
F: Juice made of fresh fruit is also very good. A healthy diet consists of fresh vegetables, fruit, milk and grain. The more natural food is, the better it is for you.
M: It's not that bad with me! I lead a healthy life-style, I usually follow all these rules.

Vocabulary

vitamins – witaminy
feel – czuć
way – sposób
run – biegać
swimming pool – basen
to bike – jeździć rowerem
an elevator – winda
vegetables – warzywa
fruits – owoce
milk – mleko
grains – ziarna
upstairs – schodami do góry
food – jedzenie
portions – porcje
meal – posiłek
to hurry – spieszyć się
water – woda
juice – sok
diet – dieta
follow – podążać za czymś, wypełniać zasady
rules – reguły, zasady

Phrases

what do they mean by... – co ludzie uważają za…/co się kryje pod pojęciem...

healthy life-style – zdrowy styl życia
a more general idea – szersze pojęcie
to lead a healthy life-style – prowadzić zdrowy styl życia
to do exercise – ćwiczyć
outdoor games – gry na świeżym powietrzu
that's exactly what I mean – dokładnie to mam na myśli
on the other hand – z drugiej strony
to take an elevator – jeździć windą
to go on foot – chodzić pieszo
instead of – zamiast
made of – zrobione z
fresh fruits – świeże owoce
consist of – składać się z
natural state – naturalny stan
the closer the better – im bliżej, tym lepiej

Grammar

W dwóch poprzednich rozdziałach powtórzyliśmy czasy teraźniejsze i przeszłe.
W rozdziale trzecim zajmiemy się **formami wyrażania przyszłości**, a są to:

Future Simple: I think I will go to the doctor tomorrow

"be going to": I'm going to go to the doctor next week.

Present Simple*:* The concert starts at 7 pm.

Present Continuous*:* I'm watching movies on TV tonight.

Future Continuous*:* This spring I'll be working in London.

Future Perfect*:* I will have prepared my article by next Thursday.

Future Perfect Continuous: I will have been preparing the article by Thursday afternoon.
"be about to" She's about to leave.

W **czasach przyszłych** (Future) stosujemy czasownik modalny **WILL** oraz **SHALL**, przy czym ten ostatni używany jest rzadziej. Stosuje się go w zwrotach grzecznościowych, o czym będzie mowa w dalszej części tego rozdziału.

Future Simple

Czasu Future Simple używamy, gdy chcemy powiedzieć o:

- Decyzjach podjętych w momencie mówienia o nich:

Examples:
I will cook the dinner for you tonight.
We will go to this shop tomorrow.
I think it will be rainy tomorrow.

- Rzeczach, co do których nie podjęto jeszcze decyzji lub takich, których nie do końca jesteśmy pewni;

Examples:
Maybe I'll call him later.
We will go to the cinema, if the weather is bad.
I will probably buy a book for her, but I haven't decided yet.

- Wydarzeniach, które powinny mieć miejsce lub nie – zgodnie z naszymi przewidywaniami:

Examples:
I think they will call me today or tomorrow.
They will probably bring their own food.
The baby will be born in the winter.

- W wyrażeniach ze słowami: ***expect, believe, hope, be sure of sth, be afraid of sth, probably, etc.***

Examples:
She's afraid they will be too late.
I expect I will get this job.
They believe they will win this time.

Exercise 1

Complete the sentences using the most suitable verbs in the Future Simple tense.

a. If you have problems with math, ask Mary. She…… surely…… you.

b. My FCE exam is soon, but I'm afraid I…… My grammar knowledge is really poor.

c. I believe she…….. with the help of all of us, but it was a terrible time for her indeed.

d. …… you……. her the bike? Don't do it. She never gives things back.

e. They…… probably…… to visit us tomorrow, if the weather is good.

f. Don't eat too much sweets. You…… fat.

g. I…… you a lift. Don't worry, you……. on time.

h. Don't lie in the sun too long. You…… a sunstroke.

i. Tell me, please! I…… the secret!

j. Do you think he…… the next election?

Exercise 2

Match the sentences to make short dialogues.

a. Look at those dark clouds!
b. What time did he say he's going to come?
c. I have such a terrible headache!
d. I'm going to the supermarket.
e. Shall I open the window?
f. The President is to visit the neighbouring countries next week.
g. Let's go downtown!
h. I'm afraid of going there alone.
i. Are you sure they will come?
j. It's so cold!

1. Will he go to Russia?
2. Definitely.
3. He will most surely come at 9.
4. Great! I'll just put on some make up and take a jacket
5. Yes, please, that would be great.
6. Yes, it will start raining soon.
7. Are you? Will you bring me some bread and milk?
8. I'm sure I'll be ill tomorrow.
9. Don't worry, everything will be ok.
10. I'll bring you a glass of water and an aspirin.

be going to

„be going to" to wyrażenie oznaczające**: „zamierzać coś zrobić**", stosowane w sytuacjach, gdy:

- Planujemy jakieś wydarzenie, jesteśmy pewni, że będzie ono miało miejsce w przyszłości:

  Examples:
  I'm going to ask her out as soon as possible.
  We are going to get married.
  Now that she has graduated from high school she is going to study at the university.

- Jesteśmy przekonani, że coś się wydarzy, ponieważ już teraz są ku temu przesłanki:

  Examples:
  There are so many stars in the sky, it means that it's going to be freezing tomorrow.
  There is a traffic jam, people are going to be late at work.
  Anna is cooking her best dish, it's going to be delicious!

Exercise 3

Underline the correct expression.

a. Why are you taking this bucket of water? *I'm going to wash/I will wash* a car.
b. I can't talk to you now, *I'm going to call/I'll call* you tomorrow.
c. It's already half past 8. *You're going to be/you will be* late!
d. I think *I'm going to be/I will be* at the meeting but I'm not sure yet.
e. Leave the washing up, *I'm going to do/I'll do* it later.
f. *I'm going to buy/I will* buy a car.
g. *I'm going to do/ I will do* some shopping today.
h. I'm angry with Martha, and *I'm not going to/I won't* come to her party.
i. Look at these dark clouds! *It's going to/it will* rain!
j. *I'm going to/I will buy* glasses, because I can't read anymore.

Exercise 4

This is Anna's shopping list. Read it, and try to guess what is she going to do?

What to buy:
a kilo of flour
a jar of sliced mushrooms
milk, salt, eggs,
yeast
a can of olives
6 tomatoes
a bag of grated cheese
crushed red pepper
napkins
a bottle of wine

borrow some video tapes (must be romantic comedy!!!)

Use the following words and phrases:

dough, to roll out, to sprinkle over, pan
to transfer, to pour, to bake, circle, pour, greased

Text 1

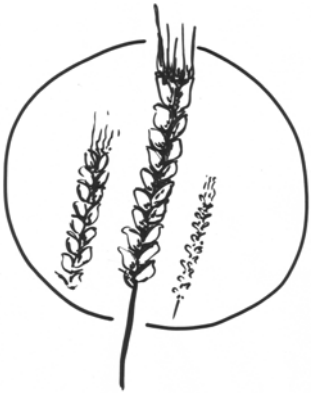

Healthy diet

Many people are not hapy with their weight or their figure. Almost all of them have tried many diets. Some of them count calories, but it seems to be complicated and takes a lot of time everyday. People also believe, that it doesn't metter whether they eat dinner or cake or chocolate, because it all contains the same number of calories. They don't remember that our bodies need not only carbohydrates, such as in sweets and bread, but most of all they need vitamins and minerals, which can be found in vegetables and fish, but rarely in sweets. It is better not to eat too much but healthy meals. Healthy eating increases your energy, improves the way your body functions, and strengthens your immune system.

Such a diet includes vitamins and minerals, like iron, zinc or calcium.

Iron's main job is to carry oxygen from the lungs to the rest of the body. It is also good for the immune system. It can be found in grain, beef, chicken, raisins and green vegetables. Calcium is the major constituent of bone and tooth material. That means we need more of it than any other mineral. You can find that in milk, eggs, and green vegetables and especially, for example spinach.

Zinc affects a wide range of body functions. The deficiency in zinc is common among smokers and heavy drinkers. Good sources of Zinc include almonds, chicken, rice. And apart from that we must remember that we need vitamins. The most important sources of vitamins are fruit and vegetables.

Vocabulary

satisfied – zadowolony
weight – waga
figure – figura
count – liczyć
calories – kalorie
complicated – skomplikowane
sweets – słodycze
bread – chleb
minerals – minerały
fish – ryba, ryby
valuable – wartościowy
immune system – system odpornościowy
besides – poza tym
believe – wierzyć
cake – ciasto
contain – zawiera
body – ciało
carbohydrates – węglowodany
increase – zwiększać
energy – energia
improve – poprawiać
function – funkcjonować
strengthen – wzmacniać
iron – żelazo
zinc – cynk

calcium – wapń
carry – przenosić
oxygen – tlen
lungs – płuca
the rest – reszta
beef – wołowina
chicken – kurczak
raisins – rodzynki
constituent – składnik, komponent
bone – kość
tooth – ząb
leafy – liściaste
affect – wpływać na
deficiency – niedobór czegoś
common – powszechny
among – wśród, między
smoker – palacz
source – źródło
almond – migdał
rice – ryż

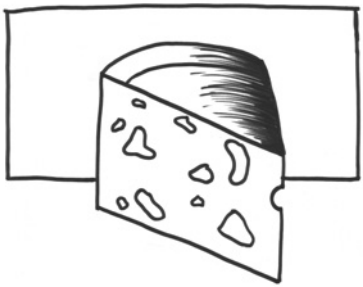

Phrases

a number of people – wielu ludzi
almost all of them – prawie wszyscy z nich
it takes a lot of time – to zabiera wiele czasu
it doesn't matter whether… – to nie ma znaczenia, czy…
the same – to samo, taka sama
first of all – przede wszystkim
principle job – główne zadanie
It can be found – można go znaleźć
heavy drinkers – ci, którzy dużo piją
apart from – oprócz

Grammar

Present Simple jako forma wyrażania przyszłości

Czasu *Present Simple* używamy do wyrażania przyszłości, kiedy mówimy o **rozkładach jazdy, planach, oficjalnych terminach wydarzeń ustalonych wcześniej** – np. koncerty, mecze itp.

Examples:
The movie starts at 6 o'clock pm.
Our next lesson is on Thursday.
The race starts on Monday.

Present Continuous jako forma wyrażania przyszłości

Oprócz opisywania czynności dziejących się w chwili mówienia o nich, czas *Present Continuous* służy do mówienia o naszych **osobistych planach na najbliższą przyszłość**:

Examples:
Are you going out tonight?
We are seeing my mother on Sunday.
I'm having a party tomorrow evening.

W przeciwieństwie do wyrażeń w czasie Present Simple, czas Present Continuous dopuszcza zmiany w planach.

Exercise 5

Put the verbs in an appropriate tense (Present Simple or Present Continuous) into the sentences talking about future plans.

a. I…… (not/come) tonight. I…….. (stay) at home to read a bit.

b. The performance……..…. (start) at 9 pm, at the theatre and…….. (finish) two hours later.

c. According to my diary I……. (see) her the day after tomorrow.

d. They…….. (celebrate) their 20th anniversary next month.

e. We……. (go) to the cinema on Sunday.

f. The plane…….. (leave) at 7.30, and…….. (arrive) at 9.45.

g. I……. (start) my work at 6, I…….. (have) coffee at about 6.30, but I have to be ready at 7, because at 7.15 I…… (see) my boss.

h. I……. (call) you later, because the show…… (start) in 5 minutes!

i. Tonight I……. (watch) a match with my friends. It……. (start) at 8.

j. I…….. (go) to Bahammas this year.

Exercise 6

Complete the dialogue with the most suitable verbs in the correct future form.

A. Can you keep a secret?

B. Of course I can! What is it?

B. I…….. (1) a surprise for Anna's birthday. I…….. (2) her a ticket to the gym, swimming pool and sauna!

C. Great! …….. (3) (you) with her?

B. Yes, we…….. (4) together. I…….. (5) her dinner too.

C. What ……..(6) (you)?

A. I…….. (7) a vegetarian pizza. I..... (8) all ingredients tomorrow afternoon, to be ready on Tuesday.

B. So good luck! I hope you…….. (9)

a great time together!

Text 2

Vegetarian food

People become vegetarians for various reasons: health, ecological or ethical. Most vegetarian diets are low in animal products. Vegetarians don't eat meat, poultry or fish. The vegan diet includes only food from plants: fruit, vegetables, dried beans and peas, grain, seeds and nuts. Lactovegans also eat diary products, such as cheese or milk.

Vegetarian diets are usually lower than nonvegetarian diets in fat and cholesterol. They're rich in carbohydrates and minerals instead. Such a combination of nutrients protects them from many diseases, from: high blood pressure, diabetes and some forms of cancer, and obesity.

Vegetarian meals are not only tasty and healthy, but also easy to prepare. Try them yourselves!

Vocabulary

become – stawać się
vegetarians – wegetarianie
healthy – zdrowotny
ecological – ekologiczny
ethical – etyczny
to be low in – o niskiej zawartości
poultry – drób
meat – mięso
legumes – warzywa strączkowe
dried – suszone
bean – fasola
pea – groszek
seeds – nasiona

grains – ziarna
nuts – orzechy
fat – tłuszcz
disease – choroba
diabetes – cukrzyca
cancer – nowotwór
obesity – otyłość
tasty – smaczny
healthful – zdrowy

Phrases

diary products – nabiał
combination of nutrients – kombinacja składników odżywczych
protect from – chronić przed
high blood pressure – wysokie ciśnienie krwi
try yourself – spróbuj sam

Grammar

Future Continuous

Czas *Future Continuous* wyraża:

- Czynności trwające w pewnym określonym momencie w przyszłości, **czynności przejściowe**:

  Examples:
  Tomorrow morning I will be doing the shopping with my mom.
  I'll be studying philosophy this semester.
  Tomorrow at 9 o'clock I will be having an interview. Keep your fingers crossed for me!

- Czynności, które wynikają z jakiejś rutyny, zwyczajów, a w związku z tym nie wymagają żadnych dodatkowych ustaleń:

  Examples:
  I'll be going to my parents' for weekend.
  We'll be going to the zoo the day after tomorrow.
  They'll be working tomorrow as usual.

- Konstrukcję tę stosujemy również, kiedy chcemy zapytać o czyjeś zamiary na najbliższą przyszłość:

  Examples:
  What will you be doing tomorrow morning?
  Will you be needing me later?
  Will you be working tomorrow?

Tworzenie czasu Future Continuous polega połączeniu *will, be* i czasownika z końcówką *-ing:*

will + be + -ing form

Pytania tworzy się, stosując inwersję, czyli przestawiając *will* na początek zdania. Przeczenia tworzy się poprzez dodanie *not* do czasownika modalnego *will* (*will not = won't*).

Exercise 7

Change the following sentences into:

a. questions,
b. negative statements,
c. negative questions without contractions,
d. negative questions with contractions,
e. affirmative statements followed by negative tag questions.

Example:

They'll be working tomorrow:

a. Will they be working tomorrow?
b. They won't be working tomorrow.
c. Won't they be working tomorrow?
d. Will they not be working tomorrow?
e. They will be working tomorrow, won't they?

(1) You'll be studying philosophy this semester.
(2) He'll be driving to Bristol next week.

Exercise 8

Use Future Continuous tense in the following sentences.

a. When you are in Great Britain…….. (you/stay) with friends?
b. I'm so excited! This time next week I…… (work) in my new job!
c. …… (you/come) to the party tonight?
d. ……... (you/bring) your boyfriend to your grandmother's this afternoon?
e. ……..…. (he/miss) these people a lot when he is back at home.
f. At this time tomorrow I…….. (fly) over the Atlantic.
g. When…….. (you/use) the computer?
h. Beth…… (work) on her essay tomorrow afternoon.
i. On Tuesday at 6 pm we…… (present) our project to the investors.
j. We……. (have) the exam on Saturday morning.

Dialogue 2

M: I swim regularly, mom goes to the fitness club and you don't train anything. Why?
F: Me? Well, I'm short of time. Besides, I ride a bike with you, don't I?
M: But so rarely!
F: Well, yeah, I agree. But I have so much work. I simply don't have time for sport.
M: Everybody says that. You sit at the computer all day. You should start to jog. If you jog regularly, you will get in a better shape, and it will surely do you good.
F: Come on, I am in a good shape, and I don't have any health problems.

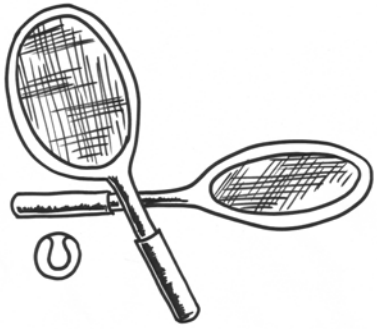

M: But you are spending all your time working and sitting. You are going to get fat, and mom is more and more slender, and looks younger and younger. I'm sure she would like you to practice some sport.
F: I ride a bike.
M: Only in summer. What about other seasons? It is autumn, and that means you won't do anything for the next six months.
F: Well, that's true.
M: You see? But I've found something perfect for you. It's tennis! You can play outdoors in summer, and indoors in winter. Besides, Philip's dad plays regularly, you could play together.
F: I don't know… I haven't played for a long time.

Vocabulary

swim – pływać
mom – mama
train – trenować
why – dlaczego
agree – zgadzać się
everybody – każdy
jog – biegać
slender – zgrabna
seasons – pory roku
autumn – jesień
indoors – wewnątrz

Phrases

I'm short of time – brakuje mi czasu
to have time for sth – mieć na coś czas
to sit at the computer – siedzieć przy komputerze
get in a better shape – poprawić wygląd swojej sylwetki
it will do you good – dobrze ci to zrobi
to get fat – przytyć

Grammar

Future Perfect i Future Perfect Continuous

Czasów *Future Perfect i Future Perfect Continuous* używa się, mówiąc o wydarzeniach, czynnościach, które będą miały miejsce do pewnego momentu w przyszłości, ale:

- **Future Perfect** dotyczy czynności zakończonych do określonego momentu w przyszłości:

  Examples:
  I hope I will have done my homework by dinner time.
  I'll have cooked the dinner by 6 o'clock.
  We will have got married by next year.

Czas ten tworzy się w następujący sposób:

will + have + Past Participle

Pytania tworzy się, stosując inwersję, czyli przestawiając *will* na początek zdania. Przeczenia tworzy się poprzez dodanie *not* do czasownika modalnego *will* (*will not = won't*).

- **Future Perfect Continuous** opisuje czynności trwające do określonego momentu w przyszłości:

  Examples:
  She will have been painting the room for ten hours by the time she finishes.
  We'll be sitting here for almost three hours by the time she finishes painting the walls.
  I'll have been working here for three years by next summer.

Czas ten tworzy się w następujący sposób:

will + have + been + -ing form

Pytania tworzy się, stosując inwersję, czyli przestawiając *will* na początek zdania. Przeczenia tworzy się poprzez dodanie *not* do czasownika modalnego *will* (*will not = won't*).

Exercise 9

Put the verbs into the sentences using Future Perfect tense.

live, finish, cook, repair, start, plant, stop, consider, sew, arrive

a. I…… here for five years by next month.

b. They say it……..….. raining by tomorrow.

c. They…… the proposal by the next week.
d. I…… all the flowers by tomorrow
e. She…….. this assignment by Saturday.
f. …….. (you) the dinner by midnight?
g. I……. this dress by Friday.
h. The film…….. by the time we get to the cinema.
i. I think we…… by the time they are ready.
j. …… (you) my bike by 6? I need it badly.

Exercise 10

Put the verbs into the sentences using Future Perfect Continuous tense.

give, work, snow, practice, sing, show, go out, train, paint, hold

a. We…….. the city to my parents from 5 to 7 pm.
b. You…… a speech by the time the boss arrives.
c. It…….. for two days.
d. We…….our breath.
e. By the time I'm fifty, I…….. here for 30 years.
f. Emma…….. dancing for 4 hours by the time the training finishes.
g. Tim…….. basketball for 7 years byt the time he is 15.
h. Jim and Amy…….. together for ten months by Christmas.
i. How long…… (you) in a choir by the end of the year?
j. How long…… (Dan) the walls by the time he finishes?

Formy czasownika w czasach przyszłych

W tabeli poniżej przedstawiono formy czasownika w omawianych czasach:

Zaimek osobowy	Future Simple	Future Continuous	Future Perfect	Future Perfect Continuous
I	will work	will be working	will have worked	will have been working
You	will work	will be working	will have worked	will have been working
He/She/It	will work	will be working	will have worked	will have been working

We	will work	will be working	will have worked	will have been working
You	will work	will be working	will have worked	will have been working
They	will work	will be working	will have worked	will have been working

Tworzenie przeczeń w czasach przyszłych

Kolejna tabela w syntetyczny sposób przedstawia tworzenie przeczeń w omawianych czasach:

Zaimek osobowy	Future Simple	Future Continuous	Future Perfect	Future Perfect Continuous
I	will not work	will not be working	will not have worked	will not have been working
You	will not work	will not be working	will not have worked	will not have been working
He/She/It	will not work	will not be working	will not have worked	will not have been working
We	will not work	will not be working	will not have worked	will not have been working
You	will not work	will not be working	will not have worked	will not have been working
They	will not work	will not be working	will not have worked	will not have been working

Exercise 11

Complete the sentences with the correct future expressions.

a. The movie…… (begin) at 20.15. ……. (you/watch) it?

b. When…….. (you/see) your doctor? Tomorrow. I hope he…… (help) me.

c. When..... this car be ready? We……. (repair) it by next week.

d. I……. (see) my mother tomorrow, and I…… (give) her a present, which I bought last week.

e. What……. (you/do) on Sunday?

f. Look at her, she……. (cry)

g. …….. (you/eat) with us?

h. In ten years time we…… (discover) the cure for cancer.

i. By June I…… (give up) smoking.

j. I…….. (wait) for you in front of the bank when you come out.

Be about to

"Be about to" dotyczy pewnej sytuacji, która ma się wydarzyć w najbliższej przyszłości:

Examples:
I'm about to finish my homework, I'll be downstairs in a minute.
They are about to start, don't leave now!
We are about to have dinner. Will you eat with us?

Exercise 12

Read the sentences below and write what may happen next using the correct future expression.

Example:
Jim is shaving. – He is going out tonight.
a. He's writing the last sentence of his essay. – …….....…..
b. She looks so sad. – ……
c. They've postponed the match from 6 to 7. – ……..
d. We usually go to the theatre on Saturdays. – ……..
e. I need the book I borrowed from you last week. – ……
f. He's just finished his essay. – ……
g. I've made a schedule of my work for two days. – ……..
h. She has bought a plane ticket to London for Sunday. – …….
i. I have to clean my room by tomorrow. – ……
j. There's an interesting movie on TV tonight. – ……..

Exercise 13

Say it in English**:**

a. O której kończysz zajęcia jutro? Zamierzam iść na zakupy z tobą.
b. Wyjeżdżamy o 7 rano i przyjeżdżamy do hotelu o 9 wieczorem.
c. Nie mogę się z tobą zobaczyć jutro. Spotykam się z moim starym przyjacielem.
d. Pani suknia, niestety, nie będzie gotowa w piątek.
e. Nie podoba mi się ta bluzka, nie wezmę jej.
f. Wyjeżdżam do Azji za dwa tygodnie.
g. Gdzie jedziecie w tym roku na wakacje?

h. Prawdopodobnie pojadę w góry.
i. Mam nadzieję, że wkrótce znajdę jakieś ładne mieszkanie w okolicy.
j. Za chwilkę wychodzę do miasta.

Text 3

Doping in sport

The general idea of sport is to get healthy and fit. It is said that the secret to becoming a successful sportsman is only training but also having an adequate diet. Is it enough to become a champion? Well, intense training is not a good idea, it's not safe. Some athletes also take drugs and growth hormones to achieve better and better results. But these influence the efficiency of their training and may improve their results. They may for example stimulate reduction of tiredness in your organism. There are also drugs which eliminate pain so one can compete despite injury or illness. Anabolic agents increase muscle size and strength. However, obviously there's a risk when taking such drugs. The side effects caused by the substances described above are for example: increased blood pressure, more aggression, anxiety, irregular heart beat, fainting, comas, and kidney damage. Anabolic agents cause in women: a development of male features, including facial hair; and in men: kidney damage, development of breasts, premature baldness.
Human growth hormones are replacing other banned substances because it's much more difficult to detect them with drug tests. In Athens, during the last Olympic Games, a record number of sportsmen were tested and it is very difficult to detect human growth hormones and peptides (such as EPO – erythropoietin). However, nowadays samples are frozen, so they can be analysed retrospectively.
There is one question: why do athletes risk everything by breaking the rules, why do they invest so much money in banned substances? Is breaking records worth losing your reputation, losing your, health and even your life? I think the trend in a modern society is to be better and better, to achieve the most possible and to leave all the rest behind. It is not possible to change the situation in sport when there's so much business and money involved. There is too much to gain, for many people it's worth taking the risk.

Vocabulary

doping – doping
well-known – dobrze znany
secret – tajemnica
successful – ten, który odnosi sukcesy
adequate – właściwa
champion – mistrz
intense – intensywny
organism – organizm
athletes – sportowcy
drugs – lekarstwa lub narkotyki
human growth hormones – hormony wzrostu
achieve – uzyskać
improve – poprawiają
stimulate – stymulować
eliminate – eliminować

pain – ból
compete – walczyć, konkurować
injury – zranienie
illness – choroba
obviously – oczywiście
side effects – skutki uboczne
above – powyżej
aggression – agresja
samples – próbki
anxiety – niepokój
fainting – omdlenie
coma – śpiączka
kidney – nerka
breasts – piersi
replace – zastępować
detect – wykryć
peptides – peptydy
frozen – zamrożone

Phrases

reduction in tiredness – redukcja zmęczenia
anabolic agents – substancje anaboliczne
muscle size and strength – siła i wielkość mięśni
risk of taking doping – ryzyko zażywania dopingu
increased blood pressure – podniesione ciśnienie krwi
irregular heart beat – nieregularne bicie serca
male features – cechy męskie
facial hair – owłosienie twarzy
premature baldness – przedwczesna łysina
banned substances – zabronione substancje
drug tests – testy na obecność niedozwolonych substancji

Let's talk!

Shall I help you? Will you do it for me?

Czasowników modalnych "shall" i "will" stosowanych w wyrażeniach dotyczących przyszłości używa się również w innych sytuacjach. Poznajmy kilka przydatnych w następujących sytuacjach zwrotów:

- **Obietnica:** I'll give you back this book next week.
- **Question tag w zdaniach z „Let's"**: Let's go, to the cinema, shall we?
- **Prośba:** Wash the dishes, will you?; Will you please wash the dishes?
- **Zasygnalizowanie gotowości do pomocy:** Shall I wash the dishes?
- **Poczęstunek:** Will you have beef?
- **Pytanie o zgodę lub opinię:** Shall I cancel the meeting?

It's high time

Zwrot ***It's high time*** po polsku oznacza ***najwyższy czas.*** Po tym wyrażeniu stosujemy:

- **Czasownik w czasie Past Simple:**
  It's high time we finally did it.
  Najwyższy czas, żebyśmy to w końcu zrobili.
- **Bezokolicznik:**
  It's high time for us to finally do it.
  Najwyższy czas, żebyśmy to w końcu zrobili.

Exercise 14

What would you say in the following situations?

a. A friend of your father comes to visit him, but your dad is away at the moment. You're pretty sure he will be back in a minute. What would you say?
b. Your friend is calling you. She's free this evening, but she has no idea what to do with the spare time. What would you propose?
c. Your cousin lives in a students' dormitory, eventhough he already has a permanent job. Surprisingly, he's always complaining about his roomate. Give him some advice.

Dialogue 3

M: Dad, I don't feel very well, I'm not going to the swimming pool today.
F: What's going on?
M: I have a headache, and my hands are extremely itchy. Can you see these red spots on my skin?
F: It doesn't look good.
M: Am I sick?
F: I don't think so. I guess you are allergic to something. Have you eaten anything new or strange at school?
M: No, nothing special. I bought the same things as usual.
F: Oh, well than we will ask mom whether she has used some new detergent. You might be allergic to chemical substances.
M: What should I do now?
F: Well, why don't you take this ointment, and put it on the spots. If they don't dissappear in two days, you should go and see a doctor.
M: I hope I'll get rid of it soon. Next week I have a swimming competition.

Vocabulary

feel – czuć się
headache – ból głowy
sick – chory
detergent – detergent
ointment – maść
dissappear – znikać

Phrases

What's going on? – Co się dzieje?
My hands are itchy. – Swędzą mnie ręce.
red spots – czerwone plamki
to be allergic to something – być na coś uczulonym
nothing special – nic specjalnego
as usual – jak zwykle
get rid of sth – pozbyć się czegoś

Grammar

Zaimki nieokreślone

W poprzednim rozdziale przypomnieliśmy zaimki nieokreślone *some, any, one*. W tej cześci książki zajmiemy się kolejnymi:

Both, either, neither

Ta grupa zaimków odnosi się do par osób, zwierząt, rzeczy.
Both używane jest wtedy, gdy jest prawdziwe w stosunku do każdego komponentu danej pary wyrazów (oba z pary wyrazów spełniają warunek wyrażony w zdaniu). Czasownik odnoszący się do *both* występuje w liczbie mnogiej.

Examples:

Jim and Tom are actors. = **Both** Jim and Tom are actors. – *Obaj Jim i Tom są aktorami.*
Both men are actors. – *Obaj mężczyźni są aktorami.*
They are **both** actors. – *Oni obaj są aktorami*
Both of them are actors. – *Dwaj z nich są aktorami.*

Przeciwieństwem do *both* (obaj) jest *neither* (żaden)

Either – zdanie jest prawdziwe tylko dla jednego z komponentów danej grupy wyrazów, przy czym nie jest istotne, dla którego (którykolwiek z pary wyrazów spełnia warunek wyrażony w zdaniu).

Neither – żaden komponent danej pary wyrazów nie spełnia warunku wyrażonego w zdaniu.

Zarówno ***either***, jak i ***neither*** występują przed rzeczownikiem w liczbie pojedynczej, ponieważ odnoszą się tylko do jednej osoby lub rzeczy z pary.

Examples:
Było dwóch mężczyzn na rozmowie kwalifikacyjnej, ale żaden z nich nie był aktorem.
There were two men at the interview, but **neither** was an actor.
There were two men at the interview, but **neither of them was** an actor.

Miałem dwie mapy miasta, ale nie mogę znaleźć ani jednej z nich.
I had two maps of the city, but I cannot find **either of them**.
I had two maps of the city, but I cannot find **either**.

All, any, none

Zaimki te odnoszą się do grup liczących więcej niż dwa elementy.
All stosuje się, gdy zdanie jest prawdziwe dla wszystkich tych elementów. (wszystkie elementy grupy spełniają warunek w zdaniu). Po *all* czasownik występuje w liczbie mnogiej.

Examples:
All the children played. – *Wszystkie dzieci bawiły się.*
All of the children played. – *Każde z dzieci bawiło się.*
All of them played. – *Wszystkie z nich bawiły się.*

Przeciwieństwem do *all* (wszyscy) jest *non* (żaden).

Any dotyczy sytuacji, gdy zdanie jest prawdziwe dla któregokolwiek – jednego z elementów danej grupy.

Examples:
I have plenty of maps of the city, and I can't find **any of** them.
Mam mnóstwo map miasta, ale nie mogę znaleźć ani jednej z nich.

None – mówi o sytuacji, w której żaden z elementów grupy nie spełnia warunku określonego w zdaniu.

Examples:
I have plenty of maps of the city, but **none of them** is good.
Mam mnóstwo map miasta, ale żadna z nich nie jest dobra.

Each, every

Oba te zaimki używane są z rzeczownikami policzalnymi w liczbie pojedynczej.
Every odnosi się do całej grupy ludzi lub rzeczy i ma znaczenie analogiczne do *all, everyone, everything*.

Each używamy, jeśli myślimy o każdym elemencie danej grupy indywidualnie.

Examples:
Each applicant has to fill in a form.
Each of the appliacants has to fill in a form.
Each box was closed.
Each of the boxes was closed.

Every girl at the party wore a red dress.
This new habit can be noticed in **every** village in Poland.
She goes to her grandmother **every** day.

Exercise 15

Write opposites to the sentences below.

Example:
He likes every girl he sees. – He likes none of the girls he sees.
a. All the children were satisfied with the presents.
b. Neither of my maps is useful.
c. None of my maps is useful.
d. Both of them are married.
e. Everybody is looking at us!
f. Nobody wants to come to the party.
g. I know both of them.
h. Everobody likes strong coffee.
i. There is some sugar in the cupboard.
j. Each of them has a quality certificate.

Exercise 16

Undeline the correct expression.
a. *Both/All* Mark and Anthony are professors.
b. Amy speaks *either/neither* Russian nor French, but she can speak *both/each* English and German.
c. There's *no/any* need to clean the room now. We can do it tomorrow.
d. I can hear *anything/something* downstairs. Shall I check what it is?
e. *Both/each* time we try to make an appointment one of us is busy.
f. Which film did you like the most? Actually I didn't enjoy *either/neither* of them.
g. *Neither/either* my brother nor I passed the driving test. We *all/both* failed.
h. Would you like *some/no* sugar?
i. I didn't say *nothing/anything*.
j. He plays the piano *any/every* afternoon.

Text 4

Chemical food

Food additives are natural or chemical substances used in food production or food storage to keep it in better condition. They perform various functions: they preserve the food from spoilage, from bacteria, fungi or chemical processes; maintain nutritional quality of food; they magnify or modify the taste and aroma of food; they give a more desirable, appetizing colour.

Food preservatives make it possible to ship a variety of foods all over the world. We are able to buy in Poland lemons, oranges and coconuts. Also it is very common to import apples or carrots from overseas to our country. There's a wide variety of fresh and beautiful vegetables and fruit on the market. But customers are often not happy about them. They look too perfect but they contain chemicals which may be dangerous to human health. Of course you can buy fresh products grown in your neighbourhood, but they are less available than the ones with food additives. You can't find natural vegetables grown in Poland on small farms in the supermarket. They are too expensive. The way to avoid additives in your diet is to eat as much seasonal produce as you can, try to peel fruit and vegetables, and always wash it in running water. You won't avoid chemicals in food totally, but it still keeps you from them.

Vocabulary

food additive – dodatkowe składniki w żywności
natural – naturalny
chemical – chemiczny
storage – magazynowanie
perform – spełniać
preserve – chronić
spoilage – zepsucie
bacteria – bakterie
fungi – grzyby
maintain – utrzymać
aroma – aromat
magnify – zwiększać
modify – zmieniać, modyfikować
desired – pożądany
appetizing – apetyczny
stabilizers – stabilizatory
preservatives – środki konserwujące
to ship – przewozić statkiem
import – importować
overseas – zza granicy
customers – klienci
dangerous – niebezpieczne
neighbourhood – sąsiedztwo
peel – obierać

Phrases

to keep sth in a better condition – utrzymać coś w lepszym stanie
chemical processes – procesy chemiczne
nutritional quality – wartość odżywcza

grown in the neighbourhood – uprawiane w sąsiedztwie
seasonal produce – produkcja sezonowa
running water – woda bieżąca
it keeps you off food additives – chroni cię od dodatków w jedzeniu

Grammar

Rzeczowniki policzalne i niepoliczalne

Najprościej jest powiedzieć, że **rzeczowniki policzalne** to te, które można policzyć: dwie brzoskwinie, trzy kostki mydła, pięć bułek. **Rzeczowniki niepoliczalne** to na przykład mąka lub cukier, które da się policzyć tylko wtedy, gdy są zebrane w torebki, kilogramy itp. Czyli tak naprawdę policzalne są tu tylko te kilogramy czy torebki, a nie mąka czy cukier. Rzeczowniki niepoliczalne nie mają liczby mnogiej i nie stawia się przed nimi *a*, *an* czy *the*. Zamiast tych przedimków (*articles*) stosuje się miary, na przykład *a bottle of milk*, bądź *a lot of, some* czy *any* (patrz niżej).

Much, many, a lot of, lots of

Wszystkie te wyrażenia znaczą to samo: *wiele, dużo*. Jednak odnoszą się do różnych sytuacji.

Much

Oznacza *dużo*. Używa się tego słowa w przypadku **rzeczowników niepoliczalnych**, głównie w pytaniach i przeczeniach.

Examples:
I **don't** eat **much** chocolate.
How **much** money do you need?
There **isn't much** sugar left.

Many

Oznacza *wiele*. Słowa tego używa się w przypadku **rzeczowników policzalnych** w liczbie mnogiej, głównie w pytaniach i przeczeniach:

Examples:
How **many** flowers have you brought?
I **don't** have **many** projects with me, just two or three.
Are there **many** boxes to carry?

A lot of, lots of

Oznacza *wiele, dużo*. Wyrażenie to stosuje się w przypadku **rzeczowników policzalnych i niepoliczalnych,** w twierdzeniach:

Examples:
I eat **a lot of** chocolate.
He has **lots of** money, he wants to buy a house.
I have **a lot of** friends in England.

Exercise 17

Complete the sentences using *a lot of, lots of*, *much* or *many*.
a. I have…… work to do.
b. She doesn't have…….. time.
c. How…….. chairs they have?
d. There are……. interesting books in the bookshop.
e. How……. does it cost?
f. How…….. sugar do you need?
g. How…… teaspoons do you put in?
h. How……. bars of chocolate can you eat?
i. How…… bread do you usually buy?
j. How……. cups of coffee do you drink?

Few, a few, little, a little

Kolejne określenia odnoszą się do małych ilości.
Few – oznacza *niewiele*, używane jest w stosunku do rzeczowników policzalnych, raczej w znaczeniu negatywnym.
A few – oznacza *kilka, mała liczba,* tu wymowa tego wyrazu jest pozytywna.
Little – *mało*, jest to słowo używane w przypadku rzeczowników niepoliczalnych, podobnie jak *few* – ma znaczenie negatywne.
A little – oznacza *trochę, mała ilość*. Wyrażenia tego używa się z rzeczownikami policzalnymi, ma ono wymowę pozytywną.

Examples:
They have **few** good players in their team. – Oni mają **niewielu** dobrych graczy w swojej drużynie.
They have **a few** good players in their team. – Oni mają **kilku** dobrych graczy w swojej drużynie.
There are **few** interesting places to visit. – **Niewiele** tam interesujących miejsc do zwiedzania.
There are **a few** interesting places to visit. – Jest tam **kilka** interesujących miejsc do zwiedzania.

Our team is making **little** progress. – Nasza drużyna robi mały postęp. (za mały)
Our team is making **a little** progress. – Nasza drużyna robi mały postęp. (idzie do przodu)
Little rains are expected. – Spodziewane są niewielkie opady. (zbyt małe)
We are **a little** late. – Spóźniliśmy się trochę.

I have **a little** flour and milk, so I'll make **a few** pancakes.

Exercise 18

Complete the sentences with the proper determiner.

a. You are…….. with us or against us.
b. There were two therapy groups. Patients in…….. groups were treated in the same way.
c. …… of us knew how to treat her.
d. I know…… things about computers.
e. You should exercise…… if you want to be successful .
f. How…… is my art worth?
g. Pour…… of milk over the dough.
h. They spoke very…… on the way back home. She almost fell asleep.
i. …… of them were interested in the topic of the lecture. They didn't pay attention at all.

Exercise 19

Answer the following questions:

1. What is meant by "healthy life style"?
2. What is a "healthy diet"? Is your diet relevant to the description?
3. Describe vegan and vegetarian diet.
4. Is doping in sport unavoidable?
5. What are the results of doping for human organism?
6. What can be the symptom of an allergy?
7. What kind of additives are present in food?
8. What are the reasons for the addtion of various chemicals to food?
9. Is it possible to avoid buying and eating chemical food?
10. What can you do to keep yourself healthy and fit for a long time?

Chapter IV
Social and personal problems

Dialogue 1

F: Hey, buddy, what's going on? Why are you sitting here all alone, looking through the window all the time?

M: I hate autumn, and November is the worst month of the year. It's so cold and cloudy. You can't even see a tiny sun's ray. I have a feeling that everybody is depressed, and nobody wants to talk to each other.

F: Well, that's right. It's chilly and cloudy, but it's pretty normal this time of the year. You know that in a few months the days will be longer and lighter. It will be warmer, and you won't need to stay at home all day.

M: The worst time of the day is morning. I feel like I am getting up in the middle of the night. And it's not that I just don't feel like going to school and studying. I don't feel like swimming or watching TV either.

F: Maybe you should hibernate in winter as bears do?

M: It's not funny. I have a depression and you laugh at me.

F: Son, I'm sure you don't suffer from depression. You have no idea how heavy and difficult to treat depression is. You are just in a bad mood because of this gloomy weather. That's all. And probably you're a bit bored, because Philip went to France, but it's not depression. Don't exagerrate. In my opinion you just need some physical activity.

M: But I told you. I don't feel like going to the swimming pool.

F: So let's go somewhere else. There's a new skating rink not far from our place. Besides, I heard the new Christmas market has already been opened. Maybe you will find some Christmas presents there?

M: I didn't know about the Christmas market! Let's go there!

Vocabulary

buddy – kumpel
alone – sam
depressed – w depresji, bardzo smutny
chilly – chłodno
cloudy – pochmurno
stay – zostawać
either – też nie
hibernate – hibernować
bears – niedźwiedzie
treat – leczyć
mood – nastrój
gloomy – ponura
bored – znudzony
exagerrate – przesadzać
skating rink – lodowisko

Phrases

What's going on? – Co się dzieje?
sun's ray – promień słońca
it's pretty normal – to dosyć normalne
in the middle of the night – w środku nocy
to laugh at sb – śmiać się z kogoś
to suffer from sth – cierpieć na coś, z jakiegoś powodu

Grammar

Gerund, infinitive

Gerund to rzeczownik utworzony od czasownika. Tworzy się go, dodając końcówkę *-ing* do formy podstawowej czasownika:

Examples:
I like **dancing.**
Singing is such a pleasure!
I enjoy **learning** English.

Infinitive, czyli bezokolicznik, jest podstawową formą czasownika. Może być poprzedzony *to*:

I want **to go** with you.
I can **go** with you.
I would like **to learn** Japanese.
I can **speak** Japanese.

Gerund występuje między innymi po:

admit, avoid, appreciate, continue, consider, delay, deny, dislike, enjoy, excuse, explain, finish, forgive, hate, imagine, keep, like, love, mention, mind, miss, postpone, practice, prevent, quit, recall, report, resist, risk, stand, save, suggest, understand

oraz po:

- przyimkach,
- wyrażeniach: I'm looking forward to..., be/get used to..., what about…, how about…, admit (to),
- wyrażeniach: It's worth…/it's no use... .

Infinitive poprzedzony *to* pojawia się między innymi po:

afford, agree, ask, decide, demand, expect, fail, hesitate, hope, intend, learn, manage, offer, order, plan, promise, pretend, refuse, seem, want, wish, wonder;

a także po:

- I would like/I would prefer/I would love,
- it's high time to…/it's a good way to …./ it's kind of you to…,
- zwrotach z *too* i *enough,* na przykład: It's too much to do; I have enough to do.
- niektórych przymiotnikach:

certain, difficult, glad, happy, nice, pleased, possible, proud, sorry, sure, supriased.

Infinitive bez *to* występuje między innymi po:

- czasownikach modalnych, **z wyjątkiem *ought***.
- wyrażeniach: had better, would rather.
- czasownikach ***let, make, see, feel, hear*** (ale tylko w stronie czynnej, w stronie biernej po tych czasownikach zawsze występuje bezokolicznik z *to*).

Exercise 1

Fill the gaps with gerund or infinitive.

a. I'm looking forward to……. (hear) from you.

b. I encourage you……. (try) again …….. (pass) the test.

c. I suggest…… (go) to the doctor instead of lying in bed.

d. My dog enjoys……. (listen to) classical music.

e. I couldn't stand my neighbours' dog…… (bark) all night.

f. I wanted…… (send) her a postcard, but I forgot…….. (do) it.

g. I have finished…… (do) my homework. I can…..…. (go) to the cinema now.

h. I hope…….. (travel) around the world one day.

i. I'd rather…….. (not/see) her today.

j. He refused…….. (see) her.

Różne formy *Infinitive*

Infinitive przyjmuje różne formy w czasie teraźniejszym i przeszłym oraz w stronie biernej i czynnej. Oto one:

	Active		Passive
	Simple	**Continuous**	**Simple**
Present	read	be reading	be read
Past	have read	have been reading	have been read

Examples:

You must **read** it, it's really interesting.
I should **have read** the instruction before I switched on the blender.
Wait a minute, he might **be reading** your essay at the moment.
He seems to **have been reading** the sources.
It must **be read** immediately.
It should **have been read** by now.

Text 1

Stress

Stress seems to be ubiquitous in modern society, and it is an unavoidable consequence of life. Without stress we wouldn't be able to achieve anything. Stress forces us to make a bigger effort to satisfy our needs. Nevertheless, constant stress may be harmful to our health. It makes us more vulnerable to illnesses by impairing our resistance. As well as that, when the stress factor keeps going all the time, it accelerates your heart rate and raises your blood pressure.

Nowadays, people suffer from stress, and that includes children. There is a strong emphasis for young people to be the best in their field and such a rat race starts from primary school. Life tends to be highly competitive. We must remember that there are limits to human systems. After a long period of constant stress people start to feel exhausted, week and unable to make any efficient effort.

Vocabulary

stress – stres
ubiquitous – wszechobecny
modern – nowoczesny
unavoidable – nieunikniony
consequence – konsekwencja
without – bez
achieve – osiągać
anything – cokolwiek
effort – wysiłek
satisfy – zaspokoić
nevertheless – niemniej
harmful – szkodliwy
impair – osłabiać
resistance – odporność
factor – czynnik
accelerate – przyspieszać
heart rate – puls
raise – podnosić
nowadays – obecnie
emphasis – nacisk
youth – młodzież
field – dziedzina
constant – stały, nieprzerwany
exhausted – wyczerpany
forceless – bezsilny

Phrases

to force sb to sth – zmusić kogoś do czegoś
permanent stress – permanentny stres
vulnerable to illiness – wrażliwy na choroby
keep going all the time – działa nieprzerwanie przez cały czas
blood pressure – ciśnienie krwi
rise in blood pressure – podniesienie ciśnienia krwi
suffer from stress – cierpieć z powodu stresu
rat race – wyścig szczurów
primary school – szkoła podstawowa
unable to make any effort – niezdolny do wykonania jakiegokolwiek wysiłku

Zmiana kontekstu zdania w zależności od użycia *gerund* lub *infinitive*

Użycie *gerund* lub *infinitive* po pewnych czasownikach może zmieniać znaczenie, kontekst zdania.

Examples:

- *remember:*
  Please, remember to enclose your CV. – Proszę pamiętać o załączeniu życiorysu.
  I remember buying bread, but I can't find it. – Pamiętam, że kupiłem chleb, ale nie mogę go znaleźć.

- *forget*:
  I forgot to buy bread. – Zapomniałem kupić chleb.
  She forgot buying bread. – Zapomniała, że kupiła chleb. (kiedy ją o to pytano)
  She'll never forget going to USA. – Ona nigdy nie zapomni podróży do USA.

- *regret*:
  She regreted to tell him about the bad news. – Żałowała, że musiała mu przekazać złe wieści. (było jej przykro z tego powodu)
  She regreted telling him bad news. – Żałowała, że przekazała mu złe wieści (źle się z tym czuła, coś nieprzyjemnego mogło się przydarzyć po tym, jak przekazała te wiadomości)

- *try*:
  Jenny tried to learn Spanish. – Jenny próbowała nauczyć się hiszpańskiego.
  Jenny was bored, so she tried learning foreign languages. – Jenny nudziła się, więc spróbowała nauki języków obcych.

- *stop:*
  She stopped to talk to me. – Zatrzymała się, żeby ze mną pogadać.
  She stopped talking to me. – Przestała się do mnie odzywać.

- *mean:*
  I didn't mean to make you sad. – Nie chciałem cię zasmucić. (mówimy o intencjach)
  I'd like to buy a new house, but it means spending lots of money. – Chciałbym kupić nowy dom, ale to oznacza wydanie mnóstwa pieniędzy. (mówimy o konsekwencjach czegoś)

- *go on*:
  I can't go on working here. I'm fed up. – Nie mogę już dłużej tu pracować. Mam tego dość. (*go on* oznacza kontynuację jakiejś czynności, sytuacji)

  After introducing her ideas, she went on to explain the benefits for the company. – Po przedstawieniu swoich pomysłów, przeszła do wyjaśnienia korzyści dla firmy. (*go on* oznacza przejście do nowej czynności lub nowej sytuacji)

Jednak istnieją również czasowniki, po których może występować zarówno *gerund,* jak *infinitive* – bez zmiany znaczenia zdania. Po czasownikach takich, jak ***hate, love, like, prefer*** *gerund* oznacza sytuację ogólną, natomiast bezokolicznik *z to* odnosi się do konkretnej sytuacji.

Czasowniki ***allow*** **i** ***permit*** *z gerund* tworzą następujące konstrukcje:

allow + gerund – My mother doesn't **allow eating** sweets before dinner.
permit + gerund – My mother doesn't **permit eating** sweets before dinner.

Natomiast z bezokolicznikiem poprzedzonym *to*:

allow + object + infinitive – My mother doesn't **allow *us* to eat** sweets before dinner.
permit + object + infinitive – My mother doesn't **permit *us* to eat** sweets before dinner.

Po ***start, intend, begin, continue*** może wystąpić zarówno *gerund,* jak i *infinitive* bez *to,* bez zmiany znaczenia.

Exercise 2

Say it in English.

a. Musisz przestać być złośliwy dla mojej siostry.
b. Po szkole średniej mój brat będzie studiował na uniwersytecie.
c. Ta walizka jest taka ciężka. Próbuję ją podnieść, ale nie mogę.
d. Nie pamiętam, żebym cię widział na przyjęciu u Helen.
e. Żałuję, że muszę ci powiedzieć, że nie zdałeś. Spróbuj jeszcze raz!
f. Ona żałuje, że pożyczyła mu swój samochód.
g. Czy pamiętałeś, żeby zamknąć drzwi przed wyjściem z domu?
h. Tańczyli aż do końca imprezy.
i. Nie mogę przestać cię kochać.
j. Zatrzymajmy się tutaj, żeby kupić bułki.

Exercise 3

Chose the correct from of the verb.

a. My teacher doesn't allow us *eating/to eat* in class.
b. This card allows you *entering/to enter* all the museums in the city.
c. I hate *telling/to tell* you, but she's going to eat dinner with us tonight.
d. Jill loves *working/to work* in the garden.
e. She started *crying/to cry*.
f. I'd love *asking/to ask* her to dance, but I know she hates *dancing/dance*.
g. Being a doctor means *working/to work* at night and during weekends.
h. I'd prefer *spending/to spend* this evening at home. I'm so tired.
i. I don't remember *taking/to take* the present with me.
j. I forgot *taking/to take* the present with me.

Text 2

Eating disorders

Almost nobody thinks he or she looks perfect. People, and especially women, usually regard their appearance as worse than it is in reality. In commercials and magazines being thin means being attractive, cool, healthy and becoming popular in your peer group. If you are fat, you seem to be lazy, boring, or ugly. You may have difficulty to find clothes in your right size. You might even be discriminated against when looking for a job.

People with an intense fear of becoming fat often suffer from anorexia nervosa. It usually affects young girls. Statistically, 10 % of female students suffer from anorexia. It's a severe decrease in eating, but people with this illness care about food a lot. But they refuse to eat. They participate in its preparation, enjoy shopping, smelling and touching food items. And this terrible fear of becoming obese continues even when they become extremely thin. Anorexia leads to death if it's not treated. Since it's roots stem from psychological problems, it must be treated by specialists.

Vocabulary

almost – prawie
nobody – nikt
especially – szczególnie
perceive – postrzegać, odbierać
appearance – wygląd
reality – rzeczywistość
commercials – reklamy
magazines – czasopisma, magazyny
thin – szczupły
attractive – atrakcyjny
cool – fajny
healthy – zdrowy
popular – popularny
refuse – odmawiać
participate – uczestniczyć
item – składnik, sztuka
fat – gruby
lazy – leniwy
boring – nudny
ugly – brzydki
proper – właściwy
size – rozmiar
discriminated – dyskryminowany

intense – silny, intensywny
fear – strach
affect – wpływać
statistically – statystycznie
severe – ciężki, drastyczny
decrease – spadek
obese – otyły
root – korzenie
stem – wywodzić się

Phrases

She looks perfect. – Ona wygląda świetnie.
peer group – grupa rówieśnicza
care about – troszczyć się o

Dialogue 2

M: We have a new student in our class. He comes from Edinburgh and has been living here for a month.
F: What's his name?
M: His name is Peter. You know, he's different than we are.
F: How come?
M: He can't walk. He uses a wheel chair.
F: Is it because of an accident?
M: Yes, it was last summer. He was riding a bike, and a car tried to overtake him, but the driver was drunk. Peter doesn't remember anything. He was in a hospital for a long time. He had his backbone hurt and that's why his legs are paralysed now. He will probably never walk again.
F: Well, maybe it's not over yet. Maybe his body needs more time to overcome the results of the accident.
M: Do you really believe in it?
F: You never know. We must believe that it is possible for him to recover totally, otherwise he may get depressed. You have to help him to lead a normal life just like any other teenager. He must be convinced it's not the end of the world.
M: You are right. He is such a nice and intelligent person. We have been talking a lot so far. We can do many things together despite his disability.
F: Of course! Probably he can even swim, many handicapped people train for swimming. Ask him about it!

Vocabulary

wheel chair – wózek inwalidzki
accident – wypadek
overtake – wyprzedzić
backbone – kręgosłup
paralysed – sparaliżowany
overcome – przezwyciężyć
lead – prowadzić
convinced – przekonany
disability – kalectwo
handicapped – niepełnosprawny
train – trenować

Phrases

How come? – Jak to?
because of – z powodu
end of the world – koniec świata

Grammar

Pytania szczegółowe

W pierwszym rozdziale przypomniano sposób tworzenia pytań ogólnych. Są to pytania, na które można udzielić krótkiej odpowiedzi: tak lub nie.

Examples:
Are you going with me? – Yes, I am.
Are you thirsty? – No, I'm not.
Have you got any brothers or sisters? – Yes, I have.
Have you got a cat? – No, I haven't.

W tym rozdziale zajmiemy się pytaniami szczegółowymi. Do wyrazów i wyrażeń pytających należą między innymi:

Who? – Kto?
What? – Co?
When? – Kiedy?
Where? – Gdzie?
Why? – Dlaczego?
Which? – Który?

How – Jak?
How many? How much? – Ile?
How long? – Jak długo?
What colour? – Jakiego koloru?
What kind? – Jakiego rodzaju?
What size? – Jakiego rozmiaru?

Examples:
Who is this girl?
What are you thinking about?
When are you planning to go for holidays?
Why are they going out?
Which dress do you like?
How much flour do you put?
How long does it take to get there?
What time is it?

Tworząc pytania szczegółowe, należy pamiętać, że jeśli czasownik występuje z przyimkiem, w pytaniu przyimek wędruje na koniec zdania:

Example:
Who are you talking to?
Who are we going with?
What are they talking about?

Exercise 4

Make the questions to the underlined words.
a. Haruka comes from Japan.
b. She found only a carrot in a fridge.
c. I saw her in front of the cinema.
d. John is going to leave at nine o'clock.
e. Anna wants to leave too.
f. I have to leave at about 6.30.
g. I didn't stay longer because I was exhausted.
h. Anna loves John.
i. She has a green T-shirt.
j. I'm going to stay there for two weeks.

Exercise 5

Organize the words in a right order.

a. this you Where going evening are
b. election place often the does How take
c. there many in are holidays How Italy
d. in Which country won 1987 Cup World the
e. driving did your When obtain licence you
f. were off What when the fire went doing you alarm
g. husband When meet your you

h. has Where from Monet stolen did the painting been
i. is true know Doesn't that she it
j. where I a chemist's can find

Dialogue 3

M: Dad, what does illiterate mean?
F: An illiterate person? It's a person who doesn't know how to read or write.
M. Can't they even sign their own name?
F: Yes, that's called primary illiteracy. There are almost no totally illiterate people in modern society. But you must know that there's a big issue about functional illiteracy.
M: What's that?
F: Well, this means people who can hardly read and write despite attending school. They are unable to use reading, speaking, or writing skills in everyday life situations. Such people are for example unable to follow written instructions, they can't understand texts in newspapers, or even write a letter or an e-mail to relatives.
M: How is it possible? Is it some disorder?
F: No, no it's not a disorder. Of course, there are disorders which influence your writing and reading skills, but most functional illiterates are completely healthy.
M: So what's the reason for it?
F: Well, it's caused partly by education, but also by their home environment. Often parents give their children little encouragement to improve their language skills, because they are themselves illiterate. On the other hand there are too many pupils in groups at schools and teachers don't have enough time to concentrate on each of them. Some children need more attention to master all the skills taught at school, and it should be done at home by their parents.
M: But parents don't have time either.
F: Exactly, but remember when you were little, mom and I always helped you when you couldn't manage to do your homework by yourself. Children are much more important than work, money, or TV.

Vocabulary

illiterate – niepiśmienny
sign – podpisać się
issue – problem
hardly – prawie nie
newspaper – gazeta
need – potrzebować
to master – opanować
relative – krewny
disorder – dolegliwość (choroba)
partly – częściowo
encouragement – zachęta
concentrate – koncentrować się
attention – uwaga

Phrases

so called – tak zwany
primary illiteracy – pierwotny analfabetyzm
functional illiteracy – wtórny analfabetyzm
to follow instructions – postępować zgodnie z instrukcją
on the other hand – z drugiej strony
each of them – każdy z nich

Grammar

Numbers

Liczebniki główne – *Cardinal numbers*

0 – zero
1 – one
2 – two
3 – three
4 – four
5 – five
6 – six
7 – seven
8 – eight
9 – nine
10 – ten

11 – eleven
12 – twelve
13 – thirteen
14 – fourteen
15 – fifteen
16 – sixteen
17 – seventeen
18 – eighteen
19 – nineteen
20 – twenty

21 – twenty-one
22 – twenty-two
23 – twenty-three
24 – twenty-four
25 – twenty-five

26 – twenty-six
27 – twenty-seven
28 – twenty-eight
29 – twenty-nine

30 – thirty
40 – forty
50 – fifty
60 – sixty

70 – seventy
80 – eighty
90 – ninety

100 – a hundred
101 – a hundred and one
1290 – one thousand, two hundred and ninety

110 – a hundred and ten
1 000 – a thousand
1 000 000 – a million

120 – one hundred and twenty
245 – two hundred and forty-five
3 890 – three thousand eight hundred and ninety
2 340 020 – two million, three hundred and forty thousand and twenty

Pamiętaj, po *hundred* zawsze występuje *and*!

Exercise 6

Say it in English**.**

a. Mam 2 braci.
b. Ona ma 3 siostry.
c. Mój tata ma 5 braci i sióstr.
d. Czy masz braci lub siostry?
e. Mój tata ma 57 lat.
f. Moja babcia ma 83 lata.
g. Moi dwaj bracia mają 35 lat.
h. Mój wujek ma 43 lata.
i. On zmarł 350 lat temu.
j. Mamy rok 2006.

Exercise 7

Answer the questions using the numbers in the brackets.
a. How many pupils go to this school? (1300)
b. How much does this dress cost? (23 pounds)
c. How many dresses do you have? (55)
d. What size do you take? (44).
e. How much is the ticket to London? (7 pounds)
f. How many books are in the library? (23000)
g. How many people live in your country? (500 000)
h. How many people were wounded in the battle? (168)
i. How many children did she have? (0)
j. How many birds are there in the zoo? (203)

Exercise 8

How much is it?
a. three + five = ...
b. twenty + six + nine = ...
c. eighteen + ninety – nine = …….
d. sixteen – two = ……..

e. twenty + ten = ……..
f. thirty + two + thirty = …….
g. one hundred + one = ……..
h. zero + seventeen = ……
i. fifteen – three = ……..
j. four + nine = ……..

Liczebniki porządkowe – *Ordinal numbers*

Liczebniki porządkowe tworzy się, **dodając końcówkę *-th* do liczebnika głównego**. Wyjątkiem są pierwsze trzy liczebniki: *first, second, third*.

one – first
two – second
three – third
four – fourth
five – fifth
six – sixth
seven – seventh
eight – eighth
nine – ninth
ten – tenth
eleven – eleventh
twelve – twelfth
thirteen – thirteenth
fourteen – fourteenth
fifteen – fifteenth
sixteen – sixteenth
seventeen – seventeenth
eighteen – eighteenth
nineteen – nineteenth
twenty – twentieth
twenty one – twenty – first
thirty – thirtieth
forty – fortieth
fifty – fiftieth
sixty – sixtieth
seventy – seventieth
eighty – eightieth
ninety – ninetieth
a hundred – hundredth
a hundred and one – hundred and first

Ułamki – Fractions

1/2 – half
1/4 – quarter
3/4 – three quarters
1/3 – a third
2/3 – two/thirds
2/5 – two/ fifths

Exercise 9

Rewrite the sentences following the example:
1/2 of the population drinks coffee in the morning. – Half of the population drinks coffee in the morning.

a. 1/3 of the British Internet users use the Internet just for entertainment.
b. Poland lost its independence in the second ½ of the XVIII century.
c. 3/4 of all the students are girls.

d. I've accomplished 2/5 of my whole work.
e. 2/3 of all the population watches news on TV
f. 1/2 of the work we do is completely unnecessary.
g. 3/4 of my classmates wear jeans everyday.
h. 2/3 of the forests are endangered.
i. More than a 1/2 of last year graduates got a good job.
j. 1/4 of all my salary goes to my parents.

Let's talk!

What's the date today?

Przy podawaniu dat należy pamiętać o dodaniu zaimka określonego *the* przed liczebnikiem porządkowym oraz *of* przed nazwą miesiąca.

Today is the sixth (6th) of November. – Dziś jest szósty listopada.
Today is **the** third **of** January. – Dziś jest trzeci stycznia.

What's the date tomorrow? – Jaka jest jutro data?
Tomorrow is **the** eleventh **of** July. – Jutro jest jedenasty lipca.

Lata

1230 — twelve thirty
1686 — sixteen eighty-six
1900 — nineteen hundred
1979 — nineteen seventy-nine
1999 — nineteen ninety-nine
2000 — two thousand
2001 — two thousand and one
2004 — two thousand and four

9.10.1230 – the ninth of November, twelve thirty
– November, the ninth, twelve thirty

Exercise 10

Say it in English!
a. 23
b. 100
c. 67
d. 89
e. 897
f. 243
g. 1879
h. 2758
i. 2009
j. 698

Exercise 11

What's the date?
a. 1.09.1939
b. 15.08.1920
c. 11.11.1918
d. 8.02.1979
e. 24.10.1980
f. 4.06.1979
g. 18.03.1989
h. 10.03.2006
i. 31.12.1456
j. 10.01.1983

Let's talk!

When? What time?

AT
at 4 (o'clock) – o czwartej
at night – w nocy
at midnight – o północy
at noon – w południe
at the moment – w tym momencie
at the weekend – w weekend

ON
on Monday – w poniedziałek
on Wednesday evening – w środę wieczorem
on Thursday morning – w czwartek rano
on the 1st of September – pierwszego września

IN
in June – w czerwcu
in spring – wiosną
in 1999 – w 1999 roku
in the eleventh century – w jedenastym wieku

Exercise 12

Put the correct preposition of time in the gaps.
a. I can't talk…….. the moment. Can you call me…….. 15 minutes?
b. I'll go for holidays……. spring.

c. We usually get together with our friends…… Saturdays.
d. Ghosts are active…… midnight.
e. Will you come over…….. the weekend?
f. I can't go to the theatre, I'm seeing my old friend……. Saturday evening.
g. We start school…… 1st of September. It's…….. a Wednesday.
h. I was born……. 1983.
i. It usually rains……. July.
j. …….the eighteenth century, chemists began finding elements.

Text 3

Addictions

An addiction is a constant state of taking harmful drugs, drinking alcohol, or smoking cigarettes, but it also relates to food, shopping and television. It affects physical and mental health of individuals and their families. The issue of addiction problem is that an individual can hardly control his or her behaviour. Their mood becomes dependent on drugs, a alcohol or nicotine intake, and they start to feel anxiety when they have no access to the substances which they are addicted to.

CIGARRETTE SMOKING

Smoking cigarretes is widely accepted in society, even though it is claimed to be very harmful to your health. Apparently, more than 4000 chemicals can be found in cigarette smoke, for example ammonia, acetone, nicotine, and cyanide.
The effects of addiction: impairing your circulation, raising your blood pressure, causes damage to the respiratory system, causes cancers throughout the body, especially lung cancer, throat and stomach cancers.
Causes: peer pressure, imitating adult's behaviour and a visible sign of trying to look "mature". Also, in the entertainment world, smoking is often presented as attractive, shows you to be independent or even glamorous. As well as that, nicotine seems to relax and to help people to concentrate.

ALCOHOL

Alcoholism is an addiction to ethanol, which is the psychoactive agent, which depresses the central nervous system. It is thought to be the most often used and abused substance, which can be bought and used only after a given age. Most people who drink alcohol, do not abuse it. It is often used just on a social basis. However, when it comes to addiction, it is very difficult to treat. It is hardly possible that an addict can deal with it by him or herself. They need special therapy. There is a well known therapy group called Alcoholic Anonymous, where people addicted to alcohol get together with therapists and talk about their problems, giving support from the group and getting it from them as well.
The effects of alcohol addiction are harmful to the indiviual and to society. It causes damage to the liver and to the nervous system. It is harmful to developing pregnancies. And apart from that, alcohol contributes to innumerable deaths on the roads.
People believe that alcohol helps to overcome stress or pain or keep you in a good mood, make people more sociable, and often more socially attractive. But in the long run it impairs cognitive functioning, increases the feelings of anxiety and enforces irritatation and aggressive behaviour.

DRUGS

Drug addiction is considered to be the most serious of all additions. The need for this substance becomes stronger and stronger and it seems to be impossible to overcome. Some of the effects of the drug use are initial euphoria or increased sense of well-being. However, after a short time it is not enough to feel that way. One needs bigger and bigger doses of the drug, otherwise, they become anxious, depressed, they can't sleep, they start to vomit until they get another shot.
People often start to take drugs when they feel lonely, they can't find understanding in their own families, they don't have any goal in their lives, they want to run away from real life and its problems, or to look for fun or strong emotions.

Vocabulary

addictions – uzależnienia
constant – stały
state – stan
relate to – odnosić się do
mental – umysłowy
individual – jednostka
behaviour – zachowanie
mood – nastrój
intake – spożycie
anxiety – niepokój
access – dostęp
widely – szeroko
accepted – akceptowany
even though – mimo, że
chemical – substancja chemiczna
relax – relaksować
concentrate – koncentrować
agent – czynnik
central nervous system – centralny układ nerwowy
abused – nadużywany
addict – uzależniony
deal with – radzić sobie z
therapy – terapia
therapist – terapeuta
support – wsparcie
liver – wątroba
pregnancy – ciąża
dose – dawka
vomit – wymiotować
shot – dawka, zastrzyk
ammonia – amoniak
acetone – aceton
nicotine – nikotyna
cyanide – cyjanek
circulation – krążenie
respiratory system – układ oddechowy
cancers – nowotwory
lung – płuca
throat – gardło
stomach – żołądek
causes – przyczyny
imitation – naśladowanie
mature – dojrzały
presented – prezentowane
independent – niezależne
glamorous – czarujące
contribute – przyczyniać się
innumerable – niezliczone
road – droga
pain – ból
sociable – towarzyski
cognitive – poznawczy
enforce – narzucać (wywoływać)
irritatation – zdenerwowanie
aggressive – agresywny
well-being – dobre samopoczucie
lonely – samotny
understanding – zrozumienie
goal – cel
run away – uciec

Phrases

it is claimed – jest uważane
cigarette smoke – dym papierosowy
visible sign – widoczny znak
entertainment media – media rozrywkowe
at a given age – w określonym wieku
therapy group – grupa terapeutyczna
just on social basis – tylko w sytuacjach towarzyskich

get together – zbierać się
considered as – uważany za
stronger and stronger – coraz silniejszy
drug using – używanie narkotyków
initial euphoria – początkowa euforia

Let's talk!

Approximate numbers

W języku angielskim istnieje kilka określeń na liczby w przybliżeniu. Oto one:

about
around
approximately
roughly
some
something like

Wyrażenia określające minimum to:

a minimum of
at least
from
more than
over
plus

Natomiast wyrażenia określające maksimum to:

almost
at most
at the maximum
fewer than
less than
nearly
no more than
under
or under
up to

Przedział liczbowy wyraża się następującymi słowami:

between
and
from – to
to

Examples:

Slightly more than half of American teenagers spend no **more than** one hour outdoors.
Just under half of the Germans accept the euro.

Exercise 13

a. To zajmie setki lat.
b. Było tam około 70 mężczyzn i kobiet.
c. To kosztuje prawie 100 dolarów.
d. Mogę dostać najwyżej 90 punktów.
e. On może mieć nie więcej niż 45 lat.
f. Są trzy lub więcej możliwości.
g. Zdołaliśmy ukończyć projekt w ciągu mniej niż czterech miesięcy.
h. Większość dzieci jest w wieku między 6 a 10 lat.
i. Nowy dom kosztuje, lekko licząc, 130 000 funtów.
j. On był tam kilka razy.

Let's talk!

Comparisons

Wyrażenia, których używamy, porównując do siebie różne rzeczy, sytuacje itp.

Examples:
I **prefer cats to dogs.** – **Wolę koty od psów.**
I like cats **more than** dogs. – Lubię koty **bardziej niż** psy.
I like dogs **less than** cats. – Lubię psy **mniej niż** koty.
I prefer dogs to cats. – **Wolę psy od kotów.**
You like cats **as much as** dogs. – Ty lubisz koty **tak bardzo jak** psy.
She thinks cats are **as good as** dogs. – Ona myśli, że koty są **tak dobre jak** psy.

- pozostałe zwroty:
  one of the most…, the second most…, the least
  very similar to
  more or less, the same as
  slightly different from,
  completely different from
- duże różnice: far, much, a lot,
- małe różnice: slightly, a little bit

UWAGA!
then – wtedy
than – niż

Exercise 14

Transform the sentences so as they mean the same.
a. Bob is more handsome than John.
b. I've never met such an interesting person.
c. Look, we have the same number of Chinese post stamps!
d. She's more beautiful than Anna. (use: less)
e. My paper is not very different from yours.
f. This cake is really sweet, while the other one is not.
g. She's among the most famous actresses in the world.
h. The US is a big country, while Monaco is small (use: far)
i. We've never had such a difficult situation in our family.
j. I think classical music is better than pop music.

Exercise 15

Complete the gaps with the adjective in the appropriate form.
a. Everything is going perfect today. It's been……. for months.
b. Henry scored 10 points and Bill scored 6 points. Henry's score is……...…
c. Monaco is a small country. Actually it is…… countries in the world.
d. For my husband these two colors are the same, but for me this one is……..….
e. Both Tim and Bill have many fans. Tim is…….. as Bill.
f. Everybody wants Maria's advice. Nobody is……. than she.
g. Anna is tall and has blond hair, and Maria is short and dark. They are……..…
h. They are…… the same, but I'd like the one on the left.
i. Surprisingly, people who are depressed cry……. than those who aren't.
j. There are places on Earth with a population of……. ten people.

Exercise 16

Answer the questions.
1) What is anorexia nervosa?
2) Are there any other eating disorders that you know about?
3) What are the probable causes of cigarette smoking?
4) What substances can be found in cigarette smoke?
5) What are the results of taking drugs?
6) Explain what stress is?
7) Compare bulimia and anorexia.

8) What is “addiction”? In what situation may one say he or she is addicted to something?
9) What are the symtpoms of depression? In what way is it different from the everyday feeling of being tired and hopeless?
10) What does “illiterate” mean?

Chapter V Environmental protection

Text 1

Waste sorting

Every day, offices, schools, and households generate huge amounts of rubbish. Statistically, in Polish cities one inhabitant produces 400 kilogrammes of rubbish per year. Over 90% of all our waste gets dumped on landfill sites. Most of it probably is good for recycling. The sorting of waste is a better way to get rid of this huge rubbish mountain. We should be aware that there are many opportnities to re-use things which are seen to be useless garbage. It's important to look around your own house or office and realize how much of it can be recycled. There are coloured rubbish containers in many districts and these colours help people to separate their wastes. Blue ones are for paper, cardboard, but you must remember not to put in paper or cardboard contaminated with food for example pizza boxes, or paper plates. Yellow containers are for metal and for plastic, such as plastic bottles and boxes, cans, caps, or coloured metals. And in the white containers should be white glass stored or and the green ones for coloured glass. You can put bottles and jars there, but you mustn't put in light bulbs, or mirrors, or porcelain, or spectacles, or windscreens.
It's important to separate organic matter from other solid wastes. All leftovers and kitchen scraps can be used in your garden and they will transformed by bacteria into rich compost, which is ideal for growing plants.

Vocabulary

waste sorting – segregacja odpadów
office – biuro
household – gospodarstwo domowe
inhabitant – mieszkaniec
rubbish – śmieci
dump – zrzucać, zsypać
landfill sites – wysypiska śmieci
recycling – odzyskiwanie odpadów
way – sposób
district – dzielnica
separate – oddzielać
cardboard – karton

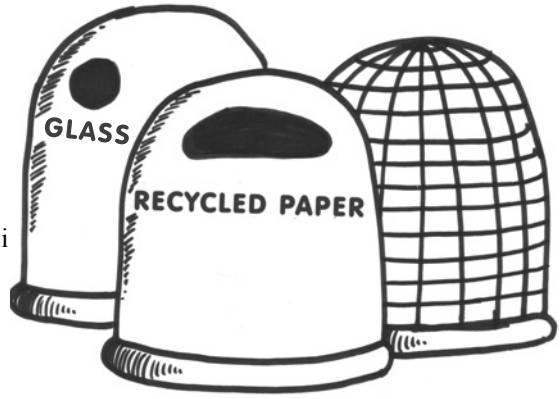

contaminated with – zanieczyszczony czymś
plated paper – papier pokryty aluminium
cans – puszki
caps – kapsle
container – kontener
jar – słoik
bulb – żarówka
solid wastes – stałe odpady
leftovers – resztki
scraps – resztki
garden – ogród
transformed – przekształcane, przetwarzane
compost – kompost
growing – uprawa roślin
windscreen – szyba samochodowa

Phrases

huge amounts – ogromne ilości
to get rid of – pozbyć się czegoś
to be aware of sth – być czegoś świadomym
to re-use – użyć ponownie
useless garbage – bezużytczene odpadki

Grammar

Zdania warunkowe – Conditionals

Zdania warunkowe – *Conditionals* – wyrażają pewną możliwość – realną lub teoretyczną – uzależnioną od czegoś.

Zdania warunkowe typu 0 – 0 conditional

- Wyrażają one ogólne prawdy, rzeczy niezmienne, prawa natury, zwyczaje. Zdań tego typu używamy również, mówiąc o tym, co robimy w normalnych sytuacjach życia codziennego.

Konstrukcja tych zdań przedstawia się następująco:

If + present simple + present simple

Examples:
If I have time, I study Spanish.
If you heat water to 100 degrees centigrade, it boils.
If I go to my girlfiriend's house for dinner, I usually take a bunch of flowers.

Zdania te wyrażają sytuacje prawdziwe w teraźniejszości.

I okres warunkowy – First conditional

- Zdań tego typu używa się, mówiąc o sytuacjach dotyczących przyszłości, przy

czym sytuacje te są prawdopodobne; mówią one o realnej możliwości wystąpienia zdarzenia, jeśli warunek zostanie spełniony.

Konstrukcja tych zdań przedstawia się następująco:

If/when + present simple + will + verb

W części zdania opisującej warunek stosuje się czas Present Simple, natomiast w części opisującej skutek – czas *Future Simple*.

Example:
If I have some spare time in the evening, I will watch a movie on TV.
If we get paid on time, we will buy new furniture.
If you study harder, you will pass this exam.

Zdania te wyrażają sytuacje prawdopodobne dotyczące przyszłości.

W części zdania wyrażającej skutek, zamiast ***will*** można stosować również:

- Inne czasowniki modalne: can, may, must, should + czasownik bez ***to***,
- Imperative (tryb rozkazujący).

Example:
If she asks you for help, you should give her a hand.
If he wants me to, I can invite his girlfriend to the party.
If there's something interesting on in the theatre, we must go.
If you know the truth, tell her.

Exercise 1

Match the parts of the sentences.
1. If it rains heavily
2. If you are careful
3. If you don't take a cap and a scarf
4. If she wants to eat something sweet
5. Your plants will die
6. If he wants to rest
7. I can lend you my bike
8. He may get this job
9. You should visit her
10. Ride carefully

a. she buys chocolate
b. we will watch a movie on TV.
c. if she asks you.

d. if you don't water them.
e. he goes to the lake.
f. unless you want to fall down.
g. the horse won't panic.
h. if he shows his best projects.
i. you will catch a cold.
j. if you wash it.

Text 2

Exhaust gases

Our seas and ocenas are contaminated in many ways by various toxins. Oil and oil products from oil tankers are the most common pollutants of the marine environment. But it's not the only source of contamination. We must remember that car exhausts contain oil, which accumulates in the air. Otherwise it is transported to the sea by wind, settles down on the water-table forming a layer of oil. And this layer impairs the exchange of air and oxygen supply. As a consequence, plancton which is a fish food starts to die.

There are other dangerous substances in car exhausts which not only cause damage to the environment but also cause various diseases, like cancer. These toxins reach humans who eat marine fish.

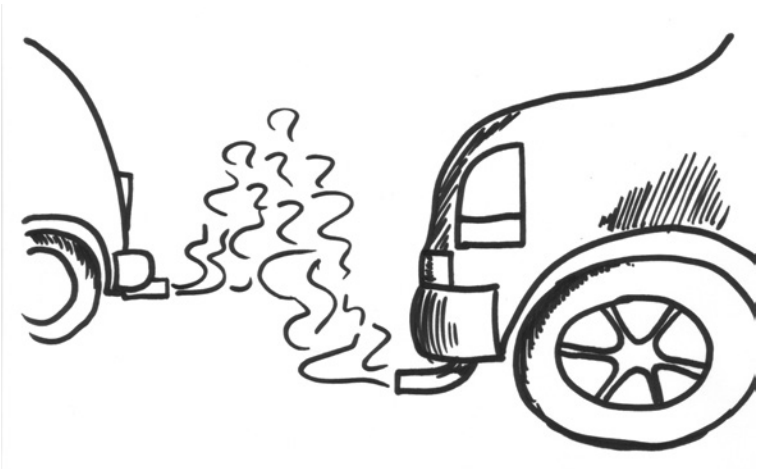

Vocabulary

exhaust gases – spaliny
toxicant – substancja toksyczna
oil – ropa
tankers – tankowce
layer – warstwa
accumulate – kumulować się, gromadzić się
afterwords – następnie
wind – wiatr
water-table – powierzchnia wody
plankton – plankton

Phrases

seas and oceans – morza i oceany
marine environment – środowisko morskie
source of contamination – źródło zanieczyszczeń
transported by the wind – przenoszone z wiatrem
to settle down – osiadać
air exchange – wymiana powietrza
oxygen supply – zaopatrzenie w tlen
in consequence – w konsekwencji
fish food – pożywienie dla ryb

Grammar

II okres warunkowy – Second conditional

- Zdań tego typu używa się, mówiąc o sytuacjach dotyczących teraźniejszości i przyszłości, przy czym sytuacje te są mało prawdopodobne i raczej nie mają szans na spełnienie się, jest to tzw. gdybanie.

Zdania te buduje się w następujący sposób:

If + past simple + would + verb

W części zdania opisującej warunek stosuje się czas *Past Simple*, natomiast w części opisującej skutek – czasownik modalny **would** + bezokolicznik bez **to**.

Examples:
If I had time, I would learn Japanese.
If I had time, I would study English harder and more effectively.
If I had a day off from work next week, I would go to the beach.
Sammy would help his sister with her homework tomorrow if he didn't have to study himself.

Zdania te wyrażają sytuacje nieprawdopodobne, niemożliwe do spełnienia, dotyczące przyszłości.

W części zdania wyrażającej skutek zamiast ***would*** można stosować również inne czasowniki modalne:

would + can = could
would + shall = should
would + may = might

Examples:
If I didn't have to work tonight, I could go to the cinema with you.
If she weren't so angry with us, we should go and visit her.
If I were tall and slim, I might be a top model.

Exercise 2

Fill the gaps with the correct form of the verb in brackets.

a. If…… (be/you) a good child, grandma…… (give/you) a cookie.

b. I…… (eat/not) pizza, if it…….. (be/not) spicy enough.

c. If I……. (know) more about Darwin's theory, I……. (pass).

d. If you…… (have) better grades, you……. (be) accepted to the university.

e. If she……. (smoke) less, she…….. (be) healthier.

f. The air……. (be) less polluted if we…… (try) to commute instead of driving cars.

g. …… (work) harder, if you……. (want) to keep this job.

h. She…….. (come) tonight, if she…… (not/work).

i. …… (we/meet) tomorrow, if there…….. (be) no possibility tonight?

j. If she…….. (be) good enough, she…… (win).

Text 3

Noise

Environmental pollutants are commonly thought to just include exhausts, rubbish and waste water, but in fact there is also another one which we often don't realize and that is noise. There are no quiet places in some of our big cities. Noise is actually all around us. The one which we perceive as the most unpleasant is street noise. But we must remember that cars and aeroplanes are not the only things that make noise. In every shop, supermarket, restaurant or cafe you can hear music. In the suburbs people take care of their gardens using lawnmowers. Many of them like listening to music while cutting the grass.
And it is said that modern music has a negative influence on people's sense of hearing. Hard rock, techno etc. can't be played quietly like, for example, jazz. The music played

in discotheques and pubs is usually so loud that you can hardly talk. Imagine the damage done to your ears while you listen to such loud music all the time. According to recent research most teenagers listening to modern music have worse hearing than older people.
Noise influences our nervous system. It may change the rhythm of our pulse or the frequency of breath. Noise increases the risk of heart-attack and may lead to hypertension.

Vocabulary

noise – hałas
arduous – uciążliwy
suburbs – przedmieścia
ears – uszy
frequency – częstotliwość
breath – oddech
risk – ryzyko
heart-attack – zawał serca
hypertension – nadciśnienie

Phrases

the common opinion – powszechna opinia
street noise – hałas uliczny
the only ones – jedyne
lawnmower – kosiarka
sense of hearing – zmysł słuchu
all the time – cały czas
elderly people – starsi ludzie
pulse rhythm – puls

Grammar

III okres warunkowy – Third conditional

- Zdań tego typu używa się, mówiąc o sytuacjach dotyczących przeszłości, gdzie zarówno warunek, jak i skutek miały miejsce w przeszłości.
- Zdań w trzecim okresie warunkowym używa się często, aby wyrazić żal lub krytykę sytuacji z przeszłości.

Zdania te buduje się w następujący sposób:

If + past perfect + would have + past participle

Examples:

If I had known about their anniversary, I would have sent them a card.
If he hadn't worked hard, he wouldn't have achieved so much.

If you have told me you didn't have time, I wouldn't have bothered you.

- Oczywiście zamiast ***would have*** można użyć innych czasowników modalnych:

would have + can = could have
would have + shall = should have
would have + may = might have

Examples:
If I had had more time, I could have trained some sport after work.
If I had lived in a bigger city, I might have become a doctor.
If she had had time, she might have gone to the party.
If she had been a good student, she should have gone to the university.

Exercise 3

Complete the sentences with the verb in a suitable form.

a. This project…… (not/be) such a big success, if we all……. (not/work) so hard for the last three months.
b. If he……. (not/oversleep) he……. (not/be) late for the meeting.
c. If I…… (be prepared) better for the interview I…… (get) this job
d. He…… (crash) his father's car, if he……. (not/drive) so fast.
e. The president……. (not/lose) the elections, if he…… (have) a more popular programme.
f. I…… (be) a top model, if I…….. (go) to Paris when I had the opportunity.
g. If I…….. (know) you were coming to Edinburgh, I…….. (invite) you for dinner.
h. If we…….. (realize) it on time, we…….. (try) to stop him.
i. She……. (travel) around the world if she…… (have) more money.
j. I……. (buy) that computer if it …….. (be) cheaper

Text 4

Natural calamities

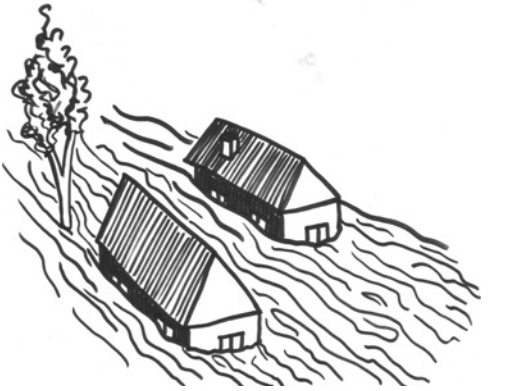

Almost every day we are informed by the media about natural calamities which happen all over the world. Floods, fires, earthquakes, volcanic eruptions happen in various parts of the world. These catastrophies kill many people, and cause lots of damage, which is

hard to repair, mostly because they usually happen in poor developing countries. The causes of these phenomenas are both natural and man-made. Human influence is the result of the abuse of nature and its laws. For most of industry and business, profit is much more important than environmental protection. It's been like that for years, and actually there's nothing strange about it.

Poland is not endangered much by natural catastrophes. There are no volcano eruptions, nor earthquakes in our country. Sometimes, in a hot summer, fire outbreaks may happen. They are very difficult to stop, especially when there's no rain. Dry trees burn terribly fast and fire extends to huge areas.

Floods are also highly probable in Poland, especially in July, when it usually rains heavily. Some years ago a real disaster occured in Poland and in Czech Republic. Flash floods swept throughaut south-western Poland. Many people died, lost their property. There were victims in Czech Republic and Slovakia too.

Floods, which may cut electricity supplies and ruin crops, were the worst for many years. They showed how helpless we are when facing natural catastrophe.

Vocabulary

flood – powódź
fire – pożar
earthquake – trzęsienie ziemi
volcanic eruptions – erupcja wulkanu
catastrophe – katastrofa
phenomena – zjawiska
profit – zysk
industry – przemysł
endangered – zagrożony
outbreak – wybuch
extend – rozprzetrzeniać się
disaster – katastrofa
crops – zboża
helpless – bezardny
to face – stawać twarzą w twarz

Phrases

natural calamities – katastrofy naturalne
all over the world – na całym świecie
developing countries – kraje rozwijające się
environmental protection – ochrona środowiska
flash floods – gwałtowne powodzie
electricity supply – zaopatrzenie w elektryczność

Grammar

Zestawienie typów zdań warunkowych

Poniższa tabela przedstawia zestawienie typów zdań warunkowych:

Czas	Prawdopodobne zdarzenie	Mało prawdopodobne zdarzenie
Present	**0 conditional** If I have time I play basketball	**II conditional** If I had time I would play basketball
Past		**III conditional** If I had had time I would have played basketball
Future	**I conditional** If I have time I will play basketball	**II conditional** If I had time I would play basketball

Typ mieszany III + II

- Stosowany jest przy opisie sytuacji, której warunek miał miejsce w przeszłości, natomiast skutek jest widoczny do dziś.

Jeśli wydarzenie przeszłe wpłynęło na obecną sytuację, zdania typu mieszanego buduje się w następujący sposób:

If + past perfect/ past perfect continuous + would + verb

Examples:
If I hadn't lost my wallet, I could pay the bill now.
If he hadn't been drunk, he wouldn't be in jail.
If I had learnt Spanish in high school, I would have more job opportunities.

Jeśli pewna stała cecha lub stała właściwość wpłynęła na wydarzenie z przeszłości, zdania typu mieszanego buduje się jak poniżej:

If + past simple + would have + past participle

Examples:
If I didn't have to work so much, I would have gone to the party last night.
If they didn't argue all the time, they would have managed to keep their business.
If she were a good driver she wouldn't have crashed my car.

Exercise 4

Complete the sentences with the verb in a suitable form.

a. If we…...…… (be born) in the United States, we…… (not/need) a visa to work there.

b. If you…….. (listen) to the task, you…… (know) what to do now.

c. If she……. (inherit) a fortune, he…….. (ask) her to marry him.

d. If they……. (practice) hard when they were childern, they...……. (not/win) this competition.

e. If he…… (gamble), he…….. (have) a house now.

f. If she……. (sign up) for the ski trip last week, she…….. (be) bored now.

g. If Sam……...…… (speak) Russian, he…….. (had) a good job.

h. If we……..… (be/not) invited to dinner at your parents, I……. (suggest) that we go to that nice Italian restaurant.

i. If I…… (want) to marry him, I……. (dump) him.

j. If I……. (be) her, I…… (let) him go so easily.

Text 5

Climatic catastrophe

Concetration of carbon dioxide in the atmosphere has been increasing. It is the result of rapid growth of industrial production and it may lead to a climatic catastrophe. There are some basic causes for this situation: the increased concetration of carbon dioxide is mostly the result of burning fossil fuels such as coal, oil and gas. They primarily consist of plants that had been cumulated under the Earth's surface. They still contain carbon dioxide gained by the plants in photosynthesis. This compound is released to the atmosphere in the process of burning.

One of the layers of the atmosphere is the ozone layer. It plays a beneficial role by absorbing most of the biologically damaging ultraviolet sunlight (called UV-B). It allows only a small amount to reach the Earth's surface. However, after many years, the ozone layer has been depleted by gases, such as fluorine, chlorine, carbon dioxide and especially over the North Pole. This allows more UV radiation to reach the Earth's surface. Too many ultraviolet rays can cause bad health effects like skin cancer or eye damage.

Nevertheless, the catastrophe can still be prevented. The way to improve the situation is to reduce the use of conventional energy resources in households and in industry. But it will work only if the developed countries have the will to stop polluting the environment, to phase out the use of harmful chemicals, and to take responsibility for the condition of the natural environment.

The main idea is to replace conventional energy sources with alternative ones, such as biomass, wind, and sun, all of which are renewable.

Vocabulary

carbon dioxide – dwutlenek węgla
coal – węgiel
oil – ropa
gas – gaz
gained – uzyskany
plant – roślina
photosynthesis – fotosynteza
compound – związek
release – uwalniać
biomass – biomasa
deplete – uszczuplać, wyczerpywać
fluorine – fluor
chlorine – chlor
above – ponad
prevent – zapobiegać
reduce – ograniczyć
the will – wola
phase out – stopniowo zaprzestawać używać

Phrases

climatic catastrophe – katastrofa klimatyczna
rapid growth – gwałtowny wzrost
industrial production – produkcja przemysłowa
burning – spalanie
fossil fuels – paliwa kopalne
consist of – składać się
the Earth's surface – powierzchnia Ziemi
process of burning – proces spalania
the ozone layer – warstwa ozonowa
by absorbing – absorbując
the North Pole – biegun północny
UV radiation – promieniowanie UV
ultraviolet rays – promienie UV
skin cancer – rak skóry
the use of conventional energy sources – użycie tradycyjnych źródeł energii
take responsibility – wziąć odpowiedzialność
alternative energy – alternatywna energia
renewable energy – odnawialna energia

Let's talk!

In case you don't come... Czym zastąpić "if"

If w zdaniach warunkowych można zastąpić następującymi wyrazami:

- ***Provided (that)***
- ***Providing (that)***
- ***On condition that***
- ***Supposing (that)***
- ***Assuming (that)***
- ***Unless = if not***
- ***In case***
- ***As long as***
- ***Even if***
- ***If only***

Examples:
I will visit her **providing that** she doesn't talk about her daughter.
We will come to the party **on condition that** she isn't there.
Supposing we lose the map, we will phone Mark to get some information about how to get there.
I will buy the house **assuming that** I'll get a new job.
We will go for a walk, **unless** it rains.
I will take an umbrella **in case** it rains.
I will be walking her home, **as long as** she wants it.
Even if she doesn't want me to walk her home, I will do it.
If only she says a word, I'll be ready to help her.

Text 6

Greenhouse effect

A greenhouse is a glass building in which you grow plants that have to be protected from the cold and bad weather. Greenhouses work by trapping heat from the sun. The glass panels let in the light but at the same time keep the heat from escaping. The atmosphere works in a similar way. When sunlight strikes the Earth, some of it escapes back into the atmosphere, but the 'greenhouse gases' like carbon dioxide, nitrous oxide, and methane, prevent all the radiation from escaping back into space. These gases trap the heat and energy. Therefore, the Earth's temperature remains high. Greenhouse effect is a natural phenomena and may keep life on Earth, but if there are too much greenhouse gases in the atmosphere, they keep in too much heat, and make the Earth warmer. This is called global warming, and the opposite to the greenhouse effect, is not a natural phenomena. The source of extra greenhouse gases is the burning of fossil fuels for energy and transportation. As the temperature rises, glaciers start melting, adding more and more water into the oceans. And as a result of these, the sea level starts to rise. There is a fear that this could lead to coastal flooding. Besides, certain plants grow in certain temperatures, which are optimal for them, and if the temperature increases, crops in many regions may be destroyed.
We can do something to prevent the bad effects of the greenhouse effect too. Easy ways to reduce greenhouse gases emissions are to go on foot or by bicycle as much as possible instead of using a car; or using air conditioning unless it's really hot; not to open the windows in the winter when the heat is turned on.

Vocabulary

greenhouse – szklarnia
building – budynek
trap – łapać
heat – ciepło
sunlight – światło słoneczne
strike – uderzać
back – z powrotem
escape – uciekać
nitrous oxide – tlenek azotu
methane – metan
remain – pozostawać
transportation – transport
glacier – lodowiec
melt – topnieć
add – dodawać
fear – obawa
certain – pewne
optimal – optymalny
destroyed – zniszczony
air conditioning – klimatyzacja
heat – ogrzewanie

Phrases

greenhouse effect – efekt cieplarniany
protected from – chroniony przed
keep heat from escaping – zatrzymywać ciepło
works in similar way – działa podobnie
natural phenomena – zjawisko naturalne
global warming – globalne ocieplenie
go on foot – chodzić pieszo

Grammar

Wish oraz Unreal Past

Zdania z wyrażeniem ***I wish…*** wyrażają życzenia, które prawdopodobnie nie spełnią się, a także takie, o których już teraz wiadomo, że nie spełniły się w przeszłości. Konstrukcje stosowane po wyrażeniu z czasownikiem *wish* odpowiadają tym, które występowały w zdaniach warunkowych (typ 2 i 3).

He is not here – **I wish he was here./I wish he were here.**
Zdanie to dotyczy teraźniejszości. Ogólnie konstrukcje takie tworzy się w następujący sposób:

Wish + II forma czasownika

W zdaniach dotyczących przeszłości po *wish* występuje czasownik w trzeciej formie (*past participle*).

He didn't come. – **I wish he had come.**

Wish + III forma czasownika

Kiedy chcemy wyrazić naszą chęć zmiany danej sytuacji – teraźniejszej, po czasowniku *wish* stawiamy *would* oraz bezokolicznik bez *to:*

He smokes. – **I wish he would stop smoking.**

Wish + would + infinitive without "to"

I wish tłumaczy się następująco:

I wish he was here. – Żałuję, że go tu nie ma.
I wish he had come. – Żałuję, że nie przyszedł.
I wish he would stop smoking. – Chciałbym, żeby nie palił.

Exercise 5

Transform the following sentences using *wish* – construction.

a. I didn't see him yesterday.

b. I don't speak French.

c. What a pity that we didn't go home for holidays.

d. We don't know many people here.

e. I missed the last minutes of the performance.

f. She can't play bridge.

g. I bought an old car.

h. He drank too much last night.

i. I should have studied more.

j. He can't help us.

Exercise 6

React to the following sentences using *I wish*.

a. He lied to me.

b. You don't want to change your mind.

c. He doesn't have time today, and the tap is leaking.

d. I can't help you, I'm not good at math.

e. It's raining I can't jog today.

f. I have a terrible hangover.

g. It is such a boring party.

h. I'm not happy that he's come to the party.

i. That's a pity it's already Monday.

j. I regret that you are not with me now.

Unreal past

Warto zapamiętać inne zwroty, po których można stosować konstrukcję z *wish*. Oto one:

Suppose/Supposing – Przypuśćmy, że …
Imagine – Wyobraźmy sobie…
It's high time – Czas najwyższy...
As if/as though – Jak gdyby ...
If only – Gdyby tylko…
I would rather – Wolałbym…

Konstrukcję drugiego okresu warunkowego po ww. wyrażeniach stosujemy w zdaniach dotyczących teraźniejszej sytuacji.

Examples:

Suppose you were a teacher. – Przypuśćmy, że jesteś nauczycielem.
It's high time you moved on. – Czas najwyższy, żebyś się z tym uporał.
He behaves **as if** he was a stranger here. – Zachowuje się jak gdyby był tu obcy.

Konstrukcji trzeciego okresu warunkowego używa się w zdaniach dotyczących przeszłości.

Examples:

Supposing you had been a teacher, how would you have reacted? – Przypuśćmy, że byłbyś nauczycielem, jak byś zareagował?
He behaved **as if** he had been a stranger there. – Zachowywał się tak, jakby był tam obcy.
I'd rather she hadn't talked to my mother like that yesterday. – Wolałabym, żeby wczoraj nie odzywała się w ten sposób do mojej mamy.

Exercise 7

Complete the sentneces with the correct form of the verb in the brackets.

a. Suppose she…….. (be) right yesterday.

b. I'd rather they……. (watch) this kind of performance.

c. It's high time you……. (start) to study.

d. He behaves as if…… (be) the most clever person here.

e. It was so dark as though it……. (be) already night.

f. They spend money as if they…… (be) rich.

g. Imagine we…….. (meet) him. Nothing would have happened.

h. I'd rather you…….. (leave) now.

i. It smells as if something……. (burn).

j. Suppose the burglar…… (get in) through the window.

Let's talk!

Do you mind…?
Would you mind…?

Te dwa zwroty grzecznościowe używane są zwykle w prośbach o pozwolenie. Zdania z powyższymi zwrotami budowane są w następujący sposób:

Do you mind…? + Present Simple
Would you mind…? + Past Simple

Examples:
Would you mind if I sat here?
Do you mind if I open the window?
Would you mind if I turned off the radio?
Do you mind if I am a bit late?

Exercise 8

Transform the sentences with the expressions*: Do you mind? Would you mind?*

a. It's so hot in here! Would mind……..?

b. I'm really thirsty. Do you mind……?

c. I have a terrible headache. Do you mind…….?

d. I have to go to the doctor tomorrow morning. Would you mind……..?

e. He can't go with us. Do you mind……..?

f. I can't read your article today. Would you mind……?

Grammar

Zaimki nieokreślone cd.

Poniżej przedstawiamy ostatnią grupę zaimków nieokreślonych:

another – dodatkowy, oprócz wspomnianego wcześniej
the other – drugi
the others – reszta
others – inne, oprócz wcześniej wspomnianych
each other/**one another** – jeden drugiego; czasem rozgranicza się te dwa wyrażenia, używając *each other* w przypadku par i *one another* w przypadku większej grupy ludzi, zwierząt, przedmiotów.

Examples:

We are going to have **another** baby.
I've washed one car. **The other** one is clean.
I'd like to go to the cinema, but I have no idea how about **the others**.
Some people enjoy discos while **others** prefer staying at home.
My twins always fight with **each other**.
They were walking around the classroom and asking **one another** their names.

Exercise 9

Fill the gaps with the suitable expression.

a. I want ……bike. This one has a puncture in a tire.

b. I'm the only one in my family who enjoys horrors. …….hate them.

c. We have to go, but hopefully ……..will join us soon.

d. Can I have ……donut, please?

e. There are players in our team who are better than……..in varied weather conditions.

f. I saw one old woman screaming at ……..

g. They have two boys. One is ten and …….is five.

h. You must first think about the most important issues, and then concentrate on ……..

i. Mary likes Jane, Jane likes Mary. They like ……..

j. I hope you benefit a lot from ……..'s help.

Exercise 10

Think about the following questions.

1. Do you know how to separate rubbish?
2. What's the reason for waste sorting?
3. What are the sources of pollution in the natural environment? Which one is the most harmful in your opinion?
4. What is the "greenhouse effect"?
5. What's the difference between "global warming" and "the greenhouse effect"?
6. Is it possible to do something to prevent global warming?
7. What are the effects of the antropogenic changes in the natural environment?
8. What is renewable energy? In what ways does it differ from the traditional ones?
9. Do people think about the natural environment in their everyday life?
10. Do you think it is really the time for the climatic catastrophe to come?

Chapter VI Women and men

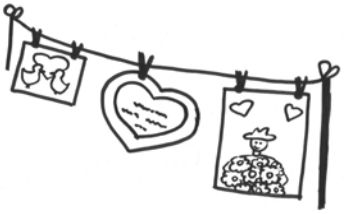

Dialogue 1

F: What is this?
M: It's a valentine's card.
F: It's beautiful. Did you do it yourself?
M: No, I got it.
F: Wow, have you got a sweetheart? Have you sent a card to your valentine too?
M: No! The card I've received is anonymous. I have no idea who could have sent it. Besides, I don't like this style. All these trashy red hearts pierced with an arrow and these messages "Will you be my Valentine?". It's stupid and worthless.
F: Well, maybe you're right. Nowadays everything is so commercialised, even love.
M: What's saint Valentine's day tradition?
F: I'm not really sure, but as far as I know, its roots came from ancient Rome. In the middle of February there was a holiday of young lovers. They were declaring love to each other and later on everybody was dancing, singing and eating and drinking. Simply – having fun.
M: So that's why it's always on the 14th of February?
F: Well, it's not the only reason. It is said that on this day birds start to make couples.
M: And you? Have you sent mom a valentine's card?
F: No, come on, I'm too old for such things. But I gave her flowers. It always makes her happy.

Vocabulary

valentine's card – walentynka
sweetheart – ukochana
anonymous – anonimowa
custom – zwyczaj
trashy – kiczowaty
stupid – głupie
worthless – bezwartościowe
commercialised – skomercjalizowane
tradition – tradycja
roots – korzenie
declare – deklarować
later on – później

Phrases

heart pierced with an arrow – serce przebite strzałą
as far as I know – o ile dobrze wiem
ancient Rome – starożytny Rzym
in the middle of – w środku
to have fun – bawić się
to make couples – łączyć się w pary
to make sb happy – uszczęśliwiać kogoś

Grammar

Modal verbs

Czasowniki modalne należą do czasowników posiłkowych. Zachowują się one inaczej niż reszta czasowników w języku angielskim, np.:

- czasowniki modalne mają tylko jedną formę, nigdy nie dodaje się do nich końcówki „-s" lub „-es", „-ing" czy „-ed",
- w przeczeniach z czasownikami modalnymi nie używa się operatorów (takich, jak „do" czy „did").

Poniższe czasowniki zaliczają się do modalnych:

can, dare, may, must, ought to, should, could, have to, might, need, shall, will, would

Czasowniki modalne wyrażają najczęściej:

- **zdolność**
  I CAN dance.
  I CAN'T swim.
  I COULD/WAS ABLE TO dance very well when I was a teenager.
  I COULDN'T/WASN'T ABLE TO type when I was a child.

- **obowiązek, konieczność**
  I MUST study more. (I say so – I need to).
  I HAVE TO study more. (My teacher says so.)
  I HAD TO study a lot. (in past)
  I OUGHT TO exercise more. (It would be good for me.)
  I OUGHT TO HAVE exercised more. (in the past)
  I'VE GOT TO visit her. (informal)
  My fish NEEDS feeding twice a day.
  My fish NEEDED feeding twice a day. (kiedy żyła)
  My fish DOESN'T NEED/DOESN'T HAVE TO eat twice a day. (Nie ma takiej konieczności.)
  She DIDN'T HAVE TO be there./She DIDN'T NEED TO be there. (Nie było takiej konieczności, ale nie wiemy czy przyszła czy nie.)
  She NEEDN'T HAVE come there. (Nie musiała przychodzić, ale przyszła.)

- **prośbę**
  CAN I talk to Mr Brown? (informal)
  COULD I talk to Mr Brown? (more polite)
  MAY I see Mr Brown? (formal)
  WILL you help me? (informal)
  WOULD you mind helping Mrs Smith? (polite)

- **możliwość**
  She CAN'T be at school so late. (prawie pewne)
  She COULD/MAY be at Anna's place. (to jest możliwe)
  She MIGHT be at home. (mało prawdopodobne, ale możliwe)
  She CAN'T HAVE BEEN at school. (nikt jej tam nie widział)
  She COULDN'T HAVE BEEN at Anna's place. (bo była w szkole)
  She MAY HAVE BEEN to Anna's place. (prawdopodobne, ale nie do końca pewne)
  She MIGHT HAVE BEEN kidnapped. (była taka możliwość, ale stało się coś innego)

- **zakaz lub obowiązek**
  You MUSTN'T touch it. (nie wolno tego dotykać)
  You MUST fill in the forms. (to jest twój obowiązek).
  I HAD TO fill in the forms. (w przeszłości)
  You CAN'T walk here. (you are not allowed to – jest to zabronione)
  You COULDN'T walk there (you weren't allowed to – w przeszłości)

- **krytykę**
  She COULD at least bring flowers. (widzimy ją na przyjęciu bez żadnego prezentu)
  She SHOULD be with us now.
  She SHOULD HAVE COME. (ale nie ma jej tu, choć powinna być)
  You OUGHT TO help them cleaning after the party.
  You OUGHT TO HAVE helped them cleaning after the party. (powinieneś, ale tego nie zrobiłeś)

- **rady**
  You SHOULD exercise more. (dobrze by ci to zrobiło)
  You HAD BETTER not argue with her. (to nie jest dobry pomysł)
  SHALL I talk to her? (pytanie o radę)

- **sugestie**
  CAN I help you? (informal)
  SHALL I help you? (informal)
  SHALL we stop here for a while?
  WOULD YOU LIKE me to help you?
  WOULD YOU LIKE to go with us?
  You COULD go skiing on Saturday.
  You COULD HAVE STAYED with us. (gdybyś chciał – w przeszłości – mogłeś zostać z nami)

- **pozwolenie**
  You CAN take my dress if you like it.
  You COULDN'T take my dress./YOU WEREN'T ALLOWED TO take my dress.
  You WERE ALLOWED TO take my dress. (w tym przypadku jest to forma przeszła od CAN)
  You MAY go now.
  COULD I go out for a minute? (polite)

You CAN'T/MUSTN'T go out for two hours. (informal)
You ARE ALLOWED TO go out for a while. (masz zezwolenie)

- **założenia na podstawie przesłanek**
  She MUST be at school now.
  She MUST HAVE arrived to school by now. (na pewno już tam jest)
  She CAN'T BE a real blond. – She MUST BE fake blond.
  It CAN'T HAVE BEEN her. (I'm sure it wasn't her.)
  She COULDN'T HAVE BEEN there yesterday. (na pewno nie mogło jej tam być)
  She SHOULD BE there now. (prawdopodobnie tam jest – powinna być)
  She WILL come later on. (jestem pewny, że przyjdzie).

Exercise 1

Underline the correct verb form.

a. I have many things to do tomorrow. I *don't have to/can't* oversleep.

b. Would you like me to stay with you? You *can/may* if you want to, but you *don't have to/mustn't.*

c. She *might/must* be on the bus. I think her car is having problems.

d. *Shall/can* we stop here for a while? I see you are tired.

e. You *mustn't/can't* smoke in here.

f. I *don't have to/mustn't* iron my shirts. My girlfriend usually does it for me.

g. Speak up, please, I *can't/shouldn't* hear you.

h. I told you I *would/should* help you with your homework. Don't worry.

i. Shall/Will I help you?

j. We *can't/don't have to* pay for the entrance. It is free for students.

Dialogue 2

M: Who did you buy this great bouquet for?
F: It's for mom. Today's our wedding anniversary.
M: But these are tulips. Shouldn't they be roses? I heard only red roses are romantic enough for women.
F: It's a stereoptype. Not everybody likes roses. I know mom and, believe me, she prefers tulips to roses. I want to give her flowers she adores instead of those which are thought to be romantic.
M: All right, but I have a feeling you're not romantic, are you?

F: You don't know much about me, do you? I'll tell you about our engagement day.

I was at your mom's home waiting for her to come back from the university. When she opened the door, there were hundreds of candles everywhere. It had taken me more than an hour to light them all. But it was worth it. She was worth it. I gave her a great bouquet of tulips and I asked her to marry me. She said yes. The day when I proposed was one of the happiest days in my life.

M: Was she shocked?

F: She did looked a bit shocked, but afterwards she said she wasn't.

M: Was it the only romantic event in your life?

F: Of course not. For example we've had a picnic in the forest or dinner in a French restaurant. Many times I've prepared dinner for her by myself at home.

Vocabulary

bouquet – bukiet
tulips – tulipany
roses – róże
enough – wystarczająco
stereoptype – stereotyp
adore – uwielbiać
engagement day – dzień zaręczyn
everywhere – wszędzie
to light – zapalić
to propose – oświadczyć się
shocked – zaszokowana
event – wydarzenie

Phrases

Roses are thought to be romantic. – Róże są uważane za romantyczne.
hundreds of candles – setki świec
I asked her to marry me. – Zapytałem ją, czy za mnie wyjdzie
one of the happiest days in my life – jeden z najszczęśliwszych dni w moim życiu

Czasowniki modalne w różnych odniesieniach czasowych

W poniższej tabeli zestawiono czasowniki modalne w różnych odniesieniach czasowych.

Form	Time Reference	Examples
Czasownik modalny + bezokolicznik bez „to"	**PRESENT** **FUTURE** **PAST**	He **can swim** (On **umie pływać**.) They **should leave** early tomorrow. (Oni **powinni wyjechać** jutro wcześnie rano.) He **had to leave** at 7 this morning. (On **musiał wyjechać** dziś o siódmej rano.)
Czasownik modalny + forma Continuous	**PRESENT**	He **must be joking**! (On musi żartować.)

Czasownik modalny + Perfect Infinitive	**PAST**	She **can't have been** serious! (Ona nie mogła mówić poważnie. Jesteśmy pewni, że nie mówiła poważnie.) They **might have gone** home. (Oni mogli pojechać do domu. – Nie wiadomo czy pojechali.)
Czasownik modalny + Perfect Continuous Infinitive	**PAST**	They **might have been working** at that time. (Mogli wtedy pracować – prawdopodobnie).

Exercise 2

Rewrite the sentences using modal verbs so as they mean the same.

a. I'm sure he is joking.

b. It seems she was here.

c. I'm thinking about calling her.

d. It is impossible it was him.

e. I'm sure I've left my gloves at work.

f. She paid for the entrance, but it wasn't necessary.

g. It would be better if you stayed there with her.

h. She was lucky that she didn't drown.

i. Maybe she is on her way to work now.

j. I don't know if she eventually went abroad or not.

Exercise 3

Complete the sentences with the correct modal verb form.

a. I had lost my keys, and I…….....…… get into my house last night.

b. He was driving like crazy! He…….. killed us!

c. My mom……. swim when she was three.

d. I…….. told her the truth, but I…… It was too hard for me.

e. He……. be at home now. I saw him entering his house ten minutes ago.

f. It doesn't look good. He…… broken his leg.

g. She…….. burned the CDs. I've already done it.

h. It……. be him. He's much taller!

i. Look at him, he's almost sleeping. He…….. be really tired.

j. …….. I talk to the boss, please?

Text 1

What should the man of your dreams be like?

That's the question to a hundred women who were investigated by our journalists. Below you have the results of their investigation:

1. Top of the list – number one – faithful and honest – he should truly love me.
2. Secondly – be romantic – he should show me at least from time to time that I'm important to him.
3. Number three – I'd like him to be tender and gentle – not the sort of "Macho" type.
4. Number four – funny – he should have a sense of humour – he must know how to cheer me up when I'm depressed.
5. And fifth – I think he should be gallant and treat me like a lady.
6. And, of course, number six – make him spontanous; I think, I want to be amazed by him.
7. And, yes, of course, I want him to be intelligent and educated – that's number seven and I'd like to have many things that we can talk about together.
8. Number eight – I would like him to love children – he should love children and take care of them.
9. And, of course, number nine, he should be smart and clever.
10. And number ten – he should cook and like it.

What should the woman of your dreams be like?

That's the question to a hundred men investigated by our journalists. Here are the results of their investigation:

1. Number one – she should be faithful, she shouldn't cheat on me.
2. Number two – beautiful, good looking.
3. Number three – self-confident – she should be aware how much she's worth.
4. (Number) four – gentle – not a sort of "Femme Fatale" type.
5. (Number) five – funny, have a sense of humour – she should laugh a lot.
6. (Number) six – intelligent – she should be a partner with me in discussion.
7. (Number) seven – understanding – she should be able to forgive me.
8. (Number) eight – never jealous, no, and not hysterical.
9. (Number) nine – passionate.
10. And (Number) ten – patient.

Vocabulary

faithful – wierny
honest – szczery
truly – prawdziwie
important – ważna
tender – czuły
gentle – delikatny
type – typ
funny – zabawny
gallant – szarmancki
lady – dama
spontanous – spontaniczny
passionate – namiętna
to amaze – zadziwiać
smart – bystry
clever – mądry
good looking – dobrze wyglądająca
self-confident – pewna siebie
laugh – śmiać się
understanding – wyrozumiała
forgive – wybaczać
jealous – zazdrosna
hysterical – histerczka
patient – cierpliwa

Phrases

a sense of humour – poczucie humoru
to cheer sb up – rozśmieszyć kogoś
to cheat on sb – zdradzać kogoś

Grammar

Adjectives/Przymiotniki

W języku angielskim nie jest obojętne, w jakiej kolejności umieszcza się przymiotniki opisujące dany przedmiot lub zdarzenie. Kolejność ta powinna wyglądać następująco:

1. **value/opinion**
2. **size**
3. **age/temperature**
4. **shape**
5. **colour**
6. **origin**
7. **material**

Należy zapamiętać przede wszystkim, że:

w pierwszej kolejności stawia się przymiotniki wyrażające opinię o danym przedmiocie, a dopiero potem te, które go opisują.

A wonderful, medium-sized, antique, rectangular, black and brown, Persian, woolen carpet

Exercise 4

Put the adjectives in a correct order.
a. a sweater: woollen, soft, colourful
b. a car: Swedish, silver, old
c. a vase: precious, anicient, round
d. a man: old, clever, ugly
e. a basket: wicker, useful, big
f. a coin: triangular, strange, gold
g. a table: wooden, round, beautiful
h. an ice – cream: Italian, tasty, cherry
i. a woman: Spanish, slim, young
j. a teacher: German, strict, math

Stopniowanie przymiotników

Zasady stopniowania przymiotników w języku angielskim nie są skomplikowane:

- Przymiotniki jednosylabowe i niektóre dwusylabowe:
  - aby utworzyć stopień wyższy, do stopnia równego dodaje się końcówkę *-er*,
  - aby utworzyć stopień najwyższy, do stopnia równego dodaje się końcówkę *-est*. Przymiotnik ten jest poprzedzony *the,*
  - jeśli przymiotnik kończy się na *-e*, dodaje się jedynie *-r*,
  - gdy przymiotnik kończy się spółgłoską *-y*, w stopniu równym i wyższym przechodzi ono w *-i*.

Positive (stopień równy)	Comparative (stopień wyższy)	Superlative (stopień najwyższy)
old	old**er**	**the** old**est**
tall	tall**er**	**the** tall**est**
nice	nice**r**	**the** nice**st**
easy	easi**er**	**the** easi**est**

Warto zapamiętać, że w przypadku przymiotników jednosylabowych, samogłoska stoi między dwoma spółgłoskami, np.

Positive (stopień równy)	Comparative (stopień wyższy)	Superlative (stopień najwyższy)
wet	wetter	the wettest

big	bigger	the biggest
thin	thinner	the thinnest
fat	fatter	the fattest

- Niektóre przymiotniki dwusylabowe i przymiotniki o trzech lub więcej sylabach:
  - stopień wyższy – przed przymiotnikiem w stopniu równym stawia się *more*
  - stopień najwyższy – przed przymiotnikiem w stopniu równy stawia się *the most*.

Positive	**Comparative**	**Superlative**
often	**more** often	**the most** often
expensive	**more** expensive	**the most** expensive
beautiful	**more** beautiful	**the most** beautiful
intelligent	**more** intelligent	**the most** intelligent

- Przymiotniki nieregularne:

Positive	**Comparative**	**Superlative**
good	better	the best
bad	worse	the worst
much	more	the most
many	more	the most
a lot of	more	the most
little	less	the least
far	farther	the farthest*
far	further	the furthest**

* gdy mówimy o fizycznej odległości
** we wszystkich znaczeniach

Exercise 5

Complete the table.

adjective	comparative	superlative
		the funniest
clever		
	worse	
		the best
cheap		
	happier	
beautiful		
		the prettiest
fast		
much		

Adverbs/Przysłówki

Przysłówki zwykle tworzy się, dodając końcówkę *-ly* do przymiotnika. Istnieje kilka reguł ortograficznych dotyczących tworzenia przysłówków od przymiotników:

- jeśli przymiotnik zakończony jest literą *y*, tworząc przysłówek zamieniamy ją na *i;*
- zakończenie *-ible* przechodzi na *-ibly;*
- do przymiotników zakończonych na *-ic* dodajemy końcówkę *-ally.*

Istnieją również przysłówki nieregularne, jak *well* (dobrze), oraz takie, które mają taką samą postać, jak przymiotniki, np. *hard, near, slow, loud, fast, long, cold, big, small*, etc.

Należy także zapamiętać, że:

HARDLY po angielsku znaczy PRAWIE NIE
NEARLY po angielsku oznacza PRAWIE

podczas, gdy *hard* oznacza *ciężki*, a *near – bliski.*

Przysłówki opisują:

- czasowniki:

  Example:
  John drove home **quickly**.
  Martha sat **silently** in her room waiting for her parents.

- przymiotniki

  Example:
  The pine tree was **surprisingly** small.
  The car was **terribly** expensive.

- inne przysłówki:

  Example:
  She spoke **extremely** quietly.
  The car was driven **incredibly** fast.

Exercise 6

Say it in English.

a. To najbardziej zajęty człowiek, jakiego kiedykolwiek widziałem.

b. On jest niezwykle dobrze zorganizowany.

c. Kiedyś była zorganizowana, ale teraz jej pokój jest najbrudniejszy w całym domu.

d. On prawie nic nie robi, ale zawsze jest doskonale przygotowany.

e. Niecierpliwie czekali na odpowiedź.

f. Niespodziewanie jest pierwszy.

g. Mieszkałam blisko.

h. Muszę wstać wcześnie, ale kładę się spać późno.

i. To jest tańsze, weź to!

j. Ona jest blisko trzydziestki.

Exercise 7

Underline the correct word.
a. This lotion will give you a *silk/silky* skin.
b. My *silk/silky* dress has been ruined.
c. She kissed him *sweet/sweetly*. You are so *sweet/sweetly*, he said.
d. My kid is a *slow/slowly* reader. I wish he read *fast/faster*.
e. I work very *hardly/hard*, but not *effective/effectively*.
f. I *near/nearly* missed the train. I was so *lucky/luckily*.
g. This car is *amazingly/amazing* expensive.

h. I'm *interesting/interested* in ancient Rome.
i. It was such a *bored/boring* film. I was so *bored/boring*.
j. I live *near/nearly* the centre.

Kolejność przysłówków w zdaniu

Przysłówki w wyrażeniach okolicznikowych pełnią następujące funkcje:

- okolicznik sposobu – w jaki sposób coś się dokonuje:

  Examples:
  She runs **fast**.
  He speaks **interestingly**.
  She went out **silently**.

- okolicznik miejsca – gdzie coś się dokonuje:

  Examples:
  She ran **there** fast.
  He speaks interestingly **in the lecture room.**
  She went out **from the house** silently

- okolicznik czasu – kiedy coś się dokonuje:

  Examples:
  She ran there fast **in the afternoon**.
  He speaks interestingly in the lecture room **all day.**
  She went out from the house silently **just after he had come in.**

Okolicznik sposobu może zajmować każdą pozycję w zdaniu: zarówno na początku, jak i w środku czy na końcu. Najczęściej występuje on na końcu zdania. Umieszczenie go na początku zdania pozwala na podkreślenie sposobu wykonania czynności.

Examples:
He went out **angrily.**
I **stupidly** forgot to lock the door.
Surprisingly, she was the first in the club.

Okolicznik czasu zwykle znajduje się na końcu zdania, jednak, kiedy chcemy podkreślić **kiedy** coś ma miejsce, stawiamy go na początku zdania.

Examples:
I'll see you **later**.
Yesterday, I saw Martha in the cinema.

Część okoliczników czasu można umieścić w środku zdania, są to:

already, finally, eventually, recently, soon, still, just, often, regularly, usually, always, rarely, seldom

Examples:
She **still** wants to study law.
We have **just** moved in.
I **usually** don't talk to strangers.

Okoliczniki miejsca zwykle umieszcza się w środku zdania, jednak w przypadku, gdy orzeczenie opisuje ruch, okolicznik miejsca stawiamy zaraz po nim.

Examples:
She went **there** by bus.
I go **to the gym** on foot.
She went **upstairs** immediately.

Exercise 8

Put the adverbs in a correct order.
a. They walk their dog. (rarely)
b. She does the shopping (once a week, at the small shop nearby)
c. They all speak English. (fluently)
d. She comes (to school, on time, always)
e. The old clock strikes (at midnight, in the living room)
f. I go to the forest (by bike, on Sundays, when the weather is good)
g. She was lying (all day, on the sofa, lazily)
h. My father goes fishing. (always)
i. I've managed to finish my work. (eventually)
j. The burglar went into the house (at night, fast, quietly)

Stopniowanie przysłówków

Przysłówki stopniowane są w podobny sposób jak przymiotniki. Te, które mają identyczną formę, jak przymiotnik, stopniuje się również tak samo. W przypadku przysłówków zakończonych na *-ly*, *-y* zastępuje się *-ier* w stopniu równym i *-iest* w stopniu wyższym. Przysłówki o dwu lub więcej sylabach stopniuje się przy użyciu *more* i *most*.

Examples:

fast – faster – (the)* fastest
slow – slower – (the) slowest
early – earlier – (the) earliest
calmly – calmlier – (the) calmiest

stupidly – more stupidly – most stupidly
beautifully – more beautifully – most beautifully

[*] *the* może być stosowane w stopniu najwyższym przysłówka, podobnie jak w przypadku przymiotników, ale nie jest to zbyt popularne w języku angielskim.

Podobnie jak przymiotniki, kilka przysłówków stopniuje się nieregularnie. Oto one:

Positive	Comparative	Superlative
well	better	best
bad/badly	worse	worst
much	more	most
many	more	most [*]
a lot of	more	most
little	less	least
far	farther	farthest [**]
far	further	furthest[*]

[*] *most* + przymiotnik lub przysłówek o znaczeniu pozytywnym oznacza tyle samo, co *very*
[**]w przypadku przysłówków oba te słowa odnoszą się do odległości

Exercise 9

Complete the table.

adverb	comparative	superlative
	lower	
calm		
	worse	
		best
actively		
	easier	
beautifully		
		most artistcally
fast		
much		

Dialogue 3

M: Dad, when did you meet mom?
F: When did I meet mom? At school. We were in the same class. I always knew she was nice and pretty, but at first we were only friends. I treated her in the same way as all the girls in our class. We were true friends and I didn't think about her in any special way. In the final class though I noticed she was very beautiful and finally I understood that she wasn't only a friend for me and I felt in love.
M: So at the beginning, there was only friendship between you and mom?
F: Exactly. And it was a good start. We'd got to know each other very well during that time. Love is a treasure but it can't last for long without friendship.
M: What does love mean?
F: Love? Well, it means honesty, trust, it means many other positive feelings.
M: And what is friendship?
F: Well, that's the same actually.
M: So where's the difference?
F: Well, if you love somebody, this is the most important person for you in your life and the only one in your whole world. You think about her all the time and you want awlays to be with her. You want only happiness for her. It becomes more important than your own happiness. And when it comes to friends, well, you may have many of them, and they are more or less equally important for you. Why are you asking me about it? Are you in love possibly?
M: I thought I was in love, but after what you said, I guess I'm not. I'd better stay friends with her. The only one person for whole life! That's impossible!

Vocabulary

notice – zauważyć
between – pomiędzy
treasure – skarb
last – trwać
honesty – szczerość
trust – zaufanie
happiness – szczęście
impossible – niemożliwe

Phrases

to meet sb – poznać kogoś
the same – ta sama
to treat sb – traktować kogoś
the final class – ostatnia klasa
to fall in love – zakochać się
at the beginning – na początku
the only one – jedyny
all the time – cały czas
when it comes to… – jeśli chodzi o…

Let's talk!

I'd rather, you'd better....

Istnieją jeszcze inne zwroty niż te powyżej, służące do wyrażania sugestii, rad czy ofert, np.:

- **sugestie**
  HOW ABOUT going to the cinema?
  WHAT ABOUT playing scrabble?
  LET'S go out tonight!
  WHY DON'T we go to the swimming pool?
- **opinie**
  I WOULD RATHER GO to the theatre tonight.
  I'D RATHER NOT GO to the cinema.
  I'D PREFER TO go to the swimming pool.
  I'D RATHER **YOU DIDN'T** GO.
  I PREFER swimming to watching movies.
- **rady**
  You'd better go with me.
  You had better stay at home, if you fell ill.
  If I were you, I would stay at home/go out.
- **życzenie**
  I WANT you TO stay at home tonight.
  They EXPECT me TO help them.

Odpowiedzi na zaproszenia mogą być następujące:

- ***YES***
  Ok
  All right
  Sure!
  Good idea!
  That sounds great!
- ***NO***
  Sorry, I can't.
  I'd rather…
  I'd prefer…
  How about… (eating out) instead?

Exercise 10

React to the propositions using the suggestions in the brackets.
a. How about going to Anna's tonight? (*yes)*
b. Let's go to see the sunset! (*no*)
c. What about watching movie on TV? (*yes)*
d. I would like you to stay at home tonight and help your sister with her homework. (*no*)
e. Why don't we play some music and dance at home? (*no*)
f. Let's stay at home instead of going to the party. (*no*)
g. Will you marry me? (*no*)
h. What about a cup of coffee? (*yes*)
i. Would you like some more chocolate? (*no*)
j. Let's play chess! *(yes*)

Text 2

Letters from Readers

This is one of the letters we have received after publishing Joan Newman's article "Career or family".

Dear "Hot LIFE",

I've just read your article "Career or family" and I would like to share my opinion about this issue with other readers.

About 20 years ago, women used to stay at home and look after their households instead of working. However, this time passed away a long time ago. Women get better education, they want to study and raise their qualifications. They want to work professionally, to fulfil themselves by their work. They want their job to bring them satisfaction and money. For many of them children and family have become less important than career.
So women often delay the moment of starting a family, because they simply don't have time for it. That's why they don't need to spend hours on housework, cleaning or cooking. They eat in bars and restaurants.
These are the people (women especially) described in your article. But we must remember that there are other people professionally active. They also spend long hours at work, but at the same time they raise children. It's quite often that children in such families are actually brought up by grandparents and nannies. The family members don't have many opportunities to spend some time with each other. They are not happy, and sometimes such families come apart.
I know exactly how it is. I used to be such a mother and wife. I almost forgot that first of all, I have to provide my child with love and care. Fortunately, I realized it soon enough to prevent the break – up of my family. Well, I still work, but my career is not

that important for me any more. I prefer spending my time with my family, and we are much happier than before.
I think you should pay more attention to people like me. We must realize there are more different situations like these two models you've written about in your article (housewife and businesswoman). Most of women are just like me – working but caring a lot about their husbands and children.

Best regards

Claudia Brown

Vocabulary

publish – opublikować
article – artykuł
career – kariera
share – dzielić
qualifications – kwalifikacje
raise – podnosić
professionally – zawodowo
fulfil by sth – spełnić dzięki czemuś
delay – opóźniać
housework – prace domowe
cleaning – sprzątanie
cooking – gotowanie
nanny – niania
provide sb with sth – zapewnić komuś coś

Phrases

letters from readers – listy od czytelników
pass away – przemijać
to raise children – wychowywać dzieci
to bring up children – wychowywać dzieci
the family members – członkowie rodziny
to come apart – rozpadać się
the break-up of the family – rozpad rodziny

Let's talk!

So, such

So i such używane są, gdy chcemy podkreślić wyjątkowość jakiś wydarzeń lub zjawisk. *So* zwykle łączy się z przymiotnikami i przysłówkami, natomiast *such* z wyrażeniami rzeczownikowymi, przy czym rzeczownik w liczbie pojedynczej poprzedza *a*.

Examples:

Maths is **so difficult** for me. – Matematyka jest taka trudna dla mnie.
The shopping center is **so far away** from here. – Centrum handlowe jest tak daleko stąd.
She's **such a smart girl**. – To taka zdolna dziewczyna.
They are **such nice people**! – Oni są takimi miłymi ludźmi.

Innym wykrzyknieniem jest *What a.....*

Examples:

What a beautiful garden! – Jaki piękny ogrod!
What a naughty child! – Jakie niegrzeczne dziecko!

Exercise 11

Complete the sentences with the best suitable expression.

a. …… ……. terrible day! I'm exhausted.
b. She is..... beautiful. I ……. take my eyes off of her.
c. You look thirsty! …… …… ……. a cup of tea? ……
…….. have a glass of water, please.
d. You look…..... ill. You…… go to the doctor, I'm telling you.
e. …..…… …… going to the swimming pool? I…….. stay at home.

f. You are…… sweetheart!
g. How…… staying here and playing chess? ……. …… great!
h. I'rather you……. smoke in the baby's room.
i. She'd rather we…….. drink water from the lake.
j. I…….. to go with you, but I have to do my homework.

Grammar

Zaimki osobowe

Poniżej w tabeli zestawiono zaimki osobowe w języku angielskim:

Zaimki osobowe (mianownik) przed czasownikiem	Zaimki osobowe (inne przypadki) za czasownikiem	Zaimki dzierżawcze przed rzeczownikiem	Zaimki dzierżawcze samodzielne	Zaimki zwrotne
I	Me	My	Mine	Myself
You	You	Your	Yours	Yourself
She	Her	Her	Hers	Herself
He	Him	His	His	Himself
It	Its	Its	Its	Itself
We	Us	Our	Ours	Ourselves
You	You	Your	Yours	Yourselves
They	Them	Their	Theirs	Themselves

Examples:

I own the house.
This is **my** house.
This house is **mine**.
I built it by **myself**.

They have many plants.
These are **their** plants.
These plants are **theirs**.
They grow **them** by **themselves.**

It is a monument.
Its ornaments are beautiful.
The monument **itself** is really beautiful too.

Exercise 12

Put the personal and possessive pronouns in the gaps.

The vacation of……. (a) dream is a sunny beach with waves. …… (b) hotel should be luxurious. I'd like…….. (c) to be situated ten minutes from the beach at the most. A butler would carry all of……. (d) luggage up and after……. (e) have found……. (f) bathing suit and surfboard, …… (g) would go to the beach with my mom. Mom would pick up coconuts by…… (h) give…… (i) one to try. ……. (j) could play with…… (k). This is ……. (l) most wanted vacation.

Exercise 13

Underline the correct word in the sentences below.

a. Is this *yours/your* umbrella? Yes, it's *mine/my*, thank you.

b. I think *I/we* have no time. Let *us/ours* hurry.

c. He was used to looking after *him/himself.*

d. Bring some of *your/yours* photos.

e. She hurt *herself/hers*.

f. This is *my/mine*. Don't *you/your* dare to touch it.

g. It's *me/I* , Anna. Can I speak to Mary? I'm sorry, *she/he* is not at home.

h. She did it all by *her/herself.* Look, isn't *she/it* wonderful?

i. I always try to do all *my/mine* work by *me/myslef.*

j. This is a friend of *my/mine*.

Exercise 14

Answer the questions.

1) What is a valentine's card?
2) What's the probable origin of the Valentine's day?
3) How would you explain the word "trashy"?
4) What are your most wanted characteristics of your future wife / husband?
5) What do you think about today's rat race? Is it possible to have a normal family and be succesful at work?
6) Describe your imaginary engagement day.
7) What is necessary to be thought over before the wedding day?
8) What do you think "love" is?
9) Is marriage a decision for life?
10) Who suffers when a family breaks up?

Chapter VII Free time

Dialogue 1

M: Dad, do we have "The chronicles of Narnia" at home?
F: Yes, we do, it's upstairs, it's in my room on the bookcase. Would you like to read it?
M: Well, I have to. In two weeks we are going to the cinema to watch the movie, but first we will talk about it at school.
F: That's great. It's a wonderful story.
M: Have you read it? What is it about?
F: Actually the whole story is a battle between good and evil.
M: Can you give me more details?
F: Well, it's about four London children, who are sent to the countryside for protection during World War II. There they find a magic wardrobe. This mysterious wardrobe leads to a mystical land called Narnia, which is being ruled by an evil witch. They have to defeat the Witch and in order to do it they have to join forces with Aslan, the great Lion God of Narnia.
M: Are they finally succesful?
F: Well, read the book, and find out for yourself, I've told you enough. I think you will like it. There are plenty of centaurs – creatures which have the head and chest of a human, but the body of a horse; and fauns – human-like creatures with legs and hooves of goats, curly hair and horns; and gnomes living below the earth… Ufff, there's a number of them! You enjoy fantasy, don't you?
M: Yeah, but I prefer films to literature. It doesn't take as much time as reading.
F: But, you know, while reading you can use your own imagination instead of watching what the director wants you to watch.
M: Yeah… Anyway, I have to go and find this book. I saw it and it's pretty thick.

Vocabulary

chronicle – kronika
upstairs – u góry
bookcase – regał na książki
movie – film
wonderful – cudowny, wspaniały
battle – bitwa
details – szczegóły
countryside – wieś, prowincja
protection – ochrona
hooves – kopyta
curly – kręcone
vision – wizja
mysterious – tajemnicza
mystical – mistyczny
land – obszar, kraina
witch – wiedźma
defeat – pokonać
join – połączyć
chest – klatka piersiowa
body – ciało
creature – stworzenie
goat – koza
horns – rogi
thick – gruba

Phrases

What is it about? – O czym to jest?
good and evil – dobro i zło
in order for – w celu, aby
World War II – druga wojna światowa
a magic wardrobe – magiczna szafa
below the earth – pod ziemią

Grammar

Reported speech/Direct speech (Mowa zależna/mowa niezależna)

Reported speech i **Direct speech** służą do przekazania myśli wyrażonych wcześniej przez inną osobę. *Direct speech* przekazuje dokładnie słowa wypowiedziane wcześniej.

Examples:
Mom asked "What time will you be home"?
"There's a fly in my soup!" screamed Anna.
"He's a great singer" she said.

Za pomocą ***Reported speech*** przekazujemy znaczenie słów wypowiedzianych wcześniej:

Examples:
They told me that they had been living in London for a while.
She said he was a great singer.
She said that there was a fly in her soup.

W mowie zależnej – *Reported speech* – należy stosować zasady następstwa czasów. Oto one:

Direct speech	**Reported speech**
Simple present "I never drink coffee", he says.	**Simple Past** He said he never drank coffee.
Present Continuous "She is working", he whispered.	**Past Continuous** He whispered that she was working.
Simple Past "John was late again", complained Eve.	**Past Perfect** Eve complained that John had been late again.
Present Perfect I have met you before.	**Past Perfect** I remembered I had met her before.

Past Perfect "I had just turned off the light," he explained.	**Past Perfect** He explained that he had just turned off the light.
Present Perfect Continuous Jim said "I have been doing it before".	**Past Perfect Continuous** Jim said that he had been doing it before.
Past Continuous "We were living in London for a while", they told me.	**Past Perfect Continuous** They told me that they had been living in London for a while.
Future Simple "I will buy a new car", said Anna "I'll be using your car tomorrow", said Anna.	**would + bezokolicznik** Anna said that she would buy a new car. Anna said she would be using my car the next day.
can/can't "I can't go with you"- she admitted	**could/couldn't** She admitted that she couldn't go with me.
must/have to "I must go now", she said.	**had to** She said she had to go.
may I may go soon, he said.	**might** He said he might go soon.
shall "Shall I open the window?", she asked.	**should** She asked if she should open the window.
needn't (now) She said, "You needn't do it"	**didn't need to/didn't have to** She said that I didn't need to do it.

W niektórych przypadkach zasada następstwa czasów nie znajduje zastosowania:

- jeśli wypowiedź jest nadal aktualna w chwili mówienia:
  She says she'll come soon.
  She said she's seeing her mother tomorrow.
- czasownik wprowadzający (*say, tell* itp.) jest w czasie Present Simple, Present Perfect bądź Future;
- mówimy o ogólnych prawdach;
- w przypadku czasowników modalnych, takich jak ***could, should, would, might, ought to, mustn't;***
- w przypadku zwrotów ***used to, had better***.

Examples:

She said she might be late to the party.

She says she can't speak French.
The professor said that water boils at 100 degrees centgrade.
She said she could speak Russian fluently when she was 10.

Exercise 1

Turn the following sentences into Reported Speech.

a. "I would like to join the students union", she said…….....
b. "I think I ought to help them", she noticed…..……
c. "You should try to study more", she said…….
d. "I will always be with you", he said…….
e. "I would never allow my children to behave like this", said my mother……..…
f. "I think Jane will be sending the parcels tomorrow", Anna told me……
g. "Bring me your last essay", my mother told me……...
h. "Anna is making dinner", Jim said……
i. "I'm seeing my boss tomorrow morning", Brenda told me…….…….
j. "I enjoyed the performance", my brother told me…….…….……..

W mowie zależnej zmianie ulegają również **określenia miejsca i czasu**:

Direct speech	*Reported speech*
this	that
these	those
here	there
now	then
ago	before
yesterday	the day before/the previous day
the day before yesterday	two days earlier
tomorrow	the next/the following day
the day after tomorrow	in two days' time

Text 1

Music

ROCK MUSIC

Rock'n'roll developed as a defined musical style in the early fifties. The motherland of rock'n'roll is United States with its most important representative – Elvis Presley. He was the one who dedicated his music to teenagers. And since than until today he has been called and thought to be "the King of rock'n'roll", although nowadays people prefer rock music from the sixties and seventies. Rock music is perceived as revolutionary and rebellious. Rockers often have long hair they wear black, leather jeans and clothes. They are thought to be aggressive but in fact they are not. They just enjoy listening to hard, loud music and getting together at concerts, many times outdoors.

TECHNO MUSIC

This kind of music emerged in the nineties. Nowadays it is very popular among teenagers. Also called "electronic music". Interesting thing about techno music is that it is not only sound and rhythym, but also light. A techno-party is not a normal disco. Techno-fans wear special colourful and shiny clothes which reflect the rays of the lamps.

POP MUSIC

"Pop music" that's an abbreviation for popular music. This kind of music is addressed to the wide masses. It's not difficult to understand nor demands wide musical knowledge. Such songs are mostly played on the radio and that's why they are the best known. The harmony and the tune should be pleasant and rather easy. The rythym is not complicated either. Pop music emerged in 1950's and 1960's.

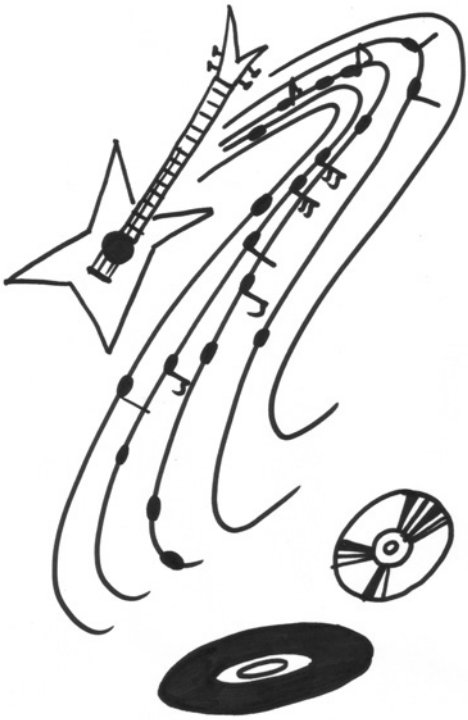

Vocabulary

motherland – ojczyzna
representative – reprezentant
dedicate – zadedykować
revolutionary – rewolucyjna
rebellious – buntowniczy
outdoor – na zewnątrz
emerge – pojawiać się

sound – dźwięk
rhythm – rytm
light – światło
shiny – świecące
reflect – odbijać
abbreviation – skrót
demand – wymagać
harmony – harmonia
tune – melodia
pleasant – przyjemny

Phrases

in the early fifties – we wczesnych latach pięćdziesiątych
get together – zbierać się (towarzysko)
wide masses – szerokie masy

Grammar

Pytania w mowie zależnej

W pytaniach w mowie zależnej, podobnie jak w pytaniach pośrednich, nie stosuje się szyku przestawnego – inwersji. Oznacza to, że podmiot zdania znajduje się przed orzeczeniem oraz nie jest konieczne użycie operatorów (*do, did* itp.). Oczywiście, cały czas zastosowanie ma zasada następstwa czasów. W przypadku pytań ogólnych, wyrażaneiami wprowadzającymi są: ***ask + if, ask + whether***, gdzie *if* i *whether* tłumaczy się jako *czy*.

Examples:

"What is your name?", he asked me. – He asked me what my name was.
"Where do you live?", he asked me. – He asked me where I lived.
"How old are you?", he asked me. – He asked me how old I was.
"What time does the plane leave?" – He asked what time the plane left.
"Can you drive a car?", she asked. – She asked if I could drive a car.
"Do you speak English?", she asked. – She asked whether I spoke English.
"Is it snowing?", they asked. – They asked if it was snowing.
"Have you got any brothers or sisters?", she asked. – She asked whether I had any brothers or sisters.
"Did you go on foot?" – They asked if I had gone on foot.

Let's talk!

Could you tell me...? – Pytania pośrednie

Pytania pośrednie używane są w zwrotach grzecznościowych, kiedy niezręcznością byłoby użycie bezpośredniej formy pytającej (np. Where are my glasses?). W takich przypadkach nie używamy inwersji jako konstrukcji pytającej. Stosuje się tu te same reguły, jak w przypadku pytań w mowie zależnej.

Examples:
Could you tell me where my glasses are?
Do you know whether she is coming with us?
Do you know what the time is?
Do you mind telling me what your parents' names are?

Pozostałe zwroty wprowadzające pytania pośrednie (*questions in questions)* to:

I wonder.....(why you didn't go with them)?
I wonder if you could tell me……(what's wrong with Clara)?
May I ask you ……..(what your adress is)?
I need to find out …….(where she lives)?
Would you mind telling me ……..(what has happened)?

Exercise 2

Transform the sentences so as they mean the same.

a. "Have you got any brothers or sisters?", Bob wanted to know……
b. "Have you enrolled in the English class?", Mary asked me……..…
c. "Why is she late?", Bob was wondering……..…
d. "Can I use your mobile phone, please?", Anna asked……..…
e. "Did you buy bread?", she asked…….
f. "When will the exam take place?", I asked……
g. "Where have you put these files? I can't find them", she complained……..
h. "What time does the train leave?" (do you know)……....
i. " Can she cook?" (I wonder)……....
j. "Shall I check it?, he wanted to know……..…….

Dialogue 2

M: Dad, are you superstitious?
F: Superstitious? Me? No, no, I'm not. I don't believe in horoscopes.
M: But many people do, don't they? We were talking about astrology at school today. Apparently, stars may influence your life.
F: No, I don't believe in such opinions.
M: Me neither. But sometimes I start to doubt. Maybe the position of the starts influences your character and your fate indeed?
F: I don't think so. People who read horoscopes, usually look for ideas from the horoscopes in the real life. If you really want to find some special characteristics about yourself, or something else in your life, you will surely find it if you're looking for it.

M: So the people who tell fortune in the horoscopes are astrologers?
F: In my opinion they aren't. It's probably only a computer programme not a fortune teller. But you asked me about superstitions not about horoscopes.
M: Isn't it the same thing?
F: No, no. Superstition is a belief in things that can bring you fortune or bad luck.
M: What can bring fortune?
F: Well, you're lucky when for example you find a clover leaf with four leaves or catch falling leaves in autumn, or you meet a black cat. Haven't you ever seen black cats on greeting cards?
M: Yeah, I know. And what about bad luck?
F: Bad luck? Well...passing someone on the stairs, walking undeneath the ladder, breaking a mirror, picture falling off the wall...
M: That's ridiculous!

Vocabulary

superstitious – przesądny
believe – wierzyć
stars – gwiazdy
doubt – wątpić
fate – przeznaczenie, los
indeed – naprawdę
unconsciously – podświadomie
surely – pewnie
astrologers – astrologowie
a fortune teller – wróżka, osoba przepowiadająca przyszłość
a belief – wierzenie
fortune – szczęście
clover plant – koniczyna
leaves – liście
catch – łapać
falling – spadające
pass – mijać
ladder – drabina
ridiculous – śmieszne
underneath – pod

Phrases

bad luck – pech
greeting cards – kartki z pozdrowieniami

Let's talk!

I suggest you going to the doctor

W tej sekcji przybliżymy kilka zwrotów przydatnych w udzielaniu rad, wydawaniu poleceń czy prośbach.

Orders, requests – Nakazy, prośby

Czasowniki wprowadzające przydatne w tego typu zwrotach to:

tell – The doctor **told me not to smoke** anymore.
command – The coach **commanded the players to start** the match.
order – The policeman **ordered him to shut up**.
warn – My friend **warned me not to talk** to Mary.
ask – She **asked me to do** her a favour.
invite – She **invited me to go** with her to the party.
beg – I **begged her not to do** it.
forbid – They **forbade their children to go** to the disco.
want – She **wants me to tell** her everything.
insist on – She **insisted on me going** to music school**.**
allow – My parents **allowed me to go** for holidays with friends.
demand – They **demand us to wear** unifroms.

Advice and instructions – Rady i instrukcje

advise – They **advised me to take** warm clothes.
teach – She **was always teaching me not to talk** to strangers.
instruct – They **instructed me to press** the second button on the left.
explain – She explained me with details **how** to use the new blender.
inform – I **informed eveybody that** the coffee machine was in a hall.
encourage – Everybody **was encuoraging me to start** in a competition**.**
remind – I **reminded you to go** to the chemists.
offer – She **offered to carry** one of my bags.

Hopes and promises – Nadzieje i obietnice

hope – We **hoped to arrive** before the storm./We **hoped that** we would arrive before the storm.
propose – He **proposed that** we could go skiing**.**
threaten – He **threatened not to pay** for the work I had done./He **threatened that** he would not pay for the work I had done.
swear – She **swore not to cheat** anymore./She **swore that** she wouldn't cheat anymore.
promise – He **promised that** he would never smoke again.

Pogrupujmy czasowniki wprowadzające według konstrukcji następujących po nich:

- +to-inf

agree, offer, promise, refuse, threaten, demand, hope, propose, threaten, swear

- +sb +to-inf

advice, tell, ask, remind*, encourage, forbid, instruct, warnwant,command, order, invite, beg all

* **remind to do sth** – przypomnieć, żeby coś zrobić
remind of sth/sb – przypominać coś/kogoś

- +ing – form

suggest ** **insist on**

****suggest doing sth** odnosi się do osoby mówiącej (sugerującej)

- +that

say, hope, prupose, threaten, swear, explain, promise, **suggest*****, inform sb, complain

*****suggest that sb should do sth** – sugestia nie dotyczy mówiącego (sugerującego)

Exercise 3

Turn the following sentences into Reported Speech using various reporting verbs. Start from "he" or "she".

a. If I were you I would wear a scarf.

b. Don't make so much noise, please. I'm very tired.

c. You really must let me pay the bill.

d. You mustn't touch it! It's dangerous.

e. "Please, don't tell my parents!", she said to me.

f. "What a beautiful house!", she exlaimed.

g. "It's hot in here, can you open the window

h. "What a pitty, that I didn't accept that job

i. "Gosh! I failed again

j. "Let's play football

Execrise 4

Write the sentences in *Reported Speech*.

a. I'll do it for you.

b. Will you help me?

c. "Good morning! How are you?"

d. Good luck with your exam!

e. Merry Christmas and Happy New Year!

f. She's stupid.

g. How about going to a restaurant?

h. They should learn English.

i. "Can you type? – Yes."

j. "Isabel, will you marry me?"

Text 2

HOROSCOPES

Capricorn (Dec. 21-Jan. 19)

Capricorns are ambitious, responsible, practical and hard working people. Mostly they are independent, cautious and confident. A person born under the sign of Capricorn will have a tendency to be goal orientaled. They are generelly highly organized, that helps them to achieve their goals with minimum effort. The occupation most suitable for them: well...: doctor, lawyer, an accountant, or politician. They are also good engineers or builders.

Aquarius (Jan 20-Feb. 18)

Aquarians are usually intelligent, logical people. They can be both shy, patient and sensitive, or enthusiastic and lively. Both types are friendly and understanding, both without prejudice, and tolerant of the point of view of other people. Surprisingly, a though they are great friends, kind and warm to others, they do not look actively for new relationships but enjoy their own company and appreciate any opportunity to be alone.
They make excellent researchers and pilots, and they can be effective in a field of education. Because of their strong affinity for rythym and timing many musicians are Aquariaus.

Pisces (Feb 19-March 20)

Pisces are sensitive and they have an excellent sense of compassion. They are easy-going, friendly, and generous which make them great companions. They are instinctive rather than intellectual. Pisces are often gifted artistically and they have great imagination. At the same time they can be absent – minded or impractical and often find it difficult to make up their mind. Their sense of others makes them effective in such areas as charity, medicine, and veterinary science. Their intuitive and spiritual qualities lead them into careers in religion, and some of them are excellent cooks.

Aries (Mar 21-Apr. 19)

Aries is ruled by Mars, and that's why Arians are typical fighters. The main traits represented by this sign of the Zodiac are courage, openess, and action. Their values are more intellectual, they don't appreciate the spiritual side of life. In their professions, Arians need to be in charge. Routine is not meant for them. Their originality, imagination and mental and physical energy make them excellent journalists. Since they prefer direct others and work on their own, they fullfill themselves in military and in medicine – such as surgeons.

Taurus (April 20-May 20)

Taureans are usually warm and loving. This sign of the Zodiac is ruled by caution, which means that Taureans don't take risk eagerly, and they think carefully over before making a decision. But once the decision is made – it is written in stone. Taureans are stable, practical, determined, and patient, but at the same time they can be perceived as materialistic and stubborn. Although caring, they can become extremely jealous. Since they are likely to live in some kind of routine, they are perfect accountants, financiers, gardeners and craftsmen.

Gemini (May 21-Juny 21)

Geminis are the most versatile of the signs. They are intelligent and quick to learn. Geminis are driven by curiosity and a will to know, but they rarely get deeply involved in any particular interest. Since they are optimistic and have a great enthusiasm, routine is something they don't appreciate. They love communication and they have an affinity for languages. The best proffession for Geminis is journalism or publishing, or to be a writer, or a traveller. They like leading and being in charge. Although good at making decisions, you can never be sure that it would be a final one.

Cancer (June 22-July 22)

Cancerians have a range of various traits which make them the most difficult to determine. They are traditional and protecting, they possess strong maternal and paternal insticts. There is an intuitive nature possessing lots of sympathy and understanding. They are often influenced by their memories, which makes them likely to live in the past, in the world of their imagination and fantasy. Negative trait of Cancerians is the feeling of self – pity and insecurity. Cancerians are often successful in business and politics. Many of them work as sailors.

Leo (July 23-Aug 22)

Leos are vital, dynamic, and full of energy. They are creative, curious and eager to learn and they explore new areas very deeply That makes them proud of their abilities and their skills. Leos were born to lead and are most effective when in a position of command. Leos are always optimistic and expect the best. They are also ambitious but they can be too sensitive to personal criticism. Due to their personal traits they are effective managers, organizers and leaders. Since they are creative and likely to be in charge, you can find many of them in theatre and cinema industry.

Virgo (Aug. 23-Sep. 22)

Virgos are practical people possessing logical minds. They admire order, cleanliness and hygiene. Being mentally orientated, Virgos have a great ability to solve the most complicated problems. However they often neglect the overall issue, being too concentrated on detail. Virgos are predestined more to be workers than leaders. Being good with their hands they are good technicians. Since they are precised and accurate, they often go to study statistics, programming, medicine or law. Virgos have a need to pay attention to health problems which can lead to hypochondria.

Libra (Sep. 23-Oct. 22)

Librans love peace and love it at any cost. That makes them good diplomats. They are not keen on making enemies. Librans are sociable and gentle, kind. They are happy when socializing and do very well in partnerships. Following their symbol – Libro – they are known to be objective. Their main traits are romantic, tactful, cooperative but also sulking and indecisive. They succeed as artists, writers, decorators, administrators, and lawyers.

Scorpio (Oct. 23-Nov. 21)

Scorpios are tenacious and their will power is enviable. They usually succeed in what they decide to achieve, being strongly motivated and goal orientated. Nothing can be done in half measures, neither in their personal nor their professional life. They can

be easily hurt, however, because of their sensitivity and pride. Professions in which analysis, investigation, research or dealing with the solving of problems all appeal to Scorpios.

Sagittarius (Nov. 22-Dec. 21)

Typical Sagittarians are often idealists and feel they have a mission. They are versatile, adventurous, full of life and energy and vitality. In friendship they are loyal. You can count on a Sagittarious at any time. They also have a good sense of humour. They often are quite superstitious. Their will to travel and to explore everything makes them found in many professions. Sagittarians can be found in jobs that allow them to exercise their desire to see the world.

Vocabulary

ambitious – ambitny
responsible – odpowiedzialny
practical – praktyczny
hard working – pracowity
independent – niezależny
cautious – ostrożny
confident – pewny
occupation – zawód, praca
accountant – księgowy
builders – budowniczy
logical – logiczny
shy – nieśmiały
sensitive – wrażliwy
lively – żywotny
openess – otwartość
routine – rutyna
direct – kierować
loving – kochający
stable – stały
stubborn – uparty
caring – troskliwy
craft worker – rzemieślnik
versatile – wszechstronny
curiosity – ciekawość
publisher – wydawca
traveller – podróżnik
solve – rozwiązywać
neglect – omijać
predestined – predestynowany
prejudice – uprzedzenie
kind – miły
relationship – relacja
company – towarzystwo
researcher – badacz
pilot – pilot
affinty – przywiązanie
among – wśród
easy-going – spokojny, łagodny
generous – hojny
companion – kompan
gifted – utalentowany
absent minded – nieobecny
charity – działalność charytatywna
courage – odwaga
trait – cecha
determine – określić
self-pity – użalanie się nad sobą
insecurity – brak poczucia bezpieczeństwa
sailor – żeglarz
vital – żywotny
creative – kreatywny
command – dowodzenie
organizer – organizator
mind – umysł
order – porządek
orientated – ukierunkowany
precise – precyzyjny

accurate – dokładny
peace – pokój
enemy – wróg
tactful – taktowny
cooperative – współpracujący
sulking – nadąsani
indecisive – niezdecydowani
tenacious – wytrwały
will power – siła woli
pride – duma
investigation – dociekanie, śledztwo

Phrases

to be goal oriented – być zorientowanym na osiągnięcie celu
minimum effort – minimalny wysiłek
the point of view – punkt widzenia
sense of compassion – współczucie
make up sb's mind – zdecydować się
to be in charge – kierować
work on their own – pracować na własną rękę
written in stone – wyryte w kamieniu
deeply involved – głęboko zaangażowany
maternal instict – instynkt macierzyński
paternal instict – instynkt ojcowski
full of energy – pełen energii
eager to learn – chętny do nauki
personal criticism – osobista krytyka
overall issue – ogólny problem
at any cost – za wszelką cenę
half measures – półśrodki
count on – liczyć na

Dialogue 3

M: I'm bored.
F: How come? Haven't you got anything to do?
M: No. I've just done my homework and cleaned my room. It's raining outside, and there's nothing interesting on TV. I don't feel like playing a computer game either.
F: Well, you could read something.
M: I don't want to. I've been reading everyday lately.
F: Don't you have any interests? No hobbies?
M: Well…no.
F: You should find something. Tell me, what are you interested in? Sport, music, photography?
M: I like all these things but I can't practice sport at the moment. It's raining buckets! I don't feel like listening to music and you know perfectly I don't have a fine ear

for music, so I can't play instruments nor sing. Besides you never lend me your camera, so how can I take photographs? We can't have any pets at home, because mom is allergic to animals' fur.

F: You must know a hobby doesn't mean only a general interest. It's often passion or love. It takes your time and care. If you go to the cinema or to the swimming pool from time to time, it doesn't mean it's your hobby. You should have a deep knowledge about it, but the same time you should enjoy exploring this particular field.

M: It doesn't seem to be fun, dad. I guess I'll stay like this doing nothing.

Vocabulary

lend sb sth – pożyczać komuś coś
camera – aparat fotograficzny
field – dziedzina

Phrases

How come? – Jak to?
It's raining buckets! – Leje jak z cebra.
a fine ear for music – słuch muzyczny
take photographs – robić zdjęcia
to be allergic to sth – być na coś uczulonym

Grammar

Przekształcanie dialogów na mowę zależną

W zadaniach tego typu należy stosować następujące reguły:

- omijamy wykrzyknienia typu: Oh! Wow!, zamiast tego używamy czasowników wprowadzających, np.:

  exclaim, thank, wish

- omijamy również *Question tags*, zastępując je co najwyżej adekwatnym do sytuacji czasownikiem wprowadzającym, np.:

  You are ready, aren't you? – She wanted to make sure that I was ready.
  I think Anna will do it, won't she? – She wondered if Anna would do it.

- zamiana krótkich odpowiedzi na zdania w mowie zależnej wygląda następująco:

  "Can you type? – Yes". – She asked me whether I could type, and I said I could.
  "Will you go with us? – No, I can't". – They asked me if I would go with them, but I said I couldn't.

"Will you tell the truth", asked the father. "No" – said the boy. – The father aked if the boy would tell the truth, but he said he wouldn't/but he refused.

- przy tego typu zadaniach należy również pamiętać o wyrazach, które łączą zdania dialogu. Są to:

Examples:

"Mom, where are we going to spend vacations this year?", asked Mark.
"Actually, I have no idea. Have you thought about it yet?", said mom.
"No, but dad says he'd like to go to the mountains", answered Mark.
"No, I don't like it, I'd rather go to the sea.", said mom.

Mark asked his mom where they were going to spend their vacations that year. Mom answered that she hadn't thought about that, and she wondered if Mark had any ideas. He said he hadn't but reminded that dad would like to go to the mountains. But mom didn't like that idea, she'd rather go to the sea.

"Let's go to Spain for the weekend!", said Harry. I have found last minute tickets in "Best Flight"
"How much is it?', asked John
"Well, I don't know yet, but they say it's cheap", answered Harry.
"You'd better check it first!", said John.

Harry suggested going to Spain for the weekend, because he had found last minute tickets available in "Best Flight". John wanted to know how much the tickets were, but Harry hadn't checked it yet. John advised him to check the prices first.

Exercise 5

Turn dialogue 3. in chapter VII into reported speech.

Text 3

A gap year

HOBBY

A gap year is a period taken off from full-time education. It is also called "a year out". It is a period of time (usually from three months to a year) when young people, just after high school, or during their university studies, have a break in regular education. This practice is typical in western Europe, however it is becoming more and more popular in other parts of the world. There are many ideas about how to spend this period of time, so it is not wasted, and brings you something more than just rest after exhausting process of education. One of the options is volunteer work. You can work overseas, at the same time getting to know strange cultures, exotic countries, and

seeing the problems of modern communities. The disadvantage of such a way of spending your gap year is usually unpaid employment. The good thing is that it is often the way in to many competitive careers like environment or charity work. It gives you a new enthusiasm and ideas how your own life may look, and what you could do to make it more interesting.

You can try to get paid employment as well. First of all it can help to pay off debts or save up for travel. If you don't have any work experience it can be a work – test for you. Since it's not an easy task to get an interesting, well-paid job with very little experience and for a short period of time there is a possibility that you will find a boring and low-paid one.

Another frequently option taken is studying abroad. It is a very fruitful way to spend a gap year. Although it needs some savings, because usually you are not able to work, the main advantage of such a way of spending the gap year is the ability to explore new cultures and customs, getting to know people from various countries, improving your language abilities, and becoming more independent and self-confident. It will also be a strong point in any future CV.

All these options have a common trait which is the possibility of travelling which is always a character building experience.

Surprisingly, a gap year phenomenon is becoming popular among employees. People who are fed up with the daily routine, who have finally managed to earn enough money to travel, or who simply want to take time off before they have kids and get involved in a serious relationship.

Vocabulary

a break – przerwa
wasted – zmarnowany
exhausting – wyczerpujący
overseas – za granicą
disadvantage – wada
task – zadanie
fruitful – owocny
savings – oszczędności
employees – zatrudnieni
involved – zaangażowany

Phrases

a gap year – roczna przerwa
volunteer work – wolontariat
strange cultures – obce kultury
unpaid employment – zatrudnienie bez wynagrodzenia
to pay off debts – spłacić długi
save up for travel – zaoszczędzić na podróż
a well-paid job – dobrze płatna praca
daily routine – codzienna rutyna

Grammar

Zdania złożone, *Clauses*

Main Clauses

Termin ten dotyczy zdań współrzędnie złożonych, to jest takich, w których opisuje się dwie sytuacje jednakowo ważne. Wyrazy łączące w tych zdaniach to:

and, but, or

Examples:

I went home **and** took a shower.
I went to bed **but** I couldn't fall asleep.
We can go out **or** stay at home.

Relative clauses (Zdania przydawkowe)

Relative clause to rodzaj zdania podrzędnego (*subordinate clause*). Zdania te wprowadzane są przez następujące zaimki:

that, which, who, whom:

Relative clauses dzielą się na **defining relative clauses** oraz **non-defining relative clauses.**

Defining relative clauses dają informacje, które pozwalają na dokładne określenie, czym lub kim jest podmiot oraz na jego identyfikację. Możemy powiedzieć, że definiują one podmiot.

- **Odniesienie do ludzi:** w takim przypadku zdanie podrzędne łączy się z głównym za pomocą:

who, that, whom:

Examples:
The girl **who/that** we met yesterday in the supermarket was my cousin.
The woman **that** she was talking to was her boss' wife.
Do you remember the man **whom/that** we met last week?

- **Odniesienie do rzeczy, zjawisk:** w takich przypadkach zdanie podrzędne łączy się z głównym za pomocą:

which, that:

Examples:
There are a lot of things **which/that** must be ommited.
Have you seen the shells **which/ that** your brother collected at the seaside?

UWAGA!
Zaimki *who, that, which* można pominąć, jeśli nie stanowią one podmiotu zdania podrzędnego określającego:
The girl we met yesterday in the supermarket was my cousin.
W przypadku, gdy zaimek JEST PODMIOTEM zdania podrzędnego określającego, nie można go pominąć:
The girl who was in the supermarket yesterday was my cousin.

- **Odniesienie do miejsca: where**
- **Odniesienie do czasu: when**
- **Odniesienie do przyczyny: why**

Examples:
This was the hospital where I was born.
This is a situation when I regret I'm not a driver.
There are a few reasons why I don't want to go there.

Non-defining relative clauses dają szerszą informację o kimś lub o czymś, ale dane te nie określają jednoznacznie, o czym lub o kim mowa, nie są to wiadomości odnoszące się do głównej treści zdania, a informacje dodatkowe. Tego typu wiadomość mogłaby być umieszczona w nawiasie.

- **Odniesienie do ludzi:** zdanie podrzędne wprowadzane jest przez **who, whom**.

Examples:
Mrs Brown, who always greets me in the morning, has a baby girl
I married a lawer, whom I met at the cruise.

- **Odniesienie do rzeczy:** w takich przypadkach zdanie podrzędne łączy się z głównym za pomocą **which.**

Examples:
I'm a teacher at a primary school, which is just round the corner.

Apples, which are healthy, are very cheap.

- **Odniesienie do sytuacji:** podobnie jak powyżej, zdanie podrzędne łączy się z głównym za pomocą **which:**

Examples:
I'll never seen it again, which is a pity.
Such a situation, which we've just seen, may have serious consequences.

UWAGA!
Whose wskazuje na posiadacza, zastępuje zaimki dzierżawcze: his, her, their etc.

Examples:
My daughter, whose daughter is ten, is coming tonight.
This is the man whose hair is the longest in the world.

Exercise 6

Combine the sentences using relatives.
a. This is a house. Copernicus lived here.
b. This is Billy. I'm sharing a room with him.
c. I bought a magazine. There are always many interesting articles here.
d. They lived under the tree. It was the largest tree in the jungle.
e. A parrot is a bird. It talks.
f. This is a painting. I found it in the gallery.
g. This is a man. I arrived with him.
h. This cat is very lazy. It's always sleeping.
i. My grandmother is strict. She can't stand naughty children.
j. Sweden has a population of about 9 million people. It's a very big country.

Exercise 7

Put the relative in the empty space.
a. This portrait shows an artist ……ear is missing.
b. This is a sculpture of a man …….is sitting and thinking.
c. A man ……is sitting next to me doesn't seem to be talkative.
d. People ……eat neither meat nor eggs are called vegans.
e. I want to go back to the village……I grew up.
f. He gave me a letter …….smelled of roses.
g. I've got a neighbour..... son is a lawyer.
h. I like people ……..are honest.
i. I like people ……I can discuss various things with.
j. The car ……..is parked on the left side of the road belongs to my sister.

Exercise 8

Answer the following questions using the vocabulary from the texts and dialogues.
1) What are the most important traits of a good friend?
2) What are the most meaningful traits of a boss?
3) What are the most wanted traits of a colleague?
4) What is your hobby?
5) Say a few words about your favourite book.
6) What is "Chronicles of Narnia" about?
7) What is a "gap year"? Do you think it's a good idea?
8) Which people usually take a year off their normal life?
9) What would you like to do during your "gap year"?
10) Where would you like to spend your dream holiday?

Chapter VIII
The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Text 1

Facts about Great Britain

Politics

The name Great Britain is used when referring to the island of Great Britain which consist of the nations of England, Scotland and Wales. Great Britain with the addition of Northern Ireland, make up the United Kingdom The UK was created in 1801. The full name of the United Kingdom is "The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland". The capital city of the United Kingdom is London, situated on the River Thames. The capital of Scotland is Edinburgh, whereas Cardiff is the capital of Wales and Belfast – the capital of Northern Ireland. The head of state in the UK is the King or Queen. The present sovereign is Queen Elizabeth II. She has reigned since 1952. After Henry VIII had established the Church of England, the monarch became the head of the Church as well. The British head of government is the prime minister. The Parliment in the UK (United Kingdom) consists of the House of Commons and the House of Lords. The former is the lower house, however it is the dominant one, elected in democratic polls. The latter – the house of lords – is the upper house, although it is the unelected body. It consists of several archbishops and bishops of the Church of England, and almost seven hundred secular members, who serve in the House of Lords for life. There are also assemblies in Northern Ireland and Wales, and the Scottish Parliament.

The major language is of course English, and the monetary unit is the pound sterling which has 100 pence.

Vocabulary

refer – odnosić się
island – wyspa
nation – naród
full – pełne
capital city – stolica
sovereign – władca
bishop – biskup
secular – świecki
reign – panować
establish – założyć
monarch – monarcha
prime minister – premier
elect – wybierać
archbishop – arcybiskup
assembly – zgromadzenie
serve – służyć

Phrases

consist of – składać się z
situated on the River Thames – położone nad rzeką Tamizą
the head of state – głowa państwa
the Church of England – Kościół Anglikański
the head of the Church – głowa kościoła
the House of Commons – Izba Gmin
the House of Lords – Izba Lordów
the lower house – izba niższa
democratic polls – demokratyczne wybory
the upper house – izba wyższa
for life – dożywotnio
monetary unit – jednostka monetarna

Geography

The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland is the group of Islands situated in the north of Europe. The largest island is Britain which includes the countries of England, Scotland and Wales, and Ireland lies to the west of Wales. It is divided into two parts: the South and the North. There are also some other islands which belong to the United Kingdom, like, among others, the Orkney Islands and the Shetland Islands.

Due to the warm current called the Gulf Stream, the climate of the British Islands is temperate. Summers are normally not too hot, winters are usually mild. Rainfall varies in different parts of the country. More falls in the west and north, particularly in Scotland and Wales, whereas in Eastern England, by contrast, rainfall is much lower. Because of its geographical position, the climate of Great Britain is highly variable and may change from one day to the next.

The landscape is varied. It is mountainous in Scotland and Wales and in Northern England. The highest mountain is Ben Nevis of Scotland, with the height of 1,343 metres above sea level. The second highest peak is in Wales called Snowdon. And the special characteristic of british landscape is the lack of forests due to huge forested areas having been removed during thousands of years of human activity. The longest river is the Severn, which runs in Wales and in England.

Vocabulary

warm current – ciepły prąd
climate – klimat
temperate – umiarkowany
mild – łagodne
trait – cecha charakterystyczna
rainfall – opad deszczu
varied – zróżnicowany
mountainous – górzysty
peak – szczyt
lack of ... – brak czegoś

Phrases

over the sea level – nad poziomem morza
forested area – obszar zadrzewiony

Grammar

Passive voice – strona bierna

Strona bierna w języku angielskim ma znacznie szersze zastosowanie niż w języku polskim. Wyrażenia w stronie biernej są tworzone poprzez dodanie do czasownika „to be" w odpowiednim czasie *Past Participle*, czyli trzeciej formy czasownika (patrz tabela na końcu książki).

Poniżej przedstawiono przykłady zdań w stronie biernej w poznanych czasach. Pominięto czasy ***Present Perfect Continuous, Future Continuous*** oraz ***Past Perfect Continuous***, ponieważ w tych przypadkach *Passive Voice* stosowane jest niezwykle rzadko.

Acitve voice (strona czynna)	Passive voice (strona bierna)
Present Simple	
She bakes cakes.	Cakes are baked (by her).
Present Continuous	
She is baking a cake now.	A cake is being baked now.
Past Simple	
She baked a cake.	A cake was baked.
Past Continuous	
She was baking a cake.	A cake was being baked.
Future Simple	
She will bake a cake.	A cake will be baked.
Present Perfect	
She has baked a cake.	A cake has been baked.
Past Perfect	
She had baked a cake.	A cake had been baked.

Future Perfect	
She will have baked a cake.	A cake will have been baked.
Present Infinitive	
She has to bake a cake.	A cake has to be baked.
Perfect Infinitive	
She should have baked a cake.	A cake should have been baked.
Modal verb +be+past participle	
She must do it.	It must be done.

Zdania w stronie biernej używane są zwykle w następujących sytuacjach:

- Kiedy jesteśmy bardziej zainteresowani samym wydarzeniem niż tym, co je wywołało:
  A Christmas market will be opened next weekend.
- W wypowiedziach formalnych, kiedy chcemy, żeby wypowiadana przez nas krytyka nie brzmiała zbyt ostro:
  I should have been given a single room.
- Kiedy nie znamy sprawcy danego wydarzenia lub, gdy ten sprawca jest oczywisty:
  The bank was robbed yesterday in the afternoon.
- Kiedy chcemy zwrócić szczególną uwagę na sprawcę wydarzenia:
  The accident was caused by a careless driver.

Należy również pamiętać o kilku regułach dotyczących tworzenia zdań w stronie biernej:

- Jeśli chcemy zaznaczyć **co lub kto** wykonał daną czynność, używamy słowa **BY.** W przypadkach, gdy wykonawca akcji jest nieistotny, oczywisty bądź jest nieznany, **BY** zostaje pominięte:
  The baby was being carried by her mother.
  The lecture is being given by Professor Smith.
- Jeśli chcemy powiedzieć **za pomocą czego** wykonano daną czynność, używamy **WITH**:
  Their faces are coloured with natural dyes.
  The turkey is being filled with apples.
  The roof was covered with snow.

- W pytaniach o sprawcę czynności lub przedmiot, za pomocą którego dana czynność była wykonywana **nie można ominąć wspomnianych *BY i WTIH:***

Who was the girl carried by?
What was the roof covered with?

- Tworzenie pytań i przeczeń nie różni się od wzoru podanego w przypadku innych zdań z czasownikiem *to be*.

Exercise 1

Put the sentences into the passive voice.
a. She showed the audience the new born baby.
b. Someone asked me a difficult question.
c. He told her to hurry up.
d. A van ran over my cat.
e. They are laughing at me.
f. Mozart composed Requiem d-moll.
g. Somebody has brought this child up badly.
h. They didn't tell the children the truth.
i. Someone has stolen my car.
j. When I came back home, Mary had baked a cake.

Exercise 2

Put the sentences into the passive voice.
a. You should close the window.
b. You can't do that.
c. We must write to him.
d. What will they do?
e. Teachers should make lessons more interesting for pupils.
f. You mustn't throw away rubbish on the pavement.
g. No one can answer my questions.
h. You must clean your room before the visitors come.
i. The doctors had to operate on him.
j. We need some help.

Exercise 3

Put "by" or "with" in the sentences below.
a. He covered the baby ……a thick, woollen sweater.
b. It was written……..Shakespeare
c. My heart was pierced ……an arrow.
d. I have it typed ……my mother.

e. I painted the walls …….a brush.
f. My bike is fixed ……..my older brother.
g. The fields are covered ……..snow.
h. It was coloured …….paints.
i. The baby was carried ……..her mother.
j. I filled the pillow ……feathers.

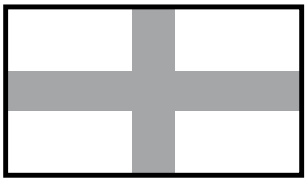

Text 2

England

Of the three countries in the southern part of the United Kingdom, England is the largest. It shares its borders with Scotland to the north, and with Wales to the west. It is also bordered by seas and the Atlantic Ocean. The largest and most significant city is London. Other great English cities include Manchester and Birningham which takes second place in the country. Others well known are Liverpool – the city of the most famous pop group the Beatles, Nottingham – Robin Hood's home. England is connected to continental Europe by the Channel Tunnel, which is also called the Euro Tunnel. An interesting fact is that the English/French border lies halfway along the tunnel.

England, with its 51,000,000 inhabitants accounts for more than 83% of the total UK population. The only language used in England for general official business is English. The list of famous English artists and writers is imposing. Among them are: William Shakespeare, George Orwell, Charles Dickens, Jane Austen, J. R. R. Tolkien, and Edward Elgar.

The English national symbols are the flag with the red cross on a white background (St. George's cross), and the English coat of arms with three lions. The red cross previously had been used as a mark of the uniform of English soldiers during the Crusades. Despite the UK having its own union flag, the St George's cross is used at sports events such as international football competitions. We should remember of the rose, which is also a symbol of England.

Vocabulary

share – dzielić
border – granica
halfway – w połowie drogi
along – wzdłuż
inhabitants – mieszkańcy
coat of arms – godło, herb
population – populacja
imposing – imponująca
flag – flaga
cross – krzyż
background – tło
the Crusades – wyprawy krzyżowe

Phrases

national symbols – symbole narodowe

Let's talk!

I have my party organized by... – Causative Form

Formę *Causative* stosujemy, kiedy chcemy powiedzieć, że coś „będziemy mieli wykonane" przez inną osobę lub instytucję, np. zreperowany samochód, uszytą suknię, zorganizowane przyjęcie, a także opisując sytuacje, których nie planujemy, a które nam się przydarzają, np. włamanie do mieszkania, ukradziony samochód itp.

Examples:

The mechanic repaired my car. – I had my car repaired (by a mechanic).
They stole my car. _ I had my car stolen.
A hairdresser is cutting my hair. – I'm having my hair cut.
A thief has just snatched my handbag. – I've just had my handbag snatched.

Z powyższych przykładów wynika konstrukcja *Causative have*:

***have* + object + past participle**

UWAGA!

Zamiast *have* można użyć *get* bez zmiany znaczenia zdania:

Examples:

I got my car repaired.
I'm getting my hair permed.
I got my nails polished.
She gets her dress prepared.

Opisywana konstrukcja *have* + *object* + *past participle* często odnosi się do pewnych nieprzyjemnych zdarzeń:

Examples:

I had my car ruined.
I had my flat robbed.
They had their garden destroyed.

Exercise 4

Say it in English.

a. Musisz zreperować buty.
b. Dostarczają mi mleko codziennie.

c. Kiedy zreperują ci telewizor?
d. Budują mi dom.
e. Kiedy zoperowano jej nos?
f. Właśnie malują mi ściany.
g. Dałam dywan do czyszczenia.
h. Zniszczono mi samochód.
i. Przebadają mu płuca.
j. Przepiszą mi na komputerze pracę magisterską.

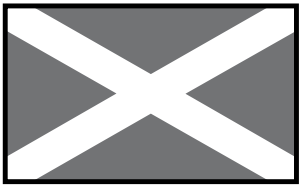

Text 3

Scotland

Scotland comprises the northern part of the island of Great Britain. Its only land border is with England. Scotland also has almost 800 islands. In the mainland you can find division into three areas: the highlands in the North (with the highest peak in the whole UK teritory – Ben Nevis) and uplands in the South. In the middle of the two there is the flat area called the Central Belt. Due to its topographical features most of the population of Scotland lives there. The biggest cities such as Edinburgh and Glasgow are there. The population of Scotland is around 5 000 000 people. There are three officially recognised languages: English, Scottish Gaelic and Scots. Nevertheless, most Scots speak Scottish Standard English.

The national Scottish poet is Robert Burns. The works of Burns were written in the Scots language. And among the most known Scottish writers, there is also Walter Scott, Robert Louis Stevenson, and Irvine Welsh.

The symbol of Scotland is the bagpipe. This instrument consists of pipes and a bag filled with air. Being fed by air from the bag, the pipes let out music. Another symbol inseparably interwined with Scotland is tartan. Tartan is a design for cloth, made up of lines of different widths and colours which cross each other at right angles. Tartan is often specified for a particular Scottish clan. Scottish men are known from wearing "skirts". Actually they are not "skirts". They are called kilts. Kilts are usually made of wool, since they originate from traditional highland dress.

The Flag of Scotland is an X-shaped white cross on a blue backrgound. It represents St Andrew's martyrdom. And St Andrew is the Scottish patron. It is worth mentioning that the national flag is one of the oldest in the world.

Vocabulary

comprise – stanowić, składać się na
highlands – obszar górzysty
uplands – wyżyny
topographic features – cechy topograficzne

bagpipe – kobza
pipes – rury
let out – wypuszczać
inseparably – nierozerwalnie
interwined – związany
martytdom – męczeństwo

Phrases

the right angle – kąt prosty
to be made of – być zrobionym z…

Let's talk!

She made me come here – Causative Form

Konstrukcja

have/made + object + infinitive without to

jest używana, gdy chcemy powiedzieć, że ktoś przyczynia się do poczynań drugiej osoby. Różnica między obydwoma wyrażeniami jest następująca:

She made me come here. = She insisted that I should come here.
She had me come here. = She asked me to come here.

Inna, podobna, konstrukcja to:

get + object + infinitive with to

Używa się jej, aby powiedzieć, że ktoś przekonuje lub przekonał inną osobę do czegoś:

She got me to come here = She persuaded me to come here.

Exercise 5

Transform the sentences using *have, get, make*.
a. He persuaded me to bungee jump.
b. She persuaded her mother to buy her a new dress.
c. My father asked me to help him wash the car.
d. He insisted that I should stay longer.
e. They insisted on the children behaving nicely.
f. They asked me to prepare dinner.
g. We will ask your mother to let you go with us.
h. The doctor persuaded me to go to the hospital.
i. I will ask the teacher to explain it one more time.
j. The doctor insisted that he sit still.

Text 4

Wales

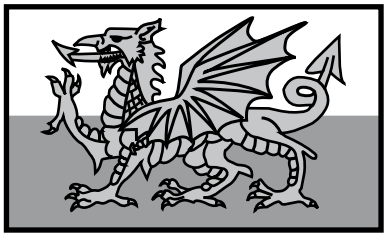

Wales, the third of the countries in Great Britain, is located in the south-west of the island. Wales lost independence in the XIIIth century. The main population and industrial areas are in the South of the country. The main Welsh cities are located in that area (Cardiff – the capital of Wales, Swansea and Newport). The landscape is mountainous in north and central regions of the country. Population of Wales is about 3 000 000 people.

The official languages in Wales are English and Welsh. The Welsh Assembly, and all the offices and servises use Welsh as the official language. Also the official literature and publicity are in Welsh versions. The names of places exist in both languages.

The national flag of Wales is sometimes claimed to be the oldest one in use. It consists of a red dragon on a white and green background. These two colours relate to a leek, which is also a national symbol of Wales. And i't originates from the legend about St David and his Welsh soldiers, who had to wear leeks on their helmets in order to be recognised by each other. St David is the patron saint of Wales. His holiday is celebrated on the 1st of March by wearing daffodils.

Among the famous Welsh are Tom Jones, Norman Davis, and Dylan Thomas.

Vocabulary

lose – stracić
independence – niepodległość
dragon – smok
leek – por
origin – pochodzić
soldier – żołnierz
helmet – hełm
daffodil – narcyz/żonkil

Grammar

Konstrukcje bezokolicznikowe w stronie biernej

W zdaniach tego typu występują czasowniki takie, jak:

believe, expect, feel, hope, know, report, say, think

- Konstrukcja bezokolicznikowa w stronie biernej – osobowa:

subject (person) + passive form + to + inf.

Examples:

Present

She is said to be pregnant. = People say that she is pregnant. (Mówią, że ona jest w ciąży.)
Martin is thought to be talented. = People think that Martin is talented. (Ludzie myślą/uważają, że Martin jest utalentowany.)
My grandmother is known to be generous = People know that my grandmother is generous. (Ludzie wiedzą, że moja babcia jest hojna.)

Past

She is said to have been pregnant. = People say she was pregnant.
Martin is thought to have been talented. = People think he was talented
My grandmother is known to have been generous = People know that my grandmother was generous. *

*Przeszłe i teraźniejsze formy *infinitive* w stronie czynnej i biernej zebrano w tabeli na końcu książki.

- Konstrukcja bezokolicznikowa w stronie biernej – bezosobowa:

It + passive form + that – clause

Examples:

It is said that she is pregnant. = People say that she is pregnant. (Mówi się, że ona jest w ciąży.)
It is thought that Martin is talented. = People think that Martin is talented. (Uważa się, że Martin jest utalentowany.)
It is known that my grandmother is generous. = People know that my grandmother is generous. (Jest wiadome, że moja babcia jest hojna.)

Exercise 6

Turn the sentences below into the passive (use 2 ways).

a. People think he eats a lot.
   He……
   It……..
b. People say that she is nice.
   She……
   It……..
c. They believe she lost her mind.
   She…….
   It……
d. They say he is ill.
   He……
   It……..

e. They say she was guilty
She…….
It……
f. They believe his mother was an alcoholic.
She…….
It……
g. They report that the paintings were stolen last night.
It……
h. They report she's gone to Africa
She…….
It……
i. They expect that he will marry her.
He……
It……..
j. They expect that we will pass the exams.
We……
It……..

Exercise 7

Change the sentences from passive to active.
a. I dislike jokes being made about me.
b. Billy was given the money.
c. A number of trees were blown down by the wind.
d. She doesn't want to be disturbed.
e. They are going to be interviewed next week.
f. He decided that the flat should be renovated.
g. Who was it painted by?
h. Who was the telephone invented by?
i. "Yesterday" was sung by The Beatles.
j. Meat is eaten with cutlery.

Text 5

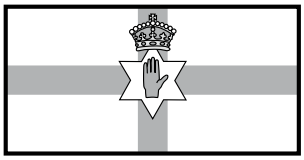

Northern Ireland

The fourth part of Great Britain is Northern Ireland, which is located on the island of Ireland. The landscape is generally hilly with many lakes and some forested areas and mountian regions. Because of its variable landscape and scattered population, Ireland seem to be a dream place for outdoor activities.

Northern Irealand is the second most sparsely populated part of the United Kingdom, with the population of 1.631.800 people. The most burning problem in Northern

Ireland is union with Great Britain. There are two communities which are recognized: Nationalists and Unionists. Nationalists' community is overwhelmingly Roman Catholic while the unionists are Protestants, and they outnumber the Catholics. Nevetheless, among all of them there are many people who reject these labels. Surveys show that a number of Catholics and Protestants define themselves as neither "Nationalists" nor "Unionists". There is also more than one flag in Ireland. The Union Flag and the Flag of Northern Ireland appear in loyalist areas, while the Irish national flag in republican areas. In some regions curbs are painted red and white and blue or green and white and orange, depending on local people sympathies. However, the official flag is the first one. In order to avoid political connotations, some organizations use the Flag of St. Patrick, which shows a red St. Andrew's cross on a white background. Also, the national anthem "God save the Queen" has its Irish equivalent "The Londonderry Air". The capital of Northern Irealnd is Belfast, which is also the second largest city on the island of Ireland.

Vocabulary

mazy – zagmatwane
range – obszar
sparsely – rzadko
overwhelmingly – przytłaczająco
outnumber – przewyższać (liczebnie)
reject – odrzucać
label – etykieta
survey – ankieta
a number – duża liczba
define – określać
curb – krawężnik
sympathy – poparcie, zgoda
avoid – uniknąć
connotations – powiązania
national anthem – hymn narodowy
equivalent – odpowiednik

Grammar

Zdania okolicznikowe

W tej części podsumujemy kolejny typy zdań podrzędnie złożonych. Będą to zdania okolicznikowe celu, przyzwolenia oraz przyczyny.

Zdania okolicznikowe celu *Clauses of purpose*:

Odpowiadają one na pytania: po co? w jakim celu?
Cel wyrażany jest za pomocą następujących wyrażeń:

to + inf
in order to + inf
so as to + inf
so that + can/will (present, future)
so that + could / would (past)

FAKTY

for + noun / -ing form

"Cel negatywny" formułowany jest za pomocą poniższych zwrotów:

in order not + to + inf
so as not + to + inf
so that + can't/ won't (present, future)
so that + couldn't/wouldn't (past)
prevent sb from + -ing form
avoid + -ing form

Examples:

I train every day so that I can enter the competition.
I study hard to pass the exams.
You have to chop the onion in order to fry it.
I need a detergent for washing porcelain.

I have to be careful so as not to cut myself.
They hid the presents so that the children couldn't find them.
I'm not going there to avoid seeing Paula.
You should have prevented the baby from touching the hot oven.

UWAGA!

W zdaniach w trybie rozkazującym po czasownikach *go*, *come* występuje *and* + -inf bez *to*. Konstrukcja z użyciem bezokolicznika z *to* jest NIEPOPRAWNA.

Example:

Go and see what are they doing. ~~Go to see what are they doing.~~
Come and watch a film with us. ~~Come to watch a flim with us.~~

Zdania okolicznikowe przyzwolenia *Clauses of concession*

Zdania te można zidentyfikować za pomocą pytania *mimo czego?* Są one wprowadzane przez następujące wyrażenia:

athough/even though/though + clause
despite/inspite of + noun/-ing from
despite/inspite of the fact + that
nevertheless/however + clause

although – chociaż
even though – mimo, że
though – chociaż, jednak

despite/inspite of – mimo, że
nevertheless – pomimo wszystko
however – jednakże

UWAGA!
W zdaniach tego typu przecinek oddziela zdanie podrzędne od głównego:

Examples:
Even though it was raining, we had a great time at the seaside.
Despite the fact that it was raining, we had a great time at the seaside.
He wrote a number of applications, however he didn't find a job.
She didn't have much experience, nevetheless she was a very interesting person.

Zdania okolicznikowe przyczyny *Clauses of Reason*

Zdania te odpowiadają na pytanie *dlaczego?* Są one wprowadzane przez następujące wyrażenia:

because
as
for (bowiem)
because of/due to + noun/-ing form
because of/due to + the fact that ……

Examples:
I went downtown because I wanted to see the fireworks.
As I didn't have money to buy a present for her, I just collected some flowers in a meadow.
Due to the strike, you won't be able to do shopping in the supermarkets for the next few days.

Exercise 8

Join the sentences below. Use the words in the brackets.
a. Natalie is learning French. She wants to study in Paris. (because)
b. I stopped on the way home. I had to buy something for dinner. (to)
c. She was exhausted. She was running all the way home. (as)
d. She read the instructions. She couldn't operate the microwave. (despite)
e. She studied hard. She didn't manage to pass the entrance exams. (however)
f. I'm taking an umbrella. I don't want to get wet. (in order)
g. I have to stop the children. They shouldn't go into the forest alone. (prevent)
h. I'm going to visit Anna. I want to help her with her children. (so as)
i. I can't eat anymore. It's so tasty. (although)
j. I read only magazines. I have lots of books. (even though)

Exercise 9

Say it in English.
a. Mimo, że nowy produkt jest drogi, ludzie kupują go.

b. Ona pojechała nad morze z rodziną, chociaż woli góry.
c. Mimo że jest chuda, jest na diecie. (in spite of)
d. Poszli na zakupy wcześnie rano, żeby mieć wystarczająco dużo czasu na przygotowanie obiadu.
e. Najlepiej jest wietrzyć regularnie, aby nie mieć zawrotów głowy.
f. Muszę zabrać coś do czytania, żeby się nie zanudzić.
g. Musiała napić się kawy, żeby nie zasnąć.
h. Lot został przełożony z powodu złych warunków pogodowych.
i. Z powodu dużej ilości listów, które otrzymał, nie mógł przeczytać wszystkich.
j. Nie jest mi łatwo, jednak muszę podjąć tą decyzję.

Exercise 10

Put the correct word in the gaps.

a. We keep our bread in the fridge, …… it doesn't go bad.
b. ……..Volvo cars are not very expensive, they last a long time.
c. …….they live in the oceans, dolphins and whales are mammals.
d. …….of the children being naughty, the party was nice.
e. …….the fact she's afraid of cats, she visited her cousins who own three cats.
f. The runner was disqualified ……to the fact that she was caught doping taking.
g. She doesn't know what love is, ……..she has been married for 15 years.
h. She was working hard …….to get more experience.
i. She took a few steps forward, so……to see the details.
j. I'm saving money,……I want to travel in summer.

Exercise 11

Answer the questions!
1. What does the United Kingdom consist of?
2. What does Great Britain consist of?
3. What are the national symbols of Wales?
4. Why is the leek the national symbol of Wales?
5. Who are "nationalists" in Northern Ireland?
6. Which national flag do "unionists" prefer?
7. What is the lower house of the British Parliament?
8. Which of the houses of the British Parliament is elected in democratic polls?
9. Which of the countries in the UK is the most densely populated?
10. Which of the countries would you like to visit and why?

TŁUMACZENIA DIALOGÓW I TEKSTÓW

ROZDZIAŁ I MEDIA

Dialog 1

M – Martin (14 lat)
F – tata (40 lat)
M: Tato, dostałem na urodziny grę od wujka Justina!
F: Jaką grę?
M: Grę komputerową.
F: Powinien ci raczej podarować jakąś grę planszową.
M: Grę planszową?! Masz na myśli halmę?!
F: Niekoniecznie. Współcześnie jest przecież wiele interesujących i skomplikowanych gier: z ekonomii, strategii, historii, fantasy. Szczególnie te ostatnie. One są bardzo dobre. Kiedy w nie grasz, musisz myśleć, nie tylko walczyć.
M: Ale teraz jest także mnóstwo gier komputerowych, i nie w każdej jedynie walczysz. Bardzo często musisz rozważyć swój kolejny krok, jaka strategia byłaby najlepsza w konkretnej sytuacji.
F: To prawda, ale jest jedna duża wada gier komputerowych: przed ekranem siedzisz sam. Kiedy ja byłem młody, grywałem w gry z bratem i przyjaciółmi.
M: Ja też mogę grać w sieci z wieloma osobami w tym samym czasie, choć rzeczywiście zwykle się nie widzimy. Poza tym dostałem przecież grę od twojego brata – wujka Justina. Myślę, że on rozumie lepiej nastolatków niż ty.
F: Może masz rację. Zawsze są dwie strony medalu. Pokażesz mi tę grę?

Tekst 1

Przemoc w mediach ma gospodarcze i społeczne skutki. Media mogą przyczynić się do agresywnych zachowań w społeczeństwie. Jednak niektórzy badacze uważają, że przemoc w mediach może działać również pozytywnie. W filmach pokazuje się często brutalność bardzo dramatycznie, szczególnie następstwa tej brutalności, które odczuwają ofiary, takie jak krzyk, cierpienie, krew. U widzów występują wtedy dwie reakcje: identyfikacja z ofiarą i krytyka przemocy. Ale nie można zapomnieć, że przemoc można widzieć również bardzo często z punktu widzenia agresora. Brutalność jest przedstawiana w elegancki sposób, a ofiary wydają się nie być skrzywdzone. W tym wypadku przemoc może mieć, w pewnym sensie, funkcję kształceniową dla młodych przestępców.

Tekst 2

Książka czy Internet?

W dzisiejszych czasach jest wiele możliwości spędzania wolnego czasu. Często ludzie używają różnych mediów, aby się rozerwać. Niespodziewanie, nawet dzisiaj do tych mediów należą książki. Niestety, współcześnie ludzie czytają coraz mniej. Ważną przyczyną tego jest konkurencja mediów elektronicznych. Dzieci szczególnie wolą grać na komputerze czy oglądać telewizję niż czytać książki. Dla większości młodych ludzi Internet jest bardziej interesujący niż świat wyobraźni i fikcji prezentowany w książkach. Jednakże wiele osób przedkłada media drukowane nad te elektroniczne czy cyfrowe. Jest wiele informacji dostępnych w Internecie, jednak ciągle sprzedaje się w ogromnych ilościach słowniki i encyklopedie. Książki stoją zawsze w pobliżu, na półkach, gdzie możesz natychmiast znaleźć informacje, których potrzebujesz. Wiele osób czyta książki podczas podróży: w pociągu lub w autobusie. Czytanie za pomocą laptopa jest w takich sytuacjach niezbyt wygodne czy dogodne, książki są o wiele lepsze. Mimo że mogą ważyć więcej i potrzebują więcej miejsca niż płyta CD, DVD, można jednak ich dotknąć, powąchać kartki. Wiele osób lubi czytać i książki są dla nich bardzo ważne. Nie potrafią sobie na przykład wyobrazić czytania powieści albo dramatu czy poezji w Internecie, kiedy można kupić lub wypożyczyć prawdziwą książę.

Tekst 3

Internet

Internet jest powszechnie dostępnym światowym systemem połączonych między sobą sieci komputerowych. Tworzy go duża liczba komercyjnych, akademickich, domowych i rządowych sieci. Pierwotnie stworzony dla potrzeb armii amerykańskiej, Internet stał się źródłem informacji i rozrywki. Bez Internetu duża liczba danych nie byłaby w ogóle dostępna lub przynajmniej niełatwo dostępna. W wielu przypadkach prawdopodobnie trzeba by było za nie płacić. Inną dobrą stroną Internetu jest fakt, że możesz spotkać nowych znajomych, których mógłbyś nigdy nie mieć szansy spotkać w prawdziwym życiu. Bezosobowy aspekt kontaktów w przypadku poczty elektronicznej lub czatu zachęca ludzi do odkrycia nawet najbardziej osobistych informacji o nich samych. Kiedy masz świadomość, że nigdy nie spotkasz się z kimś twarzą w twarz, jest ci łatwiej powierzyć takiej osobie swoje sekrety, swoje problemy i swoje wątpliwości. Oprócz rozrywki i informacji Internet oferuje zakupy w sieci, gdzie możesz zakupić łatwo wiele towarów. Nawet bez wychodzenia z domu możesz wyszukać artykuł, jaki tylko chcesz. Oczywiście, nie możesz go przymierzyć, ale możesz sprawdzić wszystkie jego cechy, obejrzeć obrazki i przeczytać o jego parametrach. Jednakże istnieje ryzyko, że ostatecznie otrzymasz coś zupełnie różnego od tego, co zamawiałeś. Chociaż takie przypadki są dosyć rzadkie, wielu ludzi nadal kupuje przez Internet i są z tego zadowoleni. Podobno nastolatki i młodzi ludzie zwykle używają Internetu znacznie

częściej niż ich rodzice. Jednak martwi fakt, że nie mają oni umiejętności gromadzenia informacji. Bez tych umiejętności niemożliwe jest skuteczne wykorzystanie Internetu. Jednocześnie nie potrafią oni czytać z jakimkolwiek zrozumieniem. W wyniku takiej sytuacji Internet naprawdę staje się jedynie swego rodzaju zabawką, czymś, co może zastąpić tradycyjne sposoby spotkań, jak puby i kluby.

Tekst 4

Recenzja filmu *Między słowami*

Stany Zjednoczone 2003
Obsada: Bill Murray, Scarlett Johansson, Giovanni Ribisi, Anna Faris
Reżyseria: Sofia Coppola
Scenariusz: Sofia Coppola
Zdjęcia: Lance Acord
Muzyka: Kevin Shields, Brian Reitzell

Powszechną prawdą jest fakt, że podróżując, zawsze dowiadujemy się czegoś o sobie. Często ludzie wyruszają na koniec świata tylko po to, aby uciec od swoich traum, aby znaleźć nowe znaczenie dla życia. Gwiazda telewizyjna o międzynarodowej sławie, Bob Harris (grany przez Billa Murraya), jedzie do Tokio, aby nakręcić serię reklamówek dla producenta whiskey. Spotyka tam przypadkowo Charlotte (grana przez Scarlett Johansson), która towarzyszy swojemu mężowi (grany przez Giovanniego Ribisi) w jego podróży w interesach. Ta relacja niespodziewanie rozwija się w głęboką przyjaźń.
Ich pierwsze przypadkowe spotkania mają miejsce w windzie bądź też w barze, ale z biegiem czasu więzy między nimi stają się coraz silniejsze. Zaczynają poszukiwać jedno drugiego, rozmawiać o poważnych i niezbyt ważnych sprawach, chociaż w normalnych okolicznościach nigdy nie zwróciliby na siebie uwagi.
Mimo dosyć poważnego tematu, na którym oparto scenariusz, jest tam mnóstwo zabawnych sytuacji, niemalże wziętych żywcem z komedyjek, że nie wspomnę otwierających się rano automatycznie żaluzji.

Tekst 5

Główne gatunki filmowe

Film akcji

Kino akcji charakteryzuje wysoki stopień energii. Jest tam mnóstwo aktywności, scen pościgów tak długich, jak to tylko możliwe. Wyścigi, akcje ratunkowe i katastrofy są wszechobecne. Możesz oglądać eksplozje, powodzie, pożary i ludzi, którzy muszą natychmiast zareagować na nie, aby uratować innych ludzi. Zazwyczaj centralny wątek koncentruje się na głównym bohaterze – przeważnie mężczyźnie. Ten zazwyczaj ściga

się wraz z czarnymi charakterami. Filmy takie jak ten są tradycyjnie adresowane do męskiej części widowni.

Filmy przygodowe

Filmy przygodowe są bardzo podobne do gatunku filmu akcji, w taki sposób, że emanują energią. Filmy przygodowe są ekscytującymi historiami, które rozgrywają się w egzotycznych miejscach. Główny nacisk kładzie się na podróż, podbój, badanie, tajemnicę. Filmy przygodowe zamierzano kierować głównie do mężczyzn, tworząc przez lata bohaterskie postacie, takie jak Indiana Jones.

Kryminał

Kryminały rozwinęły się wokół czynów przestępców lub gangsterów, szczególnie tych, którzy napadali na banki, ogólnie – wokół ludzi postępujących niezgodnie z prawem. Akcja zazwyczaj toczy się wokół kradzieży i morderstw oraz sposobów odkrycia ich motywów. Takie historie wiele razy naświetlają postać przestępcy, którym może być ktoś, kto rabuje bank, morderca czy ktoś inny łamiący prawo. Akcja filmów gangsterskich zwykle umiejscowiona jest w dużym, zatłoczonym mieście. One dostarczają obrazów sekretnego świata przestępczego. Ciemne nocne kluby czy ulice są doskonałe dla tajemniczych zajęć, które nie powinny być widziane przez kogokolwiek.

Horror

Horrory są stworzone, aby straszyć i wprowadzać panikę. Wywołują nasze najgorsze strachy, zapewniając jednocześnie rozrywkę z tym strasznym doświadczeniem. Horrory koncentrują się na ciemnej stronie życia, na tajemnicy i rzeczach, o których rzadko się mówi lub myśli poważnie. To daje nam wszystkie niezwykłe doświadczenia w nowej, realnej perspektywie. To właśnie nas trwoży.

Komedie

Komedie to filmy, które tworzy się po to, aby wzbudzić śmiech na widowni. Są przygotowywane, aby rozbawiać, zabawiać i prowokować dobry nastrój. Czasem wyolbrzymiają zabawne sytuacje czy język bądź akcję, czy niektóre postacie. Życiowe sytuacje stają się niezwykłe. Zwykle komedie opisują codzienne życie z towarzyszącymi mu frustracjami i wszystkimi emocjami w sposób, który pozwala widzowi uciec od rutyny dnia codziennego. Ponieważ zwykle dobrze się kończą, utrzymują ludzi w dobrym nastroju – aż do następnego pokazu.

Science fiction

Filmy science fiction są wizjonerskie i jednocześnie oparte na nauce. Są one zobrazowane dzięki wyszukanym środkom. Pełno w nich zaawansowanej technologii, robotów, statków kosmicznych i efektów specjalnych. Postacie często pochodzą z kosmosu. Mieszkają na odległych planetach i chcą poznać życie na Ziemi lub po prostu podbić ją. Często prezentowana jest tu walka dobra ze złem.

ROZDZIAŁ II NAUKA, STUDIA, PRACA

Dialog 1

M: Tato, czy musiałeś nosić jakiś specjalny strój, kiedy chodziłeś do szkoły?
F: Masz na myśli mundurek?
M: Tak.
F: Oczywiście, że nie. Dlaczego?
M: Nasza nauczycielka powiedziała, że to wcale nie byłby taki zły pomysł.
F: Chyba ma rację. Powiedz mi, czy są jakieś widoczne różnice pomiędzy twoimi kolegami z klasy z powodu ubrań, które noszą?
M: Wydaje mi się, że tak. Nie między chłopakami, ale u dziewczyn jest naprawdę powszechne. Widać to na pierwszy rzut oka. Na przykład Anna nie nosi żadnych fajnych, dobrze znanych markowych rzeczy i one nie chcą z nią rozmawiać. A Anna jest naprawdę w porządku. Myślisz, że one rozmawiałyby z nią, jeżeli wszyscy nosiliby mundurki?
F: Nie sądzę. Moim zdaniem w szkole zawsze będzie dyskryminacja, jednak może nie tak silna w przypadku, gdybyście nosili mundurki. A co ty myślisz? Chciałbyś nosić mundurek?
M: Właściwie jest mi wszystko jedno. Ale tylko wtedy, gdy będzie fajny. Nie chcę nosić czegoś brzydkiego.
F: Ubrania szkolne są prawie zawsze czarne lub granatowe. Wcześniej wyglądały albo jak garnitur, albo jak prawdziwy mundur żołnierzy lub policjantów. Może wy dostaniecie nowoczesne. Nie martw się!
M: Może będą to po prostu spodnie i sweter?
F: Nie wydaje mi się.
M: No, zobaczymy.

Dialog 2

M: Dzisiaj mieliśmy spotkanie z psychologiem.
F: Z jakiego powodu?
M: Powiedział, że w naszej szkole istnieje problem przemocy.
F: Naprawdę? Czy ktoś cię kiedykolwiek pobił?
M: Nie, nigdy.
F: A ty? Uderzyłeś kogoś?
M: Też nie. Ale słyszałem, że czasem zdarza się to w pierwszych i drugich klasach. Dlaczego ludzie zachowują się w ten sposób?
F: Nie wiem, może chcą pokazać, że mają siłę i władzę. Albo oglądają po prostu zbyt wiele filmów. Jest tak wiele przemocy w telewizji i w grach komputerowych. Dzieci i nastolatki naśladują to zachowanie.
M: Czy dlatego nie mogę oglądać filmów późno wieczorem? Boisz się, że stanę się okrutny i brutalny?

F: Nie, nie rozumiesz mnie. Nie chcę po prostu, żebyś oglądał tyle brutalności. Nie potrzebujesz tego. Po pierwsze, to jest tylko fantazja, wyobraźnia reżyserów, to nie jest rzeczywistość. A na świecie jest nie tylko przemoc. Musisz zauważyć piękno i dobro.
M: Czy to jest twój sposób na to, aby ochronić mnie przed złem?
F: Nie, tylko nie chcę, żebyś patrzył na krew i mord. To wszystko.

Tekst 1

Studiować czy nie?

Zawsze przychodzi czas, kiedy musisz podjąć życiową decyzję: iść na studia czy nie? Od odpowiedzi na to pytanie może zależeć całe życie. Obecnie coraz więcej ludzi, którzy mogą sobie na to pozwolić, decyduje się na studia na uniwersytecie.
Bycie studentem uważane jest za najwspanialszy okres w życiu i, rzeczywiście, wydaje się to być prawdą.
Przede wszystkim, oczywiście, rozwijasz swoją wiedzę i umiejętności, poznajesz ludzi ze świata sztuki i nauki, czytasz, pozwalasz rozwijać się swojej inteligencji. Kwalifikacje, które otrzymujesz w całym tym okresie, czynią cię bardziej konkurencyjnym i wartościowym na rynku pracy. Jednak dzisiejsza wysoka stopa bezrobocia i ogromna konkurencja nie zapewni że dostaniesz interesującą czy dobrze płatną pracę. Niemniej obecnie więcej ludzi studiuje niż 20-30 lat temu. Ludzie cały czas szukają swoich szans w lepszym wykształceniu. Czasami studiują i pracują jednocześnie.
Bardzo często młodzi ludzie nie są w stanie stwierdzić, co jest ich prawdziwą pasją. Nie są też świadomi, co może dać im stabilizację i pieniądze w przyszłości. Istnieje pewna grupa ludzi, którzy zmieniają kierunek, po kilku latach studiów wybierają nowy wydział. Są również ludzie, którzy po prostu po roku lub dwóch rezygnują. Będąc znużonymi nudnymi wykładami, chcą stać się niezależni i pracować na cały etat. Czasem może to być dobrą decyzją, ale często żałują tego przez całe życie.
Oprócz wykształcenia są także inne zalety bycia studentem. Student ma wiele zniżek – w kinach, teatrach, muzeach, i w publicznych środkach transportu – autobusach, pociągach, na promach, a, co najważniejsze, w samolotach.
Ludzie, którzy studiowali, często wspominają, że był to czas beztroski, zabawny, pełen szalonych pomysłów i przygód, po prostu – najwspanialszy okres w ich życiu.

Tekst 2

Studia przez Internet

Wiele uczelni wyższych stworzyło już „wirtualne uniwersytety". Ludzie używają komputera i Internetu, aby studiować. Jest wiele zalet studiowania w ten sposób. Studenci mogą ściągać informacje z Internetu i uczyć się, kiedy mają czas i ochotę. Większość ma już stałą pracę i rodzinę, więc nie mają tak wiele czasu, żeby codziennie

chodzić na uczelnię. Za pomocą maili komunikują się z profesorami. Jednak wszyscy muszą przyjść na uczelnię raz w semestrze, aby zdać egzaminy. Taki system jest przydatny w dużych krajach, gdzie miasta są oddalone od siebie. Jednak jeżeli to możliwe, powinno się studiować tradycyjnie. Znacznie więcej można się dowiedzieć na wykładach, ćwiczeniach i laboratoriach. Internet jest również przydatny, jednak jako dodatkowe źródło wiedzy, a nie podstawowe.

Tekst 3

Opłaty za studia

Opłaty za studia nie są obowiązkowe we wszystkich szkołach. To zależy od kraju i typu szkoły. Studiowanie w krajach takich, jak Szwecja, Niemcy, Francja, jest bezpłatne. Jednak w wielu innych krajach opłaty za studia są konieczne. Najdroższym krajem jest Wielka Brytania, jednak w Szwajcarii czy Holandii jest niewiele taniej. Istnieją również różnice w opłatach za studia pomiędzy poszczególnymi uniwersytetami. Na przykład w Wielkiej Brytanii studia kosztują od 1000 do 3500 euro rocznie. Co jest lepsze dla studentów? Płacić za studia każdego roku czy każdego semestru, czy też studiować za darmo? O tym problemie dyskutuje się teraz często, a problem ten staje się coraz bardziej palący również w Polsce.

Wielu ludzi uważa, że opłaty za studia mogą motywować do pracy. Jednak przecież niewielu studentów ma własne pieniądze. Większość z nich jest utrzymywana przez swoich rodziców i to właśnie oni muszą płacić za edukację swoich własnych dzieci. To znaczy, że wykształcenie zarezerwowane jest dla bogatszych ludzi. Pieniądze rodziców rzadko zachęcają do nauki. Wydaje się, że motywacja zależy przede wszystkim od indywidualnych potrzeb.

Moim zdaniem, nie powinno być żadnych dodatkowych opłat za studia. Każdy powinien mieć jednakowe szanse na zdobycie wykształcenia. To jest niesprawiedliwe, że w niektórych krajach ludzie muszą oszczędzać przez tak wiele lat, aby zapłacić za kształcenie swoich dzieci.

W Polsce studia są najczęściej bezpłatne. Jeśli ktoś studiuje dziennie, nie musi płacić. Jednak istnieją też studia zaoczne, kiedy studiuje się w czasie weekendu. W tych przypadkach za studia trzeba płacić. To ma sens. Jeśli ktoś studiuje jedynie w weekend, może pracować, aby zapłacić za swoje kształcenie. Jednak jeżeli ktoś całe dnie spędza na uniwersytecie, nie ma czasu na pracę. A nie każdy pochodzi z bogatej rodziny.

Dialog 3

M: Jak będę już dorosły, nie będę tak dużo pracował jak ty.
F: Skąd to wiesz?
M: Po prostu wybiorę inny zawód.
F: Czy już coś wybrałeś?
M: Jeszcze nie, ale wypełnialiśmy dzisiaj w szkole ankietę o kryteriach, których uży-

wasz przy wyborze swojego przyszłego zawodu.
F: Opowiedz mi o tym.
M: Na kartce było napisanych kilka zdań, a ja miałem zaznaczyć, czy się z tym zgadzam, czy nie.
F: I co napisałeś? Co odgrywa dla ciebie rolę przy wyborze zawodu?
M: To przecież jasne. Wolny czas i pieniądze!
F: No tak, oczywiście, wiedziałem, że tak odpowiesz. To wszystko? Czy jest może jeszcze coś, co uważasz za ważne?
M: Chciałbym również pracować z miłymi, przyjaznymi ludźmi i nie denerwować się za bardzo przy pracy. Od czasu do czasu mógłbym jeździć w podróż służbową, bo chciałbym podróżować po świecie.
F: Wiesz, to nie jest takie proste, mieć jednocześnie dużo pieniędzy i dużo wolnego czasu. Zobaczysz, jak zaczniesz pracować.

Kryteria przy wyborze zawodu

1. stabilizacja
2. przyjazna atmosfera
3. uregulowany czas pracy
4. dobra pensja
5. czas na własne zainteresowania
6. mało stresu
7. możliwość podróżowania
8. możliwość dalszego kształcenia
9. awans
10. autonomia

Tekst 4

Szefowie i współpracownicy

Co jest najważniejsze, jeśli chodzi o twoje miejsce pracy? Wydaje się, że nie jest to jedynie lokalizacja, produkowany towar czy polityka przedsiębiorstwa. Równie lub może nawet bardziej ważne jest środowisko pracy, szef i współpracownicy, ludzie, z którymi pracujesz. Czy szef ma jakiś wpływ na efektywność pracy? Oczywiście, że tak. On lub ona mogą tak zorganizować pracę, że każdy wie, co robić, za co jest odpowiedzialny. Szef tworzy atmosferę w miejscu pracy. On lub ona mogą sprawić, że będzie przyjazna lub wroga, mogą zapobiec prawdziwemu wyścigowi szczurów czy wprowadzić reguły fair play wśród pracowników. Ludzie potrzebują motywacji do pracy. W wielu przypadkach jest nią dobra pensja i mili, kompetentni ludzie dookoła nich. Młodzi ludzie chcą być pewni, że będą mieli możliwość dalszej edukacji. Status i prestiż przedsiębiorstwa grają również ważną rolę.
Starsi ludzie potrzebują stabilizacji, a młodsi chcą rozwoju swojej kariery. Nie jest łatwo pogodzić te wszystkie oczekiwania tak, aby każdy był zadowolony. Nie każdy

ma osobowość szefa. On lub ona powinni być jednocześnie wymagający i wyrozumiali. Większość ludzi woli, jeśli ich szef potrafi współpracować, pozwala przedyskutować problemy i daje jakąś możliwość podejmowania decyzji. Dobrze, jeśli szef motywuje ludzi, aby byli kreatywni i efektywnie pracowali. Każdy chciałby pracować z taką osobą.

ROZDZIAŁ III ZDROWIE

Dialog 1

M: Tato, co znaczy „zdrowy styl życia"?
F: Chodzi z pewnością o ogólne pojęcie a nie tylko o jedzenie witamin.
M: Chciałbym prowadzić zdrowy styl życia. Nauczyciel powiedział, że powinniśmy już teraz o tym myśleć i zrobić coś z tym, jeśli wydaje nam się, że nie żyjemy zdrowo.
F: A więc powinieneś ćwiczyć, biegać, grać w gry na świeżym powietrzu.
M: Przecież tak robię! Chodzę na basen dwa razy w tygodniu, czasami gram w piłkę z kolegami.
F: Super, to jest właśnie to, co mam na myśli. Od czasu do czasu w weekendy jeździmy też razem rowerem. Ale z drugiej strony zawsze jeździsz windą i nigdy nie wchodzisz po schodach na górę.
M: Ale tak jest szybciej. A co jest z jedzeniem?
F: Myślę, że powinieneś jeść więcej małych posiłków zamiast jednego dużego na koniec dnia.
M: Przecież zwykle tak robię!
F: Tak, ale jesz zbyt szybko. Nie musisz jeść tak szybko, prawda? I pijesz zbyt wiele coli. Zamiast tego powinieneś pić więcej wody.
M: Nie lubię wody. Wolę sok.
F: Sok ze świeżych owoców też jest bardzo dobry. Zdrowa dieta składa się ze świeżych warzyw, owoców, mleka i ziaren. Im bardziej naturalne jest jedzenie, tym lepiej dla ciebie.
M: Nie jest ze mną wcale tak źle. Prowadzę zdrowy styl życia, zwykle stosuję wszystkie te zasady.

Tekst 1

Zdrowe odżywianie

Wielu ludzi nie jest zadowolonych ze swojej wagi czy sylwetki. Prawie wszyscy oni próbowali wielu diet. Niektórzy liczą kalorie, ale to jest skomplikowane i zabiera codziennie wiele czasu. Niektórzy także wierzą, że nie ma znaczenia, czy zjedzą obiad, czy też ciastko lub czekoladę, gdyż mają one przecież tyle samo kalorii. Nie pamiętają, że nasze ciało potrzebuje nie tylko węglowodanów, takich jak słodycze czy chleb, ale

przede wszystkim witamin i składników mineralnych, z których wiele jest w warzywach czy rybie, ale rzadko w słodyczach.
Lepiej nie jeść za dużo, ale zdrowe posiłki. Zdrowe jedzenie dodaje ci energii, poprawia funkcjonowanie organizmu i wzmacnia nasz system odpornościowy. Taka dieta zawiera witaminy i składniki mineralne, takie jak żelazo, cynk czy wapń.
Główną rolą żelaza jest transport tlenu z płuc do innych części ciała. Jest ono również istotne dla naszego układu odpornościowego.
Możemy je znaleźć m.in. w zbożu, wołowinie, kurczaku, rodzynkach i zielonych warzywach.
Wapń jest głównym składnikiem kości i zębów. To oznacza, że potrzebujemy go bardziej niż jakiegokolwiek innego składnika mineralnego. Można go znaleźć w mleku, jajach, zielonych warzywach, szczególnie takich jak na przykład szpinak.
Cynk wpływa na wiele funkcji organizmu. Niedobór cynku jest często spotykany wśród palaczy i alkoholików. Wśród doskonałych źródeł cynku znajdują się migdały, kurczak, ryż. A poza tym musimy pamiętać, że potrzebujemy witamin. Najważniejszymi ich źródłami są owoce i warzywa.

Test 2

Jedzenie wegetariańskie

Ludzie zostają wegetarianami z różnych powodów: zdrowotnych, ekologicznych czy etycznych. Większość diet wegetariańskich nie dopuszcza produktów zwierzęcych. Wegetarianie nie jedzą mięsa zwierząt, drobiu czy ryb. Dieta wegańska zawiera jedynie produkty roślinne: owoce, warzywa, fasolę i groch, ziarna, nasiona, orzechy. Laktoweganie jedzą także nabiał, taki jak ser i mleko.
Diety wegetariańskie zwykle są uboższe w tłuszcz i cholesterol niż inne diety. Są za to bogate w węglowodany i składniki mineralne. Taka kombinacja składników odżywczych chroni przed wieloma chorobami: przed nadciśnieniem, cukrzycą, pewnymi odmianami raka, otyłością. Posiłki wegetariańskie są nie tylko smaczne i zdrowe, ale również łatwe do przygotowania. Spróbujcie ich sami!

Dialog 2

M: Ja regularnie pływam, mama chodzi do klubu fitness, a ty nie uprawiasz żadnego sportu. Dlaczego?
F: Nie mam czasu. Poza tym jeżdżę przecież z tobą rowerem, prawda?
M: Ale tak rzadko!
F: No tak, właściwie to się zgadza. Ale mam tyle pracy. Po prostu brakuje mi czasu na sport.
M: Każdy tak mówi. Ty siedzisz cały dzień przed komputerem. Powinieneś zacząć biegać. Jeśli będziesz uprawiać jogging regularnie, będziesz mieć lepszą sylwetkę i na pewno dobrze ci to zrobi.
F: Daj mi spokój! Przecież mam dobrą sylwetkę i nie mam żadnych problemów ze zdrowiem.

M: Ale spędzasz zbyt wiele czasu, siedząc i pracując. Utyjesz, a mama jest coraz zgrabniejsza i wygląda coraz młodziej. Jestem pewien, że chciałaby, żebyś uprawiał jakiś sport.
F: Jeżdżę rowerem.
M: Tylko latem. Co z innymi porami roku? Mamy jesień, a to znaczy, że przez najbliższe sześć miesięcy nie będziesz miał żadnego ruchu.
F: No tak, to prawda.
M: Widzisz? Znalazłem już sport dla ciebie. To jest tenis! Latem możesz go uprawiać pod gołym niebem, a zimą na sali. Poza tym tata Filipa gra regularnie w tenisa, mógłbyś grać z nim.
F: Nie wiem... Już dawno nie grałem.

Tekst 3

Doping w sporcie

Ogólną ideą sportu jest utrzymywanie zdrowia i sprawności. Mówi się, że tajemnicą sukcesu w sporcie nie jest jedynie trening, ale także stosowanie odpowiedniej diety. Czy to wystarczy, żeby być mistrzem? Intensywny trening nie jest dobrym pomysłem. To nie jest bezpieczne. Niektórzy sportowcy biorą oprócz tego środki chemiczne i hormony wzrostu, aby osiągać coraz lepsze efekty. Ale wpływają one na efektywność treningu i mogą poprawiać ich rezultaty. Mogą na przykład powodować zmniejszenie zmęczenia organizmu. Są również leki, które eliminują ból, aby można było uczestniczyć w konkursie pomimo zranienia czy choroby. Anaboliki zwiększają rozmiar i masę mięśni. Jednak, oczywiście, istnieje ryzyko, kiedy bierze się takie środki. Skutki uboczne spowodowane substancjami opisanymi powyżej to na przykład zwiększone ciśnienie krwi, agresja, niepokój, przyspieszone bicie serca, omdlenia, śpiączki, zniszczenia nerek. Anaboliki powodują u kobiet rozwój cech męskich, włącznie z owłosieniem twarzy, a u mężczyzn: uszkodzenie nerek, rozwój piersi, przedwczesne łysienie.
Ludzkie hormony wzrostu zastępują inne zabronione substancje, ponieważ jest znacznie trudniej je wykryć za pomocą testów. W Atenach, podczas ostatnich Igrzysk Olimpijskich, była badana rekordowa liczba sportowców, a jest bardzo trudno wykryć ludzkie hormony wzrostu i peptydy (jak erytropoetyna). Jednakże obecnie próbki są zamrożone, więc będą mogły być analizowane później.
Pojawia się jedno pytanie: dlaczego sportowcy ryzykują wszystko, łamiąc reguły, dlaczego inwestują tak wiele w zabronione substancje? Czy bicie rekordów jest warte utraty reputacji, utraty zdrowia czy nawet życia? Myślę, że w nowoczesnym społeczeństwie istnieje trend, aby być coraz lepszym, aby osiągać tak wiele, jak to tylko możliwe i zostawić całą resztę w tyle. Nie można zmienić sytuacji w sporcie, kiedy jest tu tak wiele interesów i pieniędzy. Zbyt wiele można zyskać, więc dla wielu ludzi jest to warte ryzyka.

Dialog 3

M: Tato, źle się czuję. Nie pójdę dziś na basen.
F: Co się dzieje?
M: Boli mnie głowa i strasznie swędzą mnie ręce. Widzisz te czerwone plamki na mojej skórze?
F: To nie wygląda dobrze.
M: Czy jestem chory?
F: Myślę, że nie. Myślę, że jesteś na coś uczulony. Czy jadłeś w szkole coś innego niż zwykle?
M: Nie, nic specjalnego. Kupiłem te same rzeczy, co zwykle.
F: Więc spytamy mamę, czy przypadkiem nie używa nowego środka piorącego. Możesz być uczulony na jakieś związki chemiczne.
M: Co powinienem teraz zrobić?
F: Dlaczego nie weźmiesz tej maści i nie posmarujesz tych plamek. Jeśli nie znikną w ciągu dwóch dni, powinieneś pójść do lekarza.
M: Mam nadzieję, że szybko się ich pozbędę. W przyszłym tygodniu mam zawody w pływaniu.

Tekst 4

Chemiczne jedzenie

Dodatki do produktów żywnościowych to naturalne lub chemiczne substancje stosowane w produkcji żywności lub jej magazynowaniu, aby utrzymać ją w lepszym stanie. Spełniają one wiele funkcji: chronią przed zepsuciem jedzenia, przed bakteriami, grzybami czy procesami chemicznymi, utrzymują wartość odżywczą produktów, wzmacniają lub modyfikują smak i aromat, nadają bardziej pożądany, apetyczny kolor.
Środki konserwujące jedzenie pozwalają na transportowanie żywności statkami na całym świecie. W Polsce możemy kupować cytryny, pomarańcze i orzechy kokosowe. Jest również powszechnym import jabłek czy marchwi zza granicy do naszego kraju. Na rynku jest mnóstwo świeżych i pięknych warzyw i owoców. Ale klienci często nie są z nich zadowoleni. Wyglądają zbyt doskonale, ale zawierają substancje chemiczne, które mogą być niebezpieczne dla zdrowia człowieka. Oczywiście, można kupić świeże produkty uprawiane w najbliższej okolicy, ale są one mniej dostępne niż te wzbogacone substancjami chemicznymi. W supermarkecie można znaleźć naturalne warzywa uprawiane w Polsce w małych gospodarstwach. Są one zbyt drogie. Sposobem na uniknięcie chemicznych dodatków w naszej żywności jest jedzenie produkcji sezonowej, obieranie warzyw i owoców i mycie ich w bieżącej wodzie. Nie unikniesz chemikaliów w żywności, ale to zawsze chroni przed nimi.

ROZDZIAŁ IV PROBLEMY OSOBISTE I SPOŁECZNE

Dialog 1

F: Hej, kolego, co się dzieje? Dlaczego siedzisz tu całkiem sam, patrząc cały czas przez okno?

M: Nienawidzę jesieni, a listopad jest najgorszym miesiącem w ciągu całego roku. Jest tak zimno i pochmurno. Nie widać nawet najmniejszego promienia słońca. Mam wrażenie, że wszyscy są w depresji, nikt nie chce z nikim rozmawiać.

F: Rzeczywiście, to prawda. Jest chłodno i pochmurno, ale to całkiem normalne o tej porze roku. Wiesz, że za kilka miesięcy dni będą coraz dłuższe. Będzie cieplej i nie będziesz musiał siedzieć w domu całymi dniami.

M: Najgorszą porą dnia jest ranek. Mam wrażenie, jakbym wstawał z łóżka w środku nocy. I nie chodzi tylko o to, że nie mam ochoty iść do szkoły i uczyć się. Nie mam ochoty również na pływanie czy telewizję.

F: Może powinieneś zimą hibernować, jak niedźwiedzie?

M: To nie jest zabawne, tato. Ja mam depresję, a ty się ze mnie śmiejesz.

F: Synu, jestem pewien, że nie cierpisz na depresję. Ty w ogóle nie masz pojęcia, jaką ciężką i trudną do wyleczenia chorobą jest depresja. Masz po prostu zły humor z powodu tej ponurej pogody. To wszystko. I może nudzisz się trochę, bo Filip pojechał do Francji, ale to nie jest depresja. Nie przesadzaj. Moim zdaniem, potrzebujesz po prostu więcej ruchu.

M: Ale powiedziałem ci, nie mam ochoty iść na basen.

F: Więc chodźmy gdzieś indziej. Niedaleko od nas jest nowe sztuczne lodowisko. Poza tym słyszałem, że jarmark świąteczny jest już otwarty. Może znajdziesz tam jakieś świąteczne prezenty?

F: Nie wiedziałem o jarmarku! Chodźmy tam!

Tekst 1

Stres

Stres wydaje się być wszechobecny w nowoczesnym społeczeństwie i jest nieuniknioną konsekwencją życia. Bez stresu nie moglibyśmy nic osiągnąć. Stres zmusza nas do tego, aby czynić większe wysiłki w celu zaspokojenia naszych potrzeb. Niemniej, ciągły stres może być szkodliwy dla zdrowia. Czyni nas bardziej podatnymi na choroby, osłabiając naszą odporność. Stres działa przez cały czas, przyspiesza rytm serca i podnosi ciśnienie krwi. W dzisiejszych czasach ludzie cierpią z powodu stresu, dotyczy to także dzieci. Istnieje silny nacisk na młodych ludzi, aby byli najlepsi w swojej dziedzinie i taki wyścig szczurów zaczyna się już w szkole podstawowej. Życie staje się coraz bardziej konkursem. Musimy pamiętać, że istnieją ograniczenia w ludzkim organizmie. Po długim okresie stałego stresu ludzie zaczynają czuć się wyczerpani, słabi, niezdolni do jakiegokolwiek efektywnego wysiłku.

Tekst 2

Zaburzenia w jedzeniu

Prawie nikt nie uważa, że wygląda doskonale. Ludzie, w szczególności kobiety, zwykle postrzegają swój wygląd jako gorszy niż w rzeczywistości. W reklamach i magazynach bycie szczupłym oznacza bycie atrakcyjnym, fajnym, zdrowym i po prostu popularnym w twojej grupie rówieśniczej. Jeśli jesteś gruby, wydajesz się być leniwy, nudny i brzydki. Możesz mieć trudności ze znalezieniem ubrań w odpowiednim rozmiarze. Możesz nawet być dyskryminowany w trakcie poszukiwania pracy. Ludzie z silną obawą utycia często cierpią na anoreksję. Zwykle dotyka to młode dziewczyny. Statystycznie 10% studentek cierpi na anoreksję. Jest to poważne zaniechanie jedzenia, jednak ludzie z tą chorobą są bardzo zainteresowani jedzeniem. Ale odmawiają jedzenia. Uczestniczą w ego przygotowywaniu, sprawia im przyjemność robienie zakupów, wąchanie i dotykanie jedzenia. Przerażający strach przed utyciem trwa nawet przy ekstremalnej chudości. Anoreksja prowadzi do śmierci, jeśli nie jest leczona. Musi być leczona przez specjalistów, ponieważ jej korzenie znajdują się w zaburzeniach psychologicznych.

Dialog 2

M: Mamy nowego ucznia w klasie. Pochodzi z Edynburga i mieszka tu od miesiąca.
F: Jak się nazywa?
M: Ma na imię Peter. Wiesz, jest inny niż my wszyscy.
F: Jak to inny?
M: Nie może chodzić. Ma wózek inwalidzki.
F: Czy to przez wypadek?
M: Tak, to było ostatniego lata. Jechał rowerem i kierowca chciał go wyprzedzić, ale był pijany. Peter nic nie pamięta. Bardzo długo leżał w szpitalu. Miał uszkodzenie kręgosłupa i dlatego jego nogi są sparaliżowane. Może nie będzie już nigdy mógł chodzić.
F: Może jeszcze nie jest po wszystkim. Może jego ciało potrzebuje więcej czasu, aby przezwyciężyć skutki wypadku.
M: Czy naprawdę w to wierzysz?
F: Tego nie można nigdy wiedzieć. Trzeba wierzyć, że jest możliwe, iż będzie znowu całkiem zdrowy, w przeciwnym razie jego stan może prowadzić do depresji. Musisz mu pomóc prowadzić normalne życie jak każdy inny nastolatek. Musi być przekonany, że to nie jest koniec świata.
M: Masz rację. On jest bardzo miły i inteligentny. Już z nim długo rozmawiałem. Możemy robić wiele rzeczy razem, pomimo jego kalectwa.
F: Jasne, możliwe, że nawet potrafi pływać, wielu inwalidów trenuje pływanie. Spytaj go o to!

Dialog 3

M: Tato, co to znaczy analfabeta?
F: Analfabeta? To jest człowiek, który nie potrafi czytać i pisać.
M: Nie może nawet napisać swojego własnego imienia?
F: Tak, to jest tak zwany prymarny analfabetyzm. Nie ma już wielu analfabetów w nowoczesnym społeczeństwie. Ale musisz wiedzieć, że istnieje duży problem wtórnego analfabetyzmu.
M: Co to znaczy?
F: To oznacza ludzi, którzy prawie nie potrafią czytać i pisać, mimo że chodzili do szkoły. Nie potrafią używać umiejętności czytania, pisania, mówienia w codziennych sytuacjach. Tacy ludzie na przykład nie potrafią używać pisemnych instrukcji, nie rozumieją tekstów w gazetach, a nawet nie potrafią napisać listu czy e-maila do krewnych.
M: Jak to możliwe? Czy to jakieś schorzenie?
F: Nie, to nie jest schorzenie. Oczywiście, istnieją schorzenia, które wpływają na umiejętność pisania i czytania, ale większość funkcjonalnych analfabetów jest zupełnie zdrowa.
M: Więc gdzie leży przyczyna?
F: Jest to spowodowane częściowo edukacją, ale także środowiskiem rodzinnym. Często rodzice słabo zachęcają dzieci, aby rozwijały swoje językowe umiejętności, ponieważ sami ich nie posiadają. Z drugiej strony, w grupach szkolnych jest zbyt wielu uczniów i nauczyciele nie mają wystarczająco dużo czasu, aby się skupić na każdym z nich. Niektóre dzieci potrzebują więcej uwagi, aby opanować wszystkie umiejętności, których uczy szkoła i to powinno być zrobione w domu przez ich rodziców.
M: Ale rodzice też nie mają tyle czasu.
F: Dokładnie, ale pamiętasz, kiedy byłeś mały, ja i mama zawsze pomagaliśmy ci, kiedy nie mogłeś sobie poradzić z zadaniem domowym. Dzieci są znacznie ważniejsze niż praca, pieniądze czy telewizja.

Tekst 3

Nałogi

Nałóg to nieprzerwany stan brania narkotyków, picia alkoholu czy palenia papierosów, ale odnosi się także do jedzenia, robienia zakupów czy telewizji. Wpływa na fizyczne i psychiczne zdrowie jednostek i ich rodzin. Głównym problemem w przypadku nałogów jest fakt, że człowiek prawie nie kontroluje swoich zachowań. Jego nastrój zależy od zażycia narkotyków bądź alkoholu czy nikotyny, zaczyna czuć niepokój, kiedy nie ma dostępu do substancji, od których jest uzależniony.

Palenie papierosów

Palenie papierosów jest szeroko akceptowane w społeczeństwie, mimo że jest uważane za bardzo szkodliwe dla zdrowia. Podobno w dymie papierosowym można znaleźć 4000 substancji chemicznych, na przykład amoniak, aceton, nikotynę, cyjanek.
Skutki nałogu: osłabienie krążenia, podwyższenie ciśnienia krwi, powoduje zniszczenie układu oddechowego, nowotwory w różnych częściach ciała, a szczególnie nowotwory płuc, gardła, żołądka.
Powody: nacisk ze strony grupy rówieśniczej, naśladowanie zachowań dorosłych, widoczny znak bycia „dojrzałym". Również w świecie rozrywki palenie przedstawia się często jako atrakcyjne, pokazuje, że jesteś niezależny albo nawet cudowny. Poza tym nikotyna wydaje się relaksować i pomagać ludziom skoncentrować się.

Alkohol

Alkoholizm jest uzależnieniem od etanolu, który stanowi czynnik wpływający na psychikę, niszczący centralny układ nerwowy. Uważa się, że jest to najczęściej nadużywana substancja, która może być zakupiona i spożywana jedynie po określonym wieku. Większość ludzi, którzy piją alkohol, nie nadużywa go. Często pije się go w sytuacjach towarzyskich. Jednak, kiedy dochodzi do uzależnienia, jest to bardzo trudne do leczenia. Jest niemalże niemożliwe, żeby uzależniony czy uzależniona poradzili sobie sami z tym problemem. Potrzebują oni specjalnej terapii. Istnieje pewna bardzo znana grupa terapeutyczna, zwana Anonimowi Alkoholicy, gdzie ludzie uzależnieni od alkoholu spotykają się z terapeutą i rozmawiają o swoich problemach, dając wsparcie grupie i również otrzymują je od niej. Skutki alkoholizmu są szkodliwe dla jednostki i dla społeczeństwa. Powoduje on uszkodzenia wątroby i układu nerwowego. Szkodzi rozwojowi ciąży. I poza tym alkohol przyczynia się do niezliczonej liczby wypadków drogowych. Ludzie wierzą, że alkohol pomaga przezwyciężyć stres, utrzymuje też w dobrym nastroju, sprawia, że ludzie są bardziej towarzyscy i bardziej atrakcyjni w towarzystwie. Ale na dłuższą metę osłabia on czynności poznawcze, wzmaga uczucie niepokoju oraz irytację i agresywne zachowania.

Narkotyki

Uzależnienie od narkotyków uważane jest za najbardziej niebezpieczne z wszystkich uzależnień. Potrzeba tych substancji staje się coraz silniejsza i wydaje się niemożliwa do przezwyciężenia. Niektóre efekty zażywania narkotyków to początkowa euforia czy narastające poczucie dobrego samopoczucia. Jednak po krótkim czasie to uczucie nie wystarcza. Człowiek potrzebuje coraz większych dawek narkotyku, inaczej staje się zaniepokojony, popada w depresję, nie może spać, zaczyna wymiotować tak długo, aż nie dostanie następnego zastrzyku. Ludzie często zaczynają zażywać narkotyki, kiedy czują się samotni, nie mogą znaleźć zrozumienia w swoich rodzinach, nie widzą celu w swoim życiu, chcą uciec od prawdziwego życia i jego problemów, szukają zabawy czy silnych emocji.

ROZDZIAŁ V OCHRONA ŚRODOWISKA

Tekst 1

Segregacja śmieci

Każdego dnia biura, szkoły, gospodarstwa domowe produkują ogromne ilości śmieci. Statystycznie w polskich miastach jeden mieszkaniec produkuje 400 kilogramów śmieci na rok. Ponad 90% wszystkich naszych odpadów jest wyrzucane na wysypiska śmieci. Większość z nich prawdopodobnie nadaje się do ponownego wykorzystania. Segregacja odpadów jest lepszym sposobem na pozbycie się tej ogromnej góry śmieci. Powinniśmy być świadomi, że jest wiele możliwości na ponowne użycie rzeczy, które wydają się być bezużytecznymi śmieciami. Ważnym jest, aby rozejrzeć się wokół siebie, swojego domu lub biura i zdać sobie sprawę, jak wiele z tego może być jeszcze wykorzystane. W wielu dzielnicach znajdują się kolorowe kontenery na odpady i te kolory pomagają oddzielać od siebie różne rodzaje śmieci. Niebieskie są na papier i karton, ale należy pamiętać, aby nie wrzucać tam papieru czy kartonu zanieczyszczonego jedzeniem (na przykład pudełka po pizzy) ani też papierowych talerzy. Żółte kontenery są przeznaczone na metale i plastik, plastikowe butelki i pudełka, puszki, kapsle, metale kolorowe. W białych pojemnikach powinno być składowane białe szkło, a w zielonych – szkło kolorowe. Możesz kłaść tam butelki i słoiki, ale nie wolno składować w nich żarówek czy luster bądź porcelany, okularów, szyb samochodowych.
Ważne jest, aby oddzielać materię organiczną od innych stałych odpadów. Wszystkie resztki i odpadki kuchenne mogą być wykorzystane w ogrodzie, a bakterie będą przekształcać je w bogaty kompost, który jest idealny do uprawy roślin.

Tekst 2

Spaliny

Nasze morza i oceany są zanieczyszczane na wiele sposobów przez różnorakie toksyny. Ropa i produkty ropopochodne z tankowców należą do tych najbardziej powszechnych substancji zanieczyszczających w środowisku morskim. Ale nie są one jedynym źródłem zanieczyszczeń. Musimy pamiętać, że spaliny samochodowe zawierają ropę, która kumuluje się w powietrzu. Inaczej jest ona transportowana do morza przez wiatr, osiada na powierzchni wody, tworząc warstwę ropy. Warstwa ta osłabia wymianę powietrza i zaopatrzenie w tlen. W konsekwencji plankton, który jest pożywieniem dla ryb, zaczyna umierać.
Istnieją inne niebezpieczne substancje w spalinach samochodowych, które powodują nie tylko szkody dla środowiska, ale także wiele chorób, np. nowotwór. Te toksyny dostają się do organizmu ludzi, którzy jedzą morskie ryby.

Tekst 3

Hałas

Za czynniki zanieczyszczające środowisko naturalne powszechnie są uznawane spaliny, śmieci, ścieki, ale tak naprawdę jest jeszcze jeden, z którego nie zdajemy sobie sprawy, i jest to hałas. W niektórych dużych miastach nie ma cichych miejsc. Hałas jest właściwie wszędzie. Tym, który jest odbierany jako najbardziej nieproszony, jest hałas uliczny. Jednak musimy pamiętać, że samochody i samoloty nie są jedynymi źródłami hałasu. W każdym sklepie, supermarkecie, restauracji, kawiarni słychać muzykę. Na przedmieściach ludzie pielęgnują swoje trawniki, używając kosiarek. Wielu z nich słucha jednocześnie głośnej muzyki.

Mówi się, że współczesna muzyka ma negatywny wpływ ma zmysł słuchu u ludzi. Hard rock, techno itd. nie mogą być grane cicho, jak na przykład jazz. Muzyka grana w dyskotekach i pubach często jest tak głośna, że prawie nie można rozmawiać. Wyobraź sobie, jak niszczysz swoje uszy podczas słuchania tak głośnej muzyki cały czas. Według ostatnich badań większość nastolatków słuchających współczesnej muzyki ma gorszy słuch niż ludzie w podeszłym wieku.

Hałas wpływa na nasz system nerwowy. Może zmienić rytm naszego pulsu i częstotliwość oddychania. Hałas zwiększa ryzyko zawału serca i może doprowadzić do nadciśnienia.

Tekst 4

Katastrofy naturalne

Niemalże codziennie jesteśmy informowani przez media o katastrofach naturalnych, które zdarzają się na całym świecie. Powodzie, pożary, trzęsienia ziemi, erupcje wulkanów pojawiają się w różnych częściach świata. Katastrofy te zabijają mnóstwo ludzi i powodują wiele strat trudnych do naprawienia, przede wszystkim dlatego, że przydarzają się one w biednych, rozwijających się krajach. Przyczyny tych zjawisk są zarówno naturalne, jak i spowodowane przez człowieka. Wpływ człowieka jest wynikiem gwałtu na przyrodzie i jej prawach. Dla świata biznesu i przemysłu zysk jest ważniejszy niż ochrona środowiska. Tak jest od wielu lat i tak naprawdę nie ma w tym nic dziwnego.

Polska nie jest bardzo narażona na katastrofy naturalne. W naszym kraju nie ma erupcji wulkanów ani też trzęsień ziemi. Czasami, w trakcie gorącego lata, zdarzają się wybuchy pożarów. Są one bardzo trudne do opanowania, szczególnie wtedy, gdy nie ma szansy na deszcz. Suche drzewa palą się niesłychanie szybko, a pożary rozprzestrzeniają się na ogromne obszary.

Powodzie są również bardzo prawdopodobne w Polsce, szczególnie w lipcu, kiedy występują zwykle duże opady deszczu. Kilka lat temu w Polsce i w Czechach miała miejsce prawdziwa katastrofa. Gwałtowne powodzie ogarnęły południowo-zachodnie obszary Polski. Wielu ludzi zginęło i straciło swoje mienie. Były również ofiary

w Czechach i na Słowacji. Powodzie, które spowodowały odcięcie energii elektrycznej i zrujnowały uprawy, były najgorsze od wielu lat. Pokazały one, jak bezradni jesteśmy, stojąc twarzą w twarz z katastrofą naturalną.

Tekst 5

Katastrofa klimatyczna

Zwiększa się koncentracja dwutlenku węgla w atmosferze ziemskiej. Jest to wynikiem gwałtownego wzrostu produkcji przemysłowej i może prowadzić do klimatycznej katastrofy. Istnieje kilka podstawowych powodów tej sytuacji: wzrastająca koncentracja dwutlenku węgla w atmosferze jest głównie wynikiem używania paliw kopalnych, takich jak węgiel, ropa czy gaz. Były one pierwotnie złożone z roślin i gromadziły się pod powierzchnią ziemi. Cały czas zawierają dwutlenek węgla uzyskany przez rośliny w procesie fotosyntezy. Ten związek jest uwalniany do atmosfery w procesie spalania. Jedną z warstw atmosfery jest warstwa ozonowa. Pełni ona korzystną rolę, absorbując większość szkodliwego biologicznie promieniowania ultrafioletowego (zwanego UV-B). Pozwala jedynie małej jego ilości dotrzeć do powierzchni ziemi. Jednakże, po wielu latach warstwa ozonowa została zniszczona przez takie gazy, jak fluor, chlor, dwutlenek węgla, szczególnie nad biegunem północnym. Pozwala to większej ilości promieniowania UV dotrzeć do powierzchni Ziemi. Zbyt duża ilość promieniowania ultrafioletowego może źle wpływać na zdrowie, powodując raka skóry lub uszkodzenia wzroku. Niemniej jednak katastrofie cały czas można zapobiec. Sposobem na polepszenie sytuacji jest zmniejszenie zużycia tradycyjnych źródeł energii w gospodarstwach domowych i w przemyśle. Ale to może zadziałać jedynie, jeśli kraje rozwinięte mają wolę zaprzestania zanieczyszczania środowiska, wycofają szkodliwe chemikalia i wezmą odpowiedzialność za obecny stan środowiska naturalnego.
Głównym pomysłem jest zastąpienie konwencjonalnej energii alternatywną, jak na przykład biomasa, wiatr, słońce, wszystkie, które są odnawialne.

Tekst 6

Efekt cieplarniany

Cieplarnia jest to szklany budynek, w którym uprawia się rośliny, które muszą być chronione przed zimnem i złą pogodą. Cieplarnie działają poprzez wyłapywanie ciepła słonecznego. Szklane panele pozwalają mu wejść, ale w tym samym momencie zatrzymują je. Atmosfera działa podobnie. Kiedy światło słoneczne dociera do powierzchni Ziemi, część ucieka z powrotem do atmosfery, jednak „gazy cieplarniane", takie jak dwutlenek węgla, tlenek azotu, metan, zapobiegają ucieczce całego promieniowania. Gazy te łapią ciepło i energię. Dlatego też temperatura na Ziemi pozostaje wysoka. Efekt cieplarniany jest zjawiskiem naturalnym i może pozwalać na utrzymanie życia na Ziemi, ale jeśli w atmosferze jest zbyt wiele gazów cieplarnianych, zatrzymują one

zbyt wiele ciepła i sprawiają, że na Ziemi jest cieplej. Jest to nazywane globalnym ociepleniem i, w przeciwieństwie do efektu cieplarnianego, nie jest naturalne. Źródłem dużej ilości gazów cieplarnianych jest spalanie paliw kopalnych w celu uzyskania energii i w transporcie. Wraz ze wzrostem temperatury, lodowce zaczynają topnieć, zwiększając ilość wody w oceanach. Wynikiem tego jest podnoszący się poziom wody. Istnieje obawa, że mogłoby to doprowadzić do zatapiania wybrzeży. Poza tym, pewne gatunki roślin rosną w konkretnych temperaturach, które są dla nich optymalne, a gdy temperatura wzrasta, zboża w wielu regionach mogą być zniszczone.
My też możemy coś zrobić, aby zapobiec ujemnym skutkom efektu cieplarnianego. Łatwym sposobem, aby zredukować emisję gazów cieplarnianych jest chodzenie pieszo lub jazda rowerem tak często jak to możliwe, zamiast jeżdżenia samochodem, nieużywanie klimatyzacji, dopóki nie jest naprawdę gorąco, nieotwieranie okien zimą, kiedy ogrzewanie jest włączone.

ROZDZIAŁ VI KOBIETY I MĘŻCZYŹNI

Dialog 1

F: Co to jest?
M: Kartka walentynkowa.
F: Jest piękna. Sam ją zrobiłeś?
M: Nie, dostałem ją.
F: Super! Masz ukochaną? Czy ty też wysłałeś kartkę swojej walentynce?
M: Nie! Ta kartka jest anonimowa. Nie mam pojęcia, kto ją wysłał. Poza tym, nie lubię tego zwyczaju. Wszystkie te kiczowate, czerwone serca przebite strzałą i te wiadomości „Będziesz moją Walentynką?". To głupie i bezwartościowe.
F: Może masz rację. Teraz wszystko jest takie skomercjalizowane, nawet miłość.
M: Jaka jest tradycja tego święta?
F: Nie jestem pewien, ale, o ile dobrze wiem, jego korzenie sięgają starożytnego Rzymu. W połowie lutego było tam święto młodych zakochanych. Wyznawali sobie wtedy miłość i na końcu wszyscy tańczyli, śpiewali oraz jedli i pili. Po prostu dobrze się bawili.
M: Czyli z tego powodu dzieje się to zawsze 14 lutego?
F: Nie jest to jedyna przyczyna. Mówi się, że tego dnia ptaki zaczynają łączyć się w pary.
M: A ty? Wysłałeś mamie walentynkę?
F: Nie, jestem już za stary na takie rzeczy. Ale podarowałem jej kwiaty. To zawsze sprawia jej radość.

Dialog 2

M: Dla kogo kupiłeś ten wspaniały bukiet kwiatów?
F: Dla mamy. Dzisiaj jest rocznica naszego ślubu.
M: Ale to są tulipany. Czy to nie powinny być raczej róże? Słyszałem, że tylko czerwone róże są dla kobiet dostatecznie romantyczne.
F: To jest tylko stereotyp. Nie wszyscy lubią róże. Znam mamę i wierz mi, że woli tulipany niż róże. Chcę jej podarować kwiaty, które najbardziej lubi, a nie te, które są uważane za romantyczne.
M: W porządku. Ale wydaje mi się, że ogólnie nie jesteś zbyt romantyczny, czyż nie?
F: Nie wiesz o mnie zbyt wiele, nieprawdaż? Opowiem ci o dniu naszych zaręczyn. Byłem u twojej mamy w domu i czekałem na jej powrót z uczelni. Kiedy otworzyła drzwi, w domu były setki świec. Prawie godzinę trwało zapalenie ich wszystkich. Ale było warto. Ona była tego warta. Dałem jej duży bukiet tulipanów i zapytałem ją, czy za mnie wyjdzie. Odpowiedziała „tak". Dzień, w którym poprosiłem ją o rękę, był najszczęśliwszym dniem w moim życiu.
M: Może była zszokowana?
F: Wyglądała na trochę zaszokowaną, ale później powiedziała, że nie była.
M: Czy to było jedyne romantyczne wydarzenie w twoim życiu?
F: Oczywiście, że nie. Na przykład piknik w lesie, kolacja we francuskiej restauracji. Wiele razy gotowałem dla niej sam w domu.

Tekst 1

Jaki powinien być mężczyzna marzeń?

Oto pytanie, jakie nasi dziennikarze postawili setce kobiet. Poniżej przedstawiono wyniki ich dochodzenia.

1. Na szczycie listy – numer jeden – wierny i szczery – powinien naprawdę mnie kochać.
2. Po drugie – romantyczny – powinien przynajmniej od czasu do czasu pokazać mi, że jestem dla niego ważna.
3. Chciałabym, żeby był czuły i delikatny – nie w typie macho.
4. Zabawny, powinien mieć poczucie humoru – musi wiedzieć, jak mnie rozśmieszyć, kiedy jestem smutna.
5. Uważam, że powinien być szarmancki i traktować mnie jak damę.
6. Spontaniczny, sądzę, że chcę być przez niego zadziwiana.
7. I oczywiście, chciałabym, aby był inteligentny i wykształcony (to jest numer siedem), i chciałabym mieć wiele tematów, na które moglibyśmy rozmawiać.
8. Chciałabym, żeby kochał dzieci – powinien kochać dzieci i troszczyć się o nie.
9. I oczywiście numer dziewięć – powinien być sprytny i obrotny.
10. Musi potrafić i lubić gotować.

Jaka powinna być kobieta marzeń?

To pytanie nasi dziennikarze postawili 100 mężczyznom. Poniżej przedstawiono wyniki ich badań.

1. Powinna być wierna, nie powinna mnie oszukiwać.
2. Piękna – musi dobrze wyglądać.
3. Pewna siebie – musi wiedzieć, ile jest warta.
4. Delikatna – żaden typ femme fatale.
5. Zabawna i z poczuciem humoru – powinna często się śmiać.
6. Bardzo inteligentna – musi być dobrą partnerką do rozmów ze mną.
7. Wyrozumiała – powinna potrafić przebaczać.
8. Nigdy zazdrosna, no i nie histeryczna.
9. Namiętna.
10. Cierpliwa.

Dialog 3

M: Tato, kiedy poznałeś mamę?

F: Kiedy poznałem mamę? W szkole. Byliśmy w tej samej klasie. Zawsze wiedziałem, że była miła i ładna, ale na początku byliśmy tylko przyjaciółmi. Traktowałem ją w taki sposób, jak wszystkie inne dziewczyny w klasie. Byliśmy prawdziwymi kumplami i nie myślałem o niej jakoś specjalnie. W ostatniej klasie zauważyłem, że jest bardzo piękna i w końcu zrozumiałem, że nie była dla mnie jedynie przyjaciółką. I zakochałem się.

M: A więc na początku była między tobą i mamą tylko przyjaźń?

F: Dokładnie. I to był dobry początek. Poznaliśmy się naprawdę dobrze przez ten czas. Miłość jest wielkim skarbem, ale bez przyjaźni nie może długo trwać.

M: Co oznacza miłość?

F: Miłość? Cóż, to znaczy szczerość, zaufanie i jeszcze wiele innych pozytywnych uczuć.

M: A co oznacza przyjaźń?

F: Właściwie to samo.

M: A więc gdzie tkwi różnica?

F: Kiedy kogoś kochasz, ta osoba jest dla ciebie najważniejsza w twoim życiu. Jest jedyna na całym świecie. Myślisz o niej cały czas, chcesz być z nią zawsze razem. Pragniesz dla niej tylko szczęścia. To staje się dla ciebie ważniejsze niż własne szczęście. A kiedy chodzi o przyjaciół, możesz mieć kilku i wszyscy są dla ciebie mniej więcej jednakowo ważni. Dlaczego mnie o to pytasz? Jesteś może zakochany?

M: Wydawało mi się, że jestem, ale po tym, co powiedziałeś, sądzę, że nie. Pozostanę lepiej przy przyjaźni z nią. Zawsze tylko z jedną osobą! To niemożliwe!

Tekst 2

Listy od czytelników

Oto jeden z listów, jaki otrzymała nasza redakcja po opublikowaniu artykułu Joan Newman „Kariera czy rodzina":

Drogie „Hot LIFE"!
Właśnie przeczytałam wasz artykuł „Kariera czy rodzina" i chciałabym się podzielić z innymi czytelnikami moją opinią na ten temat. Około 20 lat temu kobiety zwykle zostawały w domu i zajmowały się swoimi gospodarstwami domowymi zamiast pracować. Jednak ten czas przeminął wiele lat temu. Kobiety otrzymują lepsze wykształcenie, chcą studiować podnosić swoje kwalifikacje. Chcą pracować zawodowo, spełniać się w swojej pracy. Chcą, aby ich praca przynosiła im satysfakcję i pieniądze. Dla wielu z nich dzieci i rodzina stają się mniej istotne niż kariera. Niektóre kobiety często opóźniają założenie rodziny, ponieważ po prostu nie mają na to czasu. Dlatego nie muszą spędzać wielu godzin, wykonując prace domowe, sprzątając i gotując. Jedzą w barach i restauracjach. Są to ludzie (zwłaszcza kobiety) opisani w Państwa artykule. Musimy jednak pamiętać, że są również inni ludzie, aktywni zawodowo. Oni również spędzają wiele czasu w pracy, ale jednocześnie wychowują dzieci. Bardzo często dzieci w takich rodzinach właściwie są wychowywane przez dziadków lub nianie. Członkowie rodziny nie mają zbyt wielu okazji, aby pobyć ze sobą razem. Nie są szczęśliwi i czasem takie rodziny rozpadają się.
Wiem dokładnie, jak to jest. Byłam właśnie taką matką i żoną. Prawie zapomniałam, że przede wszystkim muszę zapewnić mojemu dziecku miłość i troskę. Na szczęście, zdałam sobie z tego sprawę wystarczająco szybko, aby zapobiec rozpadowi mojej rodziny. Nadal pracuję, ale moja kariera nie jest już dla mnie tak ważna. Wolę spędzać więcej czasu z moją rodziną i jesteśmy teraz dużo szczęśliwsi, niż byliśmy wcześniej.
Sądzę, że powinniście poświęcić więcej uwagi ludziom takim jak ja. Musimy zdać sobie sprawę, że jest znacznie więcej różnych sytuacji niż te dwa modele opisane w waszym artykule (gospodyni domowa i kobieta interesu). Większość kobiet jest taka jak ja – pracująca, ale troszcząca się o swojego męża i dzieci.

Serdeczne pozdrowienia
Claudia Brown

ROZDZIAŁ VII CZAS WOLNY

Dialog 1

M: Tato, czy mamy w domu książkę „Kroniki Narnii"?
F: Tak, jest na górze, w moim pokoju na regale. Chciałbyś ją przeczytać?
M: Muszę. Za dwa tygodnie idziemy do kina, ale najpierw będziemy tę książkę omawiać w szkole.

F: Wspaniale. To jest cudowna historia.
M: Czytałeś to? O co tam chodzi?
F: Właściwie cała historia opowiada o walce między dobrem a złem.
M: Możesz powiedzieć więcej szczegółów?
F: Historia opowiada o czwórce dzieci z Londynu, które są wysłane na wieś, aby schronić się w czasie drugiej wojny światowej. Tam znajdują magiczną szafę. Ta tajemnicza szafa prowadzi do mistycznego kraju, zwanego Narnią, którym rządzi zła wiedźma. Muszą pokonać wiedźmę i aby tego dokonać, mają połączyć siły z Aslanem, wielkim królem Narnii.
M: I udaje im się?
F: W Narnii włada biała wiedźma – jej serce jest z lodu i w kraju jest wiecznie zima. Rządzi za pomocą wilków i potworów. Ale prawdziwym królem Narnii jest lew Aslan. Dzieci chcą razem z nim przezwyciężyć władzę złej wiedźmy i przywrócić baśniowej krainie pokój
M: Udało im się to ostatecznie?
F: Przeczytaj i sam się dowiedz. Już wystarczająco ci opowiedziałem. Myślę, że będzie ci się podobać. Tam jest dużo centaurów – stworzeń, które mają głowę i tors człowieka, ale z ciałem konia i faunów – stworzeń podobnych do ludzi z nogami i kopytami kóz, kręconymi włosami i rogami i gnomów, mieszkających pod powierzchnią ziemi... Uff... Jest ich mnóstwo! Ty przecież lubisz fantastykę, prawda?
M: Tak, ale wiesz, wolę filmy niż książki. Nie zabiera to tyle czasu, co oglądanie filmu.
F: Ale czytając, możesz użyć swojej własnej wyobraźni, zamiast oglądać wizję reżysera.
M: Tak... W każdym razie muszę iść znaleźć tę książkę. Widziałem ją i jest całkiem gruba.

Tekst 1

Muzyka

Muzyka rockowa

Muzyka rockowa rozwinęła się jako zdefiniowany gatunek muzyczny we wczesnych latach pięćdziesiątych. Ojczyzną rock'n'rolla są Stany Zjednoczone ze swoim najważniejszym przedstawicielem – Elvisem Presleyem. On był tym, który tworzył muzykę dla młodzieży. I od tamtego czasu aż do dziś jest nazywany „Królem rock'n'rolla", chociaż dziś ludzie wolą słuchać rocka z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Muzyka rockowa uważana jest za rewolucyjną i rebeliancką. Rockersi noszą często długie włosy, oni noszą czarne skórzane lub dżinsowe ubrania. Są uważani za agresywnych, ale w rzeczywistości nie są tacy. Po prostu lubią słuchać ciężkiej, głośnej muzyki i spotykać się na koncertach, wiele razy pod gołym niebem.

Muzyka techno

Ten rodzaj muzyki rozwinął się w latach dziewięćdziesiątych. Obecnie jest bardzo popularna wśród nastolatków, jest również nazywana muzyką elektroniczną. Interesujące w muzyce techno jest to, że nie jest to jedynie dźwięk i rytm, ale także światło. Techno party nie jest zwykłą dyskoteką. Fani techno noszą specjalne kolorowe i świecące ubrania, które odbijają promienie lamp.

Muzyka pop

Muzyka pop to skrót od „muzyka popularna".Ten rodzaj muzyki adresowany jest to szerokich mas. Nie jest trudna do zrozumienia ani nie wymaga szerokiej wiedzy muzycznej. Takie piosenki są głównie grane w radio i dlatego właśnie są tymi najlepiej znanymi. Harmonia i melodia powinny być przyjemne i raczej łatwe. Rytm też nie jest skomplikowany. Muzyka pop rozwinęła się w latach 50. i 60.

Dialog 2

M: Tato, czy ty jesteś przesądny?
F: Przesądny? Ja? Nie, nie jestem. Nie wierzę w horoskopy.
M: Ale wielu ludzi tak, prawda? Dziś w szkole rozmawialiśmy o astrologii. Podobno gwiazdy mogą wpływać na twoje życie.
F: Nie wierzę w takie rzeczy.
M: Ja też nie. Ale czasami zaczynam wątpić. Może pozycja gwiazd naprawdę wpływa na twój charakter i przeznaczenie?
F: Nie sądzę. Ludzie, którzy czytają horoskopy, zazwyczaj szukają ich potwierdzenia w realnym życiu. Jeśli naprawdę chcesz odnaleźć jakieś konkretne swoje cechy lub coś innego z twojego życia, na pewno je znajdziesz, jeśli będziesz ich szukać.
M: A więc ludźmi, którzy przepowiadają przyszłość, są astrologowie?
F: W moim przekonaniu, nie. Prawdopodobnie jest to po prostu program komputerowy, a nie wróżka. Ale pytałeś mnie o przesądy, nie o horoskopy.
M: Czy to nie to samo?
F: Nie. Przesąd to wiara w rzeczy, które przynoszą szczęście lub szkodzą.
M: Co może przynieść szczęście?
F: Masz szczęście, jeśli na przykład znajdziesz czterolistną koniczynę lub złapiesz spadające liście jesienią albo spotkasz czarnego kota. Nie widziałeś nigdy tych wszystkich czarnych kotów na kartkach z pozdrowieniami?
M: Tak, wiem. A co przynosi nieszczęście?
F. Minięcie kogokolwiek na schodach, przejście pod drabiną, zbicie lustra, upadek obrazu...
M: To niedorzeczne!

Tekst 2

Horoskopy

Koziorożec

Koziorożce są ambitnymi, odpowiedzialnymi, praktycznymi i pracowitymi osobami. Przeważnie są niezależne, uważne i pewne siebie. Osoba urodzona pod znakiem Koziorożca będzie miała tendencję do bycia zorientowanym na cel. Ogólnie są oni bardzo zorganizowani, co pozwala im osiągać cele z minimalnym wysiłkiem. Zawody odpowiednie dla nich to: lekarz, prawnik, księgowy, polityk. Są oni również dobrymi inżynierami i budowniczymi.

Wodnik

Wodniki są zwykle inteligentnymi i logicznie myślącymi ludźmi. Mogą być jednocześnie nieśmiali, cierpliwi i wrażliwi lub entuzjastyczni i żywi. Oba typy są przyjazne i wyrozumiałe, oba bez uprzedzeń, tolerancyjne co do punktu widzenia innych ludzi. Niespodziewanie, chociaż są wspaniałymi przyjaciółmi, miłymi i ciepłymi dla innych, nie szukają zbyt aktywnie nowych relacji, ale zadowalają się swoim własnym towarzystwem i doceniają każdą możliwość bycia samemu. Są oni doskonałymi badaczami i pilotami, mogą działać efektywnie na polu edukacji. Z powodu ich silnego przywiązania do rytmu i poczucia czasu wiele Wodników jest muzykami.

Ryby

Ryby są wrażliwe i mają doskonałą zdolność współczucia. Są spokojne, przyjacielskie, hojne, co sprawia, że są one wspaniałymi kompanami i są instynktowne. Kierują się bardziej instynktem niż intelektem, Ryby są często utalentowane artystycznie i mają wspaniałą wyobraźnię. Jednocześnie są nieobecne duchem i niepraktyczne, a także często mają trudności z podejmowaniem decyzji. Ich empatia sprawia, że są dobre w takich dziedzinach jak działalność charytatywna, medycyna, weterynaria. Ich intuicja i umiejętności duchowe mogą pomóc im w karierze w religii. Niektóre z nich są doskonałymi kucharzami.

Byk

Byk jest kierowany przez Marsa, co sprawia, że jest on typowym wojownikiem. Głównymi cechami reprezentowanymi przez ten znak zodiaku są odwaga, otwartość, aktywność. Wartości, którymi kieruje się ten znak zodiaku, są bardziej intelektualne, nie doceniają oni duchowej strony życia. W życiu zawodowym Byki muszą dowodzić. Rutyna nie jest im pisana. Ich oryginalność, wyobraźnia oraz mentalna i fizyczna energia sprawia, że są doskonałymi dziennikarzami. Ponieważ wolą kierować zespołem oraz pracować na własną rękę, spełniają się w wojsku i w medycynie, zwłaszcza jako chirurdzy.

Baran

Barany są zwykle ciepłe i kochające. Ten znak zodiaku kierowany jest przez uwagę, która oznacza, że Barany niechętnie podejmują ryzyko, ostrożnie zastanawiają się przed podjęciem decyzji. Ale kiedy decyzja jest już podjęta – jest wyryta w skale. Barany są stałe, praktyczne, zdeterminowane i cierpliwe, ale jednocześnie mogą być uważane za materialistyczne i uparte. Chociaż opiekuńcze, mogą stać się skrajnie zazdrosne. Z uwagi na to, że mogą żyć w pewnego rodzaju rutynie, są doskonałymi księgowymi, finansistami, ogrodnikami, rzemieślnikami.

Bliźnięta

Bliźnięta są najbardziej wszechstronnym ze znaków. Są inteligentne i szybko się uczą. Bliźnięta kierują się ciekawością i żądzą wiedzy, ale rzadko głęboko angażują się w konkretne zainteresowania. Ponieważ są optymistami i mają wielki entuzjazm, rutyna jest czymś, czego nie znoszą. Kochają komunikować się i lubią języki. Najlepszym dla nich zawodem jest dziennikarz albo wydawca, pisarz, podróżnik. Lubią przewodzić. Chociaż dobre w podejmowaniu decyzji, nigdy nie można być pewnym, że będzie ona decyzją ostateczną.

Rak

Raki mają mnóstwo cech, co sprawia, że są najtrudniejsze do określenia. Są tradycjonalistami i są opiekuńcze, posiadają silny instynkt macierzyński i ojcowski. Z natury kierują się intuicją, posiadają mnóstwo współczucia i zrozumienia. Często żyją pod wpływem swoich wspomnień, co sprawia, że mogą żyć przeszłością, w świecie wyobraźni i fantazji. Negatywną cechą Raków jest poczucie skrzywdzenia i brak poczucia bezpieczeństwa. Raki często osiągają sukcesy w interesach i w polityce. Wiele z nich pracuje jako marynarze.

Lew

Lwy są pełne życia, dynamiczne i pełne energii. Są kreatywne, ciekawe, chętne do nauki i bardzo głęboko penetrują nowe obszary wiedzy. To sprawia, że czują się dumne ze swoich możliwości i umiejętności. Lwy urodziły się, aby przewodzić i najbardziej efektywne są jako dowódcy. Lwy są optymistami, zawsze oczekującymi najlepszego. Są również ambitne, mogą być także zbyt wrażliwe na krytykę. W związku z ich osobistymi cechami są wydajnymi menadżerami, organizatorami, przywódcami. Ponieważ są kreatywne i lubią dowodzić, wiele z nich można spotkać w teatrze i kinie.

Panna

Panny są ludźmi praktycznymi, posiadającymi logiczny umysł. Uwielbiają porządek, czystość i higienę. Będąc zorientowanymi na umysł, Panny posiadają wspaniałą umiejętność rozwiązywania najbardziej skomplikowanych problemów. Jednakże często omijają ogólny problem, będąc zbyt skoncentrowanymi na szczegółach. Panny są bar-

dziej predestynowane do roli pracownika niż szefa. Z uwagi na zdolności manualne są dobrymi technikami. Ponieważ są bardzo precyzyjne i dokładne, często poświęcają się statystyce, programowaniu, medycynie lub prawu. Panny mają potrzebę kierowania uwagi na problemy zdrowotne, co może prowadzić do hipochondrii.

Waga

Wagi kochają pokój i kochają go za wszelką cenę. To sprawia, że są dobrymi dyplomatami. Nie są zainteresowane robieniem sobie wrogów. Wagi są towarzyskie, mają delikatną i miłą naturę. Są szczęśliwe w sytuacjach towarzyskich i bardzo dobre w relacjach partnerskich. Podążające za swoim symbolem – Wagi – są znane z obiektywizmu. Główne ich cechy to romantyczność, takt, zdolność do współpracy, ale także popadanie w zły humor i niezdolność do podjęcia decyzji. Osiągają sukces jako artyści, pisarze, dekoratorzy, administratorzy, prawnicy.

Skorpion

Skorpiony są nieustępliwe, a ich siła woli jest godna pozazdroszczenia. Zwykle osiągają sukces w tym, co chcą osiągnąć, ponieważ są silnie zmotywowane i zorientowane na cel. Nic nie może być zrobione połowicznie, ani w życiu zawodowym, ani w osobistym. Mogą jednakże zostać łatwo zranione z powodu ich wrażliwości i dumy. Zawody związane z analizą, dochodzeniem, badaniem czy rozwiązywaniem problemów są wyzwaniem dla Skorpiona.

Strzelec

Typowe Strzelce są często idealistami i mają poczucie misji. Są wszechstronne, żądne przygód, pełne życia i energii oraz żywotności. W przyjaźni są lojalne. Można liczyć na Strzelca w każdym momencie. Mają również duże poczucie humoru. Często są dosyć przesądne. Ich chęć podróżowania i badania wszystkiego sprawia, że mogą wykonywać wiele zawodów. Strzelce można znaleźć w zawodach, które pozwolą im spełnić ich pragnienie zobaczenia świata.

Dialog 3

M: Nudzę się.
F: Jak to? Nie masz nic do zrobienia?
M: Nie. Już odrobiłem zadanie domowe, posprzątałem pokój. Na zewnątrz pada, a w telewizji nie ma nic interesującego. Nie mam też ochoty na grę komputerową.
F: Mógłbyś coś poczytać.
M: Nie chcę. Ostatnio czytałem całymi dniami.
F: Nie masz żadnych zainteresowań? Żadnego hobby?
M: Właściwie... nie.
F: Powinieneś jakieś znaleźć. Powiedz mi, czym się interesujesz? Sportem, muzyką, fotografią?

M: Lubię wszystkie te rzeczy, ale teraz nie mogę uprawiać sportu. Leje jak z cebra! Nie mam ochoty na słuchanie muzyki i doskonale wiesz, że nie mam muzycznego słuchu, więc nie mogę grać na instrumentach ani śpiewać. Poza tym nigdy nie pożyczasz mi swojego aparatu fotograficznego, więc jak mam robić zdjęcia? Nie możemy mieć w domu zwierząt, bo mama ma alergię na sierść zwierząt.

F: Musisz wiedzieć, że hobby nie oznacza tylko ogólnych zainteresowań. Jest to często pasja albo miłość. Zabiera ono twój czas i troskę. Jeśli chodzisz do kina lub na basen od czasu do czasu, nie oznacza to, że to jest twoje hobby. Powinieneś mieć głęboką wiedzę na ten temat, ale jednocześnie powinieneś znajdować przyjemność w zgłębianiu tej konkretnej dziedziny.

M: To wcale nie brzmi jak rozrywka, tato. Chyba zostanę w domu i nic nie będę robić.

Tekst 3

Roczna przerwa

„Gap year" to roczna przerwa w edukacji. Jest on również nazywany „a year out" – „rok poza". Jest to jakiś okres (zwykle od trzech miesięcy do roku), kiedy młodzi ludzie, dopiero po szkole średniej lub w trakcie swoich studiów uniwersyteckich mają przerwę w regularnej edukacji. Jest to praktyka typowa dla zachodniej Europy, jednak staje się coraz bardziej popularna w innych częściach świata. Jest wiele pomysłów na to, jak spędzić ten czas tak, aby nie był on zmarnowany, i przyniósł coś więcej niż tylko odpoczynek po wyczerpującym procesie edukacji. Jedną z opcji jest wolontariat. Możesz pracować za granicą, poznając w tym samym czasie obce kultury, egzotyczne kraje, widząc problemy współczesnych wspólnot. Wadą takiego sposobu spędzania swego „wolnego roku" jest zwykle brak wynagrodzenia. Dobrą stroną jest to, że często jest to droga do wielu przebojowych karier, na przykład praca w ochronie środowiska czy w działalności charytatywnej. Daje ci to nowy entuzjazm i pomysły na to, jak mogłoby wyglądać twoje własne życie i co mogłoby je uczynić bardziej interesującym.

Możesz także spróbować zdobyć płatne zatrudnienie. Przede wszystkim może ci to pomóc spłacić długi lub zaoszczędzić pieniądze na podróż. Jeśli nie masz żadnego doświadczenia zawodowego może to być dla ciebie test (jaka praca ci odpowiada, w czym jesteś dobry). Z uwagi na to, że nie jest łatwym zadaniem zdobyć interesującą i dobrze płatną pracę z małym doświadczeniem zawodowym i na krótki okres, istnieje ryzyko, że znajdziesz nudną i słabo płatną pracę.

Inną, często wybieraną opcją, jest studiowanie za granicą. Jest to bardzo efektywny sposób spędzenia swego „gap year". Choć wymaga posiadania oszczędności, gdyż zwykle nie jesteś w stanie pracować, głównymi zaletami takiego sposobu spędzania „wolnego roku" są poznawanie nowych kultur i zwyczajów, poznawanie nowych ludzi z różnych krajów, poprawienie swoich umiejętności językowych, stawanie się bardziej niezależnym i pewnym siebie. Może to być także mocny punkt życiorysu w przyszłości.

Wszystkie te opcje mają wspólną cechę, którą jest możliwość podróżowania, co zawsze

jest doświadczeniem budującym charakter.
Co zaskakujące, „gap year" staje się coraz bardziej popularny wśród osób już zatrudnionych. Są to ludzie, którzy są zmęczeni codzienną rutyną, którzy w końcu zdołali zarobić wystarczająco dużo pieniędzy na podróże lub ci, którzy po prostu chcą zaszaleć, zanim będą mieli dzieci lub zaangażują się w poważny związek.

ROZDZIAŁ VIII ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO WIELKIEJ BRYTANII I PÓŁNOCNEJ IRLANDII

Tekst 1

Fakty na temat Wielkiej Brytanii

Polityka

Nazwa Wielka Brytania jest używana w odniesieniu do wysp Wielkiej Brytanii, która składa się z narodów Anglii, Szkocji i Walii. Wielka Brytania w połączeniu z Irlandią Północną daje Zjednoczone Królestwo. Zjednoczone Królestwo zostało utworzone w 1801 roku. Pełna nazwa Zjednoczonego Królestwa to „ Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej". Stolicą Zjednoczonego Królestwa jest Londyn, usytuowany nad rzeką Tamizą. Stolicą Szkocji jest Edynburg, podczas gdy Cardiff jest stolicą Walii, a Belfast – Irlandii Północnej. Głową państwa w Zjednoczonym Królestwie jest król lub królowa. Obecnym władcą jest królowa Elżbieta II. Panuje od roku 1952. Po tym, jak Henryk VIII ustanowił Kościół anglikański, monarcha stał się również głową kościoła. Głową rządu w Wielkiej Brytanii jest premier. Parlament w Zjednoczonym Królestwie składa się z Izby Gmin i Izby Lordów. Pierwsza jest izbą niższą, jednak tą dominującą, wybieraną w demokratycznych wyborach. Izba Lordów jest izbą wyższą, chociaż jest to ciało niewybieralne. Składa się z kilku arcybiskupów Kościoła anglikańskiego i prawie 700 członków świeckich, którzy służą w Izbie Lordów dożywotnio. Istnieją również zgromadzenia w Irlandii Północnej i Walii oraz Szkocki Parlament. Głównym językiem jest, oczywiście, angielski, a jednostką monetarną jest funt szterling, który ma 100 pensów.

Geografia

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej jest grupą wysp usytuowanych na północy Europy. Największą wyspą jest Brytania, w skład której wchodzą takie kraje, jak: Anglia, Szkocja i Walia. Irlandia leży na zachód od Walii. Jest podzielona na dwie części na południu i na północy. Są również inne wyspy, które należą do Zjednoczonego Królestwa, jak, między innymi, Orkany, Szetlandy.
Z powodu ciepłego prądu morskiego nazwanego Golfsztrom klimat wysp brytyjskich jest umiarkowany. Lato zwykle jest niezbyt gorące, zima zwykle łagodna. Opady deszczu różnią się w różnych częściach kraju. Więcej pada na zachodzie i na północy, szczególnie w Szkocji i Walii, podczas gdy we Wschodniej Anglii, przeciwnie, opady są znacznie niższe. Z powodu swojej pozycji geograficznej, klimat Wielkiej Brytanii

jest bardzo zróżnicowany i może się zmieniać z dnia na dzień.
Krajobraz jest bardzo różnorodny. Jest górzysty w Szkocji i Walii oraz w Północnej Irlandii. Najwyższy szczyt to Ben Nevis w Szkocji, o wysokości 1343 metrów nad poziomem morza. Drugi najwyższy szczyt znajduje się w Walii (nazwany Snowdon). Wyjątkową cechą charakterystyczną brytyjskiego krajobrazu jest brak lasów, spowodowany wycinaniem przez tysiące lat działalności człowieka ogromnych obszarów zadrzewionych. Najdłuższą rzeką jest Severn, która płynie przez Walię i Anglię.

Tekst 2

Anglia

Spośród trzech krajów w południowej części Zjednoczonego Królestwa, Anglia jest największa. Dzieli granice lądowe ze Szkocją od północy i z Walią od zachodu. Jest również ograniczona morzami i Oceanem Atlantyckim. Największym i najbardziej znaczącym miastem jest Londyn. Do innych wspaniałych miast angielskich należą Manchester i Birningham, które zajmują drugie miejsce w kraju. Inne znane to Liverpool – miasto najsłynniejszej grupy popowej The Beatles, Nottingham – dom Robin Hooda. Anglia jest połączona z Europą kontynentalną kanałem La Manche, zwanym również Euro Tunnel. Interesującą informacją jest, że granica angielsko-francuska znajduje się w połowie drogi tunelu. Anglia, ze swoimi 51 000 000 mieszkańców, stanowi ponad 83% całej populacji Zjednoczonego Królestwa. Jedynym językiem używanym oficjalnie w Anglii jest język angielski. Lista znanych angielskich artystów i pisarzy jest imponująca. Wśród nich można znaleźć: Williama Shakespeare'a, George'a Orwella, Charlesa Dickensa, Jane Austen, J. R. R. Tolkiena, Edwarda Elgara.
Narodowymi symbolami angielskimi są flaga z czerwonym krzyżem na białym tle (krzyż świętego Jerzego) oraz angielskie godło z trzema lwami. Czerwony krzyż był wcześniej używany jako oznaczenie munduru angielskich żołnierzy podczas wypraw krzyżowych. Mimo że UK posiada własną flagę, krzyż świętego Jerzego używany jest podczas takich sportowych wydarzeń jak międzynarodowe mistrzostwa piłkarskie. Powinniśmy pamiętać o róży, która także jest symbolem Anglii.

Tekst 3

Szkocja

Szkocja stanowi północną część wyspy Wielkiej Brytanii. Jej jedyną lądową granicą jest granica z Anglią. Szkocja ma prawie 800 wysp. W obrębie głównego obszaru można zaobserwować podział na trzy obszary: górzysty na północy (z najwyższym szczytem na terytorium Zjednoczonego Królestwa – Ben Nevis) i wyżyny na południu. W środku tych dwóch znajduje się płaski obszar zwany Pasem Centralnym. W związku z jego cechami topograficznymi, mieszka tam większość populacji Szkocji. Znajdują się tam większe miasta, takie jak Edynburg i Glasgow. Populacja Szkocji to około 5 000 000 ludzi. Są tam trzy oficjalne języki: angielski, celtycki i szkocki. Jednakże większość Szkotów mówi standaryzowanym szkockim angielskim.

Narodowym poetą szkockim jest Robert Burns. Utwory Burnsa są napisane w języku Szkotów. Wśród najsłynniejszych szkockich pisarzy jest również Walter Scott, Robert Louis Stevenson, Irvine Welsh.
Symbolem Szkocji jest kobza. Instrument ten składa się z rur i torby napełnionej powietrzem. Napędzane powietrzem z torby, rury wydają dźwięki. Innym symbolem nierozerwalnie łączonym ze Szkocją jest tartan. Tartan to wzór na materiale, utworzony przez linie o różnych szerokościach i kolorach, które przecinają się pod kątem prostym. Tartan jest często specyficzny dla poszczególnych szkockich klanów. Szkoci są znani z noszenia „spódnic". Właściwie nie są to „spódnice". Nazywane są one „kiltami". Kilty są zwykle zrobione z wełny, gdyż wywodzą się z tradycyjnych strojów z terenów górskich.
Szkocka flaga to biały krzyż w kształcie litery X na niebieskim tle. Odnosi się on do męczeństwa św. Andrzeja. Św. Andrzej jest patronem Szkocji. Warto wspomnieć, że ta flaga narodowa należy do najstarszych na świecie.

Tekst 4

Walia

Walia, trzeci z krajów Wielkiej Brytanii, znajduje się na południowym zachodzie wyspy. Walia straciła niepodległość w XIII wieku. Główne obszary zaludnione i uprzemysłowione są na południu kraju. Główne walijskie miasta są zlokalizowane w tym obszarze (Cardiff – stolica Walii, Swansea, Newport). Krajobraz jest górzysty na północy i w centralnych regionach kraju. Populacja Walii liczy sobie koło 3 000 000 ludzi. Oficjalnymi językami są angielski i walijski. Zgromadzenie Walijskie oraz wszystkie biura i zakłady usługowe używają walijskiego jako języka oficjalnego. Również oficjalna literatura i informacje są w wersjach walijskich. Nazwy miejsc istnieją w obu językach.
Flaga narodowa Walii jest czasem uznawana za najstarszą będącą w użyciu. Tworzy ją czerwony smok na białym i zielonym tle. Te dwa kolory odnoszą się do pora, który również jest narodowym symbolem Walii. Pochodzi z legendy o św. Dawidzie i jego walijskich żołnierzach, którzy musieli nosić pory na hełmach, aby być rozpoznawalnymi dla siebie. Św. Dawid jest patronem Walii. Jego święto jest obchodzone 1 marca poprzez noszenie narcyzów. Wśród sławnych Walijczyków są Tom Jones, Norman Davis, Dylan Thomas.

Tekst 5

Irlandia Północna

Czwartą częścią Wielkiej Brytanii jest Irlandia Północna, która znajduje się na wyspie Irlandii. Krajobraz jest generalnie pagórkowaty z wieloma jeziorami i kilkoma zadrzewionymi obszarami i regionami górskimi. Z powodu swego zróżnicowanego krajobrazu i niezbyt zagęszczonej populacji Irlandia wydaje się być wymarzonym miejscem na wycieczki na łonie natury.

Irlandia Północna jest drugą najrzadziej zamieszkałą częścią Zjednoczonego Królestwa, z populacją 1 631 800 ludzi. Najbardziej palącym problemem w Irlandii Północnej jest unia z Wielką Brytanią. Istnieją tam dwie grupy, które są rozpoznawane: nacjonaliści i unici. Grupa narodowościowa to przeważnie rzymscy katolicy, podczas gdy zwolennicy unii są protestantami i przewyższają katolików. Jednakże wśród nich jest wielu ludzi, którzy odrzucają te etykiety. Ankiety pokazują, że wielu katolików i protestantów nie określa siebie ani jako „nacjonalistów", ani jako „unitów".
Istnieje również więcej niż jedna flaga w Irlandii. Unijna flaga i flaga Irlandii Północnej pojawiają się w regionach lojalnych wobec królowej, podczas gdy irlandzka flaga narodowa w regionach republikańskich. W niektórych regionach krawężniki malowane są na czerwono-biało-niebiesko lub zielono-biało-pomarańczowo, w zależności od lokalnych sympatii. Jednak oficjalną flagą jest ta pierwsza. W celu uniknięcia powiązań politycznych niektóre organizacje używają flagi św. Patryka, która przedstawia czerwony krzyż św. Andrzeja na białym tle. Także narodowy hymn „Boże, chroń królową" ma swój irlandzki odpowiednik – „The Londonderry Air". Stolicą Irlandii Północnej jest Belfast, który jest drugim największym miastem na wyspie Irlandii.

KLUCZ DO ĆWICZEŃ

CHAPTER I

Exercise 1

a. am, am, have; b. do; c. Does/have; d. was; e. were; f. is; g. have; h. has; i. haven't; j. Do

Exercise 2

a. Are, I'm not; b. has she?; c. has, he hasn't; d. don't they; e. did; f. does he?; g. are; h. have; i. Has; j. Have, have; k. do you; l. aren't I;

Exercise 3

a. visit/see/meet; every; b. buys; goes; c. (always) dry; d. always; e. sometimes; f. often; g. eats; time; h. do, go; twice; i. doesn't; j. seldom/rarely (never)

Exercise 4

a. is, now; b. are, wearing; c. are, talking; d. am, making, moment; e. are, seeing; f. are going; g. are, throwing; h. chatting; i. becoming; j. buying

Exercise 5

a. Do you enjoy, am enjoying; b. Do you realize, is happening; c. are thinking, do you think; d. is having; e. go, are planning; f. eat, am feeling, g. Do you know, is leaving, leaves; h. am looking for, see; i. is knocking, don't hear; j. do you know

Exercise 6

a. gone; b. seen; c. watched; d. heard; e. been; f. read; g. written; h. rung; i. sold; j. chosen

Exercise 7

a. have been cleaning; b. have you seen; has been picking; c. have been; d. have known, hasn't done; e. have been waiting, have you been; f. have had, have you seen; g. have been playing; h. have been; i. have just finished, play; j. have you been doing

Exercise 8

a. Have you tasted, am tasting; b. Are you leaving, have been working, am; c. smells; d. have been studying; e. has been dyeing, goes; f. Do you think, loves; g. has been, hasn't been studying, has; h. agree, Have you managed, think; i. am having; j. have never seen

Exercise 9

a. Always brush your teeth at least twice a day!; b. Never talk to strangers.; c. Don't you ever talk to me.; d. Buy bread, please.; e. Don't buy these articles.; f. First, burn the CD.; g. Say a few words before we start, please.; h. Peel the potatoes.; i. Don't listen to her.; j. Do at least 10 exercises, and you'll be prepared.

Exercise 10

Mr Moore – a; Mrs Moore – b; Mark Moore – d; Anna Moore – c

CHAPTER II

Exercise 1

a. wear, b. say; c. cut; d. drew; e. fell; f. sew; g. dig; h. spoke; i. showed; j. looked

Exercise 2

a. fell asleep, was reading; b. was flying, occurred; c. was...going, having, didn't care; d. were listening, came in, interrupted, e. was shopping, went, didn't; f. visited, was working; g. were playing, called; h. didn't say, was playing; i. was holding, saw; j. invited, were thinking

Exercise 3

a. saw, didn't know, was; b. was leaving, saw; c. promised, to keep, didn't manage, gave it away; d. were you, went; e. started, was waiting; f. were playing, scratched; g. was talking, knocked; h. were staying, didn't take, i. met, was going, didn't have, to talk; j. rang, was having

Exercise 4

a. had bought; b. had left; c. had received; d. had skipped; e. had convinced; f. had forgotten; g. had painted; h. had eaten; i. had prepared; j. had made

Exercise 5

a. 4; b. 3; c. 1; d. 2

Exercise 6

a. had been planting; b. had been taking; c. had been giving; d. had been waiting; e. had been running; f. had been snowing; g. had been talking; h. had been lying; i. had been tasting; j. had been running

Exercise 7

a. opened, had cooked; b. wanted, had already put on; c. had been, met; d. came, had already left; e. had baked, arrived; f. had been riding a horse, came; g. had been working, found; h. had been trying, didn't allow; i. had been talking, decided; j. had

been researching, formed

Exercise 8

a. was, left; b. was, was living/lived; c. went, had been skiing, broke, was watching, reading; d. woke up, hadn't been sleeping; e. had been working, fired; f. went, had borrowed; g. sent, haven't received; h. came, was, had left; i. entered, saw, had stolen; j. had been waiting, came.

Exercise 9

a. He used to be very handsome when he was young. b. They used to spend a fortune on parties. c. I'm slowly getting used to waking up early. d. You must get used to the fact that she is my wife. e. My father used to/would wake up at six o'clock every morning. f. I'm used to baking a cake on Sunday. g. He's used to going to the swimming pool once a week. h. I want to get used to drinking green tea instead of coffee. i. Did you use to dream about being a fireman when you were a child? j. No, I didn't, I dreamt about being a pilot. k. I'm not used to repeating myself. l. It's no use repeating oneself. ł. Do you use any special shampoo? m. My grandmother used to be very understanding for us. n. I've never got used to eating breakfast at home. I always go to work hungry.

Exercise 10

a. a; b. a; c. a; d. a; e. a; f. - ; g. an; h. An, a; i. a; j. a.

Exercise 11

a. the (narodowość), -; b. -, - (przed zaimkami my, your itp. oraz przed nazwami zawodów nie stawia się definite article); c. - (ogólnie znana prawda); d. The (grupa ludzi); e. -; f. The; g. -, -; h. The (wiadomo, o czym jest mowa); i. The (grupa ludzi); j. The, -, -

Exercise 12

a. The, the; b. -, the; c. the, the, the; d. -, the, -; e. the, -, -; f. the, -; g. the, -; h. -, -; i. -, -; j. -, the, -

Exercise 13

a. the; b. the; c. the, the; d. -; e. the; f. -; g. the; h. the, -; i. the; j. the

Exercise 14

a. nurse, b. teacher, professor; c. surgeon; d. journalist

Exercise 15

a. Don't give him any chocolate; b. I'm afraid there's no chocolate; c. Would you like some chocolate?; d. There's some chocolate in the cupboard in the kitchen; e. I'll eat an apple; f. Are there any apples?/Are there some apples?; g. Cook any of

these recipes; h. There are some books on the table; i. There is no boy in the room; j. I wouldn't like any cats in my house.

Exercise 16

a. something, something; b. anybody/anyone, no; c. anybody/anyone, any; d. nothing; e. anything; f. everybody; g. everything; anything; h. everywhere, somebody; i. anything; j. anywhere, something

CHAPTER III

Exercise 1

a. will help; b. won't pass; c. will move on; d. will you lend; e. will come; f. will get; g. will give, will be; h. will get; i. will keep; j. will win

Exercise 2

a. - 6; b. - 3; c. - 10; d. - 7; e. - 5; f. - 1; g. - 4; h. - 9; i. - 2; j. - 8

Exercise 3

a. I'm going to wash; b. I'll call; c. You're going to be; d. I will be; e. I'll do; f. I'm going to buy; g. I'm going to do; h. I'm not going to; i. It's going to; j. I'm going to

Exercise 4

Anna is going to spend the evening with her girl-friends. They are going to watch films. Anna is going to make a pizza for them. Maybe they will do it all together. She is going to make dough from flour, water, eggs, yeast, and milk. She is going to roll out the dough into a circle. She is going to transfer it to a greased pan. She is going to put vegetables on the dough, and sprinkle grated cheese over it. She is going to prepare the glasses and pour some wine. They are going to have lots of fun and talk all night.

Exercise 5

a. I'm not coming, I'm staying; b. starts, finishes; c. I'm seeing; d. are celebrating; e. are going; f. leaves, arrives; g. start, I'm having, see; h. I'll call, starts; i. I'm watching, starts; j. I'm going

Exercise 6

(1) I'm having; (2) I'm buying/ I'm giving (3) are you going (4) are going (5) I'm making (6) are you cooking (7) I'm baking/I'm preparing (8) I'm buying (9) will have

Exercise 7

(1) a. Will you be studying philosophy this semester?; b. You won't be studying

philosophy this semester.; c. Won't you be studying philosophy this semester?; d. Will you not be studying philosophy this semester?; e. You will be studying philosophy this semester, won't you? (2) a. Will he be driving to Bristol next week?; b. He won't be driving to Bristol next week.; c. Won't he be driving to Bristol next week?; d. Will he not be driving to Bristol next week?; e. He'll be driving to Bristol next week, won't he?

Exercise 8

a. will you be staying; b. I'll be working; c. Will you be coming; d. Will you be bringing; e. He will be missing; f. I'll be flying; g. will you be using; h. will be working; i. will be presenting; j. will be having

Exercise 9

a. will have lived; b. will have stopped; c. will have considered; d. will have planted; e. will have finished; f. Will you have cooked; g. I will have sewn; h. will have started; i. will have arrived; j. will you have repaired

Exercise 10

a. will have been showing; b. will have been giving; c. will have been snowing; d. will have been holding; e. will have been working; f. will have been practicing; g. will have been training; h. will have been going out; i. will you have been singing; j. will Dan have been painting

Exercise 11

a. begins, are you watching; b. will you be seeing, will help; c. will, will have repaired; d. will be seeing, am going to give; e. will you be doing; f. is going to cry; g. Will you be eating; h. will have discovered; i. will have given up; j. will be waiting

Exercise 12

a. He is about to finish his essay.; b. She's going to cry; c. The match starts at 7.; d. we will be going to the theatre on Saturday; e. I'll give it back to you as soon as possible.; f. He's going to hand it in tomorrow.; g. I will have finished my work in two days.; h. She will be flying to London next Sunday.; i. I will have cleaned my room by tomorrow.; j. I'm watching a movie on TV tonight.

Exercise 13

a. What time do you finish your classes tomorrow? I'm going to go shopping with you.; b. We leave at 7 in the morning and arrive at the hotel at 9 in the evening.; c. I can't see you tomorrow. I'm seeing an old friend of mine.; d. Unfortunately, your dress won't be ready until Friday.; e. I don't like this blouse, I will leave it.; f. I'm leaving to Asia in two weeks.; g. Where are you going on holiday this year?; h. I'll probably go to the mountains.; i. I hope I will find a nice aparttment in the neighbourhood soon.; j. I'm about to go downtown

Exercise 14

przykładowe odpowiedzi:

a. Dad is away at the moment. Would you like to wait a moment for him? Shall I take your coat? Will you have a cup of coffee or tea?
b. Let's go to the cinema, shall we?/ Shall we go to the cinema?
c. It's high time you finally bought or rented something! I will help you to find something nice and cheap.

Exercise 15

a. None of the children were satisfied with the presents.; b. Both of my maps are useful.; c. All of my maps are useful.; d. Neither of them is married.; e. Nobody is looking at us.; f. Everybody wants to come to the party.; g. I know neither of them.; h. Nobody likes strong coffee.; i. There is no sugar in the cupboard; j. None of them has a quality certificate

Exercise 16

a. Both; b. neither, both; c. no; d. something; e. each; f. either; g. neither, both; h. some; i. anything; j. every.

Exercise 17

a. lots of; b. much; c. many; d. many; e. much; f. much; g. many; h. many; i. much; j. many

Exercise 18

a. neither; b. the; c. None; d. some; e. a lot; f. much; g. a lot; h. little; i. None

CHAPTER IV

Exercise 1

a. hearing; b. to try, to pass; c. going; d. listening to; e. barking; f. to send, to do; g. doing, go; h. to travel; i. not see; j. to see

Exercise 2

a. You must stop being mean to my sister; b. After high school my brother is going on to study at the university; c. This suitcase is so heavy. I'm trying to lift it but I can't. d. I don't remember seeing you at Helen's party; e. I regret to tell that you didn't pass the exam. Try again! f. She regrets lending him her car. g. Did you remember to lock the door before leaving home? h. They went on dancing untill the party was over. i. I can't stop loving you. j. Let's stop here to buy rolls.

Exercise 3

a. to eat; b. to enter; c. to tell; d. working; e. crying/to cry; f. to ask, dancing; g. working;

h. to spend; i. taking; j. to take

Exercise 4

a. Where does Haruka come from?; b. What did she find in a fridge?; c. Where did you see her?; d. Who is going to leave at nine o'clock?; e. What does Anna want to do?; f. What time do you have to leave?; g. Why didn't you stay longer?; Who loves John?; What colour is her T-shirt?; How long are you going to stay there?

Exercise 5

a. Where are you going this evening?; b. How often does the election take place?; c. How many holidays are there in Italy?; d. Which country won the World Cup in 1987?; e. When did you obtain your driving licence?; f. What were you doing when the fire alarm went off?; g. When did you meet your husband?; h. Where has the Monet painting been stolen from?; i. Doesn't she know that it is true?; j. Where can I find a chemists

Exercise 6

a. I've got two brothers. b. She's got three sisters. c. My father has five brothers and sisters. d. Do you have any brothers or sisters? e. My father is fifty-seven years old. f. My grandmother is eighty-three years old. g. My two brothers are thirty five years old. h. My uncle is forty-three years old.; h. He died three hundred and fifty years ago.; j. It's two thousand and six now.

Exercise 7

a. One thousand three hundred pupils go to this school. b. This dress costs twenty-three pounds. c. I've got fifty-five dresses. d. I take size forty-four clothes. e. The ticket to London is 7 pounds. f. There are twenty three thousand books in the library. g. Five hundred thousand people live in my country.; h. There were one hundred and sixty-eight people wounded in the battle.; i. She had no children/She didn't have any children.; j. There are two hundred and three birds in the zoo.

Exercise 8

a. eight; b. seventeen; c. one hundred and seventeen; d. fourteen; e. thirty; f. sixty-two; g. a hundred and one; h. seventeen; i. twelve; j. thirteen

Exercise 9

a. One third of the British Internet users use the Internet just for entertainment.; b. Poland lost its independence in the second half of the eighteenth century.; c. Three quarters of all the students are girls.; d. I've accomplished two/fifths of my whole work.; e. Two thirds of all the population watches news on TV; f. Half of the work we do is completely unnecessary.; g. Three quarters of my classmates wear jeans everyday.; h. Two thirds of the forests are endangered. i. More than a half of the last year graduates got a good job.; j. A quarter of all my salary goes to my parents.

Exercise 10

a. twenty-three; b. a hundred, one hundred; c. sixty-seven; d. eighty-nine; e. eight hundred and ninety-seven; f. two hundred and forty-three; g. one thousand eight hundred and seventy-nine, h. two thousand seven hundred and fifty-eight; i. two thousand and nine; j. six hundred and ninety-eight

Exercise 11

a. September the first, nineteen thirty-nine; the first of September, nineteen thirty-nine
b. August the fifteenth, nineteen twenty; the fifteenth of August, nineteen twenty
c. November the eleventh, nineteen eighteen; the eleventh of November nineteen eighteen
d. February the eighth, nineteen seventy-nine; the eighth of February nineteen seventy-nine
e. October the twenty-fourth, nineteen eighty; the twenty-fourth of October nineteen eighty
f. June the fourth, nineteen seventy-nine; the fourth of June nineteen seventy-nine
g. March the eighteenth, nineteen eighty-nine; the eighteenth of March, nineteen eighty-nine
h. March the tenth, two thousand and six; the tenth of March, two thousand and six
i. December the thirty-first, fourteen fifty-six; the thirty-first of December, fourteen fifty-six
j. January the tenth, nineteen eighty – three; the tenth of January, nineteen eighty-three

Exercise 12

a. at, in; b. in; c. on; d. at; e. at; f. on; g. on, on; h. in; i. in; j. In.

Exercise 13

a. It's going to take hundreds of years.; b. There were about seventy men and women.; c. It costs nearly one hundred dollars.; d. I can get ninety points at the maximum.; e. He may be no more than forty five years old.; f. There are three or more possibilities.; g. We managed to finish the project in under four months.; h. Most of the children are between six and ten years old.; i. A new house costs roughly one hundred thirty thousand pounds.; j.He has been there several times.

Exercise 14

a. John is not as handsome as Bob.; b. She is the most interesting person I have ever met.; c. I have as many Chinese post samps as you.; d. Anna is less beautiful than she is.; e. My paper is slightly different from yours.; f. This cake is much sweeter than the other one.; g. She's one of the most famous actresses in the world.; h. The US is

far bigger than Monaco.; i. This is the most difficult situation we have ever had in our family.; j. I prefer classical music to pop music.

Exercise 15

a. the best day; b. better than Bill's; c. one of the smallest; d. slightly different; e. as popular as; f. more clever; g. completely different.; h. more or less; i. no more; less than

CHAPTER V

Exercise 1

1. b; 2. g; 3. i; 4. a; 5. d; 6. e; 7. j; 8. h; 9. c; 10. f

Exercise 2

a. you are, will give you; b. don't eat, it is not; c. knew, would pass; d. had, would be accepted; e. smoked, would be; f. would be, tried; g. Work, want; h. could come, didn't work;.i. Shall we meet, is; j. is, will win.

Exercise 3

a. wouldn't have been, hadn't worked; b. hadn't overslept, wouldn't have been; c. had been prepared, could have got; d. wouldn't have crashed, hadn't driven; e. wouldn't have lost, had; f. I would/could have been, had gone; g. had known, would have invited; h. had realized, would have tried; i. would have traveled, had had; j. would have bought; had been.

Exercise 4

a. had been born; wouldn't need; b. had been listening, would know; c. hadn't inherited, wouldn't have asked; d. hadn't been practicing, wouldn't win; e. hadn't gambled, would have; f. had signed up, wouldn't be; g. spoke, would have; h. hadn't been, would have suggested; i. had wanted; wouldn't have dumped; j. were, wouldn't have let

Exercise 5

a. I wish I had seen him yesterday.; b. I wish I spoke French.; c. We wish we had gone home for holidays.; d. I wish we knew more people here.; e. I wish I hadn't missed the last minutes of the performance.; f. She wishes she could play bridge.; g. I wish I hadn't bought an old car.; h. He wishes he hadn't drunk too much last night.; i. I wish I had studied more.; j. I wish he could help us.

Exercise 6

Przykładowe odpowiedzi:

a. I wish he hadn't lied to me.; b. I wish you would change your mind.; c. I wish he

repaired the tap.; d. I wish I was better at math; e. I wish the weather was good today.; f. I wish I hadn't drunk much last night.; g. I wish I hadn't come here.; h. I wish he hadn't come to the party; i. I wish it wasn't Monday.; j. I wish you were here now.

Exercise 7

a. had been; b. didn't watch; c. started; d. was; e. had been; f. were; g. hadn't met; h. left; i. burned; j. had got in

Exercise 8

a. if I opened the window?; b. if I have a glass of water?; c. if I turn off the radio?; d. if I was late at the meeting?; e. if we go without him?; f. if I read it another time?

Exercise 9

a. another; b. the others; c. the others; d. another; e. others; f. another; g. the other; h. the others; i. each other; j. each other

CHAPTER VI

Exercise 1

a. can't; b. can, don't have to; c. might; d. Shall; e. mustn't; f. don't have to; g. can't; h. would; i. shall; j. don't have to

Exercise 2

a. He must be joking; b. She might have been here; c. I would like to call her; d. It can't have been him; e. I must have left my gloves at work; f. She needn't have paid for the entrance; g. You should stay with her; h. She might have drowned; i. She might be going to work now; j. She may have gone abroad.

Exercise 3

a. couldn't; b. could have; c. could; d. should have, couldn't; e. must; f. may have; g. needn't have; h. can't; i. must; j. May

Exercise 4

a. soft, colourful, woollen sweater; b. an old, silver, Swedish car; c. a precious, anicient, round vase; d. a clever, ugly, old man; e. a useful, big, wicker basket; f. a strange, triangular, gold coin; g. a beautiful, round, wooden table; h. a tasty, Italian, cherry ice-cream; i. a young, slim, Spanish woman; j. a strict, German, math teacher

Exercise 5

adjective	comparative	superlative
funny	funnier	the funniest

clever	more clever	the most clever
bad	worse	the worst
good	better	the best
cheap	cheaper	the cheapest
happy	happier	the happiest
beautiful	more beautiful	the most beautiful
pretty	prettier	the prettiest
fast	faster	the fastest
much	more	The most

Exercise 6

a. This is the busiest man I've ever seen. b. He is extremely well organized. c. She used to be organized, but now her room is the dirtiest in the whole house. d. He hardly does anything, but is always perefectly prepared. e. They were waiting for the answer impatiently. F. Unexpectedly, he was the first. g. I used to live nearby. h. I have to get up early, but I go to bed late. i. It's cheaper, take it! j. She is nearly in her thirties.

Exercise 7

a. silky; b. silk; c. sweetly, sweet, d. slow, faster, e. hard, effectively; f. nearly, lucky; g. amazingly; h. interested; i. boring, bored; j. near

Exercise 8

a. They rarely walk their dog.; b. (Once a week) she does the shopping at the small shop nearby (once a week); c. They all speak English fluently.; d. She always comes to school on time.; e. The old clock in the living room strikes at midnight.; f. On Sundays, when the weather is good, I go by bike to the forest.; g. (All day) She was lying lazily on the sofa (all day); h. My father always goes fishing.; i. I've eventually managed to finish my work.; j. (at night) The burglar went fast and quietly into the house (at night)

Exercise 9

adverb	**comparative**	**superlative**
low	lower	lowest
calm	calmer	calmest
bad/badly	worse	worst
well	better	best
actively	more actively	most actively

easy	easier	easiest
beautifullly	more beautifullly	most beautifullly
artistcally	more artistcally	most artistcally
fast	faster	fastest
much	more	most

Exercise 10

Przykładowe odpowiedzi:

a. Sure, why not! I haven't seen her for a long time.; b. I'd rather stay at home and watch TV, it's such a cold evening.; c. All right, I'm a bit tired and don't feel like going out tonight.; d. I'm sorry, I can't. I've got to prepare my project for tomorrow.; e. I'd prefer to go to a disco.; f. No, they expect us to come tonight, we must go.; g. I'm sorry I'd rather marry Bill.; h. Yes, please, with pleasure.; i. No, thank you, I'd rather have a cup of tea.; j. That sounds great!

Exercise 11

a**.** What a; b. so, can't; c. Would you like, I'd rather; d. so,'d better; e. What about, 'd rather; f. such a; g. about, That sounds; h. didn't; i. didn't; j. 'd prefer

Exercise 12

a. my; b. my; c. it; d. my; e. I; f. my; g. I; h. herself; i. me; j. we; k. them; my

Exercise 13

a. your, mine; b. we, us; c. himself; d. your; e. herself; f. mine, you; g. me, she; h. herself, it; i. my, myself; j. mine.

CHAPTER VII

Exercise 1

a. She said (that) she would like to join the students' union.; b. She noticed she ought to help them.; c. She said (that) I should try to study more.; d. He said (that) he would always be with me.; e. My mother said that she would never allow her children to behave like that.; f. Anna told me that Jane would be sending the parcels the following day.; g. My mother told me to bring her my essay.; h. Jim said that Anna was making dinner.; i. Brenda told me that she was seeing her boss the next day.; j. My brother told me that he had enjoyed the performance.

Exercise 2

a. Bob wanted to know if I had any brothers or sisters.; b. Mary asked me if I had enrolled in the English class.; c. Bob was wondering why she was late.; d. Anna asked

if she could use my mobile phone.; e. She asked if I had bought bread.; f. I asked when the exam would take place; g. She complained that she couldn't find those files./She asked where I had put those files.; h. Do you know what time the train leaves?; i. I wonder if she can cook.; j. He wanted to know if he should check it.

Exercise 3

a. She advised me to wear a scarf.; b. He asked me not to make noise, because he was very tired.; c. He insisted on paying the bill.; d. He warned me not to touch it because it was dangerous.; e. She begged me not to tell her parents.; f. She exclaimed what a beautiful house it was.; g. He asked if I could open the window, because it was rather hot in there.; h. He complained that he hadn't accepted that job.; i. He complained that he had failed again.; j. He suggested playing football.

Exercise 4

a. He offered to do it for me.; b. I asked him to help me.; c. He greeted me.; d. He wished me good luck with my exam.; e. He wished me Merry Christmas and Happy New Year; f. She called her stupid.; g. She suggested going to a restaurant.; h. He suggested that they should learn English.; i. She asked me whether I could type, and I said I could.; j. He proposed to Isabel.

Exercise 5

(Przykładowa odpowiedź)

Michael complained to his father that he was bored. His father was surprised, and couldn't understand how it was possible that Michael had nothing to do. The boy explained that he had already done his homework and cleaned his room. He was forced to stay at home, because it was raining, and apart from that, there was nothing interesting on TV. Michael added that he didn't feel like playing any computer games either. His father suggested that he could read something, but Michael was fed up with reading. He explained that he had been reading all the time lately. His father wanted to know whether Michael had any hobbies. Michael said he didn't, so his father advised him to find something interesting to do, wondering what it could be. Michael explained he was interested in a number of things, but it occurred to him that nothing was his real passion. After his father explained him what a hobby is, Michael noticed that being bored was much more fun than devoting his free time to some hobby.

Exercise 6

a. This is the house where Copernicus lived.; b. This is Billy who/whom I'm sharing a room with.; c. The magazine (which/that) I bought is always full of many interesting articles.; d. They lived under the tree, which was the largest in the jungle; e. A parrot is a bird which/that talks.; f. This is the painting which I found in the gallery.; g. This is the man who I arrived with.; h. This cat, which is very lazy, is always sleeping.;

i. My grandmother, who is very strict, can't stand naughty children.; j. Sweden, which has a population of about 9 million people, is a very big country.

Exercise 7

a. whose; b. who; c. who; d. who; e. where; f. which; g. whose; h. who; i. (who); j. which

CHAPTER VIII

Exercise 1

a. The new born baby was showed to the audiance.; b. I was asked a difficult question.; c. She was told to hurry up.; d. My cat was run over by a van.; e. I'm being laughed at.; f. Requiem d – moll was composed by Mozart.; g. This child has been brought up badly.; h. The children weren't told the truth.; i. My car has been stolen.; j. When I came back home, a cake had been baked by Mary.

Exercise 2

a. The window should be closed.; b. That can't be done.; c. He must be written to.; d. What will be done?; e. Lessons should be made more interesting for pupils.; f. Rubbish mustn't be thrown away on the pavement.; g. My questions can't be answered.; h. Your room must be cleaned before the visitors come.; i. He had to be operated on.; j. Some help is needed.

Exercise 3

a. with; b. by; c. with; d. by; e. with; f. by; g. with; h. with; i. by; j. with

Exercise 4

a. You must have your shoes repaired.; b. I have milk delivered every day.; c. When will you have the TV set repaired?; d. I'm having a house built.; e. When did she have her nose operated?; f. I'm having the walls painted at the moment.; g. I had a carpet washed.; h. I had my car ruined.; i. He will have his lungs tested.; j. I'll have my master thesis typed.

Exercise 5

a. He got me to bungee jump.; b. She got her mother to buy her a new dress.; c. My father had me help him wash the car.; d. He made me stay longer.; e. They made the children behave nicely.; f. They had me prepare dinner.; g. We will have your mother let you go.; h. The doctor got me to go to the hospital.; i. I will have the teacher explain it one more time.; j. The doctor made him sit still.

Exercise 6

a. He is thought to eat a lot. It is thought that he eats a lot.; b. She is said to be nice. It is said that she is nice.; c. She is believed to have lost her mind. It is believed that she lost her mind.; d. He is said to be ill. It is said that he is ill.; e. She is said to have been guilty. It is said that she was guilty.; f. She is believed to have been an alcoholic. It is believed that she was an alcoholic.; g. It is reported that the paintings were stolen last night.; h. She is reported to have gone to Africa. It is reported that she has gone to Africa.; i. He is expected to marry her. It is expected that he will marry her.; j. We are expected to pass the exams. It is expected that we will pass the exams.

Exercise 7

a. I dislike people making jokes about me.; b. Somebody gave Billy the money.; c. The wind blew down a number of trees.; d. She doesn't want anybody to disturb her.; e. Somebody is going to interview them next week.; f. He decided to renovate the flat.; g. Who painted it?; h. Who invented the telephone?; i. The Beatles sang "Yesterday"; j. You eat meat with cutlery.

Exercise 8

a. Natalie is learning French, because she wants to study in Paris.; b.I stopped on the way home to buy something for dinner.; c. She was exhausted as she was running all the way home.; d. Despite reading the instructions, she couldn't operate the microwave.; e. She studied hard, however she didn't manage to pass the entrance exams.; f. I'm taking an umbrella in order not to get wet.; g. I have to prevent the children from going into the forest alone .; h. I'm going to visit Anna so as to help her with children.; i. I can't eat anymore, although it is so tasty.; j. I read only magazines, even though I have lots of books.

Exercise 9

a. Even though the new product is expensive, people buy it.; b. She went to the seaside with her family, although she prefers going to the mountains.; c. In spite of being thin, she is on diet.; d. They went shopping early in the morning in order to have enough time to prepare dinner.; e. The best thing is to air the room regularly, so as not to feel dizzy.; f. I have to take something to read with me in order not to get bored.; g. She had to have a cup of coffee to avoid falling asleep.; h. The flight has been postponed due to bad weather conditions.; i. Due to the large amount of letters, which he had received, he wasn't able to read all of them.; j. It's not easy for me, however I must make this decision.

Exercise 10

a. so as; b. Although; c. Even though; d. In spite; e. Despite/ In spite of; f. due; g. even though; h. in order; i. as; j. because

DODATEK LEKSYKALNY

DAYS OF THE WEEK/DNI TYGODNIA

Monday – poniedziałek
Tuesday – wtorek
Wednesday – środa
Thursday – czwartek
Friday – piątek
Saturday – sobota
Sunday – niedziela

Nazwy dni tygodnia w języku angielskim pisane są wielką literą.
on Monday – w poniedziałek

MONTHS/MIESIĄCE

January – styczeń
February – luty
March – marzec
April – kwiecień
May – maj
June – czerwiec
July – lipiec
August – sierpień
September – wrzesień
October – październik
November – listopad
December – grudzień

Nazwy miesięcy w języku angielskim pisane są wielką literą.
in January – w styczniu

SEASONS/PORY ROKU

spring – wiosna
summer – lato
autumn – jesień
winter – zima

Nazwy pór roku w języku angielskim pisane są małą literą.
in spring – wiosną

GEOGRAPHICAL NAMES/NAZWY GEOGRAFICZNE

CONTINENTS/KONTYNENTY

Africa – Afryka
Antarctica – Antarktyda
Asia – Azja
South America – Ameryka Południowa

North America – Ameryka Północna
Australia – Australia
Europe – Europa

THE GLOBE/KULA ZIEMSKA

the North Pole – biegun północny
the South Pole – biegun południowy
the Equator – równik
the tropic of Cancer – zwrotnik Raka
the tropic of Capricorn – zwrotnik Koziorożca

OCEANS/OCEANY

Atlantic Ocean – Ocean Atlantycki
Indian Ocean – Ocean Indyjski
Pacific Ocean – Ocean Spokojny
Arctic Ocean – Morze Arktyczne

COUNTRIES AND NATIONALITIES + ADJECTIVES/

KRAJE I NARODOWOŚCI + PRZYMIOTNIKI

	Kraj	Narodowość	Przymiotnik
Anglia	England	English	English
Argentyna	Argentina	Argentinian	Argentinian
Austria	Austria	Austrian	Austrian
Australia	Australia	Australian	Australian
Belgia	Belgium	Belgian	Belgian
Białoruś	Belarus	Belarussian	Belarussian
Boliwia	Bolivia	Bolivian	Bolivian
Bośnia Hercegowina	Bosnia Herzegovina	Bosnian	Bosnian
Brazylia	Brazil	Brazilian	Brazilian
Bułgaria	Bulgaria	Bulgarian	Bulgarian
Chile	Chile	Chilean	Chilean
Czechy	The Czech Republic	Czech	Czech

Chiny	China	Chinese	Chinese
Chorwacja	Croatia	Croatian	Croatian
Cypr	Cyprus	Cypriot	Cypriot
Dania	Denmark	Dane	Danish
Egipt	Egypt	Egyptian	Egyptian
Estonia	Estonia	Estonian	Estonian
Finlandia	Finland	Finn	Finnish
Francja	France	French	French
Grecja	Greece	Greek	Greek
Hiszpania	Spain	Spanish	Spanish
Holandia	The Netherlands	Dutch	Dutch
Indie	India	Indian	Indian
Irak	Iraq	Iraqi	Iraqi
Iran	Iran	Iranian	Iranian
Irlandia	Ireland	Irishman	Irish
Islandia	Iceland	Icelander	Icelandic
Izrael	Israel	Israeli	Israeli
Japonia	Japan	Japanese	Japanese
Jugosławia	Yugoslavia	Yugoslavian	Yugoslavian
Kanada	Canada	Canadian	Canadian
Litwa	Lithuania	Lithuanian	Lithuanian
Luksemburg	Luxembourg	Luxembourg	Luxembourger
Łotwa	Latvia	Latvian	Latvian
Meksyk	Mexico	Mexican	Mexican
Niemcy	Germany	Garman	German
Norwegia	Norway	Norwegian	Norwegian
Polska	Poland	Pole	Polish
Portugalia	Portgal	Portugese	Portugese
Rosja	Russia	Russian	Russian
Rumunia	Romania	Romanian	Romanian

Słowacja	Slovakia	Slovak	Slovak
Słowenia	Slovenia	Slovene	Slovenian
Stany Zjednoczone	The United States of America	American	American
Szwajcaria	Switzerland	Swiss	Swiss
Szwecja	Sweden	Swede	Swedish
Turcja	Turkey	Turk	Turkish
Ukraina	Ukraine	Ukrainian	Ukrainian
Węgry	Hungary	Hungarian	Hungarian
Wielka Brytania	Great Britain	Briton	British
Włochy	Italy	Italian	Italian

TABELA CZASOWNIKÓW NIEREGULARNYCH

Infinitive	Past	Past Participle
be	was/were	been
bear	bore	born
beat	beat	beaten
become	became	become
begin	began	begun
bite	bit	bitten
blow	blew	blown
break	broke	broken
bring	brought	brought
build	built	built
burn	burnt	burnt
burst	burst	burst
buy	bought	bought
can	could	could
catch	caught	caught
choose	chose	chosen
come	came	come
cost	cost	cost
cut	cut	cut
deal	dealt	dealt
do	did	done
draw	drew	drawn
dream	dreamt	dreamt
drink	drank	drunk
drive	drove	driven
eat	ate	eaten
fall	fell	fallen
feed	fed	fed

feel	felt	felt
find	found	found
fight	fought	fought
fly	flew	flown
forbid	forbade	forbidden
forget	forgot	forgotten
forgive	forgave	forgiven
freeze	froze	frozen
get	got	got
give	gave	given
go	went	gone
grow	grew	grown
hang	hung	hung
have	had	had
hear	heard	heard
hide	hid	hidden
hit	hit	hit
hold	held	held
hurt	hurt	hurt
keep	kept	kept
know	knew	known
lay	laid	laid
lead	led	led
learn	learnt	learnt
leave	left	left
lend	lent	lent
let	let	let
lie	lay	lain
light	lit	lit
lose	lost	lost
make	made	made

mean	meant	meant
meet	met	met
pay	paid	paid
put	put	put
read	read	read
ride	rode	ridden
ring	rang	rung
rise	rose	risen
run	ran	run
say	said	said
see	saw	seen
seek	sought	sought
sell	sold	sold
send	sent	sent
set	set	set
sew	sewed	sewn
shake	shook	shaken
shine	shone	shone
shoot	shot	shot
show	showed	shown
shut	shut	shut
sing	sang	sung
sit	sat	sat
sleep	slept	slept
smell	smelt	smelt
speak	spoke	spoken
spell	spelt	spelt
spend	spent	spent
spill	spilt	spilt
spoil	spoilt	spoilt
spread	spread	spread
spring	sprang	sprung

stand	stood	stood
steal	stole	stolen
stick	stuck	stuck
sting	stung	stung
strike	struck	struck
swear	swore	sworn
sweep	swept	swept
swim	swam	swum
take	took	taken
teach	taught	taught
tear	tore	torn
tell	told	told
think	thought	thought
throw	threw	thrown
understand	understood	understood
wake	woke	woken
wear	wore	worn
win	won	won
write	wrote	written

Tworzenie niektórych czasów w języku angielskim

	SIMPLE	CONTINUOUS	PERFECT	PERFECT CONTINUOUS
PRESENT	forma podstawowa czasownika (bez *to*)	odpowiednia forma czasownika *to be* + czasownik z końcówką *-ing*	have/has + Past Participle (III forma czasownika)	have/has + been + czasownik z końcówką *-ing*
PAST	czasowniki regularne: f. podstawowa +ed; czasowniki nieregularne: patrz tabela	przeszła forma to be (was/were) + czasownik z końcówką *-ing*	had + past participle (III forma czasownika)	had + been + verb + -ing
FUTURE	will + forma podstawowa czasownika (bez *to*)	will + be + czasownik z końcówką *-ing*	will + have + Past Participle (III forma czasownika)	will + have + been + verb + -ing

SŁOWNICZEK TERMINÓW GRAMATYCZNYCH

Active voice – strona czynna
Adjective – przymiotnik
Adverb – przysłówek
Adverb of manner – przysłówek sposobu
Adverb of place – przysłówek miejsca
Adverb of time – przysłówek czasu
Cardinal number – liczebnik główny
Clause of Concession – zdanie okolicznikowe przyzwolenia
Clause of Purpose – zdanie okolicznikowe celu
Clause of Reason – zdanie okolicznikowe przyczyny
Clause of Result – zdanie skutkowe
Comparative – stopień wyższy
Conditional – zdanie warunkowe
Conjuction – spójnik
Determiner – określenie [tu należą też articles, demonstratives (this/that etc.) possessive pronouns, quantifies (some/any etc.) numbers]
Feminine – rodzaj żeński
Future – czas przyszły
Gerund – rzeczownik utworzony od czasownika
Imperative – tryb rozkazujący
Infinitive – bezokolicznik
-ing form – imiesłów czynny, imiesłów przysłówkowy współczesny
Irregular verbs – czasowniki nieregularne
Main clause – zdanie główne
Masculine – rodzaj męski
Modal verb – czasownik modalny
Negation – przeczenie
Ordinal number – liczebnik porządkowy
Past Participle – imiesłów bierny
Past Perfect – czas zaprzeszły
Passive voice – strona bierna
Participle – imiesłów
Perfect infinitive – bezokolicznik w formie przeszłej
Personal pronoun – zaimek osobowy
Plural *(n)* – liczba mnoga
Positive – stopień równy

Terminy gramatyczne

Possessive pronoun – zaimek dzierżawczy
Preposition – przyimek
Present – czas teraźniejszy
Pronoun – zaimek
Question – pytanie
Reflexive-emphatic pronoun – zaimek zwrotny
Regular verbs – czasowniki regularne
Relative clause – zdanie przydawkowe
Singular – liczba pojedyncza
Noun – rzeczownik
Superlative – stopień najwyższy
Verb – czasownik

SŁOWNIK ANGIELSKO-POLSKI

A

a number – duża liczba
abbreviation – skrót
abnormal – nienormalne, niecodzienne
above – powyżej, ponad
absent minded – nieobecny
abused – nadużywany
accepted – akceptowany
access – dostęp
accessible – dostępny
accident – wypadek
accidentally – przypadkowo
accompany – towarzyszyć
accountant – księgowy
accurate – dokładny
acetone – aceton
achieve – uzyskać, osiągnąć
action film/action movie – film akcji
action hero – bohater akcji
actually – właściwie
add – dodawać
addict – uzależniony
addiction – uzależnienie
additional – dodatkowe
adequate – właściwa
adore – uwielbiać
advanced – zaawansowana
advantage – zaleta
adventure – przygoda
adventure films – filmy przygodowe
affair – romans
affect – wpływać
affinity – przywiązanie
afford sth – pozwolić sobie na coś
after-effects – następstwa
afterwords – następnie
agent – czynnik
aggression – agresja
aggressive – agresywne, agresywny
agree with sth – zgadzać się z czymś
air exchange – wymiana powietrza
air conditioning – klimatyzacja
allergic to sth – uczulony na coś
allow to do sth – pozwalać coś zrobić
almond – migdał
almost – prawie
alone – sam
along – wzdłuż
alternative energy – alternatywna energia
although – chociaż
amaze – zadziwiać
ambitious – ambitny
ammonia – amoniak
among – wśród, pomiędzy
amuse – rozbawiać
anabolic agents – substancje anaboliczne
ancient – starożytny
angle – kąt
annually – rocznie
anonymous – anonimowa
answer – odpowiedź
anthem – hymn
antropogenic – spowodowane działalnością człowieka
anxiety – niepokój
apart from – oprócz
apparently – podobno
appeal – pociągać, odwoływać się
appearance – wygląd
appetizing – apetyczny
archbishop – arcybiskup
arduous – uciążliwy
area – obszar
aroma – aromat
arrow – strzała

article – artykuł
article – atykuł (towar)
assembly – zgromadzenie
astrologers – astrologowie
at first glance – na pierwszy rzut oka
athletes – sportowcy
attention – uwaga
attractive – atrakcyjny
audience – widownia, publiczność
autumn – jesień
available – dostępna
avoid – uniknąć
aware of sth – świadomy czegoś

B

back – z powrotem
backbone – kręgosłup
background – tło
bacteria – bakterie
bad luck – pech
bagpipe – kobza
baldness – łysina
bankrobber – ktoś, kto napada na banki
banned – zabronione
battle – bitwa
be in charge – kierować
bean – fasola
bear – niedźwiedź
beauty – piękno
become – stawać się
beef – wołowina
behave – zachowywać się
behaviour – zachowanie
belief – wierzenie
believe – wierzyć
belong to – należeć do
below – pod
besides – poza tym
between – pomiędzy
bike – jeździć rowerem, rower
biomass – biomasa
bishop – biskup
blinds – żaluzje
blood – krew
blood pressure – ciśnienie krwi
board game – gra planszowa
body – ciało
bonds – więzy
bone – kość
bookcase – regał na książki
border – granica
bored – znudzony
boring – nudny
borrow – pożyczyć (odkogoś)
boss – szef
bouquet – bukiet
brand – marka
bread – chleb
break – przerwa
break-up – rozpad
break the law – łamać prawo
breasts – piersi
breath – oddech
bring up – wychowywać
brutality – brutalność
buddy – kumpel
builder – budowniczy
building – budynek
bulb – żarówka
burning – paląca (sprawa), spalanie
business trip – podróż w interesach

C

cake – ciasto
calamity – katastrofa
calcium – wapń
calories – kalorie
camera – aparat fotograficzny
can – puszka
cancer – rak, nowotwór

candle – świeca
capital city – stolica
caps – kapsle
carbohydrates – węglowodany
carbon dioxide – dwutlenek węgla
cardboard – karton
care about – troszczyć się o
career – kariera
careless – beztroski
caring – troskliwy
carry – przenosić
casual – zwykłe
catastrophe – katastrofa
catch – łapać
cause – przyczyna
cautious – ostrożny
center – koncentrować
central nervous system – centralny układ nerwowy
certain – pewne, pewny
champion – mistrz (sportowy)
chance – szansa
change – zmieniać
chain – sieć (sklepów)
charge – przywództwo, opłata
charity – działalność charytatywna
chase – gonitwa
cheap – tani
cheat on sb – zdradzać kogoś
cheer sb up – rozśmieszyć kogoś
chemical – chemiczny, substancja chemiczna
chest – klatka piersiowa
chicken – kurczak
chilly – chłodno
chlorine – chlor
choose – wybrać
chronicle – kronika
Church of England – Kościół Anglikański
circulation – krążenie
circumstance – warunek
classmates – koledzy (koleżanki) z klasy
cleaning – sprzątanie
clever – mądry
climate – klimat
cloudy – pochmurno
clover plant – koniczyna
coal – węgiel
coat of arms – godło, herb
cognitive – poznawczy
collegue – współpracownik
coma – śpiączka
combination – kombinacja
come apart – rozpadać się
come from – pochodzić z
comfortable – komfortowy
command – dowodzenie
commercial – komercyjny
commercialised – skomercjalizowane
commercials – reklamy
common – powszechny
companion – kompan
company – przedsiębiorstwo; towarzystwo
compassion – współczucie
compete – walczyć, konkurować
competition – konkurencja
competitive – konkurencyjny
complicated – skomplikowany, skomplikowane
compost – kompost
compound – związek
comprise – stanowić, składać się na
computer game – gra komputerowa
concentrate – koncentrować (się)
confident – pewny
connotations – powiązania
conquer – podbić
conquest – podbój
consider – uważać, postrzegać, rozważyć
consist of – składać się z
constant – stały
constituent – składnik, komponent
contain – zawiera
container – kontener

contaminated with – zanieczyszczony czymś
contamination – zanieczyszczenia
contribute – przyczyniać się
convinced – przekonany
cooking – gotowanie
cool – fajny
cooperate – współpracować
cooperative – współpracujący
core – rdzeń, kwintesencja
count – liczyć
count on – liczyć na…
countryside – wieś, prowincja
courage – odwaga
craft – tworzyć
craft worker – rzemieślnik
created – stworzony
creative – kreatywny
creature – stworzenie
crime/crime stories – kryminał
criminal – przestępca
criteria – kryteria
critisizm – krytyka
crops – zboża
cross – krzyż
crowded – zatłoczony
cruel – okrutny
Crusades – wyprawy krzyżowe
cumulate – kumulować się, gromadzić się
curiosity – ciekawość
curly – kręcone
currently – obecnie
current – prąd
custom – zwyczaj
customers – klienci
cyanide – cyjanek

D

daffodil – narcyz
daily – codziennie
daily routine – codzienna rutyna
dangerous – niebezpieczny
day – dzień
deal with – radzić sobie z
debt – dług
decision making – podejmowanie decyzji
declare – deklarować
decrease – spadek
dedicate – zadedykować
deeds – czyny
defeat – pokonać
deficiency – niedobór czegoś
define – określać
delay – opóźniać
demand – wymagać
depend on – zależeć od
deplete – uszczuplać, wyczerpywać
depressed – w depresji, bardzo smutny
design – projektować
desired – pożądany
despite – pomimo, oprócz
destroyed – zniszczony
details – szczegóły
detect – wykryć
detergent – detergent
determine – określić
developing countries – kraje rozwijające się
devote – oddać się, poświęcić się
diabetes – cukrzyca
diary products – nabiał
diet – dieta
digital – cyfrowy
direct – bezpośrednia, kierować
director – reżyser
disability – kalectwo
disadvantage – wada
disaster – katastrofa
discount – zniżka
discriminated – dyskryminowany
discrimination – dyskryminacja
discuss – dyskutować
disease – choroba

disorder – dolegliwość (choroba)
dissappear – znikać
distant – odległy
disaster – katastrofa
district – dzielnica
do exercises – ćwiczyć
domestic – domowy
doping – doping
dose – dawka
doubt – wątpić, wątpliwość
download – ściągać z internetu
dragon – smok
drama – dramat
dramatically – dramatycznie
dreadful – okropny, straszny
dried – suszone
drug tests – testy na obecność narkotyków
drug using – używanie narkotyków
drugs – lekarstwa lub narkotyki
dump – zrzucać, zsypać
during – podczas, w trakcie

E

ear – ucho
earn – zarabiać
Earth – Ziemia
Earthquake – trzęsienie ziemi
easy-going – spokojny, łagodny
ecological – ekologiczny
economic game – ekonomiczna gra
efficiency – wydajność
efficiently – efektywnie
effort – wysiłek
either – też nie
elderly – starszy, starsi
elect – wybierać
electricity supply – zaopatrzenie w elektryczność
electronic – elektroniczny
elegant – elegancki
elevator – winda
eliminate – eliminować
emerge – pojawiać się
emphasis – nacisk
employees – zatrudnieni
employment – zatrudnienie
encounter – spotkanie
encourage – zachęcać
encouragement – zachęta
endangered – zagrożony
endow – fundować obdarować, wyposażyć
enemy – wróg
energy – energia
enforce – narzucać, wywoływać
engagement – zaręczyny
enough – wystarczająco
entertain – bawić się, zapewniać sobie rozrywkę
entertainment – rozrywka
entertainment media – media rozrywkowe
environmental protection – ochrona środowiska
equal – równy
equally – równie
equivalent – odpowiednik
escape – uciekać, ucieczka
especially – szczególnie
establish – założyć
ethical – etyczny
euphoria – euforia
even though – mimo że
event – wydarzenie
everybody – każdy
everywhere – wszędzie
evil – zło
evolve – ewoluować
exagerrate – przesadzać, wyolbrzymiać
exercise – ćwiczenia
exhaust gases – spaliny
exhausting – wyczerpujący

expectations – oczekiwania
expensive – drogi
explorations – badania, poszukiwania
explore – badać, poznawać
explosion – eksplozja
extend – rozprzetrzeniać się
extra – dodatkowy
extramural courses – zaoczne studia

F

face – stawać twarzą w twarz
facility – urządzenie
faint – omdlenie
faithful – wierny
fall – padać
falling – spadające
fantasy game – gra fantasy
fanciful – wyszukany
fascinating – fascynujący
fat – tłuszcz; gruby
fate – przeznaczenie, los
favour – faworyzować, preferować
fear – starch, obawa
feature – cecha
fed up – znudzony
fee – opłata
feel – czuć (się)
ferry – prom
fiction – fikcja
field – dziedzina
fight – walczyć
figure – figura
fill in – wypełnić
finally – w końcu, ostatecznie
fine ear for music – słuch muzyczny
fire – pożar
first of all – przede wszystkim
fish – ryba, ryby
flag – flaga
flash floods – gwałtowne powodzie
flood – powódź
fluorine – fluor
follow – podążać za czymś, wypełniać zasady
food – jedzenie
for life – dożywotnio
forested – zadrzewiony
forgive – wybaczać
fortune – szczęście
fortune teller – wróżka, osoba przepowiadająca przyszłość
fossil fuels – paliwa kopalne
free – wolne, wolny; nieobciążone, -y
free time – wolny czas
frequency – częstotliwość
fresh – świeże
friendly – przyjazny
friendship – przyjaźń
frighten – przestraszyć
frozen – zamrożone
fruitful – owocny
fruits – owoce
fulfilled by sth – spełnić się przez coś
full – pełne
full time – na cały etat
function – funkcjonować
functional illiteracy – wtórny analfabetyzm
fungi – grzyby
funny – zabawne, zabawny
further – dalsza

G

gained – uzyskany
gallant – szarmancki
game – gra
gap year – roczna przerwa
garbage – odpadki
garden – ogród
gas – gaz

gathering – spotkanie
generally – ogólnie
generous – hojny
genre – rodzaj, gatunek
gentle – delikatny
get fat – przytyć
get rid of sth – pozbyć się czegoś
get to know – poznawać
get together – zbierać się
gifted – utalentowany
give up – porzucać
glacier – lodowiec
glamorous – czarujące
global warming – globalne ocieplenie
gloomy – ponura
go on foot – chodzić pieszo
goal – cel
goat – koza
good – dobro
good looking – dobrze wyglądająca
goodness – dobro
government – rządowy
grains – ziarna
greenhouse – szklarnia
greenhouse effect – efekt cieplarniany
greeting cards – kartki z pozdrowieniami
growing – uprawa roślin
growth – wzrost

H

half measures – półśrodki
halfway – w połowie drogi
handicapped – niepełnosprawny
happiness – szczęście
happy ending – dobre zakończenie
hard working – pracowity
hardly – prawie nie
harmony – harmonia
head of state – głowa państwa
headache – ból głowy
healthful – zdrowy
healthy – zdrowotny, zdrowy
healthy life-style – zdrowy styl życia
heart-attack – zawał serca
heat – ciepło, ogrzewanie
helmet – hełm
helpless – bezradny
hibernate – hibernować
hidden – ukryty
high rate of unemplyment – wysoka stopa bezrobocia
highlands – obszar górzysty
highlight – naświetlać
historical game – historyczna gra
honest – szczery
honesty – szczerość
hooves – kopyta
horns – rogi
hostile – wroga
House of Commons – Izba Gmin
House of Lords – Izba Lordów
household – gospodarstwo domowe
housework – prace domowe
however – jednakże
huge – ogromne
human growth hormones – hormony wzrostu
hurry – spieszyć się
hypertension – nadciśnienie
hysterical – histeryczka

I

idea – pomysł
identification – identyfikacja
illiterate – niepiśmienny
illness – choroba
imagination – wyobraźnia
imaginative – pełen wyobraźni
imitate – naśladować

imitation – naśladowanie
immediately – natychmiast
immune system – system odpornościowy
impact – wpływ
implement – wcielać w życie
import – importować
important – ważna, ważne
imposing – imponujący
impossible – niemożliwe
improve – poprawiać
in fact – w rzeczy samej; w rzeczywistości
increase – zwiększać
indecisive – niezdecydowani
indeed – naprawdę
independence – niepodległość
independent – niezależny, niezależne
individual – jednostka
indoors – wewnątrz
industrial – przemysłowy
industry – przemysł
influence – wpływ
inhabitant – mieszkaniec
inherit – odziedziczyć
initial – początkowy
injury – zranienie
innumerable – niezliczone
insecurity – brak poczucia bezpieczeństwa
inseparably – nierozerwalnie
instead of – zamiast
instict – instynkt
intake – spożycie
intend – przeznaczać
intense – silny, intensywny
interconnected computer networks – połączone między sobą sieci komputerowe
interwined – związany
investigation – dociekanie, śledztwo
invoke – wywoływać
involved – zaangażowany
iron – żelazo
irregular – nieregularne
irritation – zdenerwowanie
island – wyspa
issue – problem
itchy – swędzące
item – składnik, sztuka

J

jar – słoik
jealous – zazdrosny
job – praca
job market – rynek pracy
jog – biegać
join – połączyć
juice – sok

K

kerb – krawężnik
kidney – nerka
kind – miły

L

label – etykieta
laboratory – laboratorium
lack – brakować
lack of – brak czegoś
ladder – drabina
lady – dama
land – obszar, kraina
landfill sites – wysypiska śmieci
last – trwać
later on – później
latter – (ta) ostatnia, (te) ostatnie
laugh at sb/sth – śmiać się z kogoś/ czegoś

lawnmower – kosiarka
layer – warstwa
lazy – leniwy
lead – prowadzić
leafy – liściaste
leaves – liście
lectures – wykłady
leek – por
leftovers – resztki
legumes – warzywa strączkowe
lend sb sth – pożyczać komuś coś
let in – wpuścić
let out – wypuszczać
life decision – życiowa decyzja
light – światło; zapalić
lively – żywotny
liver – wątroba
located – zlokalizowany
location – lokalizacja
logical – logiczny
lonely – samotny
lose – stracić
loving – kochający
low in – o niskiej zawartości
low-key – mało znaczący
lung – płuco

M

made of – zrobione z
made up of – stworzony z
magazines – czasopisma, magazyny
magic – magiczna
magnify – zwiększać
mainly – głównie
maintain – utrzymać
major – główne
make a decision – podjąć decyzję
make sure – upewniać cię
marine – morski
mark – zaznaczyć
martyroom – męczeństwo
master – opanować
maternal – macierzyński
mature – dojrzały
mazy – zagmatwane
meal – posiłek
means of public transport – środki transportu publicznego
meat – mięso
media – media
melt – topnieć
members – członkowie
mental – umysłowy
methane – metan
mild – łagodne
milk – mleko
mind – umysł
minerals – minerały
minimum – minimalny
modern – nowoczesny
modify – zmieniać, modyfikować
mom – mama
monarch – monarcha
monetary unit – jednostka monetarna
money – pieniądze
mood – nastrój
motherland – ojczyzna
motivate – motywować
motivation – motywacja
motive – motyw
mountainous – górzysty
movie – film
murder – mordować, zabójstwo
murderer – morderca
mysterious – tajemnicza
mystery – tajemnica
mystical – mistyczny

N

nanny – niania
nation – naród
natural – naturalny
navy – blue – granatowy
nearby – w pobliżu
nearly – prawie, niemalże
need – potrzebować
needs – potrzeby
neglect – omijać
neighbourhood – sąsiedztwo
neither – też nie
network – sieć
nevertheless – niemniej
newspaper – gazeta
next – następny
nicotine – nikotyna
nightclub – nocny klub
nitrous oxide – tlenek azotu
nobody – nikt
noise – hałas
notebook – laptop
notice – zauważyć
novel – powieść
nowadays – obecnie, dzisiaj
nutrients – składniki odżywcze
nutritional – odżywczy
nuts – orzechy

O

obese – otyły
obesity – otyłość
obligatory – obowiązkowy
observe – obserwować
obtained – otrzymany
obvious – oczywiste
obviously – oczywiście
occupation – zawód, praca
ocean – ocean
offer – oferować
office – biuro
oil – ropa
ointment – maść
on the other hand – z drugiej strony
openess – otwartość
optimal – optymalny
order – porządek, zamówić
ordinary – zwyczajne
organism – organizm
organize – organizować
organizer – organizator
orientated – ukierunkowany
origin – pochodzić
originally – pierwotnie
outbreak – wybuch
outdoor – na zewnątrz
outdoor games – gry na świeżym powietrzu
outnumber – przewyższać (liczebnie)
outside the law – poza prawem
overcome – przezwyciężyć
overseas – za granicą
overtake – wyprzedzić
overwhelmingly – przytłaczająco
own – własny
oxygen – tlen

P

pain – ból
panic – panikować
paralysed – sparaliżowany
participate – uczestniczyć
particular – szczególna, konkretna
partly – częściowo
pass – mijać
pass away – przemijać
pass the exams – zdawać egzaminy
passionate – namiętny
paternal – ojcowski

patient – cierpliwy
pay off – spłacić
pea – groszek
peace – pokój
peak – szczyt
peel – obierać
peer group – grupa rówieśnicza
peptides – peptydy
perceive – postrzegać, odbierać
perform – spełniać
permanent – stały
perspective – perspektywa, punkt widzenia
phase out – stopniowo zaprzestawać używać
phenomena – zjawiska
photosynthesis – fotosynteza
pierced – przebite
pilot – pilot
pipes – rury
place – miejsce
plankton – plankton
planet – planeta
plant – roślina
plated paper – papier pokryty aluminium
pleasant – przyjemny
plenty of sth – wiele czegoś
poetry – poezja
policy – polityka
polls – wybory
popular – popularny
population – populacja
portions – porcje
positive – pozytywny
poultry – drób
power – moc
practical – praktyczny
precise – precyzyjny
predestined – predestynowany
prefer – woleć
pregnancy – ciąża
prejudice – uprzedzenie
premature – przedwczesna
presented – prezentowane
preservatives – środki konserwujące
preserve – chronić
prestige – prestiż
prevent – zapobiegać
pride – duma
primary illiteracy – pierwotny analfabetyzm
prime minister – premier
printed – drukowany
product – product
profession – zawód
professionally – zawodowo
profit – zysk
proper – właściwy
protect from – chronić przed
protection – ochrona
provide sb with sth – zapewnić komuś coś
provoke – wywoływać
psychologist – psycholog
publicly – publicznie
publish – opublikować
publisher – wydawca
pulse rhythm – puls
purpose – oświadczyć się

Q

qualifications – kwalifikacje
quality – wartość
quest – śledztwo, pogoń

R

race – wyścig
radiation – promieniowanie
rainfall – opad deszczu
range – obszar, rozpiętość

rapid – gwałtowny
raisins – rodzynki
rat race – wyścig szczurów
rate of unemployment – stopa bezrobocia
ray – promień
reaction – reakcja
reality – rzeczywistość
reason – powód
rebellious – buntowniczy
receive – otrzymać
reconcile – pogodzić
recycling – odzyskiwanie odpadów
reduce – ograniczyć
reduction – redukcja
refer – odnosić się
reflect – odbijać
refuse – odmawiać
regret – żałować
reign – panować
reject – odrzucać
relate to – odnosić się do
relationship – relacja
relative – krewny
relax – relaksować
release – uwalniać
remain – pozostawać
renewable energy – odnawialna energia
replace – zastępować
representative – reprezentant
rescue – ratunek
researcher – badacz
reserved for – zarezerwowany dla
respiratory system – układ oddechowy
responsibility – odpowiedzialność
responsible for – odpowiedzialny za
rest – reszta
result – wynik
re-use – użyć ponownie
reveal – odkrywać
revolutionary – rewolucyjna
rhythm – rytm
rice – ryż
rich – bogaty
ridiculous – śmieszne
right – kątprosty
rise – podnosić; wychowywać
risk – ryzyko
road – droga
robot – robot
root – korzeń
rose – róża
rotten – zepsuty
routine – rutyna
rubbish – śmieci
ruler – władca
rules – reguły, zasady
run – biegać
run away – uciec
running water – woda bieżąca

S

sailor – żeglarz
samples – próbki
satisfied – usatysfakcjonowany
save – oszczędzać
save up – zaoszczędzić
savings – oszczędności
scene – scena
science – nauka
scientific – naukowy
scraps – resztki
scream – krzyk
screen – monitor, ekran
screenplay – scenariusz
search for – szukać/poszukiwać czegoś
sea – morza
seasons – pory roku
secret – tajemnica
secular – świecki
seeds – nasiona
self-pity – użalanie się nad sobą
self confident – pewny siebie

sense of hearing – zmysł słuchu
sense of humour – poczucie humoru
sensitive – wrażliwy
separate – oddzielać
serve – służyć
setting – tło, oprawa
settle down – osiadać
severe – ciężki, drastyczny
share – dzielić
shiny – świecące
ship – przewozić statkiem
shocked – zaszokowana
shot – dawka, zastrzyk
show – pokaz
shy – nieśmiały
sick – chory
side effects – efekty uboczne
sign – znak
significant – znaczący
simply – po prostu
simultaneously – jednocześnie
size – rozmiar
skating rink – lodowisko
skill – umiejętność
slender – zgrabna
smart – bystry
smoke – dym
smoker – palacz
so called – tak zwany
sociable – towarzyski
society – społeczeństwo
soldier – żołnierz
solid wastes – stałe odpady
solve – rozwiązywać
sort of – rodzaj
sorting – segregacja
sound – dźwięk
source – źródło
sovereign – władca
space – kosmos
spaceship – statek kosmiczny
spare time – czaswolny
sparsely – rzadko (rozmieszczone)
special effects – efekty specjalne
spend – spędzać
spoilage – zepsucie
spontanous – spontaniczny
spot – plamka, plama
stabilizer – stabilizator
stable – stały
staisfied – zadowolony
star – gwiazda
state – stan
statements – zdania, postanowienia
statistically – statystycznie
status – status
stay – zostawać
steal – kraść
stem – wywodzić się
step – krok
stereoptype – stereotyp
stimulate – stymulować
stomach – żołądek
storage – magazynowanie
strange – obce
strategic game – gra strategiczna
strategy – strategia
strength – siła
strengthen – wzmacniać
stressed – zestresowany
strike – uderzać
stubborn – uparty
stupid – głupie
subject – przedmiot
suburbs – przedmieścia
successful – ten, który odnosi sukcesy
suffer from sth – cierpieć na coś
suffering – cierpienie
suit – garnitur
sulking – nadąsany
sunlight – światło słoneczne
superstitious – przesądny
supply – zaopatrzenie
support – wsparcie
supported by – utrzymywany, wspierany przez

surely – pewnie
surprisingly – niespodziewanie
survey – ankieta
sweetheart – ukochany
sweets – słodycze
swim – pływać
swimming pool – basen
sympathy – poparcie, zgoda; współczucie

T

tactful – taktowny
take photographs – robić zdjęcia
tanker – tankowiec
task – zadanie
tasty – smaczny
technology – technologia
teenager – nastolatek
temperate – umiarkowany
tenacious – wytrwały
tender – czuły
therapist – terapeuta
therapy – terapia
therapy group – grupa terapeutyczna
thick – gruba
thin – szczupły
throat – gardło
tiredness – zmęczenie
tooth – ząb
topographic features – cechy topograficzne
toxicant – substancja toksyczna
tradition – tradycja
train – trenować
trait – cecha
transformed – przekształcane, przetwarzane
transportation – transport
trap – łapać
trashy – kiczowaty
trauma – trauma
traveller – podróżnik
treasure – skarb
treat – leczyć
true – prawda
truly – prawdziwie
trust – zaufanie
try – próbować
try sth on – przymierzyć coś
tulip – tulipan
tune – melodia
type – typ

U

ubiquitous – wszechobecny
ugly – brzydki
unconsciously – podświadomie
underneath – pod
understanding – wyrozumiały; zrozumienie
unemployment – bezrobocie
unfair – niesprawiedliwy
unfortunately – niestety
uniform – mundurek, mundur
university diploma – dyplom uniwersytecki
unpaid – bez wynagrodzenia
uplands – wyżyny
upstairs – schodami do góry
uprising – powstanie
useless – bezużytczene

V

valentine's card – walentynka
valuable – wartościowy
varied – zróżnicowany
vegetables – warzywa
vegetarians – wegetarianie

versatile – wszechstronny
victim – ofiara
viewer – widz
villain – łotr, czarny charakter
violence – przemoc
virtual campus – wirtualny (internetowy) uniwersytet
visible – widoczne, widoczny
vision – wizja
visionary – wizjonerski
vital – żywotny
vitamins – witaminy
volcanic eruptions – erupcja wulkanu
voluntary work – wolontariat
vomit – wymiotować

W

wardrobe – szafa
warm – ciepły
waste – odpady
wasted – zmarnowany
water – woda
water-table – powierzchnia wody
way – sposób
wear – nosić (ubrania)
weight – waga
well-known – dobrze znany
well-paid – dobrze płatna
well-paid job – dobrze płatna praca
well-being – dobre samopoczucie
wheel chair – wózek inwalidzki
whether – czy
why – dlaczego
widely – szeroko
will – wola, chęć
willpower – siła woli
wind – wiatr
windscreen – szyba samochodowa
witch – wiedźma
wonderful – cudowny, wspaniały
worldwide – światowy
worrisome – niepokojacy
worthless – bezwartościowe

Z

zinc – cynk

SŁOWNIK POLSKO-ANGIELSKI

A

aceton – acetone
agresja – aggression
agresywny – aggressive
akceptowany – accepted
alternatywna energia – alternative energy
ambitny – ambitious
amoniak – ammonia
ankieta – survey
anonimowa – anonymous
aparat fotograficzny – camera
apetyczny – appetizing
arcybiskup – archbishop
aromat – aroma
artykuł – article
astrologowie – astrologers
atrakcyjny – attractive
atykuł (towar; prasowy) – article

B

badacz – researcher
badać – explore
badania – explorations
bakterie – bacteria
basen – swimming pool
bawić się, zapewniać sobie rozrywkę – entertain
bezradny – helpless
bezrobocie – unemployment
bezpośrednia – direct
beztroski – careless
bezużytczene – useless
bezwartościowe – worthless
bez wynagrodzenia – unpaid
biegać – jog, run
biomasa – biomass
biskup – bishop
bitwa – battle
biuro – office
bogaty – rich
bohater akcji – action hero
ból – pain
ból głowy – headache
brak czegoś – lack of sth
brakować – lack
brak poczucia bezpieczeństwa – insecurity
brutalność – brutality
brzydki – ugly
budowniczy – builder
budynek – building
bukiet – bouquet
buntowniczy – rebellious
bystry – smart

C

cecha – feature
cecha – trait
cechy topograficzne – topographic features
cel – goal
centralny układ nerwowy – central nervous system
chemiczny, substancja chemiczna – chemical
chęć – will
chleb – bread
chlor – chlorine
chłodno – chilly
chociaż – although

chodzić pieszo – go on foot
choroba – disease
choroba – illness
chory – sick
chronić – preserve
chronić przed – protect from
ciało – body
ciasto – cake
ciąża – pregnancy
ciekawość – couriosity
ciepło, ogrzewanie – heat
ciepły,-a – warm
cierpieć na coś, z jakiegoś powodu – suffer from sth
cierpienie – suffering
cierpliwa – patient
ciężki, drastyczny – severe
ciśnienie krwi – blood pressure
codzienna rutyna – daily routine
codziennie – daily
cudowny, wspaniały – wonderful
cukrzyca – diabetes
cyfrowy – digital
cyjanek – cyanide
cynk – zinc
czarujące – glamorous
czasopisma, magazyny – magazines
czas wolny – spare time
częstotliwość – frequency
częściowo – partly
członkowie – members
czuć (się) – feel
czuły – tender
czy – whether
czynnik – agent
czyny – deeds
ćwiczenia – exercise
ćwiczyć – do exercise

D

dalsza – further
dama – lady
dawka – dose
dawka, zastrzyk – shot
deklarować – declare
delikatny – gentle
detergent – detergent
dieta – diet
dlaczego – why
dług – debt
dobre samopoczucie – well being
dobre zakończenie – happy ending
dobry – good
dobro – goodness
dobrze płatna – well paid
dobrze płatna praca – well paid job
dobrze wyglądająca – good looking
dobrze znany – well known
dociekanie, śledztwo – investigation
dodatkowe – additional
dodatkowy – extra
dodawać – add
dojrzały – mature
dokładny – accurate
dolegliwość (choroba) – disorder
domowy – domestic
doping – doping
dostęp – access
dostępny – available, accessible
dowodzenie – command
dożywotnio – for life
drabina – ladder
dramat – drama
dramatycznie – dramatically
droga – road
drogi – expensive
drób – poultry
drukowany – printed
duma – pride
duża liczba – a number

dwutlenek węgla – carbon dioxide
dym – smoke
dyplom uniwersytecki – university diploma
dyskryminacja – discrimination
dyskryminowany – discriminated
dyskutować – discuss
działalność charytatywna – charity
dziedzina – field
dzielić – share
dzielnica – district
dzień – day
dźwięk – sound

E

efekt cieplarniany – greenhouse effect
efekty specjalne – special effects
efekty uboczne – side effects
efektywnie – efficiently
ekologiczny – ecological
ekonomiczna gra – economic game
eksplozja – explosion
elegancki – elegant
elektroniczny – electronic
eliminować – eliminate
energia – energy
erupcja wulkanu – volcanic eruptions
etyczny – ethical
etykieta – label
euforia – euphoria
ewoluować – evolve

F

fajny – cool
fascynujący – fascinating
fasola – bean
faworyzować, preferować – favour
figura – figure
fikcja – fiction
film – movie, film
film akcji – action film/action movie
film przygodowy – adventure film
flaga – flag
fluor – fluorine
fotosynteza – photosynthesis
funkcjonować – function

G

gardło – throat
garnitur – suit
gaz – gas
gazeta – newspaper
globalne ocieplenie – global warming
głowa państwa – head of state
główne – major
głównie – mainly
głupie – stupid
godło – coat of arms
gonitwa – chase
gospodarstwo domowe – household
gotowanie – cooking
górzysty – mountainous
gra – game
gra fantasy – fanatsy game
gra komputerowa – computer game
granatowy – navy blue
granica – border
gra planszowa – board game
groszek – pea
gruby (koc) – thick
gruby (kot) – fat
grupa rówieśnicza – peer group
grupa terapeutyczna – therapy group
gry na świeżym powietrzu – outdoor games
grzyby – fungi
gwałtowne powodzie – flash floods
gwałtowny – rapid
gwiazda – star

H

hałas – noise
harmonia – harmony
hełm – helmet
hibernować – hibernate
histerczka – hysterical
historyczna gra – historical game
hojny – generous
hormony wzrostu – human growth hormones
hymn – anthem

I

identyfikacja – identification
imponująca – imposing
importować – import
instynkt – instict
Izba Gmin – House of Commons
Izba Lordów – House of Lords

J

jednakże – however
jednocześnie – simultaneously
jednostka – individual
jednostka monetarna – monetary unit
jedzenie – food
jesień – autumn
jeździć rowerem – bike

K

kalectwo – disability
kalorie – calories
kapsle – caps
kariera – career
kartki z pozdrowieniami – greeting cards
karton – cardboard
katastrofa – calamity, catastrophe, disaster
każdy – everybody
kąt – angle
kąt prosty – right
kiczowaty – trashy
kierować (zespołem) – be in charge
klatka piersiowa – chest
klienci – customers
klimat – climate
klimatyzacja – air conditioning
kobza – bagpipe
kochający – loving
koledzy (koleżanki) z klasy – classmates
koledzy z pracy – collegues
kombinacja – combination
komercyjny – commercial
komfortowy – comfortable
kompan – companion
kompost – compost
koncentrować (się) – concentrate
koncentrować – center
koniczyna – clover plant
konkurencja – competition
konkurencyjny – competitive
kontener – container
kopyta – hooves
korzeń – root
kosiarka – lawnmower
kosmos – space
Kościół Anglikański – Church of England
kość – bone
koza – goat
kraje rozwijające się – developing countries
kraść – steal
krawężnik – curb

krążenie – circulation
kreatywny – creative
krew – blood
krewny – relative
kręcone – curly
kręgosłup – backbone
krok – step
kronika – chronicle
kryminał – crime/crime stories
kryteria – criteria
krytyka – criticism
krzyk – scream
krzyż – cross
księgowy – accountant
ktoś, kto napada na banki – bankrobber
kumpel – buddy
kumulować się, gromadzić się – cumulate
kurczak – chicken
kwalifikacje – qualifications

L

laboratorium – laboratory
leczyć – treat
lekarstwa – medicines, drugs
leniwy – lazy
liczyć – count
liczyć na – count on
liściaste – leafy
liście – leaves
lodowiec – glacier
lodowisko – skating rink
logiczny – logical
lokalizacja – location
los – fate

Ł

łagodne – mild
łamać prawo – break the law
łapać – catch
łapać – trap
łotr (czarny charakter) – villain
łysina – baldness

M

macierzyński – maternal
madia rozrywkowe – entertainment media
magazynowanie – storage
magiczna – magic
mało znaczący – low key
mama – mom
maść – ointment
mądry – clever
media – media
melodia – tune
metan – methane
męczeństwo – martyroom
miejsce – place
mieszkaniec – inhabitant
mięso – meat
migdał – almond
mijać – pass
miły, -a – kind
mimo że – even though
minerały – minerals
minimalny – minimum
mistrz (sportowy) – champion
mistyczny – mystical
mleko – milk
moc – power
modyfikować – modify
monarcha – monarch
monitor, ekran – screen
morderca – murderer

mordować, zabójstwo – murder
morskie – marine
morza – sea
motyw – motive
motywacja – motivation
motywować – motivate
mundurek, mundur – uniform

N

nabiał – diary products
na cały etat – full time
nacisk – emphasis
nadciśnienie – hypertension
nadąsani – sulking
nadużywany – abused
należeć do – belong to
namiętna, -y – passionate
na pierwszy rzut oka – at first glance
naprawdę – indeed
narcyz – daffodil
narkotyki – drugs
naród – nation
narzucać (wywoływać) – enforce
nasiona – seeds
następnie – afterwords
następny – next
następstwa – after effects
nastolatek – teenager
nastrój – mood
naśladować – imitate
naśladowanie – imitation
naświetlać – highlight
naturalny – natural
natychmiast – immediately
nauka – science
naukowy – scientific
na zewnątrz – outdoor
nerka – kidney
niania – nanny
niebezpieczny – dangerous
niedobór czegoś – deficiency
niedźwiedź – bear
niemniej – nevertheless
niemożliwe – impossible
nienormalny – abnormal
nieobecny – absent minded
niepełnosprawny – handicapped
niepiśmienny – illiterate
niepodległość – independence
niepokojący – worrisome
niepokój – anxiety
nieregularny – irregular
nierozerwalnie – inseparably
niespodziewanie – surprisingly
niesprawiedliwy – unfair
niestety – unfortunately
nieśmiały – shy
niezależny – independent
niezdecydowany – indecisive
niezliczone – innumerable
nikotyna – nicotine
nikt – nobody
nocny klub – nightclub
nosić (ubrania) – wear
nowoczesny – modern
nowotwór – cancer
nudny – boring

O

obce – strange
obecnie – currently
obecnie – nowadays
obierać – peel
obowiązkowy – obligatory
obserwować – observe
obszar – area
obszar (kraina) – land
obszar (rozpiętość) – range
obszar górzysty – highlands
ocean – ocean
ochrona – protection

ochrona środowiska – environmental protection
oczekiwania – expectations
oczywiste – obvious
oczywiście – obviously
odbijać – reflect
oddech – breath
oddzielać – separate
odkrywać – reveal
odległy – distant
odmawiać – refuse
odnawialna energia – renewable energy
odnosić się – refer
odnosić się do – relate to
odpadki – garbage
odpady – waste
odpowiednik – equivalent
odpowiedzialność – responsibility
odpowiedzialny za – responsible for
odpowiedź – answer
odrzucać – reject
odwaga – courage
odziedziczyć – inherit
odzyskiwanie odpadów – recycling
odżywcza – nutritional
oferować – offer
ofiara – victim
ogólnie – generally
ograniczyć – reduce
ogromne – huge
ogród – garden
ojcowski – paternal
ojczyzna – motherland
określać – define, determine
okropny – dreadful
okrutny – cruel
omdlenie – faint
omijać – neglect
o niskiej zawartości – low in
opad deszczu – rainfall
opanować – master
opłata – fee, charge
opóźniać – delay
oprócz – apart from
optymalny – optimal
opublikować – publish
organizator – organizer
organizm – organism
organizować – organize
orzechy – nuts
osiadać – settle down
ostatecznie – finally, eventually
ostatni – latter
ostrożny – cautious
oszczędności – savings
oszczędzać – save
oświadczyć się – purpose
otrzymać – receive
otrzymany – obtained
otwartość – openess
otyłość – obesity
otyły – obese
owoce – fruits
owocny – fruitful

P

padać – fall
palacz – smoker
paląca (sprawa) – burning
paliwa kopalne – fossil fuels
panikować – panic
panować – reign
papier pokryty aluminium – plated paper
pech – bad luck
pełen wyobraźni – imaginative
pełne – full
peptydy – peptides
perspektywa, punkt widzenia – perspective
pewny siebie – self confident
pewny – certain
pewnie – surely

pewny – confident
pieniądze – money
piersi – breasts
pierwotnie – originally
pierwotny analfabetyzm – primary illiteracy
piękno – beauty
pilot – pilot
plamka, plama – spot
planeta – planet
plankton – plankton
płuco – lung
pływać – swim
pochmurno – cloudy
pochodzić – origin
pochodzić z – come from
pociągać, odwoływać się – appeal
początkowa – initial
poczucie humoru – sense of humour
pod – below
pod – underneath
podążać za czymś, wypełniać zasady – follow
podbić – conquer
podbój – conquest
podczas, w trakcie – during
podejmowanie decyzji – decision making
podjąć decyzję – make a decision
podnosić; wychowywać – rise
podobno – apparently
podpisać się – sign
podróżnik – traveller
podróż w interesach – business trip
podświadomie – unconsciously
poezja – poetry
pogodzić – reconcile
pojawiać się – emerge
pokaz – show
pokonać – defeat
pokój – peace
polityka – policy
połączone między sobą sieci komputerowe – interconnected computer networks
połączyć – join
połowa – half
połowa drogi – half way
pomiędzy – between
pomimo – despite
pomysł – idea
ponura – gloomy
poparcie – sympathy
poprawiać – improve
po prostu – simply
populacja – population
popularny – popular
por – leek
porcje – portions
pory roku – seasons
porządek – order
porzucać – give up
posiłek – meal
postanowienie – statement
postrzegać – perceive
poświęcić – devote
potrzebować – need
potrzeby – needs
powiązania – connotations
powierzchnia wody – water table
powieść – novel
powód – reason
powódź – flood
powstanie – uprising
powszechny – common
powyżej – above
poza prawem – outside the law
poza tym – besides
pozbyć się czegoś – get rid of sth
poznawać – get to know
poznawczy – cognitive
pozostawać – remain
pozwalać coś zrobić – allow to do sth
pozwolić sobie na coś – afford sth
pozytywny – positive
pożar – fire

pożądany – desired
pożyczać komuś coś – lend sb sth
pożyczyć (od kogoś) – borrow
półśrodki – half measures
później – later on
praca – job
prace domowe – housework
pracowity – hard working
praktyczny – practical
prawda – true
prawdziwie – truly
prawie – almost
prawie (niemalże) – nearly
prawie nie – hardly
prąd – current
precyzyjny – precise
predestynowany – predestined
premier – prime minister
prestiż – prestige
prezentowany, -e – presented
problem – issue
produkt – product
projektować – design
prom – ferry
promieniowanie – radiation
promień – ray
prowadzić – lead
prowincja – countryside
próbki – samples
próbować – try
przebite – pierced
przede wszystkim – first of all
przedmieścia – suburbs
przedmiot – subject
przedsiębiorstwo – company
przedwczesna – premature
przekonany – convinced
przekształcane – transformed
przemijać – pass away
przemoc – violence
przemysł – industry
przemysłowy, -e – industrial
przenosić – carry
przerwa – break
przesadzać, wyolbrzymiać – exagerrate
przesądny – superstitious
przestępca – criminal
przestraszyć – frighten
przetwarzane – transformed
przewozić statkiem – ship
przewyższać (liczebnie) – outnumber
przeznaczać – intend
przeznaczenie – fate
przezwyciężyć – overcome
przyczyna – cause
przyczyniać się – contribute
przygoda – adventure
przyjazny, -e – friendly
przyjaźń – friendship
przyjemny, -e – pleasant
przymierzyć coś – try sth on
przypadkowo – accidentally
przytłaczająco – overwhelmingly
przytyć – get fat
przywiązanie – affinty
przywództwo – charge
psycholog – psychologist
publicznie – publicly
publiczność – audience
puls – pulse rhythm
puszka – can

R

radzić sobie z – deal with
rak – cancer
ratunek – rescue
rdzeń, kwintesencja – core
reakcja – reaction
redukcja – reduction
regał na książki – bookcase
reguły – rules
reklamy – commercials
relacja – relationship

relaksować – relax
reprezentant – representative
reszta – rest
resztki – leftovers, scraps
rewolucyjna – revolutionary
reżyser – director
robić zdjęcia – take photographs
robot – robot
roczna przerwa – gap year
rocznie – annually
rodzaj – sort of
rodzynki – raisins
rogi – horns
romans – affair
ropa – oil
roślina – plant
rozbawiać – amuse
rozmiar – size
rozpad – break up
rozpadać się – come apart
rozprzetrzeniać się – extend
rozrywka – entertainment
rozśmieszyć kogoś – cheer sb up
rozważyć – consider
rozwiązywać – solve
rower – bike
równie – equally
równy – equal
róża – rose
rury – pipes
rutyna – routine
ryba, ryby – fish
rynek pracy – job market
rytm – rhythym
ryzyko – risk
ryż – rice
rzadko (rozmieszczone) – sparsely
rządowy – government
rzeczywistość – reality
rzemieślnik – craft worker

S

sam – alone
samotny – lonely
sąsiedztwo – neighbourhood
scena – scene
scenariusz – screenplay
schodami do góry – upstairs
segregacja – sorting
sieć – network
sieć (sklepów) – chain
silny, intensywny – intense
siła – strength
siła woli – will power
skarb – treasure
składać się z – consist of
składnik, komponent – constituent
składnik, sztuka – item
składniki odżywcze – nutrients
skomercjalizowane – commercialised
skomplikowany, -e – complicated
skrót – abbreviation
słodycze – sweets
słoik – jar
słuch muzyczny – fine ear for music
służyć – serve
smaczny – tasty
smok – dragon
sok – juice
spadające – falling
spadek – decrease
spaliny – exhaust gases
sparaliżowany – paralysed
spełniać – perform
spełnić dzięki czemuś – fulfilled by sth
spędzać – spend
spieszyć się – hurry
spłacić – pay off
spokojny, łagodny – easy going
społeczeństwo – society
spontaniczny – spontanous
sportowcy – athletes
sposób – way

spotkanie – encounter
spotkanie – gathering
spożycie – intake
sprzątanie – cleaning
stabilizator – stabilizer
stała – permanent
stałe odpady – solid wastes
stały – constant, stable
stan – state
stanowić (składać się na) – comprise
starch – fear
starożytny – ancient
starszy, starsi – elderly
statek kosmiczny – spaceship
status – status
statystycznie – statistically
stawać twarzą w twarz – face
stawać się – become
stereotyp – stereoptype
stolica – capital city
stopniowo zaprzestawać używać – phase out
stracić – lose
strategia – strategy
strategiczna gra – strategic game
strzała – arrow
stworzenie – creature
stworzony – created
stworzony z – made up of
stymulować – stimulate
substancja toksyczna – toxicant
substancje anaboliczne – anabolic agents
suszone – dried
swędzące – itchy
system odpornościowy – immune system
szafa – wardrobe
szansa – chance
szarmancki – gallant
szczególna – particular
szczególnie – especially
szczegół – detail
szczerość – honesty
szczery – honest
szczęście – fortune, happiness
szczupły – thin
szczyt – peak
szef – boss
szeroko – widely
szklarnia – greenhouse
szukać/poszukiwać czegoś – search for
szyba samochodowa – windscreen
ściągać z internetu – download
śmiać się z kogoś/czegoś – laugh at sb/sth
śmieci – rubbish
śmieszne – ridiculous
śpiączka – coma
środki konserwujące – preservatives
środki transportu publicznego – means of public transport
świadomy czegoś – aware of sth
światło – light
światło słoneczne – sunlight
światowy – worldwide
świeca – candle
świecące – shiny
świecki – secular
świeże – fresh

T

tajemnica – mystery
tajemnica – secret
tajemniczy – mysterious
taktowny – tactful
tak zwany – so called
tani – cheap
tankowiec – tanker
technologia – technology
terapeuta – therapist
terapia – therapy

testy na obecność narkotyków – drug tests
też nie – either
też nie – neither
tlen – oxygen
tlenek azotu – nitrous oxide
tło – background
tło (oprawa) – setting
tłuszcz – fat
topnieć – melt
towarzyski – sociable
towarzystwo – company
towarzyszyć – accompany
tradycja – tradition
transport – transportation
trauma – trauma
trenować – train
troskliwy – caring
troszczyć się o – care about
trwać – last
trzęsienie ziemi – Earthquake
tulipan – tulip
tworzyć – craft
typ – type

U

ucho – ear
uciążliwy – arduous
uciec – run away, escape
ucieczka – escape
uczestniczyć – participate
uczulony na coś – allergic to sth
uderzać – strike
ukierunkowany – orientated
układ oddechowy – respiratory system
ukochany – sweetheart
ukryty – hidden
umiarkowany – temperate
umiejętność – skill
umysł – mind
umysłowy – mental
uniknąć – avoid
uparty – stubborn
upewniać cię – make you sure
uprawa roślin – growing
uprzedzenie – prejudice
urządzenie – facility
usatysfakcjonowany – satisfied
uszczuplać – deplete
utalentowany – gifted
utrzymać – maintain
utrzymywany, wspierany przez – supported by
uwaga – attention
uwalniać – release
uważać – consider
uwielbiać – adore
uzależnienie – addiction
uzależniony – addict
uzyskać, osiągnąć – achieve
uzyskany – gained
użalanie się nad sobą – self pity
użyć ponownie – re-use
używanie narkotyków – drug using

W

wada – disadvantage
waga – weight
walczyć – fight
walczyć (konkurować) – compete
walentynka – valentine's card
wapń – calcium
warstwa – layer
wartościowy – valuable
wartość – quality
warunek – circumstance
warzywa – vegetables
warzywa strączkowe – legumes
ważny – important
wątpić – doubt
wątpliwość – doubt

wątroba – liver
wcielać w życie – implement
w depresji, bardzo smutny – depressed
wegetarianin – vegetarian
wewnątrz – indoors
węgiel – coal
węglowodany – carbohydrates
wiatr – wind
widoczny – visible
widownia – audience
widz – viewer
wiedźma – witch
wiele czegoś – plenty of sth
wierny – faithful
wierzenie – belief
wierzyć – believe
wieś – countryside
więzy – bonds
winda – elevator
wirtualny (internetowy) uniwersytet – virtual campus
witamina – vitamin
wizja – vision
wizjonerski – visionary
w końcu – finally
władca – sovereign, ruler
własny – own
właściwa – adequate
właściwie – actually
właściwy – proper
woda – water
woda bieżąca – running water
wola – will
woleć – prefer
wolne od opłat – free of charge
wolny – free
wolny czas – free time
wolontariat – voluntary work
wołowina – beef
wózek inwalidzki – wheel chair
wpływ – impact, influence
wpływać – affect
w pobliżu – nearby
wpuścić – let in
wrażliwy – sensitive
wroga – hostile
wróg – enemy
wróżka – fortune teller
wsparcie – support
współczucie – compassion
współpracować – cooperate
współpracownik – colleague
współpracujący – cooperative
wszechobecny – ubiquitous
wszechstronny – versatile
wszędzie – everywhere
wśród, pomiędzy – among
wtórny analfabetyzm – functional illiteracy
wybaczać – forgive
wybierać – elect
wybory – polls
wybrać – choose
wybuch – outbreak
wychowywać – bring up
wyczerpujący – exhausting
wyczerpywać (się) – deplete
wydajność – efficiency
wydarzenie – event
wydawca – publisher
wygląd – appearance
wykłady – lectures
wykryć – detect
wymagać – demand
wymiana powietrza – air exchange
wymiotować – vomit
wynik – result
wyobraźnia – imagination
wypadek – accident
wypełnić – fill in
wyprawy krzyżowe – Crusades
wyprzedzić – overtake
wypuszczać – let out
wyrozumiały, -e – understanding
wysiłek – effort

wysoka stopa bezrobocia – high rate of unemplyment
wyspa – island
wystarczająco – enough
wysypisko śmieci – landfill site
wyszukany – fanciful
wyścig – race
wyścig szczurów – rat race
wytrwały – tenacious
wywodzić się – stem
wywoływać – invoke, provoke
wyżyny – uplands
wzdłuż – along
wzmacniać – strengthen
wzrost – growth

Z

zaangażowany – involved
zaawansowany – advanced
zabawny – funny
zabroniony – banned
zachęcać – encourage
zachęta – encouragement
zachowanie – behaviour
zachowywać się – behave
zadanie – task
zadedykować – dedicate
zadowolony – satisfied
zadrzewiony – forested
zadziwiać – amaze
zagmatwane – mazy
za granicą – overseas
zagrożony – endangered
zaleta – advantage
zależeć od – depend on
założyć – establish
zamiast – instead of
zamówić – order
zamrożone – frozen
zanieczyszczenia – contamination
zanieczyszczony czymś – contaminated with
zaoczne studia – extramural courses
zaopatrzenie – supply
zaopatrzenie w elektryczność – electricity supply
zaoszczędzić – save up
zapalić – light
zapewnić komuś coś – provide sb with sth
zapobiegać – prevent
zarabiać – earn
zarezerwowany dla – reserved for
zaręczyny – engagement
zasady – rules
zastępować – replace
zaszokowany – shocked
zatłoczony – crowded
zatrudniony – employee
zatrudnienie – employment
zaufanie – trust
zauważyć – notice
zawał serca – heart attack
zawierać – contain
zawodowo – professionally
zawód – profession, occupation
zazdrosny – jealous
zaznaczyć – mark
ząb – tooth
zbierać się – get together
zboża – crops
zdanie – statement
zdawać egzaminy – pass exams
zdenerwowanie – irritatation
zdradzać kogoś – cheat on sb
zdrowotny – healthy
zdrowy – healthful, healthy
zdrowy styl życia – healthy life style
z drugiej strony – on the other hand
zepsucie – spoilage
zepsuty – rotten
zestresowany – stressed
zgadzać się z czymś – agree with sth

zgrabny – slender
zgromadzenie – assembly
ziarno – grain
Ziemia – Earth
zjawisko – phenomenon
zlokalizowany – located
zło – evil
zmarnowany – wasted
zmęczenie – tiredness
zmieniać – change, modify
zmysł słuchu – sense of hearing
znaczący – significant
znak – sign
znikać – disappear
zniszczony – destroyed
zniżka – discount
znudzony – bored, fed up
zostawać – stay
z powrotem – back
zranienie – injury
zrobione z – made of
zrozumienie – understanding
zróżnicowany – varied
zrzucać – dump
zsypać – dump
związany – interwined
związek (chemiczny) – compound
związek (relacja) – relationship
zwiększać – increase, magnify
zwyczaj – custom, habit
zwyczajny – ordinary
zwykły – casual
zysk – profit
źródło – source
żaluzje – blinds
żałować – regret
żarówka – bulb
żeglarz – sailor
żelazo – iron
żołądek – stomach
żołnierz – soldier
życiowa decyzja – life decision
żywotny – lively, vital

POLECAMY

SAMOUCZEK
JĘZYKA
NIEMIECKIEGO
2 PŁYTY CD GRATIS

SAMOUCZEK
JĘZYK
WŁOSKI
GRATIS
3 PŁYTY
CD AUDIO

ROZMÓWKI
ROSYJSKIE

ROZMÓWKI
NIEMIECKIE
+ WYMOWA
PRACA NAUKA BIZNES
TURYSTYKA

CZASOWNIKI
ANGIELSKIE
Z ODMIANAMI

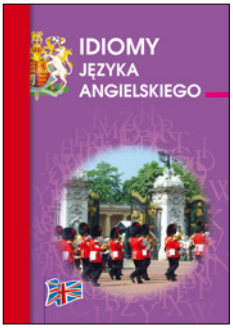
IDIOMY
JĘZYKA
ANGIELSKIEGO

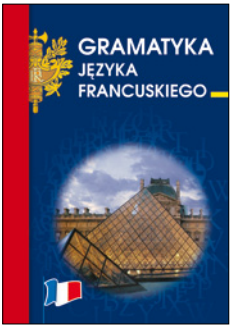
GRAMATYKA
JĘZYKA
FRANCUSKIEGO

GRAMATYKA
JĘZYKA
HISZPAŃSKIEGO

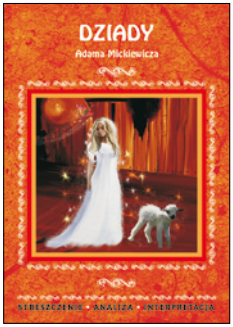
DZIADY
Adama Mickiewicza
STRESZCZENIE • ANALIZA • INTERPRETACJA

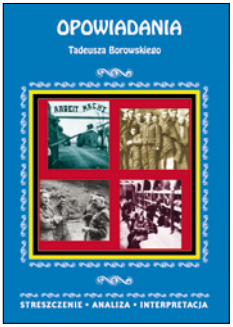
OPOWIADANIA
Tadeusza Borowskiego
STRESZCZENIE • ANALIZA • INTERPRETACJA

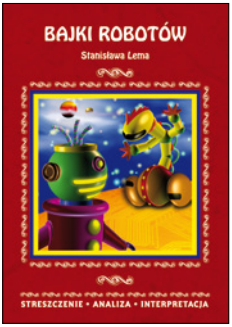
BAJKI ROBOTÓW
Stanisława Lema
STRESZCZENIE • ANALIZA • INTERPRETACJA

KRZYŻACY
Henryka Sienkiewicza
STRESZCZENIE • ANALIZA • INTERPRETACJA

KŁAMCZUCHA
Małgorzaty Musierowicz
STRESZCZENIE • ANALIZA • INTERPRETACJA

Mikołajek
i inne chłopaki
STRESZCZENIE • ANALIZA • INTERPRETACJA

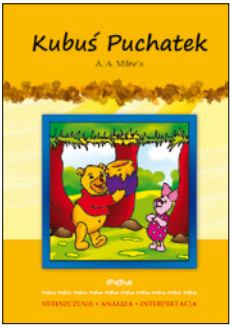
Kubuś Puchatek
A. A. Milne'a
STRESZCZENIE • ANALIZA • INTERPRETACJA

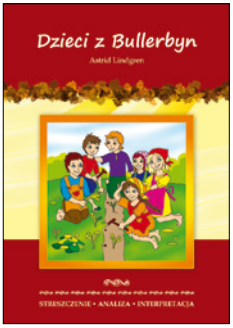
Dzieci z Bullerbyn
Astrid Lindgren
STRESZCZENIE • ANALIZA • INTERPRETACJA

POLECAMY

ANGIELSKI
DLA DZIECI 6-8 lat
KSIĄŻKA UCZY BAWI ROZWIJA
ĆWICZENIA JESIEŃ
autumn
squirrel
hare
trees and leaves
vegetables
garden tools
in the rain
forest animals

ANGIELSKI
DLA DZIECI 3-7 lat
PIERWSZE SŁÓWKA
KSIĄŻKA UCZY BAWI ROZWIJA
60 naklejek
train
ĆWICZENIA Z KURKĄ KOKO
tortoise
robot
dragonfly
hen

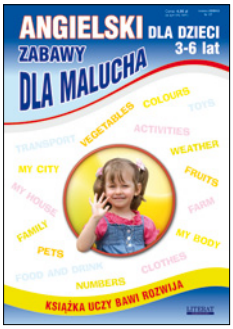
ANGIELSKI
ZABAWY
DLA MALUCHA
DLA DZIECI 3-6 lat
VEGETABLES
COLOURS
TOYS
TRANSPORT
ACTIVITIES
WEATHER
MY CITY
FRUITS
MY HOUSE
FARM
FAMILY
MY BODY
PETS
FOOD AND DRINK
CLOTHES
NUMBERS
KSIĄŻKA UCZY BAWI ROZWIJA

ANGIELSKI
DLA DZIECI 8-10 lat
PIERWSZE SŁÓWKA
ĆWICZENIA
KSIĄŻKA UCZY BAWI ROZWIJA
DEMONSTRATIVE PRONOUNS
DIRECTIONS
SHOPS. SHOPPING
HEALTH
PAST SIMPLE
I buy flowers at the florist's.
Speaking!
these dogs
What's the matter?

NIEMIECKI
DLA DZIECI 3-7 lat
NAJNOWSZA METODA
NAUKI PRZEZ ZABAWĘ
Karty obrazkowe - czytanie globalne
DIE TRAUBEN
DER HUND
DIE HENNE

NIEMIECKI
DLA DZIECI 3-7 lat
NAJNOWSZA METODA
NAUKI PRZEZ ZABAWĘ
Karty obrazkowe - czytanie globalne
DIE KUCHEN
DER LADEN
DER TIGER

NIEMIECKI
DLA DZIECI 6-8 lat
PIERWSZE SŁÓWKA
KSIĄŻKA UCZY BAWI ROZWIJA
das Kleid
der Frosch
der Papagei
das Kuken
ĆWICZENIA
die Tomate
der Globus

NIEMIECKI
DLA DZIECI 6-8 lat
PIERWSZE SŁÓWKA
ĆWICZENIA
KSIĄŻKA UCZY BAWI ROZWIJA
DIE WOCHE
RÄUME IM HAUS
MÖBEL
DIE STADT
SPIELZEUGE
Montag
die Lampe
das Bad
die Kirche
der Puppenwagen

cuda z papieru
ORIGAMI
DLA DZIECI
1
PONAD 100 NAKLEJEK

ORIGAMI
ZWIERZĘTA
PONAD 100 NAKLEJEK
cuda z papieru

SPRAWDZIANY
JĘZYK POLSKI, ŚRODOWISKO
klasa II

NOWOŚĆ
SPRAWDZIANY
MATEMATYKA
klasa I

SAMOUCZEK • Rozmówki dla dzieci
ANGIELSKI
DLA DZIECI
60 naklejek
Picture stories
CD Audio
part 1

SAMOUCZEK • Rozmówki dla dzieci
ANGIELSKI
DLA DZIECI
60 naklejek
Picture stories
CD Audio

TESTY
ORTOGRAFICZNE
klasa 2
żaglowiec
dzięcioł

TESTY
ORTOGRAFICZNE
klasa 1

POLECAMY

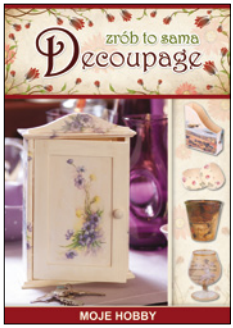

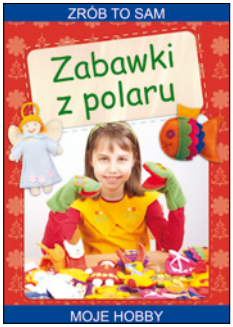

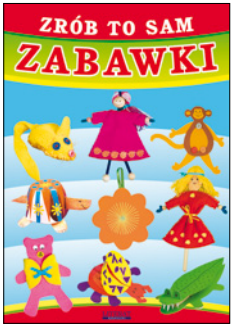

Zapraszamy do księgarni internetowej

KSIEGARNIA NAJTANIEJ
www.ksiegarnia-najtaniej.pl

www.ksiegarnia-najtaniej.pl

My book - my teacher

– podręcznik do samodzielnej nauki;
– zawiera współczesne teksty o tematyce społecznej, ekologicznej, edukacyjnej, informatycznej i turystycznej;
– przedstawia autentyczne dialogi związane z różnymi sytuacjami codziennymi;
– prezentuje wyrażenia i zwroty potoczne z ostatnich lat;
– przejrzysty układ części gramatycznej;
– duża liczba ćwiczeń gramatycznych i leksykalnych (z kluczem);
– słowniczek polsko-angielski i angielsko-polski.

Przeznaczony dla:
– wszystkich, którzy chcą porozmawiać po angielsku na aktualne tematy;
– studentów uczęszczających na lektoraty z języka angielskiego;
– przygotowujących się do matury oraz egzaminu FCE;
– tych, którzy uczyli się już angielskiego i pragną przypomnieć sobie ten język.

POLECAMY

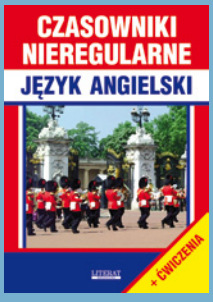

KSIEGARNIA
NAJTANIEJ
www.ksiegarnia-najtaniej.pl

Zapraszamy do księgarni internetowej
www.ksiegarnia-najtaniej.pl

Zakupiono w NEXTO: 2732012